

PlanMER Buitengebied Almelo

Gemeente Almelo

Datum: 20 november 2009
Projectnummer: 61145.05, versie 2

INHOUD

	VOORWOORD	1
0	SAMENVATTING	2
1	INLEIDING	14
1.1	AANLEIDING / VOORGENOMEN ACTIVITEIT	14
1.2	PLANGEBIED	15
1.3	DOELSTELLING PLANMER	17
1.4	OVER DE MER	18
1.5	SCOPE VAN DEZE PLANMER	19
2	HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING	21
2.1	INLEIDING	21
2.2	ANALYSE LANDBOUWSECTOR	21
2.3	ANALYSE LANDSCHAP	36
2.4	GEOLOGIE, ARCHEOLOGIE EN CULTUURHISTORIE	39
	MILIEUASPECTEN :	46
2.5	BODEM	46
2.6	WATER	50
2.7	GEUR	54
2.8	LUCHTKWALITEIT	55
2.9	GELUID	57
2.10	VERKEER EN VERVOER	58
2.11	EXTERNE VEILIGHEID / CALAMITEITEN	61
2.12	VOLKSGEZONDHEID	64
3	DE OPGAVE EN UITGANGSPUNTEN	67
3.1	DE OPGAVE	67
3.2	GEMEENTELIJK BELEID: BESTEMMINGSPLAN	73
3.3	VERGELIJKING OUDE BESTEMMINGSPLANNEN EN NIEUWE BP	80
3.4	UITGANGSPUNTEN PLANMER	82
3.5	VERKENNING MILIEURUIMTE	84
4	ALTERNATIEVEN EN VARIANTEN VAN HET PLANMER	91
4.1	INLEIDING	91
5	MILIEUEFFECTEN VAN DE ONTWIKKELINGSVARIANTEN	93
5.1	INLEIDING	93
5.2	BEOORDELINGSCRITERIA	93
5.3	BEOORDELING PER ASPECT	94
5.4	OMGEVINGSKWALITEIT	118
5.5	NATUUR EN EFFECTEN OP NATUUR (VOORTOETS PASSENDE BEOORDELING)	121
6	WAARDERING EN SCORING EFFECTEN	121
6.1	SCORE'S	137
6.2	VOOR- EN NADELEN IN HET KORT	140
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	142

7.1	CONCLUSIES	142
7.2	AANBEVELINGEN & MITIGERENDE MAATREGELEN	149
7.3	AANZET VOOR MONITORING	153
7.4	LEEMTEN IN KENNIS	154

BIJLAGEN

OVERZICHTSKAART GEBIED

ONDERZOEK QUICK-SCAN GEURBELASTING + BIJLAGEN LITERATUURLIJST

LITERATUURLIJST

BEGRIPPENLIJST

BELEIDSKADER

EUROPEES BELEID

NATIONAAL BELEID

PROVINCIAAL BELEID

GEMEENTELIJK BELEID

VOORWOORD

Voor u ligt het planMER behorende bij het bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Almelo. De gemeente Almelo werkt aan een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied.

Het plangebied omvat vrijwel het volledige buitengebied van de gemeente. De verschillende dorpskernen en (nieuwe) uitbreidingslocaties vallen buiten het plangebied. Het plangebied heeft vooral een agrarisch karakter. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden geregeld voor natuurontwikkeling (EHS), de schaalvergroting in de landbouw, recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven. Ook zal het nieuwe bestemmingsplan bestaande activiteiten planologisch regelen (zoals evenementen).

De huidige bestemmingsplannen zijn in meer of mindere mate verouderd en niet meer afgestemd op de hierboven genoemde nieuwe ontwikkelingen.

Rol planMER

Voor de herziening van het bestemmingsplan voor het buitengebied van Almelo dient een planMER te worden opgesteld. De reden hiervoor is:

- de status van de bestemmingsplan herziening in de Wro;
- vanwege de mogelijke hervestiging of uitbreiding van intensieve veehouderijen op bestaande locaties met intensieve veehouderij in het buitengebied's tot een omvang boven de drempelwaarden zoals genoemd in bijlage C en D van het Besluit mer;
- het op voorhand niet uit kunnen sluiten van eventuele significante gevolgen voor natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, vogel- en habitatrichtlijn-gebieden).

Onderhavig rapport is een verslag van de planMER.

Leeswijzer

Hierna wordt in hoofdstuk 1 de aanleiding van de planMER, de doelstelling en de relatie met andere plannen beschreven. Voorts wordt verder ingegaan op het bestemmingsplan en de planMER plicht. In hoofdstuk 2 wordt de huidige (milieu)situatie en autonome ontwikkeling uiteengezet. In hoofdstuk 3 worden de uitgangspunten voor deze planMER beschreven en is aangegeven welke milieuruimte er in het buitengebied is.

Hoofdstuk 4 gaat in op de alternatieven en varianten worden gehanteerd in dit planMER. In hoofdstuk 5 worden de (milieu)effecten van de varianten beschreven. In hoofdstuk 6 worden de effecten van de varianten met elkaar vergeleken. Tot slot worden in hoofdstuk 7 conclusies gegeven naar aanleiding van de resultaten en worden aanbevelingen gedaan. Tevens worden de leemten in kennis beschreven.

Daarna is een literatuurlijst en begrippenlijst opgenomen. In de bijlagen daarna is het milieugerelateerde en planologische beleidskaders op de verschillende niveaus (Europees, Nationaal, provinciaal en gemeentelijk) voor de intensieve veehouderij uiteengezet.

Alle natuurinformatie (huidige situatie, autonome situatie en de gevolgen voor de natuur zijn beschreven in een afzonderlijke paragraaf (5.5). Hiervoor is gekozen om in het kader van de Natuurbeschermingswet alle natuurinformatie (inclusief het wettelijk kader) als afzonderlijk herkenbaar stuk op te nemen in het planMER.

O SAMENVATTING

Hoofdstuk 1

Het grondgebied van de gemeente Almelo heeft een sterk agrarisch karakter. Een klein deel van het buitengebied van de gemeente Almelo is in het provinciaal reconstructieplan aangewezen als landbouwonwikkelingsgebied (hierna LOG). Zowel in het LOG als in het resterende deel van het buitengebied kunnen bestaande veehouderijen doorgroeien en kunnen zich (bij omschakeling) nieuwe intensieve veehouderijen ontstaan.

Daarnaast kan er in het buitengebied sprake zijn van natuurontwikkeling en recreatieve activiteiten waaronder grootschalige evenementen. Al deze activiteit zijn in de bijlage van het Besluit Mer 1994 genoemd als mogelijk Mer-plichtige activiteit. Voor plannen zoals bestemmingsplannen waarin een mogelijk mer plichtige activiteit wordt opgenomen dient een planMER te worden opgesteld. Hieraan wordt voldaan middels dit rapport.

Echter worden niet alle activiteiten van het bestemmingsplan uitvoerig in deze planMER onderzocht. In het planMER zal de focus worden gelegd op de nieuwvestiging en doorgroei van veehouderijen conform het reconstructiebeleid, bestaande plannen en ontwikkelingsprognoses. Andere activiteiten en functies zijn alleen betrokken in het kader van de natuurtoets.

Voor uitvoering van de planMER is gestart met het opstellen van een 'plan van aanpak' (getiteld notitie reikwijdte en detailniveau). Het plan van aanpak is toegezonden aan bestuursorganen en organisaties. Vervolgens het milieuonderzoek uitgevoerd en is voorliggende rapportage opgesteld. Dit planMER zal met het (ontwerp) bestemmingsplan ter visie worden gelegd.

Hoofdstuk 2

In dit hoofdstuk is de huidige (milieu)situatie en autonome ontwikkeling uiteengezet. Landbouw is van oudsher een van de belangrijkste functies in de gemeente. Aan het einde van de 19^e eeuw is door de komst van kunstmest en industrialisering de landbouw sterk veranderd.

De trend is dat jaarlijks gemiddeld 2% van de (voornamelijk kleinere) agrarische bedrijven in deze regio stopt. Het Nederlandse percentage ligt hoger. Circa 55% van de bedrijfshoofden is ouder dan 55 jaar waardoor verwacht wordt dat de afname van het aantal bedrijven zich komende jaren nog zal voortzetten. Het aantal varkensbedrijven in Overijssel is sinds 1995 met ruim een derde verminderd, maar de overgebleven bedrijven zijn groter geworden. Het algemene toekomstbeeld voor de intensieve veehouderij is:

- een doorzettende schaalvergroting gepaard met een verdere afname van het aantal bedrijven.
- de sectoren varkenshouderij en pluimveehouderij zullen hun uiterste best moeten doen om hun marktaandeel te behouden en waarschijnlijk zullen de dieren aantallen gelijk blijven of (licht) afnemen.
- de kalverhouderij kan verder toenemen, maar de bedrijfsontwikkeling zal sterk beïnvloed worden door de wijze waarop de bedrijfstoelagen hervormd worden in de komende jaren.
- ketenbenadering en clustering van bedrijven worden als een 'must' gezien voor toekomstige bedrijven.
- het dierenwelzijn aspect zal een belangrijkere plaats innemen.

Ook in Almelo zal een verdergaande schaalvergroting en specialisatie een belangrijke ontwikkelstrategie zijn voor de aanwezige intensieve veehouderij bedrijven.

Het landschap

Aangezien de schaalvergroting moet worden ingepast in het landschap, is het van belang de gebiedskwaliteiten te noemen.

De natuurlijke gesteldheid van Twente wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van stuwwallen. In samenhang met deze ruggen of stuwwallen is een aantal beeksystemen ontstaan. Deze overgangen van hoog naar laag en van droog naar nat zijn dan ook kenmerkend voor het buitengebied van de gemeente Almelo. Het oorspronkelijke beekdalenlandschap is nagenoeg verdwenen. Nu kenmerken met name het agrarisch grondgebruik, recreatieve activiteiten vanuit de stad Almelo en infrastructurele werken het buitengebied. Het buitengebied is globaal onder te verdelen in de oude en jonge ontginningen. Deze ontginningen kennen verschillende landschapstyperingen met gebiedseigen kenmerken. De kernkwaliteiten die voortkomen uit bovenstaande beschrijving zijn:

- openheid in het noorden, ten westen van Bornerbroek en op de karakteristieke essen;
- reliëf in de vorm van overgang van hoog naar laag en steilranden langs essen dat zichtbaar is in het noordelijk, oostelijk en zuidoostelijk deel van de gemeente;
- beplantingselementen in de vorm van houtwallen die met name te vinden zijn rond de landgoederen in het oosten en westen van de gemeente en ten oosten van Bornerbroek;
- de verschillende beken en kanalen.

Door allerlei ontwikkelingen is het landschap voortdurend aan verandering onderhevig. Het voorgenomen bestemmingsplan biedt een kader om veranderingen en nieuwe ontwikkelingen in goede banen te leiden en aantasting van de kenmerkende waarden te voorkomen.

Archeologie

De archeologische verwachtingswaarde in het buitengebied varieert van laag naar hoog. Ten behoeve van de archeologische maatregelenkaart voor Almelo is een vertaling gemaakt van landschappelijke, bodemkundige en archeologische informatie naar een vlakdekkende kaart van archeologische waarden en verwachtingen. Almelo kent één terrein met een monumentstatus en vier met een bekende archeologische waarde. In het buitengebied van Almelo zijn een vijftal vindplaatsen met archeologische waarde. Deze betreffen

- Gravenallee en omgeving: lanenstructuur vanuit het centrum tot aan het kanaal Almelo-Nordhorn (gemeentegrens) en aanliggende percelen, het kerkepad in het noorden;
- Bolkshoek: een landelijk, agrarisch gebied met enkele boerenerven ten zuidoosten van Almelo.

Buitenplaatsen en landgoederen

- Bellinckhof: ten westen van de stad Almelo;
- 'het Beeklustpark': ten westen van Almelo aan de rand van de groene long;
- Huize Almelo: het Gravenbos

Voor de autonome ontwikkeling van het buitengebied wordt ten aanzien van archeologie geen grote veranderingen verwacht.

Geur

In de huidige situatie wordt er geur geëmitteerd door de thans aanwezige veehouderijen in het buitengebied. In het kader van een quickscan is de geurbelasting in de gemeente in kaart gebracht om te beoordelen wat de huidige en toekomstige geurhinder is. Aan de

hand van de inventarisatie zijn de ontwikkelingsmogelijkheden in beeld gebracht. De resultaten van het geurhinderonderzoek staan beschreven in hoofdstuk 5.

Luchtkwaliteit

In het grondgebied van het buitengebied is thans geen overschrijding of dreigende overschrijding van de normen voor stikstofdioxide en fijn stof. Fijn stof van intensieve veehouderij (vooral pluimvee) zal aangepakt worden via de Wm-vergunning en via het RSL Overijssel.

Geluid

Het heersende (achtergrond)geluidniveau verschilt nogal binnen het buitengebied. Nabij de drukke provinciale wegen is er een duidelijk waarneembare (continue) achtergrondruis van wegverkeer waarneembaar. In de meer afgelegen gebieden in het buitengebied is het stil. Bij nieuwvestiging en doorgroei van de bestaande bedrijven zullen de geluidsemissies als gevolg van de bedrijfsactiviteiten en de verkeersstromen gaan toenemen. De gemeente heeft gebiedsgericht geluidbeleid vastgesteld waarin voor het buitengebied afzonderlijke waarden gelden.

Verkeer en vervoer

In het buitengebied zal komende jaren de verkeersdruk toenemen. Een toename van meer (zwaar) verkeer over de wegen in het buitengebied zorgt voor een verhoogde druk op de aanwezige infrastructuur in en rondom het buitengebied. In de gemeentelijke verkeersvisie is aandacht besteed aan de gewenste bereikbaarheid van en binnen het buitengebied.

Bodem

De ondergrond van het buitengebied bestaat voor het grootste deel uit een combinatie van veen en zandgronden. De hoogte in het plangebied varieert. Niet alle gronden zijn gezien de opbouw en samenstelling geschikt voor landbouw. In het verleden heeft intensieve ontginning en ruilverkaveling plaatsgevonden, waardoor de bodemstructuur is veranderd en locaties geschikt zijn gemaakt voor landbouw en andere functies. Door de bodem te gebruiken is de bodem op enkele plekken in het buitengebied verontreinigd geraakt. Van deze locaties is de aard van de verontreiniging en saneringsurgentie bekend.

Water

In het buitengebied komen kanalen beken en sloten voor (Twentekanaal, Bornsebeek, Regge, Lateraal kanaal, Loollee, Azelerbeek). Ten behoeve van de landbouw zijn een aantal waterlopen genormaliseerd. Hierdoor verbeterde de afwatering lokaal goed, maar meer benedenstrooms kan bij hoge afvoeren juist wateroverlast optreden. Daarnaast komt er van nature kwel voor in een aantal delen van het buitengebied. Door de klimaatverandering moeten meer pieken in de oppervlaktewaterafvoer worden opgevangen door retentie en berging. Het buitengebied heeft een belangrijke functie voor de wateropgaaf, daar probeert men water langer vast te houden en te infiltreren.

De stand van het grondwater is niet overal optimaal voor de landbouw. Er komen plaatselijk gebieden voor die te nat zijn. Bij andere delen in het buitengebied speelt verdroging weer een rol. Voor de natuurgebieden is een hoge grondwaterstand gewenst, voor de landbouw is dat minder wenselijk. Tussen de natuurkernen liggen grote eenheden landbouwgebied, hierdoor is het moeilijk beide belangen optimaal te behartigen.

Door de inrijging in brongebieden te bevorderen neemt de kweldruk toe. In het buitengebied kan 'gesleutel' aan de grondwaterstand tot problemen leiden voor de (intensieve) veehouderij of de natuur en vice versa.

Externe veiligheid

In het buitengebied zijn niet veel bedrijven of functies aanwezig die een risicocontour kennen. De twee bedrijven die een risicocontour hebben, vormen geen belemmering voor de uitvoering van het plan. In het buitengebied komen verder enkele bovengrondse en ondergrondse leidingen voor. Tevens worden over de wegen in het buitengebied gevaarlijke stoffen getransporteerd. In het buitengebied kan voldaan worden aan de normen voor externe veiligheid. De mobiele bronnen (wegen, bovengrondse- en ondergrondse leidingen) leveren thans en in de toekomst geen belemmeringen op voor de ontwikkeling van het buitengebied.

Volkgezondheid

In verband met de aandacht voor volkgezondheid vanwege intensieve veehouderij is een paragraaf opgenomen met de stand van zaken op dit punt. Daaruit blijkt dat gezondheidseffecten voor mensen beperkt zijn.

Hoofdstuk 3

In dit hoofdstuk zijn eerst de uitgangspunten voor het opgestelde planMER weergegeven. De uitgangspunten worden gevormd door het reconstructieplan Salland Twente en het gemeentelijk beleid zoals deze is vertaald in het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied. Daarna is een vergelijk gemaakt tussen de ontwikkelingsmogelijkheden van de vigerende bestemmingsplannen en het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

Op basis van de aard en omvang van toekomstige veehouderijen is de aanwezige milieuruimte verkend. De belangrijkste indicatoren voor de milieuruimte worden gevormd door:

- de huidige en toekomstige geurbelasting in het buitengebied;
- de (externe) werking van de Natura 2000, Natuurbeschermingswet en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (habitattoets);
- de afstand tot voor verzuring gevoelige natuur in verband met de IPPC-richtlijn (IPPCtoets) en de Wet ammoniak en veehouderij.

Uit de verkenning is gebleken dat het buitengebied van Almelo in milieuhygiënische zin theoretisch nog ruimte heeft voor groei van veehouderijen.

Hoofdstuk 4

Nadat de milieuruimte in kaart is gebracht, is vervolgens gemotiveerd welke scenario's en alternatieven voor (intensieve) veehouderij worden gehanteerd in deze planMER. De alternatieven zijn ingegeven door de belangstelling voor nieuwvestiging in het buitengebied en ontwikkelingsprognoses van de sector. Ten behoeve van de modellering is in deze planMER gerekend met drie scenario's. Deze zijn:

1. huidige en autonoom: omschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling
2. minimum: toevoeging van totaal 1 nieuw bedrijf in het LOG en doorgroei bestaande levensvatbare bedrijven met 10%
3. maximum: toevoeging van totaal 3 nieuwe bedrijven in het LOG, de ontwikkeling van 3 sterlocaties (aan de zomerdijk, keursweg en hoeselderdijk) en doorgroei van bestaande bedrijven met 30%.

Hoofdstuk 5

Om een inschatting te kunnen maken van de effecten van inplaatsing van een nieuwe intensieve veehouderij voor het milieu en de omgeving, is gewerkt met een modelbedrijf van een omvang/vorm die voor de toekomst representatief is. De effecten zijn per aspect (lucht, geluid, bodem, water, landschap etc.) beschreven.

Resultaten van de beoordeling

Landschap

Binnen het buitengebied komen enkele gebieden voor met landschappelijke waarden en/of een hogere woningdichtheid die de inplaatsing van nieuwe of doorgroei van bestaande veehouderijen naar grootschalige moderne intensieve veehouderijen niet kunnen verdragen. Het gaat hier met name om het landschap in de gebieden op de karakteristieke essen en in en rondom de landgoederen en buitenplaatsen. In de grootschalige ontginningslandschappen, met de blokvormige verkaveling en brede, rechte wegen, is het makkelijker ontwikkeling van grote veehouderijen in te passen.

Voorwaarde voor een goede inpassing is dat vooraf een landschapsinrichtingsplan wordt opgesteld. Resumerend hoeft de ontwikkeling van het buitengebied niet alleen te zorgen voor aantasting van de landschappelijke waarden, maar kan het ook bijdragen aan een versterking van de landschappelijke waarden op gebiedsniveau.

Archeologie

Als gevolg van bouwactiviteiten met graafwerkzaamheden kan de bodem ter plaatse van gebieden met een archeologische waarde worden verstoord. Deze gebieden komen verspreid in het buitengebied voor. Bij een verspreide ontwikkeling zal daar dus op perceelsniveau rekening mee moeten worden gehouden.

In het LOG komt langs de Achterhoekseweg een deel voor met een hoge archeologische waarde. Ook komt nabij de 3 sterlocaties een hoge archeologische verwachtingswaarde voor. Deze hoge verwachting kan mogelijk beperkingen opleggen aan de mogelijkheden voor nieuwvestiging en doorgroei van veehouderijen. Bij jongere ontginning worden weinig archeologische waarden verwacht. In het westelijke deel van het LOG en in direct ten zuiden van Almelo zijn de archeologische waarden over het algemeen laag.

Bodem

vermesting

Bij intensieve veehouderij wordt de mest veelal afgevoerd naar verwerkers en niet in het gebied zelf uitgereden. Het is derhalve niet te verwachten dat overbemesting door mestaanwending in het buitengebied zelf plaats gaat vinden. Op de zandige bodems kan de bodem sneller vermesten. Voor de grondgeboden veehouderij kan dit aan de orde zijn bij het uitrijden van mest. Bij een verspreide ontwikkeling zal indirecte vermesting over het gehele LOG verspreid worden waardoor imissie-pieken worden voorkomen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat bij vestiging van nieuwe bedrijven in de richting / omgeving van natuurgebieden grotere negatieve effecten verwacht kunnen worden. De mestwetgeving en milieuwetgeving beiden echter voldoende garanties om significante negatieve effecten van vermesting van de bodem te voorkomen.

verontreinigde locaties

Op de signaleringskaart van Almelo zijn een aantal bodemverontreinigingslocaties aangegeven. Eventueel verontreinigde locaties hoeven niet bij voorbaat af te vallen als vestigingslocatie. De spreiding van verontreinigingslocaties is dusdanig dat hier niet echt

gebieden zijn aan te wijzen als 'geschikt' danwel 'ongeschikt'. Daarvoor is onderzoek op perceelsniveau noodzakelijk.

Door veehouderijen zelf kunnen er ook potentieel bodembedreigende activiteiten plaatsvinden. Voor nieuw in te plaatsen bedrijven is het echter te verwachten dat deze vanuit de milieuvergunning zodanige maatregelen en voorzieningen treffen dat de kans op verontreiniging van de bodem bijna nihil is. Voor de bestaande situaties kan door activiteiten uit het verleden een bodemverontreiniging zijn ontstaan die bij uitbreiding (bouwwerkzaamheden) kunnen worden verspreid in de omgeving en naar grondwater. Derhalve zal voorafgaand op perceelsniveau moeten worden beoordeeld wat de bodemkwaliteit is en of maatregelen (bijvoorbeeld sanering) noodzakelijk zijn.

Water

In het buitengebied liggen geen (nitraatgevoelige grondwaterbeschermingsgebieden of boringsvrije zone's. Nieuwe ontwikkelingen en doorgroei mogen leiden tot een onherstelbaar effect op de waterhuishouding. Door goed om te gaan met de wateropgaaf is het niet te verwachten dat nieuw vestiging en doorgroei van veehouderijen een onherstelbaar effect op de waterhuishouding zal hebben.

afvalwater

Voor beide varianten geldt dat maatregelen genomen dienen te worden om verontreinigingen als het gevolg van bedrijfsactiviteiten te voorkomen. Door het afvalwater te lozen op het rioolstelsel kunnen negatieve effecten voor het milieu worden voorkomen. Voor zowel de minimale als de maximale variant worden in beginsel geen problemen voor de capaciteit van het rioolstelsel verwacht. Omdat de capaciteit van persleidingen niet on-eindig is, dient per initiatief in samenspraak met het waterschap te worden onderzocht welke lozingsmogelijkheden er zijn. Bij persleidingen met een lage capaciteit kan een toename van bedrijfsafvalwaterlozingen tot problemen leiden. De combinatie met een IBA kan bij knelpunten eventueel uitkomst bieden. Er kan voldaan worden aan de uitgangspunten van het waterbeleidsplan van Almelo.

hemelwater

Met de komst van nieuwe intensieve veehouderijen en uitbreiding van bestaande veehouderijen, neemt het verharde oppervlak (erf en gebouwen) toe. Om aan de wateropgaaf te voldoen dient de toename van het verhard oppervlak gecompenseerd te worden. Bij nieuwvestiging en bij uitbreiding zullen maatregelen moeten worden getroffen in de vorm van infiltratievoorzieningen of retentievoorzieningen met bewaking van de (grond)waterkwaliteit. Er kan voldaan worden aan de uitgangspunten van het waterbeleidsplan van Almelo.

verdroging door grondwateronttrekking

Het voor de intensieve veehouderij benodigde proceswater wordt veelal betrokken uit de bodem. Het oppompen van grondwater kan gevolgen hebben voor de permanente grondwaterstand, waardoor verdrogingverschijnselen kunnen optreden, hetgeen (- indirecte- natuur)schade tot gevolg heeft. Natuurschade als gevolg van verdroging treedt vooral op als het proceswater wordt onttrokken uit het bovenste watervoerend pakket. Indien meerdere bedrijven op korte afstand van elkaar continue een aanzienlijke hoeveelheid grondwater gaan onttrekken kan er verdroging optreden (cumulatie). Bij een goed beheer en vergunningensysteem (in combinatie met afkoppelen, infiltratie etc) is

beïnvloeding van de grondwaterstand met eventuele verdroging tot gevolg goed te voorkomen.

Geur

Om een vergelijking te maken tussen de huidige geursituatie en de te verwachten geursituaties is door Oranjewoud een quick-scan geurhinder uitgevoerd. In de huidige situatie is er over het algemeen geen sprake van slechte geurkwaliteit. Op enkele plekken is sprake van overschrijding van de standaard geurnormen hetgeen geurhinder tot gevolg kan hebben.

Op basis van de resultaten uit de nadere studie geurhinder kan worden geconcludeerd dat nieuwvestiging van 3 veehouderijbedrijven in het LOG een beperkt negatief effect heeft op de milieukwaliteit van de omgeving. Voor de 3 sterlocaties blijft de geurhinder na ontwikkeling binnen de standaardnormen voor het buitengebied (14 Ou). Voor de nieuwe situatie (tot 10% groei) kan nagenoeg de gehele geuremissie worden vergund en is het niet op voorhand noodzakelijk overal verregaande geuremissie beperkende maatregelen te nemen of andere geurbelastingsnormen vast te stellen in een gemeentelijke verordening.

Indien alle veehouderijen in het plangebied de groeiruimte volgens de Wgv zullen benutten (dat is meer dan de maximale groeivariant van 30%) kan er wel een slechte milieukwaliteit ontstaan. Bij groei van alleen de levensvatbare bedrijven (>70 NGE) met 30% levert dit echter op voorhand geen grote geurproblemen op. Na doorgroei van die bedrijven blijft de milieukwaliteit in een groot deel van het plangebied redelijk goed. Evident is dat de feitelijke omvang en locatie van nieuwe locaties uiteindelijk bepalend is voor de werkelijke geurbelasting. Dit zal dan ook nader per locatie moeten worden beoordeeld als er initiatieven zijn voor een sterke uitbreiding of nieuwvestiging.

Lucht en fijn stof

Als niet teveel (>6) bedrijven dicht bij elkaar worden gerealiseerd kan worden gesteld dat aan de grenswaarden voor fijn stof wordt voldaan. Voor de berekeningen is uitgegaan van een intensieve veehouderij met varkens. Bij vestiging van pluimveehouderijen (150.000 stuks vleespluimvee) is de emissie fijn stof uit stallen ruim 7x zo hoog en is het lastig om aan de normen te kunnen voldoen. De afstand tussen de bedrijven is zodanig dat een locatie waar mensen significant worden blootgesteld aan luchtverontreiniging (bv. de tuin van een agrarische bedrijfswoning) niet in betekenende mate wordt beïnvloed door stalemissies van andere bedrijven. Weliswaar kan niet worden uitgesloten dat mensen worden blootgesteld aan luchtverontreiniging.

Ten aanzien van fijnstof emissies uit stallen blijkt een gespreide vestiging van de nieuwe bedrijven het gunstigst. Vestiging in dunbevolkte gebieden geniet de voorkeur omdat dan de minste blootstellingseffecten voor burgers optreden. Lokaal kan echter de inplaatsing van een nieuw bedrijf in de nabijheid van andere, reeds bestaande bedrijven, wel voor een verdere verslechtering zorgen. Nieuwe initiatieven dienen derhalve bij voorkeur niet te dicht op andere bestaande bedrijven geplaatst te worden.

In het LOG kan bij de inplaatsing van nieuwe bedrijven in de nabijheid van reeds bestaande bedrijven, wel voor een verslechtering van de luchtkwaliteit zorgen. Nieuwe initiatieven dienen derhalve bij voorkeur niet te dicht op andere bestaande bedrijven geplaatst te worden.

Bij de 3 sterlocaties gaat het om doorgroei van varkenshouderijen. Uit beoordeling van de sterlocatieaanvragen blijkt dat de effecten voor luchtkwaliteit gering zijn. De plannen van de 3 sterlocaties leiden naar verwachting niet tot overschrijding van de normen. Een nadere toetsing per initiatief kan nader uitsluitel geven.

Geluid

Door toename van intensieve veehouderij in het buitengebied zullen de geluidemissies toe gaan nemen. De grootste toename van stationaire bronnen mag verwacht worden vanwege klimaatsystemen, mestbewerkingsinstallaties, voerbereidingsmachines, ventilatoren / afzuiginstallaties. De meeste geluidproducerende bronnen bij intensieve veehouderij zijn (met uitzondering van luchtwasinstallaties) voornamelijk in gebouwen geïnstalleerd, hierdoor is weinig geluiduitstraling naar de omgeving te verwachten. Ook de toename van vrachtverkeer kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen. Het LOG en de 3 sterlocaties liggen op ruime afstand van de woonkernen. Bij een gespreide ontwikkeling (doorgroei) is op voorhand niet aan te geven of voldoende afstand wordt genomen ten opzichte van woonkernen en woningen. Daar zal per initiatief moeten worden beoordeeld of de technische installaties voldoen aan de normen en of voldoende afstand kan worden bereikt tussen het bedrijf (de bron) en woningen (de ontvanger). Realisatie van nieuwe bedrijven en doorgroei van bestaande bedrijven levert in dunbevolkte gebieden de minste milieuhinder op. Door isolatie en andere maatregelen kan evenwel de geluidemissie van continue bronnen zodanig worden beperkt dat ook in de gebieden met hogere woningdichtheden tot een acceptabel geluidniveau bij burgerwoningen kan worden gekomen. Geluidgevoelige gebouwen anders dan woningen en geluidgevoelige terreinen zullen niet beïnvloed worden door ontwikkeling van het buitengebied aangezien deze in het buitengebied niet voorkomen. Het buitengebied ligt op ruime afstand (minimaal 1000 meter) van stiltegebieden. Een eventuele geluidstoename vanuit ontwikkeling van het buitengebied zal voor beide varianten geen gevolgen hebben voor stiltegebieden. Er kan naar verwachting voldaan worden aan de normen van het concept gebiedsgericht geluidbeleid van Almelo. Bij de vergunningverlening zullen specifieke geluidsonderzoek plaatsvinden en zal dit aspect mee worden genomen in het nemen van een besluit over de aanvraag en bij het opstellen van de voorschriften.

Verkeer en vervoer

De inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven kan leiden tot extra zwaar (vracht) verkeer. Per groot nieuw bedrijf is dit per werkdag (naar boven) afgerond gemiddeld 4 vrachtauto's per adres. Tevens zal ander zwaar verkeer toenemen (tractoren, landbouwmachines, grondverzetmachines etc.). Aangenomen wordt dat dit ook beperkt blijft tot maximaal enkele tientallen zware voertuigen per dag. De toename van de vrachtwagenbewegingen en het andere zware verkeer zal niet op een van de wegen plaatsvinden, maar verspreid over het gehele buitengebied. Gezien het aantal transportbewegingen en de spreiding wordt de toename van het aantal bewegingen van zwaar verkeer in het buitengebied toelaatbaar geacht. Hierbij wordt opgemerkt dat een aantal wegen in het buitengebied erg smal is. Om het zware verkeer goed te ontsluiten bevelen wij aan die smalle wegen te verbreden, bijvoorbeeld door middel van grasbetonstroken en/of passeerhavens, zodat de toename van het aantal bewegingen kan worden gedragen. De ervaring leert dat de hierboven omschreven categorie zwaar verkeer, typisch bestemmingsverkeer is. Dit zware verkeer zal de woonkernen doorgaans mijden. Het onge-

valrisico in de woonkernen zal naar verwachting dus weinig veranderen. Op de lokale wegen kan het risico enigszins toenemen maar worden geen grote veiligheidsrisico's verwacht. Ten aanzien van de beoordelingspunten; aantal verkeersbewegingen, afwikkeling en veiligheid ligt de voorkeur in de minimale en in de maximale variant (evenals bij het aspect geluid) duidelijk bij de hoofdwegen in dunbevolkte.

Inplaatsing en doorgroei van bedrijven in oude landschappen heeft, zeker in de gebieden waar sprake is van slingerende weggetjes, vanuit het oogpunt van verkeer duidelijk niet de voorkeur.

Externe veiligheid

wegverkeer

Door ontwikkeling van het buitengebied kunnen de transporten met gevaarlijke stoffen toenemen. Het betreft voornamelijk LPG transport tbv bevoorrading van agrarische bedrijven en transport van procesondersteunende activiteiten (gevaarlijke reinigingsmiddelen, en mogelijk gevaarlijke afvalstoffen zoals filterafval). Het aantal transporten en de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die dan in het gebied worden vervoert neemt echter geen grote vlucht. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de wegen in het buitengebied zal gezien het aantal transporten en de aard van de transporten, geen gevolgen hebben voor de risicobeoordeling. Er wordt in de nieuwe situatie ook voldaan aan de risiconormering. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg levert in de toekomst dan ook geen veiligheidsknelpunten op.

andere bronnen

In het plangebied is een bovengrondse 110 Kv hoogspanningsleiding gelegen (Zwolle - Enschede). Bij de inplaatsing en doorgroei van bedrijven zal daarmee rekening moeten worden gehouden. Met name in het LOG dient daar rekening mee te worden gehouden. Bedrijfswoningen mogen niet op korte afstand vanaf de hoogspanningsleiding worden gebouwd. Voor stallen geldt deze beperking niet, maar zal vooraf wel aan de leidingbeheerder toestemming moeten worden gevraagd of er bedrijfsgebouwen onder het tracé mogen worden gerealiseerd (ivm risico's bij kabelbreuk, e.d.).

In het buitengebied liggen een aantal ondergrondse aardgastransportleidingen. Bij inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderijen en de doorgroei van bedrijven in de buurt van de aardgasleiding dient voldoende afstand gehouden te worden tot de leiding. In het LOG zijn geen (hoofd) aardgasleidingen aanwezig, daar zijn dus geen belemmeringen voor nieuwvestiging.

Veiligheidsrisico's voor de omgeving kunnen worden versterkt indien risicovolle bedrijven in de nabijheid van elkaar worden geplaatst. Intensieve veehouderijen worden in de systematiek van risicobenadering niet getypeerd als risicovol bedrijf. Grote bovengrondse gasopslagtanks van meer dan 13m³ die eventueel bij de veehouderijen worden geplaatst vallen wel onder de werkingssfeer van het Bevi.

In het buitengebied ligt nog 1 Bevi bedrijf. Bij dat bedrijf is LPG opgeslagen. Er dient alleen lokaal rekening mee te worden gehouden. Voor de ontwikkelingsvarianten heeft dit geen invloed.

Omgevingskwaliteit

Een deel van de nagestreefde leefkwaliteit is vastgelegd in gemeentelijke beleidsnota's. Bij een vergelijk van nagestreefde leefkwaliteit zoals verwoord in beleidsplannen en de beoordeling van de milieugevolgen, kan gesteld worden dat veel maatregelen zijn of worden getroffen om de leefkwaliteit op een adequaat niveau te houden.

Uit gezondheidsonderzoeken door derden is gebleken dat er geen relatie te leggen is tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten. Een verband tussen de grootte van intensieve veehouderijen en het voorkomen en de verspreiding van infectieziekten (veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen) en antibioticumresistentie (MRSA) is op basis van de beschikbare kennis niet eenvoudig vast te stellen. Schaalvergroting zal in de meeste gevallen gepaard gaan door sloop van oudere gebouwen en vervanging door nieuwbouw. Hierdoor is het mogelijk maatregelen wat betreft hygiëne en ventilatie te treffen die de ongewenste verspreiding van micro-organismen kunnen verminderen.

Ten aanzien van dierenwelzijn zal in grote bedrijven niet beter of slechter zijn dan in de huidige familiebedrijven. Megabedrijven op korte afstand van elkaar bij elkaar geeft grotere diergezondheidsrisico's dan wanneer grote onderlinge afstand aangehouden wordt. In LOG zijn de risico's dan ook groter dan in het resterende deel van het buitengebied. De ontwikkeling van het buitengebied hoeft niet tot een ingrijpende aantasting van de leefkwaliteit te leiden.

Natuur

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen niet in de directe omgeving van het buitengebied. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied in het kader van Natura 2000 is 'Engbertsdijkvenen' en ligt op meer dan 5000 meter van de rand van het plangebied. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurmonument ligt op 300 meter afstand en betreft 'de heideterreinen van Twickel'. Dat gebied is eveneens aangewezen als voor verzuring zeer gevoelige gebied in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Gebieden die deel uitmaken van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur betreffen Schultenwolde en Hondenvan (3000 meter) en zijn er andere gebieden met natuurwaarden zoals het Nijreesbos/Dijkersbos, het bos bij huize Almelo, de Krikkenhaar en buitenplaatsen. Voor deze gebieden is het vanuit het thema verzuring van belang om te beoordelen hoe de feitelijke stikstofdepositie zich verhoudt tot de kritische stikstofdepositiewaarde.

Met de ontwikkeling van het buitengebied zijn negatieve effecten op nabijgelegen beschermde natuurgebieden en -waarden op voorhand niet uit te sluiten. Over het algemeen kan gezegd worden dat huidig aanwezige bijzondere natuurwaarden gevoelig zijn voor een toename in ammoniakdepositie (vermesting en verzuring) en verdroging. De verwachte effecten hebben met name betrekking op een toename in ammoniak (*vermesting en verzuring*) door nieuwvestiging of uitbreiding van veehouderijen.

In de meeste delen van de EHS rondom het buitengebied wordt de kritische depositiewaarden overschreden. Dit betekent niet dat de gewenste of bestaande natuur niet meer zou kunnen voorkomen, maar wel dat deze, vaak te hoge, stikstofdepositie leidt tot een geleidelijke teloorgang van de natuurwaarden.

Uit depositieberekening door Alterra (2009) blijkt dat de huidige stallen in het buitengebied gemiddeld voor 1% bijdragen aan de totale ammoniakdepositie.

De gebiedseigen bijdrage zal als gevolg van de autonome ontwikkeling dalen. In deze autonome ontwikkeling is aangenomen dat een deel van de bedrijven stopt en dat de AMvB Huisvesting en IPPC volledig geïmplementeerd zijn, dat wil zeggen dat alle stallen in de gemeenten voldoen aan de emissiearme eisen.

Gemiddeld genomen geven verspreid liggende bedrijven nagenoeg dezelfde depositietoenames als de depositietoename bij vestiging in het LOG. De piekbelastingen nemen wel toe, omdat sommige bedrijven bij een verspreide ontwikkeling dichtbij natuurgebieden zijn gelegen dan bij geconcentreerde ontwikkeling in een LOG.

Over-all blijkt dat nieuwvestiging in combinatie met de reductie als gevolg van de autonome ontwikkeling er sprake is van een afname van de gebiedseigen depositie omdat de reductie van de autonome ontwikkeling groter is dan de toename van nieuwvestiging. Wel zijn duidelijke verschillen zichtbaar in spreidingsvarianten voor nieuwvestiging voor de piekbelastingen (belasting op de dichtstbijzijnde rand van het natuurgebied). Hoe dan ook worden de kritieke depositiewaarden in de toekomstige situatie nog steeds overschreden, waardoor verzuring en vermessing van invloed zijn op het Natura 2000-gebied. In hoeverre piekbelastingen aanvaardbaar zijn op Natura 2000-gebied is moeilijk te zeggen (Allterra, 2009). Daarvoor zal ondermeer de inhoud van beheerplannen en een nieuw toetsingskader ammoniak afgewacht moeten worden.

Door het nemen van emissiebeperkende maatregelen (IPPC en BBT+), interne en externe salderingsmaatregelen (beheer van 'emissierechtenbank') en een verregaande inspanningsverplichting bij vergunningverlening, kan de gemeente de afname van ammoniak beheren en beheersen.

Hoofdstuk 6

In dit hoofdstuk zijn de (milieu)effecten van de verschillende varianten onderling vergeleken. Daar waar mogelijk heeft er een kwantitatieve vergelijking plaatsgevonden. In de andere gevallen zijn de verschillen kwalitatief met elkaar vergeleken. Het resultaat van de vergelijking is per milieuthema weergegeven. Vervolgens zijn in tabelvorm de positieve en negatieve punten benoemd. De verschillen tussen de variant zijn erg klein. Een logisch gevolg is dat de milieubelasting toeneemt naarmate er meer nieuwe bedrijven worden toegevoegd of uitgebreiden, echter kan door toepassing van emissiereducerende technieken en maatregelen in de maximale variant ook een prima milieukwaliteit worden behouden.

Bij de variant spreiding kunnen de nieuwe bedrijven gemakkelijker opgenomen in het landschap, omdat het dan slecht om individuen gaat. Echter zijn de milieueffecten daarvan lastiger te beheersen. Zo kan het zijn dat dan op (een aantal) milieuaspecten belemmeringen worden ondervonden (infrastructuur of te dicht bij de rand van een natuurgebied). Een locatiescan voor aanvang kan dan uitsluitend geven over de geschiktheid van zo'n verspreid liggende ontwikkelingslocatie.

Hoofdstuk 7

In dit laatste hoofdstuk zijn conclusies gegeven naar aanleiding van de resultaten en zijn aanbevelingen gedaan. Hierbij is geconcludeerd dat de resultaten van de planMER grotendeels aansluiten bij het door de gemeente opgestelde beleid van het bestemmingsplan buitengebied. Adviezen om de effecten voor het milieu en de omgeving te voorkomen en/of te beperken zijn opgenomen als mitigerende maatregelen.

In het onderdeel monitoring is aangegeven dat de gemeente Almelo tijdens de ontwikkeling van het buitengebied een aantal zaken dient te bewaken. Monitoring van relevante wet- en regelgeving zal nodig zijn om het gemeentelijk toetsingskader actueel te houden. Tevens zal de gemeente erop toe moeten zien dat de uitgangspunten die bij de modelleringen in deze planMER zijn gehanteerd overeenkomen met de toetsing van de te verlenen milieuvergunningen en uitvoeringspraktijk.

Als laatste worden de leemten in kennis beschreven, de belangrijkste leemte is wel het ontbreken aan duidelijkheid over het ammoniaktoetsingskader in relatie tot Natura 2000-gebieden (de beheerplannen). Dit bepaald in grote mate de werkelijke ontwikkelingsmogelijkheden van het buitengebied.

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING / VOORGENOMEN ACTIVITEIT

De aanleiding c.q. voorgenomen activiteit richt zich op het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied van Almelo.

Een herziening van het bestemmingsplan is noodzakelijk omdat de wettelijke geldigheids-termijn van 10 jaar voor een aantal geldende bestemmingsplannen verstreken is. Voor het buitengebied Almelo gelden momenteel de bestemmingsplannen: Buitengebied Almelo; Buitengebied Ambt Delden; Buitengebied Borne; Buitengebied Vriezenveen; Buitengebied Wierden. Daarnaast zijn er diverse partiële herzieningen van de hiervoor genoemde bestemmingsplannen van kracht. De bestemmingsplannen voor het plangebieden Almelo en Borne dateren van halverwege de jaren '80. De bestemmingsplannen van de voormalige gemeenten Wierden en Vriezenveen hebben halverwege de jaren '90 rechtskracht verkregen. Het bestemmingsplan van de voormalige gemeente Ambt Delden dateert van 2000.

Daar komt bij dat het ruimtelijk beleid op rijks en provinciaal niveau in de afgelopen jaren voortdurend in verandering is geweest. Zo is de Reconstructiewet van kracht geworden, is er een nieuw streekplan vastgesteld en is dat streekplan ondertussen vervangen door een omgevingsvisie. De gemeente is verplicht dit beleid door te vertalen in haar bestemmingsplannen. De gemeente heeft zelf ook nieuw ruimtelijk beleid ontwikkeld, waaronder het Masterplan Almelo. In dit vastgestelde structuurplan wordt onder andere ingegaan op de groene longen.

Een tweede belangrijke reden om een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Almelo op te stellen is de uitbreiding van het gemeentelijk grondgebied. Door de gemeentelijke herindeling is de gemeente Almelo uitgebreid met delen van de gemeenten Wierden, Ambt Delden, Borne en Vriezenveen. Deze gemeenten hadden allemaal een eigen bestemmingsplan voor het buitengebied. Het ruimtelijk beleid is dan ook versnipperd door de vele verschillende plannen, tal van wijzigingen en herzieningen die zijn toegepast. Dit heeft ertoe geleid dat er, afhankelijk van de ligging, verschillen zijn in de gebruiks- en bouw mogelijkheden van vergelijkbare percelen en gebouwen in het buitengebied van de gemeente Almelo.

De derde aanleiding voor het integraal herzien van het bestemmingsplan voor het buitengebied komt voort uit de veranderingen die gaande zijn in het landelijk gebied. De agrarische sector verandert; het aantal bedrijven neemt af, en op de bedrijven die verder gaan vindt modernisering en schaalvergroting plaats. De bedrijven groeien aanzienlijk in omvang waarbij ook de productie toeneemt. Dit laatste komt tot uitdrukking in grotere bedrijfsgebouwen en landbouwpercelen. Naast de ontwikkelingen in de landbouw is het recreatieve gebruik van het landelijk gebied, als stedelijk uitloopgebied, sterk toegenomen, en wordt het buitengebied in toenemende mate bewoond door burgers.

De plicht om een plan-mer op te stellen geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen die het kader vormen voor toekomstige project-m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten en/of waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het herziene bestemmingsplan Buitengebied dat thans door de

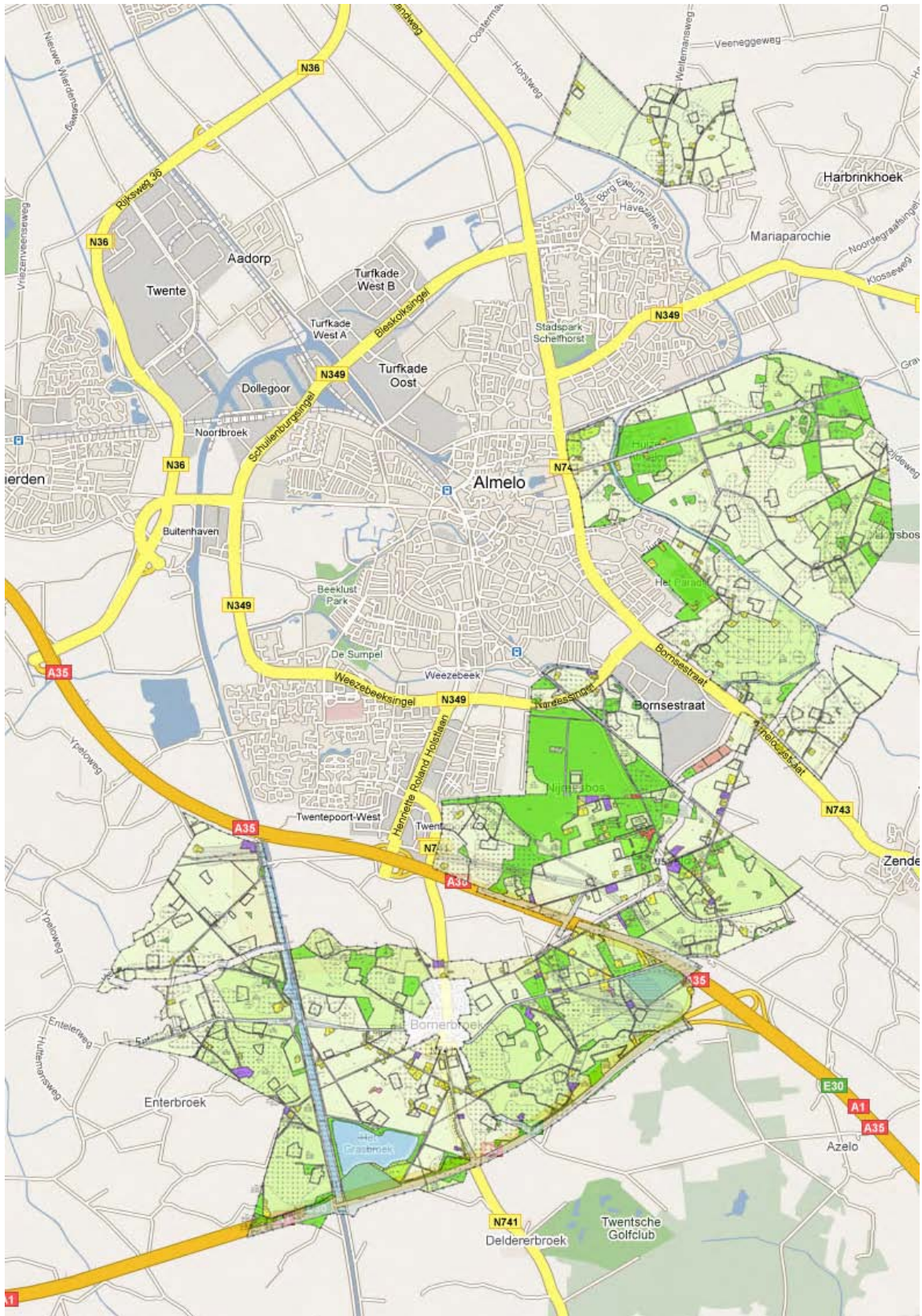
gemeente Almelo wordt voorbereid, kan in dit verband worden aangemerkt als een 'kader' voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten.

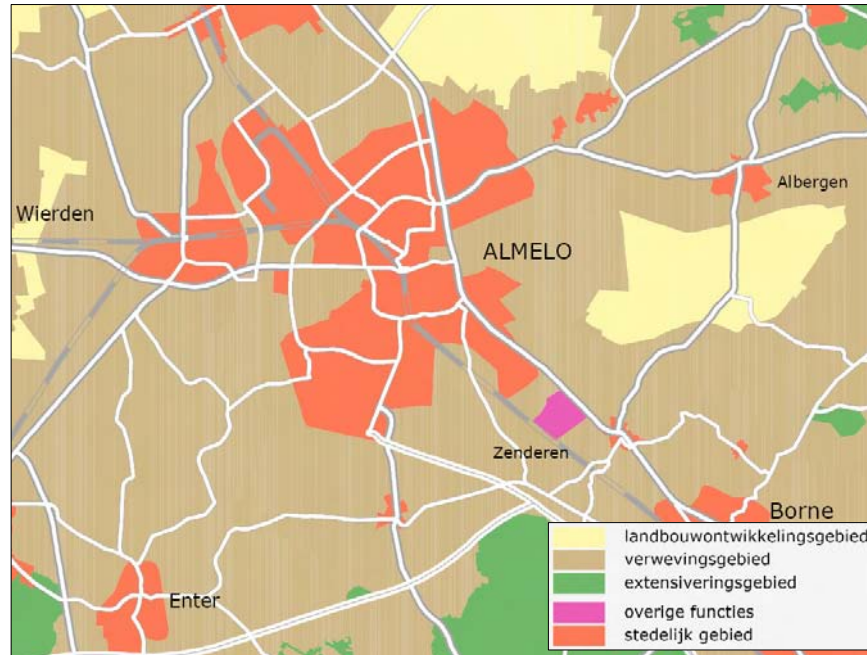
Mer-plichtig zijn de volgende onderdelen:

- o er is een "wijzigingsbevoegdheid" opgenomen waarin het mogelijk wordt gemaakt om een intensieve veehouderij te vestigen (via –hervestiging van intensieve veehouderijen op bouwvlakken waar eerder al intensieve veehouderij aanwezig is en via de aanwijzing als 'sterlocatie');
- o er is een landbouwontwikkelingsgebied (LOG) opgenomen, waarin de oprichting van een intensieve veehouderij boven de mer-plicht drempels theoretisch mogelijk is.
- o er wordt "ontwikkeling" bij bestaande agrarische bedrijven toegestaan, waardoor als gevolg van 'doorgroei' de Mer-plichtdrempels (uit bijlage C+D van het besluit mer 1994) wellicht worden overschreden;

1.2 PLANGEBIED

Het bestemmingsplan heeft betrekking op het buitengebied van de gemeente Almelo. Daarbij is gezocht naar logische ruimtelijke eenheden. Binnen de grenzen van de gemeente Almelo vinden veel ruimtelijke ontwikkelingen plaats. Hierbij kan gedacht worden aan woningbouwprojecten als Almelo Noordoost, Waterrijk en Leemslagen, toekomstige bedrijventerreinen zoals het Regionaal Bedrijfsterrein en Buitenhaven West. Recent zijn projecten zoals de Rijksweg A35 en de aftakking van de N36 gerealiseerd. De ontwikkelingsgebieden zijn vanzelfsprekend buiten de begrenzing van het plangebied gelaten. Dit geldt ook voor de Nijreessingel, Doorbraak en de Rijksweg. Een aantal groene gebieden strekt zich uit tot in de stad, de zogenaamde groene longen. Voor de westelijke en noordelijke groene longen wordt afzonderlijk beleid geformuleerd. De betekenis van deze gebieden is door de ontwikkeling van de verschillende, in deze paragraaf genoemde projecten aan het veranderen. Deze groene longen zijn buiten de begrenzing van het plangebied gelaten. De plangrens van dit bestemmingsplan is uit onderstaande afbeelding op te maken. Voor een grotere kaart wordt verwezen naar de bijlagen.

fragment zoneringskaart reconstructie

1.3 DOELSTELLING PLANMER

De plan-mer moet duidelijk maken welke milieueffecten te verwachten zijn bij het uitvoeren van het herziene bestemmingsplan buitengebied.

Het milieuraapport dat in het kader van de procedure voor de planMER wordt opgesteld heeft tot doel het milieubelang bij de besluitvorming te betrekken.

Concreet zal antwoord moeten worden verkregen op de vraag of er voldoende milieudraagkracht is voor de uitvoering van het nieuwe bestemmingsplan en welke maatregelen eventueel kunnen worden getroffen om de effecten voor het milieu en de omgeving (als gevolg van het uitvoeren van het bestemmingsplan) te voorkomen of te beperken.

opdrachtgever

Het initiatief tot het opstellen van het bestemmingsplan is genomen door het college van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Almelo. Uit het oogpunt van scheiding van taken en verantwoordelijkheden binnen één organisatie is voor de planMER onderscheid gemaakt in tussen de taken van initiator en beoordelaar. Het bevoegd gezag in de procedure is degene die het besluit neemt over het bestemmingsplan en daarmee tevens eindverantwoordelijk is voor het doorlopen van de procedure van de plan-m.e.r. Bij dit bestemmingsplan is dat de gemeenteraad van Almelo.

1.4 OVER DE MER

wettelijk kader

De plicht om een planMER¹ op te stellen geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen die het kader vormen voor toekomstige project-mer-(beoordelings)-plichtige besluiten en/of waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Per 21 juli 2004 moeten alle EU-lidstaten de Europese richtlijn nummer 2001/42/EG 'Betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's toepassen. Sinds 28 september 2006 zijn de wetswijziging Wet milieubeheer (Wm) en het hieraan gekoppelde Besluit mer 1994 van kracht geworden.

Op grond hiervan geldt een plicht tot een planMER voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen die het kader vormen voor toekomstige project-m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten en/of waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

In het bestemmingsplan voor het buitengebied zullen mogelijkheden worden geboden voor uitbreiding en nieuwvestiging van veehouderijen. Daardoor kan de individuele omvang van een bestaand veehouderijbedrijf groeien of bij nieuwvestiging een bedrijf gerealiseerd worden, tot boven de drempels uit bijlage C & D van het Besluit Mer 1994 (categorie 14). Het op te stellen bestemmingsplan voor het buitengebied is daarmee kaderstellend voor een mer(beoordelings)plichtige activiteit en zodoende planMER plichtig.

Daarnaast kunnen binnen (het invloedsgebied van) het buitengebied, Natura 2000 gebieden gelegen zijn die door ontwikkelingen en activiteiten in het buitengebied mogelijk negatieve gevolgen ondervinden. Ingevolge artikel 19f van de Natuurbeschermingswet 1998 dient te worden beoordeeld of een project of andere handeling significante gevolgen kan hebben voor speciale beschermingszones die zijn aangewezen in het kader van de Vogel- en /of Habitatrichtlijn (Natura 2000-gebieden). De 'activiteiten' die kunnen leiden tot nadelige gevolgen zijn niet verder afgebakend, er zijn dus geen drempelwaarden waaraan getoetst kan worden. Het opstellen van een ruimtelijk plan, zoals in dit geval een bestemmingsplan voor het buitengebied kan echter een 'activiteit met mogelijke gevolgen' zijn. Voor de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt zal derhalve onderzocht moeten worden of er gevolgen te verwachten zijn voor de Natura 2000 gebieden. De beoordeling van de gevolgen voor Natura 2000 gebieden wordt planMER plichtig indien alle fasen van een zogenaamde passende beoordeling (zoals vermeld in artikel 19 Nbw) dienen te worden doorlopen.

overzicht planMER-procedure

Voor het planMER zijn de volgende stappen doorlopen:

- 1 Er is gestart met een kennisgeving, waarin het voornemen om een planMER op te stellen openbaar door de gemeente is aangekondigd. Daarbij is een notitie

¹ Toelichting gebruikte afkortingen
 mer = milieueffectrapportage = de procedure
 MER = milieueffectrapport = het product
 planMER = procedure voor plannen die een kader stellen voor mer-plichtige activiteiten
 project-mer = mer-procedure voor projecten die bij wet mer-plichtig zijn

- 'reikwijdte en het detailniveau' opgesteld, waarin de aanpak van het milieuonderzoek is beschreven.
- 2 De notitie reikwijdte en detailniveau is vervolgens toegezonden bestuursorganen en organisaties die belangen hebben in en om het buitengebied.
 - 3 Hierna is het milieuonderzoek uitgevoerd en is voorliggende rapportage opgesteld.
 - 4 Vervolgens zal het planMER (rapport) ter inzage worden gelegd bij het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied, waarbij inspraak op beide stukken mogelijk is.
 - 5 In het bestemmingsplan wordt aangegeven hoe de resultaten van de planMER worden verwerkt en wordt tevens de beantwoording van de inspraakreacties op zowel het nieuwe bestemmingsplan als de planMER opgenomen.
 - 6 Op basis van de bestemmingsplanherziening en bijbehorende planMER nemen de gemeenteraad van Almelo een besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan voor het grondgebied.

notitie reikwijdte en detailniveau

Het bevoegd gezag heeft de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen (artikel 7.11b Wet milieubeheer) in kennisgesteld en een aantal belangenorganisaties geraadpleegd over de aanpak van het milieuonderzoek.

Op 17 november 2009 is een ambtelijke reactie van de provincie Overijssel ontvangen. De provincie vraagt daarbij in aanvulling op wat in de notitie reikwijdte en detailniveau staat, in de planMER aandacht te hebben voor:

- ecologische doelstellingen in relatie tot KRW waterlichamen en overige kleine wateren
- hydrologische aspecten in verband met de wateropgaaf (wateraanvoer, waterberging, bescherming drinkwatervoorziening)
- de Mer aan te sluiten op de wijzigingen die met het plan buitengebied worden beoogd zodat het een rol kan spelen bij de besluitvorming op het plan.

Overige reacties zijn niet binnengekomen.

1.5 SCOPE VAN DEZE PLANMER

De inhoud van deze planMER richt zich in de eerste plaats op het in beeld brengen van de te verwachten effecten, die het gevolg kunnen zijn van activiteiten in het bestemmingsplan met de grootste milieurelevantie.

Uit het voorontwerp bestemmingsplan blijkt dat de omvang van agrarische bouwpercelen en de wijzigings- en ontheffingsmogelijkheden in het bestemmingsplan ertoe kunnen leiden dat er zich in het buitengebied nieuwe intensieve veehouderijen kunnen vestigen of dat bestaande intensieve veehouderijen kunnen doorgroeien tot boven de drempels uit categorie 14 van bijlage C & D van het Besluit Mer 1994. Daarnaast biedt het bestemmingsplan mogelijkheden op het vlak van recreatie (categorie 10) zijn er in het buitengebied locaties aanwezig waar intensieve dagrecreatieve evenementen plaatsvinden. Door deze (voorgenomen) ontwikkelingen en activiteiten is het op te stellen bestemmingsplan kaderstellend voor mer(boordelings)-plichtige activiteit en zodoende plan-mer plichtig.

Echter niet alle activiteiten van het bestemmingsplan worden uitvoerig in deze planMER onderzocht. Voor deze planMER is de volgende insteek gekozen:

- in het planMER zal de focus worden gelegd op de nieuwvestiging en doorgroei van veehouderijen conform het reconstructiebeleid, bestaande plannen en ontwikkelingsprognoses;
- andere (niet agrarische) activiteiten en ontwikkelingsmogelijkheden uit het bestemmingsplan worden in het planMER niet uitvoerig behandeld. Deze activiteiten omvatten bijvoorbeeld horeca, sportterreinen en dergelijke. De effecten daarvan zullen globaal worden beschreven in het kader van de natuurtoets ten behoeve van het bepalen de effecten op Natura 2000-gebieden;
- intensieve dagrecreatieve evenementen blijven in het planMER buiten beschouwing aangezien het veelal om evenementen gaat die jaarlijks terugkeren en slechts enkele dagen worden gehouden waardoor de drempels van bijlage C & D van het Besluit Mer 1994 niet worden overschreden.

Aanvullend zal de planMER ingaan op andere effecten op het milieu en de omgeving van andere (niet agrarische) activiteiten die op grond van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied mogelijk zijn. Hiertoe behoren milieuaspecten zoals bijvoorbeeld geluid, geur, lucht, verkeer, externe veiligheid. In dit planMER zullen de minder (milieu)relevante onderdelen van het bestemmingsplan slechts globaal worden beschreven. Dit komt de effectiviteit van het milieueffectrapport ten goede en sluit het aan op het niveau van besluitvorming.

2 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

2.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk geeft een beknopte omschrijving van de huidige situatie en de te verwachten autonome ontwikkelingen² in het gebied. Samen vormen deze het referentiekader waaraan de effectbeschrijvingen van de mogelijke ontwikkelingen in het buitengebied worden gerelateerd. IJkdatum voor het referentiekader is de situatie bij aanvang van de planMER procedure (2008) en voor de autonome ontwikkeling tot 2018 (of korter als er geen gegevens over de autonome situatie bekend zijn).

Er wordt in dit milieuraapport verschil gemaakt tussen het plangebied en het studiegebied. Het plangebied is het gebied binnen de 'harde' plangrenzen van het buitengebied. Effecten kunnen echter ook buiten de plangrenzen voordoen. Het gebied waarin effecten kunnen optreden wordt het 'studiegebied' genoemd. Het studiegebied kan per te beoordelen aspect in omvang verschillen.

2.2 ANALYSE LANDBOUWSECTOR

In de gemeente Almelo is de agrarische sector sterk vertegenwoordigd. Om een beeld te krijgen van de historie en toekomstige ontwikkeling van de sector is een marktanalyse uitgevoerd.

Eerst is de historie van de landbouw weergegeven. Daarna is een analyse van recente ontwikkelingen en de markt weergegeven.

2.2.1 *historie van de landbouw*

Landbouw is van oudsher een van de belangrijkste functies in het buitengebied van Almelo. Aan het einde van de 19^e eeuw is door de komst van kunstmest en de sterk toegenomen vraag naar producten de aard van de landbouw sterk veranderd. Het traditionele potstalsysteem raakte uit de gratie en het accent in de landbouw werd verlegd in de richting van de veehouderij. De varkenshouderijen werden belangrijk door de stijgende vraag naar slachtvee, de betere afzetmogelijkheden voor boter gaven impulsen voor de melkveehouderij. Ook pluimvee ging een grotere rol spelen. Het areaal grasland werd in het begin van de 20e eeuw sterk uitgebreid.

In de crisisjaren voor de 2e Wereld Oorlog werden werklozen ingezet voor het onderhoud van de zandwegen en bij de ontbossing van de woeste gronden. Een belangrijke ingreep was de verbetering van de beken. Door de profielverruiming werd het afvoerend vermogen van de beken vergroot en daalde de grondwaterstand in de laaggelegen delen.

ruilverkavelingen

Na de Tweede Wereldoorlog volgde een tweede golf van ontginning en rationalisatie van het landschap, gericht op de opvoering van de landbouwproductie. De grootschalige

² Autonome ontwikkelingen zijn die ontwikkelingen die in en om het plangebied plaatsvinden wanneer de voorgenomen ontwikkeling van het buitengebied niet actief wordt gestuurd, maar wordt overgelaten aan 'de markt'.

ruilverkavelingen uit de jaren '50, '60 en '70 van de vorige eeuw hebben geleid tot de ontginning van natte heide en veenmoerassen, het kanaliseren en normaliseren van beeklopen, en het opschalen van de bestaande kleinschalige hoeven- en kampenlandschappen. Grote delen zijn daardoor omgevormd tot een grootschalig, monofunctioneel agrarisch productielandschap. Belangrijk gevolg van deze ingrepen is dat het watersysteem in het gebied is aangetast. Het gebied heeft zijn oorspronkelijke sponswerking verloren, waardoor er benedenstrooms wateroverlast ontstaat, terwijl veel landbouwgronden en natuurgebieden zijn verdroogd. Traditionele landbouwgewassen verdwenen om plaats te maken voor 'nieuwe' producten als maïs. Met de schaalvergroting verdwenen ook de houtsingels waardoor in delen van het coulisselandschap verdween en een open landschap is ontstaan.

Recente ontwikkelingen en marktprognose

Voor het buitengebied is onderscheid gemaakt in een 3 tal analyseschalen;

- Landelijk
- Regionaal / provincie
- LOG specifiek

Hierna wordt op de drie niveaus nader ingegaan.

2.2.2 Landelijk analyse

Voor de landelijke prognose van de agrarische sector (met name veehouderijen) zijn de gegevens overgenomen uit bestaande literatuur en gegevens van Centraal bureau voor de statistiek (CBS) en het landbouw economisch instituut (Lei).

Gemiddeld stopt 8% van de agrarische bedrijven per jaar. Het betreft voornamelijk kleinere bedrijven en bedrijven zonder bedrijfsopvolging. Circa 55% van de bedrijfshoofden is ouder dan 55 jaar. Gezien de opvolgingssituatie op veel bedrijven met een bedrijfshoofd ouder dan 55 jaar, is de verwachting dat de afname van het aantal bedrijven zich verder zal voortzetten. Immers de generatiewisseling is voor veel bedrijven een belangrijk moment waarop keuzes voor de toekomst worden gemaakt. In de komende jaren zal incidenteel ook mogelijk een groter bedrijf stoppen. Door het stoppen van bedrijven neemt het aantal agrarische bedrijfslocaties gestaag af. Door de afbouw van agrarische bedrijven en de stapsgewijze groei van toekomstgerichte bedrijven verslechtert de verkavelingsituatie geleidelijk.

Door de vele landschappelijke en recreatieve waarden in het gebied zijn de afgelopen jaren verschillende succesvolle verbredingsactiviteiten op agrarische bedrijven opgestart en uitgebouwd. Deze activiteiten vormen een aanvulling op de verdien capaciteit van de blijvende agrarische bedrijven.

De intensieve veehouderij, inclusief veevoer, verwerking, handel en distributie, is in economisch opzicht erg belangrijk binnen de agrarische sector. De sector zorgt voor ruim éénviufde (22%) van de toegevoegde waarde (5,2 miljard in 2003) in agrarisch Nederland [bron Agrocluster in beeld, LEI, 2006]. De varkenshouderij heeft met een bijdrage van 55 tot 60% hierin het grootste aandeel. De sector zorgt met 80.000 arbeidsplaatsen voor 20% van de werkgelegenheid in de agrarische sector.

De intensieve veehouderij is van oudsher geconcentreerd in Noord-Brabant, Noord-Limburg en delen van Overijssel en Overijssel. Het gaat daarbij grotendeels om

verstedelijke landelijke gebieden en gebieden die erg in trek zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Dat heeft invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij aldaar. Aan de andere kant zijn er de mogelijkheden die de reconstructie biedt. Bedrijven die “op slot” zitten en niet kunnen uitbreiden door wet- en regelgeving, kunnen verhuizen naar een plek waar die mogelijkheden wel aanwezig zijn. Een dergelijke verhuizing is duur, waardoor er nog niet gelijk grote verschuivingen zijn te verwachten.

Beleidsontwikkelingen

Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de productierechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat dierrechten niet konden verschuiven tussen drie verschillende concentratiegebieden; het concentratiegebied oost (Overijssel, Overijssel en een deel van Utrecht), het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg) en de rest van Nederland. Er is op dit moment nog geen duidelijk beeld over de gevolgen van de afschaffing van de compartimentering, maar als er een verschuiving plaats gaat vinden, dan wordt verwacht dat die naar het zuiden zal zijn. De jongste cijfers van de provincie Overijssel bevestigen de verwachting dat de afschaffing van de compartimentering zou leiden tot een afname van het aantal dieren in Overijssel.

Per 1 januari 2010 moeten ook veel bestaande (grotere) stallen voldoen aan het gestelde in de AMvB Huisvesting. In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijnseisen van kracht. De consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen en gemiddeld 20% meer ruimte voor varkens. Het is de verwachting dat beide ontwikkelingen er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen.

- Het aantal veehouderijbedrijven loopt sinds de jaren negentig sterk in aantal terug. In 2004 telde Nederland 6.700 gespecialiseerde bedrijven in de intensieve veehouderij, tegenover 10.000 bedrijven in 1990. Behalve op gespecialiseerde bedrijven worden ook varkens, pluimvee of kalveren gehouden als tweede tak.
- Tegelijk met het aantal bedrijven is ook de veestapel gekrompen. De varkenshouderij daalde sinds 1990 van bijna 14 miljoen dieren naar ruim 11 miljoen stuks in 2008.
 - Het totale aantal varkensbedrijven in 2004 is nog maar ongeveer de helft van het aantal in 1994. De daling kreeg vanaf 2000 een extra impuls door de twee beëindigingsregelingen. Een kwart van de bedrijven stopte hierdoor met varkenshouderij. Dat ging gepaard met een aanzienlijke vermindering van de varkensstapel. Veel gemengde bedrijven hebben de varkenstak afgestoten. Door mechanisatie, automatisering en schaalvergroting vindt varkenshouderij nu voornamelijk op gespecialiseerde bedrijven plaats.
 - De pluimveehouderij daalde sinds 1990 van 95 miljoen naar 88 miljoen leghennen en vleeskuikens.

De verdere algemene verwachting voor de toekomst van de intensieve veehouderij is gunstig te noemen. Door toenemende concurrentie van binnen en voornamelijk ook van buiten de EU zal de primaire sector zich richten op kostprijsverlaging, onder meer door schaalvergroting en het verbeteren en ontwikkelen van samenwerkingsvormen. Daarnaast zal de gehele sector zich gaan richten op vraaggestuurde productie en het vergroten van de kostenefficiëntie. Daardoor ontstaan er kortere ketens die zich snel kunnen aanpassen aan marktveranderingen.

Het algemene toekomstbeeld voor de intensieve veehouderij is:

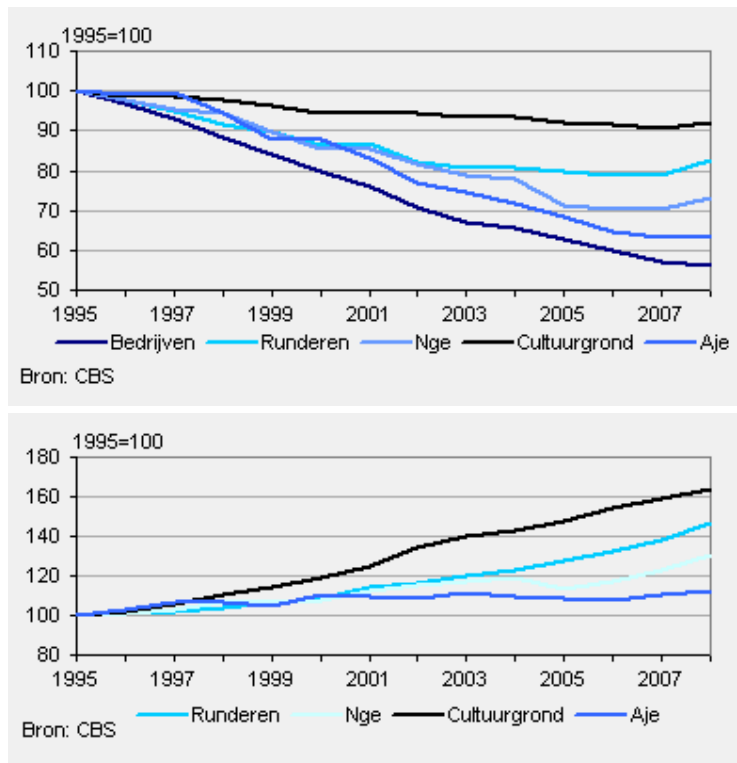
- een sterk doorzettende schaalvergroting gepaard gaan met een sterke afname van het aantal bedrijven;

- de sectoren varkenshouderij en pluimveehouderij zullen hun uiterste best moeten doen om hun marktaandeel te behouden en waarschijnlijk zullen de dieren aantallen gelijk blijven of verder (licht) afnemen.
- de kalverhouderij kan verder toenemen, maar de bedrijfsontwikkeling zal sterk beïnvloed worden door de wijze waarop de bedrijfstoelagen hervormd worden in de komende jaren.

Aantal rundveebedrijven drastisch verminderd

Vanaf 1995 is het aantal rundveebedrijven met 44 procent afgenomen tot ruim 21 duizend bedrijven in 2008. Het aantal runderen bij deze bedrijven verminderde met 18 procent afgenomen tot 3,3 miljoen. De oppervlakte landbouwgrond op deze bedrijven nam met slechts 8 procent af. De arbeidsproductiviteit is in die jaren wel flink toegenomen. De economische omvang van deze bedrijfstak is van 1995 – 2008 met bijna 30 procent afgenomen.

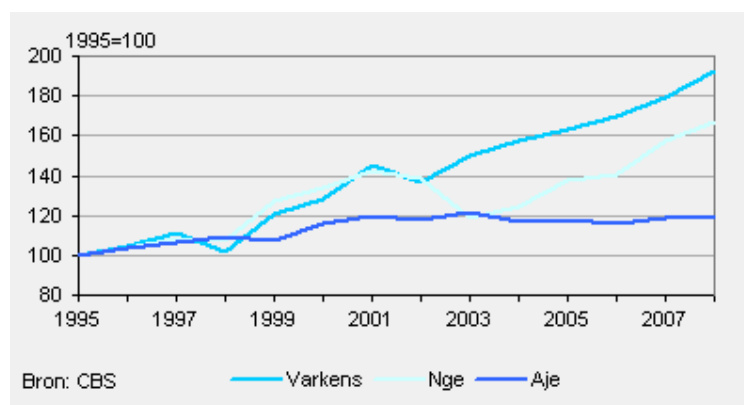
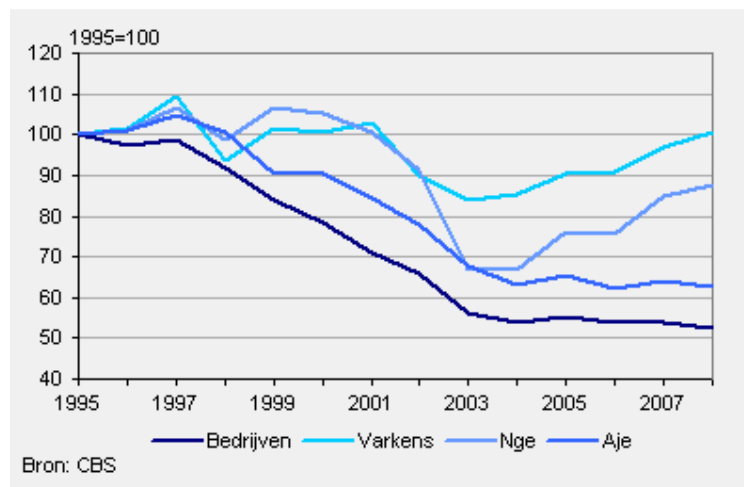
De rundveebedrijven zijn sinds 1995 fors groter geworden. In 2008 heeft een rundveebedrijf met 42 hectare gemiddeld 64 procent meer landbouwgrond dan in 1995 en het aantal runderen steeg met 13 procent tot 156 runderen.

Aantal varkensbedrijven drastisch verminderd

In 1995 telde Nederland nog 14,4 miljoen varkens. In 2008 waren dit er nog 12,0 miljoen. Het houden van varkens beperkt zich meer en meer op een klein aantal gespecialiseerde bedrijven. Zo werd in 1995 tweederde van de varkens gehouden op gespecialiseerde varkensbedrijven en in 2008 was dit al bijna 80 procent. Het aantal varkens op deze varkensbedrijven is, ondanks een halvering van het aantal bedrijven, vrijwel gelijk

gebleven. De hoeveelheid arbeid op deze bedrijven nam met 35 procent af. De arbeidsproductiviteit is flink toegenomen.

2.2.3 Verwachte ontwikkelingen in de landbouw

In deze paragraaf wordt een indicatie gegeven van de mogelijke landbouwkundige ontwikkelingen in Almelo de komende jaren. De belangrijkste ontwikkelingen waarop de landbouw in zal (moeten) spelen zijn de ontwikkelingen op de markt van de landbouwproducten, milieuhygiënische eisen, welzijnseisen voor landbouwdieren, platteland vernieuwing en Reconstructie. Daarnaast spelen er vanuit wet- en regelgeving nog andere ontwikkelingen die invloed hebben op de ontwikkeling van de landbouw. Deze worden hieronder kort beschreven.

In de vorige paragraaf is al gebleken dat het aantal bedrijven in de gemeente Almelo afneemt. Deze ontwikkeling komt overeen met de landelijke trend waarbij het aantal bedrijven afneemt en de dieren aantallen in een gebied gemiddeld genomen gelijk blijven. Naast het aantal bedrijven zal tevens het aantal locaties afnemen. De verwachting is dat de veehouders hun vee zullen gaan samenvoegen op één locatie door het vee van verschillende locaties over te brengen naar één locatie.

Marktontwikkelingen landbouwproducten

De Nederlandse landbouw is de laatste jaren steeds meer gericht op de Europese markt. Sinds 1975 is de productie in de Europese Unie (EU) met bijna 2,5 procent per jaar gegroeid. De vraag nam in dezelfde periode toe met minder dan 1 procent per jaar. De EU ontwikkelde zich van importeur van landbouwproducten tot exporteur. Door de, in vergelijking met het wereldprijsniveau, hoge productieprijzen binnen de EU kon een belangrijk deel van de export slechts plaatsvinden door toenemende exportsubsidies. Deze subsidies betekenden een steeds grotere belasting van de Europese landbouwbevoegdheid.

Mede daardoor is voor een aantal productgroepen overgegaan op een stelsel van quota (melkveehouderij) en areaalinkrimping (akkerbouw). Als gevolg van de hervormingen van het EU-landbouwbeleid en de onderhandelingen in GATT-verband worden de verschillende subsidies aanzienlijk teruggebracht. Gestreefd wordt naar een meer zichzelf ordenende markt op wereldschaal.

Welzijnseisen

De welzijnseisen voor landbouwdieren zullen in de toekomst worden verscherpt. In de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren zijn bepalingen opgenomen waarmee het welzijn en daarmee de intrinsieke waarde van een dier kunnen worden beschermd. Het gaat bij de welzijnseisen niet alleen om dierenwelzijn in enge zin, maar ook op de daarmee samenhangende economische belangen. Dierziektebestrijding en verbetering van het welzijn van de dieren betekent internationaal een sterkere economische positie. Een en ander zal zijn weerslag hebben in de voorschriften voor de huisvesting van dieren (bijvoorbeeld het verplicht gebruiken van strooisel of het verbieden van "boxen"). Op basis van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren (1992) is het varkensbesluit met ingang van 1 augustus 2003 aangescherpt. In het Varkensbesluit worden regels gesteld met betrekking tot het houden, huisvesten en verzorgen van varkens. In 2013 moeten deze regels zijn doorgevoerd.

Minister Verburg geeft in haar onlangs uitgebrachte 'Nota dierenwelzijn' aan dat de huisvesting van melkkoeien de komende jaren verbeterd zal moeten worden. Zij constateert o.a. het gebrek aan voldoende loop- en vluchtruimte in stallen, te krappe ligplaatsen en een stalklimaat dat onvoldoende is. In haar plan van aanpak geeft zij dan ook aan dat zij milieu- en welzijnseisen zal gaan stellen aan de huisvesting van melkvee. Dit betekent dat de komende jaren vaker aanvragen komen voor nieuw te bouwen of te verbouwen stallen die qua omvang aanzienlijk groter en hoger zullen zijn dan de huidige stallen voor melkvee. De praktijk laat zien dat men, volgens de moderne eisen, voor een ligboxenstal met 6 rijen ligboxen uitgaat van een standaard dakhelling tussen 22-24 graden en open zijwanden van circa 4,5 meter hoog. Daarbij is een nokhoogte van 12 meter noodzakelijk om een dergelijke stal te kunnen overbruggen en voldoende lucht, licht en ruimte voor het melkvee te kunnen realiseren.

Wanneer de totale oppervlakte van bouwblokken beperkt wordt tot 1,5 ha en de hoogte van de gebouwen te krap wordt gesteld (bijvoorbeeld 10 meter), kan de sector zich niet duurzaam ontwikkelen. Een maximale oppervlakte van 2 ha en een maximale hoogte van 12 meter is vanuit het dierenwelzijnsaspect dan ook wenselijk.

Plattelandsvernieuwing

In het landelijk gebied wordt steeds sterker zichtbaar dat naast de landbouw ook andere functies een plaats krijgen. In de komende jaren zal dit proces van plattelandsvernieuwing zich in versterkte mate voortzetten. Agrariërs kunnen daarop inspelen door te ver-

breiden. Nieuw of aanvullend inkomen kan worden verkregen uit de verwerking, verkoop en vermarkten van streekeigen producten. Ook nemen steeds meer boeren actief deel aan beheer en ontwikkeling van natuur en landschap. Andere boeren combineren recreatie en toerisme met hun bedrijf. Naast kamperen bij de boer zijn er voorbeelden denkbaar zoals boerderijrestaurants, excursies en wandel- en fietsarrangementen. Deze ontwikkelingen worden niet zozeer voorzien in het buitengebied, maar kunnen wel gaan spelen in de omgeving.

Melkquotering

De melkveehouderijen (grondgebonden veehouderij) krijgen na 2015 te maken met een verandering van de productieplafonds. De huidige Europese afspraak waarin de melkquotering (Europese maximering van de jaarlijkse melkproductie) is geregeld, kent een einddatum van 1 april 2015. De verwachting is dat de melkquotering na deze periode wordt afgeschaft. Doordat de instrumenten die de Europese markt beschermen worden afgebouwd, is er geen bestaansrecht meer voor melkquotering.

De omvang van de totale melkveehouderij in Nederland is door de instelling van de melkquotering in 1984 niet meer toegenomen. De productie van bedrijven die stoppen, gemiddeld 5% per jaar, wordt overgenomen door andere bedrijven en dit leidt tot een daling van het aantal melkveebedrijven en een toename van de productieomvang per bedrijf. Door hoge grondprijzen en quotakosten is de schaalvergroting in de melkveehouderij tot op heden beperkt gebleven in vergelijking met andere agrarische sectoren. De verwachting is dat de tendens van verdergaande schaalvergroting zich al dan niet versneld voort zal zetten naar de toekomst toe en zal leiden tot een halvering van het aantal bedrijven in 2015. Deze verwachting wordt o.a. ingegeven door de hoge gemiddelde leeftijd van ondernemers in combinatie met een beperkt aantal bedrijfsopvolgers, de eventuele afschaffing van de melkquotering en de verwachte vraag naar zuivel wereldwijd.

Daarentegen worden vraagtekens gesteld bij de groei door de beperkte beschikbaarheid van grond voor voerproductie en mestafzet en wellicht nieuwe beperkingen van overheidswegen. Hierbij wordt veelal gewezen op twee belangrijke ontwikkelingsrichtingen, naar enerzijds gezinsbedrijven met 80 tot 140 koeien en anderzijds bedrijven met personeel met 250 tot 450 koeien. Er zijn geen redenen om te veronderstellen dat de situatie in Almelo wezenlijk zal afwijken van de landelijke tendens. Dit betekent waarschijnlijk dat de Nederlandse melkveehouderijsector na 2015 meer melk zal gaan produceren. Gezien de huidige melkprijzen (zomer 2009) kan er lokaal echter ook een krimp verwacht worden. De prijzen staan al meer dan een jaar onder druk, waardoor veel melkveehouderijen onder de kostprijs werken. Als dat nog lang aanhoud zullen er melkveehouderijen noodgedwongen moeten sluiten. De melkproductie zal dan naar verwachting verplaats worden naar andere landen.

Mestproductierechten

De mestwetgeving kent sinds de jaren tachtig een systeem van productierechten. Met deze productierechten kan de omvang van de veestapel - en daarmee de omvang van de mestproductie - per bedrijf worden begrensd. Het doel hiervan is om op landelijk niveau verzekerd te zijn van een balans tussen enerzijds de omvang van de mestproductie en anderzijds de gebruiks- en afzetmogelijkheden voor dierlijke meststoffen. In de jaren 90 is het stelsel van varkens- en pluimveerechten opgezet. Hiermee moest worden voorkomen dat, door uitbreiding van dieraantallen, de milieukwaliteit nog verder verslechtert. De vraag is of het stelsel van varkens- en pluimveerechten nog steeds nodig is voor het

reguleren van de mestproductie. In de Meststoffenwet staat dat het stelsel van varkens- en pluimveerechten per 1 januari 2015 te vervallen (artikel 77 Meststoffenwet).

Op grond van artikel 26 van de Meststoffenwet is het verboden om dierrechten te verplaatsen tussen de verschillende concentratiegebieden in het oosten van het land (Overijssel) en het zuiden van het land (Noord-Brabant en Limburg) en naar een concentratiegebied toe. Vanaf 1 januari 2008 is het verplaatsingsverbod komen te vervallen en kunnen dierrechten vrij verplaatst worden door heel Nederland.

Op grond van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij ('AMvB-huisvesting') zijn veehouderijen verplicht om emissie-arme stallen te bouwen. In 2010 dienen de agrarische bedrijven te voldoen aan de nieuwe huisvestingseisen. In 2012 gelden deze eisen voor vergunningen die zijn verleend na 1 januari 1997.

Clustering (mestverwerking).

De toekomstige bedrijven krijgen ook met een aantal ontwikkelingen te maken. De nieuwe mestwetgeving maakt dat er hogere mestafzetkosten (kunnen) ontstaan. Dit maakt dat bedrijven zoeken naar mogelijkheden voor een goedkopere mestafzet. Eén van de mogelijkheden is mestverwerking, waarmee energie en warmte opgewekt kan worden.

2.2.4 Regionaal / provincie

De bedrijven in de provincie Overijssel zijn ongeveer 25 tot 30 % kleiner dan een gemiddeld Nederlands bedrijf. Maar ook in deze provincie vindt schaalvergroting plaats, net zoals elders in Nederland. Sinds 1995 is het aantal varkensbedrijven in Overijssel meer dan gehalveerd, maar zijn de overgebleven bedrijven veel groter geworden. De daling van het aantal bedrijven heeft enerzijds te maken met het subsidiestelsel van de EU en anderzijds met de liberalisatie van de wereldmarkt. Ook het feit dat Europees strengere eisen zijn gesteld ten aanzien van het milieu en dierwelzijn maakt dat de Overijsselse bedrijven ten opzichte van de internationale concurrentie veel kostprijsverhogende investeringen hebben moeten plegen. Door de relatief hoge grondprijs, hoge loonkosten, materiaalkosten e.d. kunnen agrariërs in Overijssel steeds moeilijker een redelijk inkomen uit de bedrijfsactiviteiten genereren. Hierdoor kiezen veel bedrijven ervoor om te stoppen of te verhuizen naar het buitenland. De bedrijven die over blijven moeten, om te kunnen overleven, uitbreiden.

De regionale cijfers van de ontwikkeling van de veehouderijsector zijn aangeleverd door de provincie Overijssel, op basis van regionale kentallen van het Centraal bureau voor de statistiek (CBS), het Ministerie van LNV en het Landbouw economisch instituut (Lei).

Begrip NGE

De Nederlandse grootte-eenheid (NGE) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het bruto standaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. De NGE per technische productie-eenheid (ha, dier) wordt berekend door de bss van de productie-eenheden te delen door een bepaalde deelfactor, die per jaar kan verschillen. De NGE wordt zowel gebruikt om de absolute bedrijfsomvang van agrarische bedrijven of sectoren weer te geven (uitgedrukt in NGE) als om de specialisatiegraad van bedrijven te bepalen (volgens de NGE typering). De bss en NGE worden om de twee jaar herzien. De normen krijgen de naam van het jaar waarvan het prijsniveau is gebruikt. De laatste berekening van normen is gebeurd op prijsniveau 2002. Die normen zijn voor het eerst gebruikt in de Landbouwtelling van 2005. Een NGE staat bij prijsniveau 2002 (Landbouwtellingen 2005 en 2006) voor 1.400 euro aan saldo. (bron: www.lei.wur.nl).

Aan de hand van de economische bedrijfsomvang, de leeftijd van het bedrijfshoofd en opvolgingssituatie kan een goede indicatie worden verkregen van welke bedrijven zullen stoppen, welke zullen blijven en/of groeien. Een bedrijfsomvang van 70 NGE wordt beschouwd als ondergrens voor het genereren van een volwaardig gezinsinkomen, bedrijven van 40 tot 70 NGE hebben de mogelijkheid om daar nog naar toe te groeien, waarvan slechts een beperkt deel dit ook daadwerkelijk zal doen. Een bedrijf met een omvang kleiner dan 40 NGE zal afbouwen of stoppen.' (Alterra, Gies, T.J.A. en A. Bleeker (2007))

Grondgebonden landbouw in Overijssel

De grondgebonden landbouw is een belangrijk onderdeel van de totale agrarische sector in de provincie Overijssel: namelijk ongeveer 60% van het totaal aan agrarische bedrijven. Qua landgebruik bepaald deze sector zelfs 90% van het totale agrarische grondgebruik in Overijssel. Gemiddeld is een melkveebedrijf in 2004 in Overijssel 34 ha groot en heeft 54 koeien (84 nge), wat kleiner is dan het Nederlandse gemiddelde (39 ha, 62 melkkoeien, 96 nge).

Het totale aantal melkveebedrijven is in 2004 ongeveer 40% afgenomen ten opzichte van 1994. Echter het gemiddelde aantal ha en melkkoeien is in dezelfde periode per bedrijf sterk toegenomen wat wijst op schaalvergroting binnen de provincie. De positie van de melkveehouderij op de internationale zuivelmarkt staat onder druk door het milieubeleid en verdergaande liberalisering van de markt. Toch zijn de perspectieven voor de sector niet ongunstig. De sector levert hoogwaardige producten, de gronden en het klimaat zijn zeer geschikt en de sector zelf is ondernemend. Naar verwachting zal het aantal bedrijven de komende jaren met ruim 4% dalen. De bedrijven die blijven worden wel groter. Het areaal dat ze gebruiken blijft ongeveer gelijk. Het is evenwel mogelijk dat door de opheffing van de quoterings in 2015 de melkproductie en dus deze sector na die tijd enigszins zal groeien. Gezien de huidige melkprijzen (zomer 2009) kan er echter ook een krimp verwacht worden. De prijzen staan al meer dan een jaar onder druk, waardoor veel melkveehouderijen onder de kostprijs werken. Als dat nog lang aanhoud zullen er melkveehouderijen noodgedwongen moeten sluiten.

Intensieve veehouderij in Overijssel

Overijssel is samen met Gelderland erg belangrijk voor de intensieve veehouderij; de intensieve veehouderij draagt ongeveer 10% bij aan de totale werkgelegenheid in Overijssel. Binnen de intensieve veehouderij is voornamelijk de varkenshouderij sterk vertegenwoordigd in deze provincie. Ongeveer 7% van het totale aantal agrarische bedrijven in Overijssel is intensief varkensbedrijf tegen ongeveer 5% van het totale aantal Nederlandse agrarische bedrijven. Net als bij de grondgebonden landbouw is het gemiddelde varkensbedrijf in Overijssel kleiner dan gemiddeld in de rest van Nederland; 7ha en 82 NGE in Nederland in 2004, tegen 6 ha en 61 NGE in Overijssel in 2004

Trends in Overijssel

Sinds 1996 is het aantal varkensbedrijven in Nederland sterk gedaald, in Overijssel is de afname zelfs meer dan 50%. Deze afname is voornamelijk veroorzaakt door de regeling beëindiging veehouderij, het mestbeleid, het diergezondheidsbeleid en slechte bedrijfsresultaten in de jaren 2002 en 2003 door de mond en klauwzeer uitbraak. Echter, ook schaalvergroting speelt een grote rol in de afname van het aantal bedrijven. Zo is het aantal vleeskalverbedrijven de laatste 15 jaar sterk gestegen en groeide het aandeel pluimvee in Overijssel ook.

De grote bedrijven die blijven bestaan liggen veelal in de buurt van kwetsbare natuurgebieden, woonkernen en of andere kwetsbare functies en zullen ondersteund worden om zoveel mogelijk te verplaatsen binnen LOG's waar milieutechnische en landschappelijke mogelijkheden zijn voor groei in de toekomst.

Door de nieuwe mestwet zijn dierrechten in de intensieve veehouderij vrij verhandelbaar over geheel Nederland. De verwachting is dat hierdoor een verplaatsing van de dierrechten zal plaatsvinden naar Zuid-Nederland. In dit gebied wordt namelijk de sterkste bedrijfsontwikkeling verwacht³.

De Overijsselse situatie sluit aan op de landelijke situatie. Ook hier is een daling zichtbaar van het aantal bedrijven, maar zal bij de 'overblijvende' bedrijven een duidelijke schaalvergroting en concentratie zichtbaar zijn. Het Overijsselse reconstructiebeleid beoogt de 'overblijvende' bedrijven met name te vestigen in LOG's.

De schaalvergroting in combinatie met de reconstructiezonering in landbouwontwikkelingsgebieden maakt dat de sector echter wel kwetsbaarder kan worden voor dierziekten. Om dit te voorkomen is in de toekomst aandacht voor preventie noodzakelijk. Een sterke ketenvorming kan hieraan een bijdrage leveren. Een ketenbenadering wordt ook als een 'must' gezien voor toekomstige bedrijven. Bedrijven kunnen op deze manier meer invloed krijgen op de markt en kunnen dus in plaats van te sturen op kostprijzen de markt centraal stellen. Naast ketenbenadering lijkt in de toekomst ook een toename plaats te vinden van de clustering van bedrijven.

2.2.5 Gemeente Almelo

In 2003 was het grondgebruik in de gemeente Almelo voor bijna 70% agrarisch. Dit geeft al aan dat de landbouw de belangrijkste vorm van grondgebruik is. Het grasland gebruik neemt het merendeel in beslag (circa 60%). De overige cultuurgronden zijn in gebruik voor akkerbouw. Gemiddeld 20% van de agrarische bedrijven is groter dan 30 hectare. In de gemeente is ongeveer 47% van de bedrijven neventak- of hobbybedrijven (< 20 nge).

Landbouwstructuur

In onderstaande tabel zijn de agrarische bedrijven in de Gemeente Almelo gegroepeerd naar hoofdbedrijfstype. Er worden vier hoofdtypen onderscheiden: akkerbouwbedrijven, tuinbouw- en blijvende teeltbedrijven, graasdierbedrijven en hokdierbedrijven. Een bedrijf wordt tot een bepaald hoofdtype gerekend wanneer de economische omvang van de genoemde activiteit meer is dan tweederde van de totale bedrijfsomvang. Wanneer geen hoofdtype kan worden onderscheiden, wordt het bedrijf gerekend tot de combinaties (gewassen-, dier- en dierengewassencombinaties).

Uit de onderstaande tabellen over blijkt dat de meeste agrarische bedrijven getypeerd worden als graasdierbedrijven. Er zijn tevens een redelijk aantal hokdierbedrijven in Almelo aanwezig.

³ Dit uit zich bijvoorbeeld momenteel in de prijs voor de dierrechten die in Zuid veel hoger is dan in Oost en overig Nederland. In Zuid zit de koopkrachtige vraag. In Oost en overig Nederland liggen de prijzen op vergelijkbaar niveau.

tabel 1 ontwikkeling bedrijven 2000 - 2008

Landbouw; gewassen, dieren, grondgebruik, naar gemeente						Regio's Almelo			
Onderwerpen					Perioden	2000	2006	2007	2008
Aantal landbouwbedrijven, totaal					aantal	75	148	146	136
Grondgebruik	Areaal grondgebruik	Grondgebruik, totaal			are	188 953	325 849	317 575	308 211
Akkerbouw	Areaal akkerbouw	Akkerbouw, totaal				59 290	120 692	122 625	120 857
		Granen				3 061	6 489	12 985	9 728
		Aardappelen				25	2 524	4 660	1 664
		Akkerbouwgroenten				-	301	1	591
Aantal bedrijven met akkerbouw					aantal	53	109	102	96
Tuinbouw open grond	Areaal tuinbouw open grond	Tuinbouw open grond, totaal			are	1 684	1 559	1 211	2 174
		Tuinbouwgroenten				-	1 033	33	632
		Bloemen en sierplanten	Bloemen en sierplanten, totaal			650	12	530	926
		Blijvende teelt	Blijvende teelt, totaal			1 034	514	648	616
	Aantal bedrijven met tuinbouw open grond					aantal	6	10	9
Tuinbouw onder glas	Areaal tuinbouw onder glas	Tuinbouw onder glas, totaal			m2	2 040	6 800	6 688	6 858
		Glasgroenten				-	-	-	-
		Bloemen en sierplanten	Bloemen en sierplanten, totaal			1 900	3 400	3 400	3 450
		Blijvende teelt	Blijvende teelt, totaal			140	3 400	3 288	3 408
	Aantal bedrijven met tuinbouw onder glas					aantal	3	5	5
Graasdieren en grasland	Aantal graasdieren en areaal grasland	Paarden en pony's				99	137	149	159
		Rundvee		Rundvee, totaal	4 024	7 904	7 851	8 245	
		Schapen			177	523	647	561	
		Geiten			10	601	484	378	
		Blijvend en natuurlijk grasland		are	88 933	188 688	178 852	172 565	
Hokdieren	Aantal hokdieren	Varkens		Varkens, totaal	aantal	5 748	44 495	45 130	36 061
		Kippen		Kippen, totaal		86 621	222 667	299 484	263 920
	Aantal bedrijven met hokdieren						17	43	44

Hokdierbedrijven

Hokdierbedrijven betreft de intensieve veehouderij: de varkens- en pluimveebedrijven. Vanaf de gemeentelijke herindeling zijn de cijfers goed te vergelijken. Daarbij valt op dat er in Almelo in 2006, 43 hokdierbedrijven (met ongeveer 44.500 varkens). In 2008 is het aandeel gedaald naar 40 bedrijven (met ruim 36. 000 varkens). Bij kippen is een stijging te zien van ruim 222.000 kippen in 2006 naar bijna 264.000 kippen in 2009.

Graasdierbedrijven

Graasdierbedrijven zijn agrarische bedrijven met als hoofdactiviteit het houden van runderen, schapen, geiten en/of paarden. In de Gemeente Almelo betreft het voornamelijk melkveehouderijbedrijven. De cijfers laten zien dat de rundveestapel sinds 2006 met enkele honderden dieren is gegroeid

Akkerbouwbedrijven

Het aantal akkerbouwbedrijven in de gemeente Almelo is in de afgelopen jaren gelijk gebleven, maar nemen geen belangrijk aandeel in, in het buitengebied.

Tuinbouw- en blijvende teeltbedrijven

De tuinbouw- en blijvende teeltbedrijven vertegenwoordigen maar een klein deel van het totaal aantal agrarische bedrijven in de gemeente. Het is wel opvallend dat het areaal tuinbouw (open grond) in 2008 behoorlijk is gestegen.

Combinaties

Combinaties zijn agrarische bedrijven met een combinatie van twee of meer van de vier hoofdbedrijfstypen. Op combinatiebedrijven is geen hoofdbedrijfstype te onderscheiden. In Almelo gaat het in de meeste gevallen om gemengde veehouderijbedrijven (vaak met melkvee en varkens).

Inventarisatie huidige bedrijven

Om de veehouderijen in het buitengebied in beeld te brengen zijn door Oranjewoud in het kader van een verkennend onderzoek naar geurhinder (juni 2009) de huidige agrarische bedrijven in Almelo in beeld gebracht. Op dit moment zijn er 137 agrarische bedrijven binnen de gemeente actief.

Van de 137 bestaande bedrijven in het buitengebied van de gemeente Almelo heeft 30% een intensieve neven/hoofdtak. De intensieve veehouderijtak komt voornamelijk voor bij gemengde bedrijven. Dit zijn bijvoorbeeld melkveehouderijen die naast de grondgebonden tak dus nog een intensieve veehouderijtak hebben. De neventak bestaat vaak uit varkens of kippen. Er zijn slechts een kleine 30 puur intensieve veehouderijbedrijven (van enige omvang) in Almelo aanwezig.

Bedrijfsomvang

Voor de 137 bestaande bedrijven in het buitengebied is een analyse van de economische betekenis uitgevoerd aan de hand van een interpretatie van de landelijke en regionale trends. Met behulp van de milieuvergunninggegevens (zoals geïnventariseerd door Oranjewoud) is beoordeeld wat de huidige status is van de bedrijven, wat de economische betekenis is van de bestaande bedrijven en welke bedrijven in het buitengebied in de toekomst naar verwachting zullen gaan stoppen of gaan doorgroeien.

Inzoomen op het niveau van het buitengebied en doen van uitspraken over de mogelijke stoppers en doorgroeiers is noodzakelijk om een inschatting te kunnen maken van de toekomstige milieubelasting van deze sector. Van de stoppende bedrijven kan inzichtelijk gemaakt worden welke afname van emissies naar het milieu verwacht kan worden. Van de doorgroeibedrijven kan ingeschat worden of er sprake is van toename van milieubelasting. Vervolgens kan worden bekeken of er binnen het buitengebied nog milieuruimte is en zo ja hoeveel deze ruimte bedraagt. Als er nog ruimte is kan deze worden vertaald in groeimogelijkheden voor bestaande bedrijven of ruimte voor nieuw te vestigen bedrijven. Ten opzichte van de totale milieubelasting kan dan worden vastgesteld of er vanuit het buitengebied sprake is van een toename, afname of gelijkblijvende emissie.

De analyse is uitgevoerd aan de hand van de bestaande omvang (Nge). Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- Melkveehouderijbedrijven hebben landelijk een gemiddelde omvang van 95 NGE/bedrijf.
- Hokdiersector; De hokdierhouderij hebben landelijk een gemiddelde omvang van 87 NGE/bedrijf.

- Gemengd bedrijf; De gemiddelde omvang van het gemengd bedrijf is landelijk 55 NGE/bedrijf.
- Overige graasdieren; De bedrijven zijn gemiddeld genomen klein 20 NGE/bedrijf, en weinig kansrijk. Het gaat hier veelal om hobbybedrijven.

Bij het vertalen van deze uitgangspunten naar de bedrijvenlijst is de volgende insteek gekozen

omvang	toekomstverwachting
< 40 Nge	stopper, binnen 5 jaar
40 - 70 Nge	onvoldoende omvang, stoppen binnen 10 jaar
> 70 Nge	voldoende omvang groeier

NGE: Nederlandse Grootte Eenheid. Maat voor productieomvang van landbouwbedrijven. 1 NGE = bruto saldo van € 1.390. Bedrijven < 70 NGE zijn te klein om een goed inkomen te verwerven en hebben geen mogelijkheid om zodanig te investeren om kansrijk te worden. De grens van kansrijkheid verschuift omhoog en de verwachting is dat bedrijven verder moeten opschalen om kansrijk te blijven.

Aan de hand van bovenstaande aannames is vervolgens het milieuonderzoek is uitgevoerd.

Uit de analyse blijkt dat, uitgedrukt in nge, in het buitengebied relatief veel kleine bedrijven kent (minder dan 40 nge). In feite zijn deze bedrijven voor een groot deel niet aan te merken als een volwaardig bedrijf. Het gaat hier veelal om hobbymatige activiteiten.

Tezamen met de meerjaren statistiek van het centraal bureau voor de statistiek (CBS statline) kan geconcludeerd worden dat het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Almelo tussen 2000 en 2008 is gedaald. De grootste daling is te zien bij de kleinere bedrijven (tot 40 nge). Dit komt enerzijds door de schaalvergroting in de agrarische sector die noodzakelijk is voor bedrijven om in de toekomst te kunnen blijven bestaan. Dit betekent een trend naar minder bedrijven, maar de bedrijven die overblijven zijn groter in omvang (meer dan 120 nge).

De Regeling Beeindiging Veehouderijtakken en de gemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling hebben hieraan bijgedragen. De trend - de afname van het aantal (met name kleinere) agrarische bedrijven – zet zich voort.

2.2.6 *Autonome ontwikkeling veehouderijen*

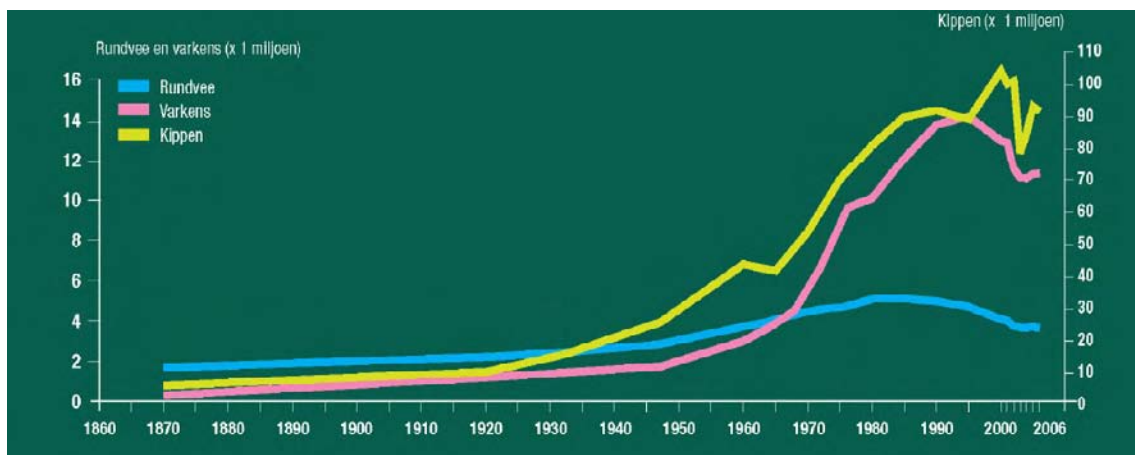
Voor het buitengebied zal in een later stadium een bestemmingsplan worden opgesteld. Aangezien het bestemmingsplan een looptijd heeft van 10 jaar, is het voor het planMER relevant om te bepalen hoe de intensieve veehouderij zich in de komende periode autonoom zal ontwikkelen. Dit wordt gebruikt als referentie om de effecten van het gemeentelijk beleid te bepalen.

De toekomstige ontwikkeling van de sector met intensieve veehouderijen is erg onzeker. In het Reconstructieplan/MER Salland Twente is uitgegaan van een (nagenoeg) gelijkblijvende productieomvang van de intensieve veehouderij. Echter uit de analyse van de provinciale cijfers blijkt een lichte afname aan varkens en pluimveerechten in Overijssel aan de orde te zijn.

Om enige betrouwbaarheid te verkrijgen op de cijfers, zijn de gegevens vergeleken met de landelijke trends, die verzameld worden door het Landbouweconomisch instituut (LEI). Daaruit komt het volgende naar voren:

- bij pluimvee is de laatste drie jaar het aantal dieren aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor, maar over lange tijd kent de curve een grillig verloop. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vogelpestuitbraak.
- voor varkens valt op te maken dat – na een toename tot medio jaren negentig en een afname in de jaren erna – er sinds drie jaar min of meer een stabilisatie is van het aantal dieren.
- bij rundvee is een afname te zien vanaf 1984 (superheffing), sinds drie jaar min of meer stabilisatie.

Figuur 1 Landelijke trend dieren aantallen over enkele decennia.

Huidige bedrijven; stoppers - doorgroeiërs

In de uitgevoerde quickscan geurhinder is een toekomstscenario voor de veehouderij bepaald. De analyse is uitgevoerd aan de hand van de bedrijfsomvang, waarbij ervan is uitgegaan dat kleinere bedrijven zullen stoppen en grotere bedrijven zullen doorgroeien. Op grond hiervan is een inschatting gemaakt op welke percelen binnen het buitengebied mogelijk productierechten vrij kunnen komen en/of waar in de toekomst, bij het nieuw opnieuw in gebruik nemen van het perceel, de emissie van ammoniak, fijnstof en geur zal worden beëindigd.

Uit ondermeer het reconstructieplan Saland Twente is gebleken dat de totale hoeveelheid melkquotum in het buitengebied gebied redelijk constant is. Echter dit wordt geleidelijk op steeds minder bedrijven met een grotere rundveestapel 'volgemolken'. Ook op de intensieve veehouderijbedrijven vindt een schaalvergroting plaats. Het aantal gemeente bedrijven neemt verder af, mede omdat deze bedrijven kiezen voor een verdere specialisatie.

Op basis van alle cijfers zijn er 2 scenario's aannemelijk:

Geen toename

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er geen grote toename zal plaatsvinden van het aantal dieren in de intensieve veehouderij tot 2020. De productierechten van stoppende bedrijven vrijkomt zullen dan terechtkomen bij andere of nieuwe bedrijven uit de intensieve veehouderij binnen de gemeenten. Per saldo is er dan sprake van nulgroei.

Wel toename

Zoals eerder gesteld is de ontwikkeling van de intensieve veehouderij onzeker. Daarom kan ook sprake zijn van een mogelijke toename. Een toename van intensieve veehouderij is aannemelijk op basis van de volgende ontwikkelingen:

- de marktontwikkelingen pakken gunstig uit voor de intensieve veehouderijen, denk aan exportmogelijkheden voor nieuwe wereldmarkten.
- Het vestigingsklimaat voor de intensieve veehouderijen is gunstig vanwege de gunstige ligging en ontsluiting van het buitengebied voor toeleveranciers en afnemers.
- de IV-sector vindt substantiële oplossingen voor het mestprobleem (nitraat- en fosfaatoverschot), zodat dit geen belemmering meer vormt voor verdere groei.
- de compartimentering voor de handel in dierrechten conform de Meststoffenwet is vervallen. Een lichte verschuiving van productierechten naar gebieden met een goed vestigingsklimaat voor de intensieve veehouderij wordt hierdoor verwacht.
- Technologische ontwikkeling rond de "emissie arme staltechnieken" (incl. subsidieregeling voor luchtwassers) zorgt voor verdere reducering van emissies. Hierdoor kunnen bedrijven onder gelijkblijvende milieubelasting blijven groeien of schoner produceren.

Op basis van bovenstaande kan rekening gehouden worden met een groei tot 40%

In het kader van deze plan-MER zijn op basis van bovenstaande scenario's de varianten bepaald. De varianten zijn beschreven in hoofdstuk 4.

2.3 ANALYSE LANDSCHAP

Geheel paragraaf 2.5 is zonder bewerking overgenomen uit de toelichting uit het bestemmingsplan. Omdat het bestemmingsplan en het planMER ook als zelfstandig document moeten kunnen worden gelezen, is het onderdeel landschap, hier ingevoegd.

Aanvullend zijn enkele afbeeldingen opgenomen van het landschap.

het landschap van almelo

ontstaansgeschiedenis

De natuurlijke gesteldheid van Twente wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van stuwwallen. Deze stuwwallen zijn ontstaan tijdens de derde ijstijd (Riss). Toen de gletsjers tengevolge van een temperatuurstijging zich naar het noorden terugtrokken, bleef een geplooid landschap achter met door het ijs meegevoerde en opgestuwde morenen (zand, grind en steenblokken). In samenhang met deze ruggen of stuwwallen is een aantal beeksystemen ontstaan. Tijdens de vierde en laatste ijstijd was er sprake van een toendraklimaat. Het was koud, droog en stormachtig en er werd een dik pakket dekzand als een deken over het landschap afgezet. De oostflank van Almelo is dooraderd met beekdalen. In grote lijnen loopt het gebied af van oost naar west en het bekenstelsel watert dan ook naar het westen af op de Regge. De beekdalen zijn van oudsher laag, nat en begroeid met Elzen. Het dekzand is hoog, droog en was begroeid met onder ander Iep en Linde, veel later kwamen daar de Beuk en Haagbeuk bij.

cultivering en landschapstypen

Almelo is gelegen in een overgangsgebied van hoge gronden (de stuwwallen) en lage gronden (de veen- en heidegebieden). Deze overgangen van hoog naar laag en van droog naar nat zijn dan ook kenmerkend voor het buitengebied van de gemeente Almelo. Het oorspronkelijke beekdalenlandschap is nagenoeg verdwenen. Nu kenmerken met name het agrarisch grondgebruik, recreatieve activiteiten vanuit de stad Almelo en infrastructuurle werken het buitengebied. De cultivering bracht en brengt nieuwe landschapsbeelden en landschappelijke waarden voort.

In de middeleeuwen zijn op de hoger gelegen delen woeste gronden gecultiveerd wat heeft geleid tot esdorpen met door houtwallen omgeven kleine akkers. Deze situatie is kenmerkend voor het oostelijke deel van Almelo waar, door aansturing van grootgrondbezitters, de ontginningen collectief werden aangepakt.

Ten westen van Almelo werden de ontginningen individueel aangepakt. Hierdoor is hier een meer verbrokkeld landschap met eenmansessen ontstaan. Deze collectieve en individuele ontginningen zijn de oude ontginningen.

De heidegebieden ten zuiden van Almelo zijn in een latere periode ontgonnen. Hier is nu sprake van blokvormige verkavelingen in een half open landschap, de broekgronden.

Ten noorden van Almelo heeft zich in het lage landschap, met een keileemlaag, veen gevormd. Het hoogveen is het laatst ontgonnen. Hier is nu sprake van een grootschalig cultuurlandschap. Deze rationele ontginningen van heide en veen behoren tot de jongere ontginningen die plaatsvonden na 1850.

Op grond van het bovenstaande is het huidige buitengebied van de gemeente Almelo globaal onder te verdelen in de oude en jonge ontginningen. Deze ontginningen kennen verschillende landschapstyperingen met gebiedseigen kenmerken.

oude ontginningen

Tot de oude ontginningen worden gerekend het:

- maten- en flierenlandschap;
- kampenlandschap.

Het maten- en flierenlandschap en het kampenlandschap zijn kenmerkend voor Twente en komen binnen de gemeente Almelo verspreid voor. Door de collectieve ontginningen zijn de boerengemeenschappen rond een es kenmerkend, bijvoorbeeld Tusveld aan de Tusvelder esch.

Ten zuidoosten van Almelo ligt het kampenlandschap. Door de individuele ontginningen heeft het kampenlandschap een kleinschalig en afwisselend karakter. Kenmerkend zijn de kampen (eenmansessen), die door beplanting en steilranden als duidelijke landschappelijke eenheden zichtbaar zijn. Dit landschapstype is terug te vinden ten zuidwesten van Bornerbroek.

jonge ontginningen

Tot de jonge ontginningen (na 1850) worden gerekend het:

- jonge ontginningenlandschap;
- hoogveenontginningenlandschap.

De jonge ontginningenlandschappen zijn met name gelegen ten oosten van Almelo (gebied Wateregge). Voordat dit gebied ontgonnen was lagen hier, in de overstromingsvlakten van de beken, heidegebieden. Na de ontginning werden dit half open, blokvormige verkavelde gebieden waarvan de laag gelegen delen broek- of flierontginningen werden genoemd. Het Nijrees, de vroegere Rietlanden en het Windmolenbroek kunnen hiertoe worden gerekend. Ook ten westen van het Twentekanaal in het zuidwesten van de gemeente is dit grootschalige landschap te herkennen. Ten noorden van Almelo heeft op grote schaal veenontginning plaatsgevonden. De ontginningen begonnen vanuit Almelo ten hoogte van de Aadijk. Op elke slag in noordelijke richting ontstond een nieuwe nederzetting. Op de laatste slag ligt het huidige Vriezenveen. Kenmerkend voor de jonge ontginningen is het stelsel van rechte wegen en rechte kavels.

beken en kanalen

Rond en door Almelo lopen verschillende beken en kanalen, waaronder het Twentekanaal, het Overijssels Kanaal, het kanaal Almelo-Nordhorn, het Lateraal kanaal, de Almelse Aa en de Loolee.

kernkwaliteiten van het buitengebied

De kernkwaliteiten die voortkomen uit bovenstaande beschrijving zijn:

- openheid in het noorden, ten westen van Bornerbroek en op de karakteristieke essen;
- reliëf in de vorm van overgang van hoog naar laag en steilranden langs essen dat zichtbaar is in het noordelijk, oostelijk en zuidoostelijk deel van de gemeente;
- beplantingselementen in de vorm van houtwallen die met name te vinden zijn rond de landgoederen in het oosten en westen van de gemeente en ten oosten van Bornerbroek;
- de verschillende beken en kanalen.

impressie van het buitengebied van de gemeente Almelo

Autonome ontwikkeling

Het regionale en lokale beleid is gericht op behoud en herstel van de kenmerkende waarden van het Almelose landschap. Door allerlei ontwikkelingen is het landschap voortdurend aan verandering onderhevig. De rol van de landbouw verandert, recreatieve ontwikkelingen en verstedelijkingsdruk veranderen het landschap geleidelijk in een multifunctionele verblijfsruimte, waarin naast landbouw ook andere functies als recreatie en

toerisme, natuur- en landschapsbehoud, waterberging en wonen belangrijker worden. Deze ontwikkelingen en schaalvergroting kan plaatselijk leiden tot aantasting van de kenmerkende waarden. Wanneer niets wordt gedaan, gaat deze dynamiek van veranderingen en nieuwe ontwikkelingen onverminderd door. Oneigenlijk en niet streekeigen invullingen van nieuwe ontwikkelingen kunnen leiden tot aantasting van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap.

Het voorgenomen bestemmingsplan biedt een kader om veranderingen en nieuwe ontwikkelingen in goede banen te leiden en aantasting van de kenmerkende waarden te voorkomen.

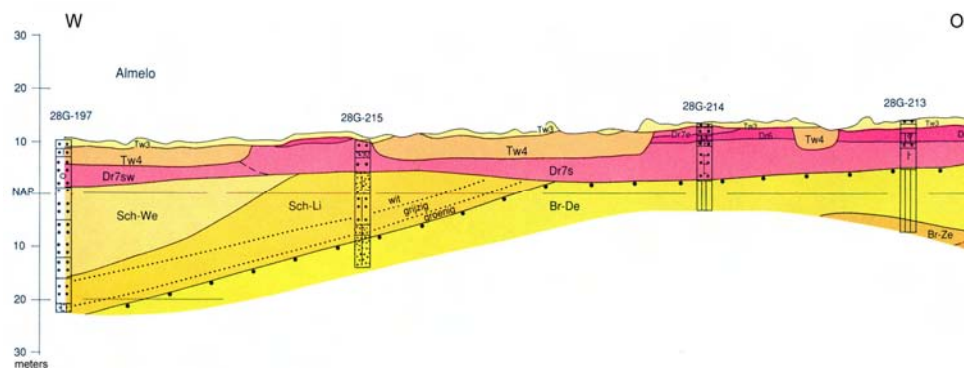
2.4 GEOLOGIE, ARCHEOLOGIE EN CULTUURHISTORIE

[De onderstaande teksten zijn deels ontleend aan het rapport 'Archeologische verwachtingswaardenkaart voor het grondgebied van Almelo' van Vestigia, augustus 2007].

2.4.1 Geologie

De gemeente Almelo ligt in het noordoosten van de landstreek Twente en maakt deel uit van het oostelijk zandgebied. Het overige Almelse gebied wordt gekenmerkt door een verbrokkeld reliëf dat voornamelijk wordt bepaald door afzettingen en vormen die samenhangen met de landijsbedekking in het Saalien (de voorlaatste ijstijd) en het dekzand dat in de laatste ijstijd, het Weichselien, is afgezet.

De maaiveldhoogte loopt binnen de grenzen van de gemeente Almelo uiteen van ongeveer 8 tot maximaal 16 meter boven NAP. In grote lijnen kan daarbij vermeld worden dat de gemiddelde hoogteligging in (westnoord)westelijke richting afneemt.

Afbeelding 1. Geologisch profiel van de zuidzijde van Almelo naar Weerselo. Onder de afzettingen van de Formatie van Drente, bevinden zich de Tertiaire en oudere formaties.

De vorming van het landschap rond Almelo zoals we dat nu kennen vindt zijn aanvang in het Saalien (koude periode van ongeveer 300.000-130.000 jaar geleden, deel uitmakend van het Pleistoceen). Gedurende deze periode werd de noordelijke helft van Nederland verschillende malen bedekt onder een dik pakket landijs. Het Pleistoceen wordt gekenmerkt door afwisseling van koude (glaciale) en warme (interglaciale) perioden. Tijdens twee van deze glaciale - het Elsterien en het Saalien - bereikte het landijs het noorden

van Nederland, met de maximale landsuitsbreiding gedurende het Midden-Saalien. Deze ijsmassa kon plaatselijk een dikte van meer dan 200 meter bereiken.⁴

Het ijs zorgde in Oost-Nederland voor het ontstaan van een landschap dat opgebouwd was uit diepe bekkens omringd door stuwwallen. De basis van de stuwing werd in Twente gevormd door Tertiaire kleilagen. Na deze eerste vormingsfase werd het uiterlijk van deze stuwwallen nog aangepast: de verdergaande uitbreiding van de landijsbedekking (die het ijs in oostelijk Nederland ongeveer tot aan de lijn Hilversum-Nijmegen bracht) zorgde voor een overreding en stroomlijning van de gestuwde lagen. De landschapsvormen die door het ijs werden gevormd bestaan dan ook geheel of gedeeltelijk uit grondmorene. De meest kenmerkende grondmorene in het gebied is keileem: een compacte kleige of lemige afzetting, waarin ongesorteerd grind en stenen voorkomen, met deels een noordelijk karakter. Deze afzettingen worden ondergebracht in de Formatie van Drente (Laagpakket van Gieten).⁵

De stuwwallen omgrenzen door het ijs uitgeschuurde (= glaciale) bekkens, die later weer zijn opgevuld door het afsmelten en terugtrekken van de ijskap. De richting van de terugtrekkende ijsbeweging wordt deels geïllustreerd door delen van een eker/ tunneldalsysteem dat noord-zuid loopt van Bruinehaar naar Delden. De onderkant van de glaciale bekkenopvulling bestaat uit materiaal dat zich onder het ijs bevindt. Toen de ijskap zich verder terugtrok naar het noorden werden hierop smeltwaterafzettingen afgezet. Indien voor de ijslob stuwwallen liggen, zal het geproduceerde smeltwater deze eroderen en meegevoerd materiaal langs de zijanten van de stuwwal deponeren. De samenstelling van de smeltwaterafzettingen bestaat uit een breed scala van zanden met uiteenlopende korrelgroottes en grinden van verschillende herkomst. De smeltwaterafzettingen worden ook wel fluvioglaciale sedimenten genoemd en worden binnen de Formatie van Drente gerekend tot het Laagpakket van Schaarsbergen.

Afbeelding 2. Opbouw van een deel van de Formatie van Bortel in het talud van de weginisjning 't Schilt bij Borne, met cryoturbatie uit het Pleniglaciaal (bolvormige uiterlijk van het humeuze materiaal).

Continental afzettingen gevormd tijdens het warmere Eemien interglaciaal zijn nog slechts spaarzaam vertegenwoordigd. Zij hebben voornamelijk een lokaal karakter (opgebouwd uit omgewerkt autochtoon sediment) en zijn mede daardoor bij aanwezigheid niet of nauwelijks te onderscheiden van omliggende sedimenten. Het sporadische voorkomen wordt mede bepaald door een grootschalige erosie tijdens het Weichselien, af te

⁴ Zagwijn 1974a.

⁵ Weerts *et al.* 2003; De Mulder *et al.* 2003.

lezen uit de totale afwezigheid van fossiele bodems (zelfs in accumulatiegebieden zoals de glaciële bekkens).

Tijdens het Weichselien (tot ongeveer 12.000 jaar geleden) bleef het front van de landijsbedekking ten noorden van Nederland en heerste er een toendraklimaat. De afzettingen uit deze periode zijn van lokale herkomst en ze zijn gevormd onder invloed van een breed spectrum van processen. Het sedimentpakket wordt ondergebracht in de Formatie van Boxtel en omvat eolische, lacustriene en fluviale afzettingen en afzettingen die gevormd zijn door sneeuwsmeltwater of onder invloed van helingsprocesactiviteit. Na vorming van pakket werd het uiterlijk nog veranderd door vorstverschijnselen (zie afbeelding 2).

Gedurende het Laat-Glaciaal (Allerød) werd het wat warmer. Het vegetatiedek werd dichter en de afzetting van dekzand werd onderbroken door een periode van bodemvorming ('laag van Usselo': een gebleekte onregelmatig gevormde horizont met houtskoolpartikels en graafgangen van mestkevers, vooral bekend vanwege vuursteenartefacten uit de type-locatie⁶). Na een laatste koude periode (late Dryas) waarin de dekzandafzetting (tijdelijk) hervat werd, brak het warmere Holoceen aan. De dichte bosvegetatie die zich op dat moment gevormd had, liet geen sterke accumulatie en erosie meer toe; deze processen werden teruggedrongen naar de rivier- en beekdalen.

Pas vanaf ongeveer 5000 jaar geleden werd de invloed van de mens op het landschap duidelijk merkbaar. Met de komst van de neolithische landbouwers begon een proces van kleinschalige ontbossing. Vanaf de IJzertijd begon het proces van grootschalige ontbossing van de hogere gronden.⁷ De plaats van het bos werd door heidevelden ingenomen; bij verdergaande vernieling van de vegetatie konden zandverstuivingen ontstaan.⁸ Het grotere areaal grasland op de lagere vochtige gronden ging gepaard met een verandering in het debiet van de beken, waardoor in de beekdalen door frequentere overstroming meer beekafzettingen (zand en klei) werden gevormd. De dekzandwellingen en -ruggen die vanaf de Late-Middeleeuwen als akkerland in gebruik waren, werden door continue plaggenbemesting langzaam opgehoogd, waardoor de voor dit gebied zo karakteristieke esdekken ontstonden. Nog steeds zijn deze reliëfversterkingen in het dekzandlandschap te herkennen.

2.4.2 **Geomorfologie**

De geologische ontwikkeling van het gebied, zoals die in de voorgaande paragraaf uiteen is gezet, legt de basis voor het uiterlijk van het landschap. De tweedeling zoals die in grote lijnen is te maken op grond van de geologie, is ook in de verdeling van de terreinvormen - de geomorfologie - binnen de gemeente Almelo zichtbaar. De volgende geomorfologische eenheden zijn gekarteerd:⁹

Dalvormige laagtes en beekdalen:

De dalvormige laagtes zijn langgerekte laagtes waarin op korte afstand kleine hoogteverschillen voorkomen. De oorsprong van deze laagtes ligt veelal in het afstromen van smeltwater over de bevroren ondergrond in de laatste ijstijd. Sommige van deze laagtes zijn in de huidige staat dan ook niet meer watervoerend, andere nog wel (zoals nabij

⁶ Hijszeler 1955.

⁷ Van der Hammen/Bakker 1971.

⁸ Van der Hammen/Maarleveld 1970.

⁹ Ten Cate/Maarleveld 1977.

Bornerbroek, nu als 'Bornerbroekse waterleiding' op de topografische kaart aangegeven¹⁰). In de reliëfrijkere gebieden in het oostelijk deel van de gemeente heeft het water gezorgd voor diepere insnijdingen in de ondergrond die hier hoofdzakelijk uit grondmorene bestaan. Hier bevindt zich onder meer het benedenstroomse deel van de Bornsche beek.

Dalvormige laagte:

In het westelijk deel van de gemeente (ter hoogte van het Wendelgoor) bevindt zich een laagte, die een wat drassig karakter heeft. De meest waarschijnlijke ontstaanswijze voor deze laagte is een vorming door de wind, die het dekzand heeft weggeblazen tot op een hardere of compactere laag. De beperkte doorlatendheid van deze laag, die de bodem vormt van de laagte, zorgt ervoor dat de laagte tijdelijk of zelfs permanent onder water kan staan. Vergelijkbare laagtes (echter beperkter van omvang) bevinden zich ook aan de oostzijde van Bornerbroek en aan de westzijde van knooppunt Azelo.

Dekzandvlakte:

Bij de afzetting van dekzand ontstaat vaak een zwak golvend oppervlak, waarvan de 'terreinverheffingen' te klein zijn om afzonderlijk weer te geven in het kaartbeeld. Aangezien het relatief het meest vlakke terrein binnen de grenzen van de gemeente Almelo betreft, staat het als dekzandvlakte op de kaartbijlage vermeld.

Dekzandwelvingen:

Daar waar het uiterlijk van het dekzand wat sterker golvend is, maar er nog geen individuele ruggen zijn te onderscheiden, wordt het terrein gerekend tot de eenheid 'Dekzandwelvingen'.

Dekzandrug:

Plaatselijk neemt het golvende karakter van het dekzand een grotere schaal aan en zijn er echte ruggen te onderscheiden, die één tot zelfs vijf meter boven de directe omgeving uit kunnen steken. Het meest gebruikelijke beeld is dat de ruggen veelal west-oost georiënteerd zijn; een richting die ontstaan is doordat de wind tijdens de vormingsperiode van deze terreinvorm hoofdzakelijk uit westelijke richting afkomstig was. Voor de dekzandruggen binnen de gemeente Almelo is er echter geen overheersende oriëntatie aan te wijzen. De langere ruggen volgen de overgang van grondmorene naar dekzandvlakte of van dekzand naar dalvormige laagte of beekdal, de kleinere eenheden, die het meest voorkomen binnen de gemeentegrenzen, zijn dekzandkopjes waarin door beperkte omvang niet een duidelijke langere as in is aan te wijzen.

Grondmorene

Het terrein waar grondmorene (aan of nabij het oppervlak) het uiterlijk van het landschap mede bepaalt, is nog onderverdeeld in grondmorenevlakte, -welvingen, en -rug. In dat deel van het landschap waar afzettingen uit de Formatie van Drente aan of nabij het oppervlak voorkomen, is in dit geval de grondmorene grotendeels bepalend voor het aanwezige reliëf. De top van deze afzettingen bestaat vaak uit moeilijk te ontwarren aaneenschakelingen van welvingen. In een dergelijke situatie is het gebied gekarteerd als grondmorenewelvingen. Daar waar de eenheden groot genoeg zijn om het onderscheid te maken, vindt pas een onderverdeling plaats in grondmorenevlakte en -rug.

¹⁰ Kaartbladen 28D en 28G van de Topografische Kaart van Nederland, schaal 1:25000, Topografische Dienst, Emmen.

Esker

Smeltwatermateriaal dat in een tunnel onder het landijs of in ijsspleten tot afzetting is gekomen, heeft soms de vorm van een (zwak ontwikkelde) terreinrug. Binnen de gemeentegrenzen van Almelo komt deze eenheid slechts éénmaal - aan de westzijde van het Dikkersbosch - voor.

Ten slotte zijn er nog enkele door de mens gevormde eenheden te onderscheiden, bijvoorbeeld de ophoging (stortplaats) ten westen van *Het Meulenbelt* en de afgraving bij *t Grasbroek*.

Archeologische verwachtingswaardenkaart

Ten behoeve van de archeologische maatregelenkaart voor Almelo is een vertaling gemaakt van landschappelijke, bodemkundige en archeologische informatie naar een vlakdekkende kaart van archeologische waarden en verwachtingen. Almelo kent één terrein met een monumentstatus en vier met een bekende archeologische waarde. Binnen het grondgebied van Almelo worden op de kaart verder twee archeologische verwachtingszones onderscheiden (hoog en laag) op grond van verwachte dichtheid aan archeologische sporen en vondsten.

Rijksmonumenten en terreinen van archeologische waarde.

Van vijftal gebieden is bekend dat deze archeologische waarden bevatten: de historische kern van Almelo, Huis Almelo, 't Bellinckhof en 't Klooster. De Schuilenborg heeft zelfs de status van Rijksmonument. De begrenzing van deze terreinen is 'hard', dat wil zeggen dat de beschermde zone op perceelsniveau is vastgelegd. Het betreft delen van Almelo waar behoudenswaardig bodemarchief aanwezig is en voor de toekomst behouden dient te worden. Bij bodemroerende activiteiten moet er altijd rekening mee worden gehouden dat waardevolle archeologische sporen en vondsten worden aangetroffen.

Hoge archeologische verwachting

Op basis van de landschappelijke, geologische en bodemkundige situatie en de verspreiding van de bekende archeologische of cultuurhistorische waarden is de trefkans op archeologische relikten uit vrijwel alle archeologische perioden in deze gebieden hoog. Het betreft voornamelijk de gebieden waar dekzand direct onder het maaiveld aanwezig is en zich een cultuurdek in de bodem heeft ontwikkeld. Daarnaast zijn de boerenerven, molens, havezaten, enzovoort aangemerkt als locaties met een hoge archeologische verwachting, omdat op deze specifieke locaties een verwachting geldt ten aanzien van het aantreffen van resten of sporen van gebouwen met bijbehorend vondstmateriaal. Rondom de veronderstelde locaties van de boerenerven heeft een zone met een straal 50m en bij molens een zone met een straal van 25m een hoge archeologische verwachting.

Lage archeologische verwachting

De trefkans op archeologische resten is in deze gebieden op landschappelijke gronden, in vergelijking met de overige zones, relatief laag. Het betreft over het algemeen laaggelegen, natte bodems, waar tot nu toe nauwelijks archeologische vondsten zijn gedaan. Binnen deze zone zijn op de verwachtingswaardenkaart met een arcering wel de prehistorische beekdalen gemarkeerd. Hiervoor geldt een hele specifieke archeologische verwachting voor bijvoorbeeld infrastructuur (bijvoorbeeld: paden, bruggen, molens en versterkingen) of rituele deposities en specifiek vroeg-prehistorische jachtkampen. De conservering van organisch materiaal (bijvoorbeeld: hout, leer en bot) in deze natte

zones is bovendien erg goed.¹¹ Het probleem van deze vondstcategorieën is echter dat het uiterst geringe vondstdichtheden betreft die qua ruimtelijk beslag zeer klein zijn en zich ook nog eens zeer lastig laten opsporen. Op de maatregelenkaart hebben de historische beekdalen een lage verwachting en zijn niet meer van een aparte arcering voorzien, omdat de archeologische trefkans in Almelo laag wordt ingeschat.

Geen archeologische verwachting

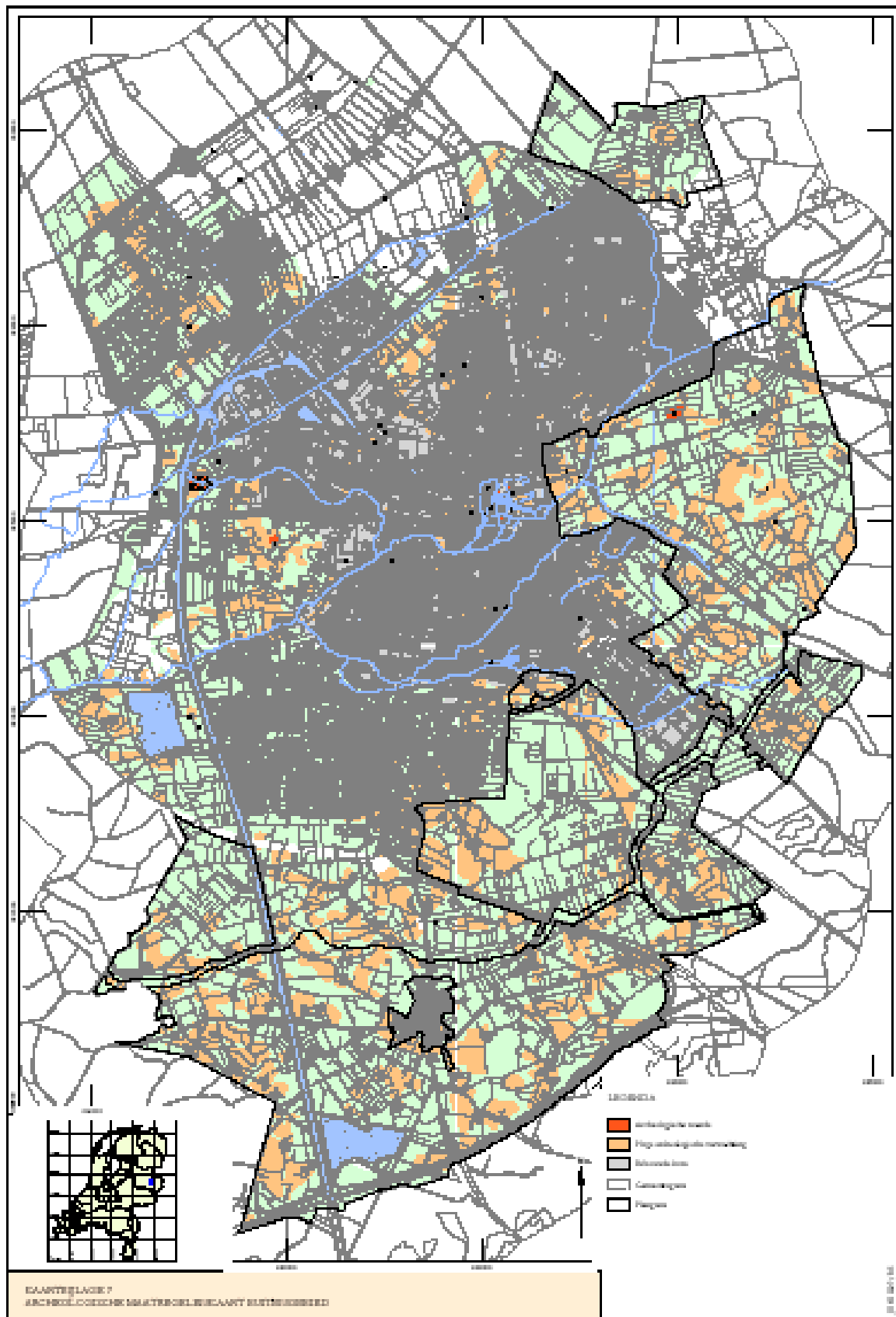
Op de kaart worden diverse zones aangegeven waar geen archeologie meer aanwezig is: Gebieden waar archeologisch vooronderzoek heeft plaatsgevonden. Dit betreft meestal booronderzoek of andere vormen van veldverkenning. Op slechts enkele plaatsen heeft vlakdekkend onderzoek plaats gevonden. Indien het onderzoek een archeologische waarde of verwachting heeft opgeleverd die nu nog aanwezig is, is dit in de ondergrond weergegeven.

Gebieden die zijn afgegraven of ontgrond en waar geen behoudenswaardige archeologie meer aanwezig is;

Wateren waar zandwinning, uitbaggeren of uitdiepen heeft plaatsgevonden, met als gevolg dat eventuele archeologische resten verloren zullen zijn gegaan. Derhalve geldt hiervoor geen archeologische verwachting meer. Ten behoeve van het kaartbeeld en de oriëntatie zijn deze wateren wel als aparte eenheid op de verwachtingswaardenkaart weergegeven. (let op het verschil met historische waterlopen, welke een lage verwachting hebben).

¹¹ Zie recente bevindingen in Gerritsen en Rensink 2004.

Figuur 2 archeologische waardenkaart

Autonome ontwikkeling

Voor de autonome ontwikkeling van het buitengebied wordt ten aanzien van archeologie geen grote veranderingen verwacht, immers is reeds voldoende geborgd dat voorafgaand aan een bouwinitiatief getoetst wordt of de locatie archeologisch of cultuurhistorisch waardevol is. In het bestemmingsplan is reeds een regeling opgenomen op de cultuurhistorische en archeologische waarden te behouden en te beschermen. Verder is met vergunningstelsels en bij de toetsing van bouw initiatieven al geborgd dat wordt stilgestaan bij dit aspect. Bij waardevolle gebieden moet voorafgaand aan bodemversturende activiteiten (zoals graafwerkzaamheden ten behoeve van bouwactiviteiten) altijd eerst een inventariserend onderzoek naar archeologische waarden op perceelniveau worden uitgevoerd. Door deze standaard werkwijze word aantasting van waardevolle historie voorkomen.

MILIEUASPECTEN :

2.5 BODEM

[De onderstaande teksten zijn deels ontleend aan aan het rapport 'Archeologische verwachtingswaardenkaart voor het grondgebied van Almelo' van Vestigia, augustus 2007].

De bodem is van belang omdat het één van de "onderliggers" is van het landschap dat zich hierop in de loop van de historie heeft ontwikkeld.

De verdeling van bodemtypen op het grondgebied van de gemeente Almelo is in grote lijnen gekoppeld aan de hoogteligging ten opzicht van de directe omgeving. De hierna volgende beschrijvingen zullen van laag naar hoog die relatieve hoogteligging volgen. De bodemkarteringen zijn decennia terug uitgevoerd, waarbij slechts één boring per hectare werd gezet en de locatie van deze boring niet met de nu haalbare nauwkeurigheid kon worden vastgelegd. De begrenzing van de bodemkundige eenheden is en blijft daarom een interpolatie en generalisatie en moet derhalve met enige voorzichtigheid worden gehanteerd.

Veengronden

Madeveengrond

De bodemopbouw van deze grond bestaat uit een sterk veraarde veenlaag, met zandbijmenging, van ongeveer 15 tot 25cm dikte, gevolgd door broek- of zeggeveen. Het zand wordt aangetroffen op een diepte van 50 tot 100cm. Ze komt slechts voor nabij de Biesengraven in de noordoosthoek van de gemeente Almelo.

Meerveengrond

Van deze gronden, die binnen de gemeente Almelo slechts voorkomen in een komvormige laagte aan de oostzijde van het Wendelgoor, is de bovengrond niet sterk genoeg veraard om tot één van de eerdveengronden (zoals de madeveengrond) gerekend te worden.

Onder het bezandingsdek van ca. 15cm dikte, bevindt zich een laag broekveen. Afgezien van de randen van de laagte komt vanaf ongeveer 70cm -mv een laag mosveen in het profiel voor. Hier wordt dan ook geen zand aangetroffen binnen 120cm -mv.¹²

¹² Ebbers/Vischers 1983

Beekdalgronden

Venige beekdalgronden

In de laagste delen van de beekdalen komen veengronden en moerige eerdgronden voor, afgewisseld met zavel- en kleigronden of zandgronden met een zavel- of kleidek. Door de afwisseling in afzettingsmilieu hebben deze gronden een gelaagde profielopbouw van veen, zand, zavel en klei in wisselende combinaties, waarbij niet alle componenten per definitie in het profiel aanwezig hoeven te zijn. Wanneer zavel- of kleilagen in het profiel worden aangetroffen zijn deze vaak slap. Een deel van de gronden is bezand, wat de stevigheid flink ten goede komt. Ze kennen een hoge grondwaterstand (grondwatertrap III tot maximaal IV).

Binnen Almelo komen deze venige beekdalgronden op twee plaatsen voor: ten oosten van Rumerslanden, tussen de Konijnenbelt en de Pookbelten, en in het zuidoosten van de gemeente, in het dal van de Tusvelder leiding ten zuiden van de Tusvelder Esch. Het grootste deel van de beekdalgronden is echter tot ver in de twintigste eeuw niet bewoond of als akker in gebruik geweest. In de tweede helft van de twintigste eeuw is men er toe over gegaan deze natte gebieden te bebouwen, door ofwel op te hogen ofwel een goede bemaling op te zetten.

Beekeerdgronden

Deze kalkloze zandgronden worden gekenmerkt door een humushoudende bovengrond van ongeveer 15 tot 25cm dikte. Zij komen overwegend voor in doorlopende laagten zoals beekdalen, broekgebieden en erosiedalen met een grondwatertrap III tot IV, vaak in afwisseling met de venige beekdalgronden. Echter, ook op de lagere delen van de dekzandvlaktes en -wellingen heeft zich deze bodem kunnen ontwikkelen.

Beekeerdgronden komen verspreid over vrijwel het gehele oppervlak van de gemeente Almelo voor. Slechts in de veenontginningen rond Aadorp en in op de zuidelijker en oostelijker gelegen hogere keileemgronden zijn geen Beekeerdgronden gekarteerd. De bodemopbouw is vaak sterk wisselend. Dieper dan 40cm -mv wisselt de pakking van het zand sterk, en in samenhang daarmee de bewortelbare diepte. Het ijzergehalte van deze bodems is in dit gebied vanaf maaiveld vrij hoog.¹³

Tot aan de Middeleeuwen waren deze zones door hun hoge waterstand ongeschikt voor bewoning en ontbrak ook de noodzaak deze zones in gebruik te nemen. Het aanleggen van dijken verschafte de mensen in de Middeleeuwen alsnog de mogelijkheid delen van de natte gebieden in gebruik nemen. In de Nieuwe Tijd zijn deze gronden deels voor woningbouw geschikt gemaakt.

Moerige gronden

Moerige eerdgrond

De moerige laag die het karakter van deze gronden bepaalt, bestaat uit restveen dat in de veenontginningsgebieden is achtergebleven, of uit een veenlaag die door aanploegen en oxydatie dunner dan 40cm is geworden. Door de beperkte draagkracht van de bovengrond is op veel van deze gronden een zanddek aangebracht. In aanvulling daarop is er vaak sprake geweest van het diepwoelen of -ploegen van de grond, tot een diepte van ongeveer 80cm -mv. Deze gronden komen ook voor in de associatie van venige beekdalgronden.¹⁴

¹³ Ebbers/Van het Loo 1992.

¹⁴ Ebbers/Van het Loo 1992.

Moerige podzolgrond

Deze gronden, die van de moerige eerdgronden verschillen in het voorkomen van een podzol-B direct onder de moerige laag, komen voor in de overgangszone van beekkeerdgronden naar de hoger gelegen veldpodzolgronden. De bovengrond bestaat uit veraard, niet te herkennen, meestal zandig veen. Daar waar een zanddek is aangebracht, is dit later veelal door vertrapping (door het vee) met het veen vermengd.

Deze gronden komen in een groter aaneengesloten gekarteerd oppervlak slechts direct ten zuiden van de Hoeselderdijk voor, tussen de enkeerdgronden van de Wolbeslanden en de noordelijker gelegen dalvormige laagte die afwatert in de richting van het Broeker Veld.

Podzolen en gooreerdgronden

Gooreerdgronden

Deze gronden bezitten een zwarte minerale eerdlaag van ongeveer 15 tot 25cm dikte. Vaak komt onder de humushoudende bovengrond een zwak ontwikkelde humuspodzol-B voor. De kwaliteit van de bovengrond wordt ongunstiger geacht voor akkerbouw dan de beekkeerdgronden.¹⁵ De ligging van deze gronden wijkt in de algemene situatie nauwelijks af van die van de beekkeerdgronden: op de overgang van nat (beekdal) naar droog (dekzandwelling/rug), dat wil zeggen tussen de beekkeerd- en veldpodzolgronden in. Het oppervlak waarop deze gronden binnen de gemeente Almelo gekarteerd zijn is echter vele malen kleiner dan dat van de beekkeerdgronden. Ze worden op beperkte schaal aangetroffen op iets grotere absolute hoogte, op de grondmorene grenzend aan beekdalen en op de iets hoger gelegen delen van de dekzandvlakten en -wellingen.

Veldpodzolgronden

Deze gronden behoren tot de categorie humuspodzolgronden zonder ijzerhuidjes om de zandkorrels. Ze zijn vaak gelegen op de locaties van vroegere heidevelden, waar vanaf de Late-Middeleeuwen plaggen werden gestoken voor de potstallen (zie enkeerdgronden). De aard van de vegetatie is waarschijnlijk niet doorslaggevend geweest bij de vorming, de hydrologische situatie des te meer. De bodem heeft zich onder relatief natte omstandigheden ontwikkeld in dekzand dat aan het oppervlak veelal een zwak golvend uiterlijk heeft. Plaatselijk komt binnen 120cm beneden maaiveld een dun keileemlaagje met grind voor. De bovengrond is nogal heterogeen; het voorkomen van brokken materiaal uit de inspoelingshorizont (B-horizont) en C-horizont is geen uitzondering. Bij pasgeploegde gronden is dit aan het oppervlak te zien door het bonte kleurenpatroon.¹⁶

Laarpodzolgronden

Ook hier ontbreken ijzerhuidjes rond de zandkorrels. Deze gronden worden gekenmerkt door een dun cultuurdek (30-50cm) als gevolg van plaggenbemesting op een veldpodzol. Dikwijls worden zij aangetroffen aan de rand van de hierna genoemde enkeerdgronden, op de overgang naar de lager gelegen veldpodzolgronden en beekkeerdgronden. Zij komen voornamelijk voor op zwakgolvend dekzand. Laarpodzolgronden zijn de bouwlanden die een mindere mate van ophoging kennen dan de enkeerdgronden en meestal geassocieerd worden met vrij jonge (late post-middeleeuwse) ontginningen.¹⁷

¹⁵ De Bakker/Schelling 1989.

¹⁶ Ebbers/Van het Loo 1992.

¹⁷ De Bakker/Edelman-Vlam 1976.

Haarpodzolgronden

Zij komen voor op de hogere dekzandruggen en de hoge dekzandgebieden aan de rand van de stuwwallen. Zij zijn ontwikkeld in zeer arm moedermateriaal, in een situatie waar van nature een zeer diepe grondwaterstand voorkomt (grondwatertrap VII). Menselijke activiteit heeft vervolgens bijgedragen aan het degeneratieproces dat deze bodem kenmerkt. Door hun hoge ligging en lage grondwater zijn deze bodems vanouds geschikt geweest voor bewoning. Binnen de gemeente Almelo is slechts op één locatie een groter aaneengesloten voorkomen van haarpodzolgronden gekarteerd, namelijk tussen Krikken en de A35, ten oosten van Bornerbroek.

Enkeerdgronden (esdekken)

Hoge zwarte enkeerdgronden

Deze komen vooral op dekzandruggen en -koppen voor, plaatselijk met keileem op geringe diepte. De dikte van de humushoudende laag (esdek) bedraagt bij deze enkeerdgronden 50cm tot zelfs meer dan 120cm. Daaronder vindt men bij de dekzandruggen en koppen veelal een humuspodzol-B, met plaatselijk daarboven nog een uitspoelingshorizont (E). De aanwezigheid van keileem op geringe diepte zorgt bij deze gronden voor een grotere fluctuatie in de beschikbaarheid van water in het profiel.¹⁸

Eenmansessen (kampen)

Verspreid over het grondgebied van de gemeente Almelo komen nog enkele zogenaamde eenmansesjes voor. Deze kleinere eenheden van opgehoogde gronden komen voor op podzol-koppen met grind op en nabij de stuwwallen of op dekzandkopjes in gebieden met moerige eerdgronden en beekeerdgronden.

Hieronder is de bodemopbouw, de grondwaterstand en de geschiktheid voor bewoning danwel agrarisch gebruik (vanuit historisch perspectief) weergegeven.

Onderscheidend criterium	Kwaliteit organisch materiaal	Grondwater		Bodemtype	Geschiktheid bewoning	Geschiktheid agrarisch
Veen	+/-	Ondiep		Meerveengrond	-	-
	+/-	Ondiep		Madeveengrond	-	+/-
Moerige laag	+	Ondiep		Moerige eerdgrond	+/-	+
	+	Ondiep		Moerige podzolgrond	+/-	+
Dikke eerdlaag	++	Diep	Sterke fluctuatie	Hoge bruine enkeerdgrond	+	+
	+	Diep		Hoge zwarte enkeerdgrond	+	+
Podzolering	+	Diep		Laarpodzolgrond	+	+
	+	Diep		Haarpodzolgrond	+	-
	+	Ondiep		Veldpodzolgrond	+/-	+/-
Kalkloos zand	++	Ondiep		Beekeerdgrond	-	+
	+	Ondiep		Gooreerdgrond	-	+/-

¹⁸ Stiboka 1979.

Overig - afwijkend uitgangsmateri- aal	+/-	Ondiep		Venige beekdalgrond	-	+/-
---	-----	--------	--	---------------------	---	-----

Tabel 2. Samenvatting van de meest voorkomende bodemtypen op het grondgebied van Almelo.

2.5.1 bodemverontreinigingen

In het plangebied zijn verder diverse kleinschalige lokale verontreinigingen bekend, die bij ingrepen ter plaatse (bijvoorbeeld graafwerk bij bouwwerkzaamheden) van belang kunnen zijn. Ze staan de voorgenomen ontwikkeling volgens het bestemmingsplan in het algemeen niet in de weg en zijn daarom voor de besluitvorming hierover niet relevant. De bodemkwaliteitskaart is opgenomen in de bijlagen van deze planMER. In deze planMER wordt hier verder niet op ingegaan.

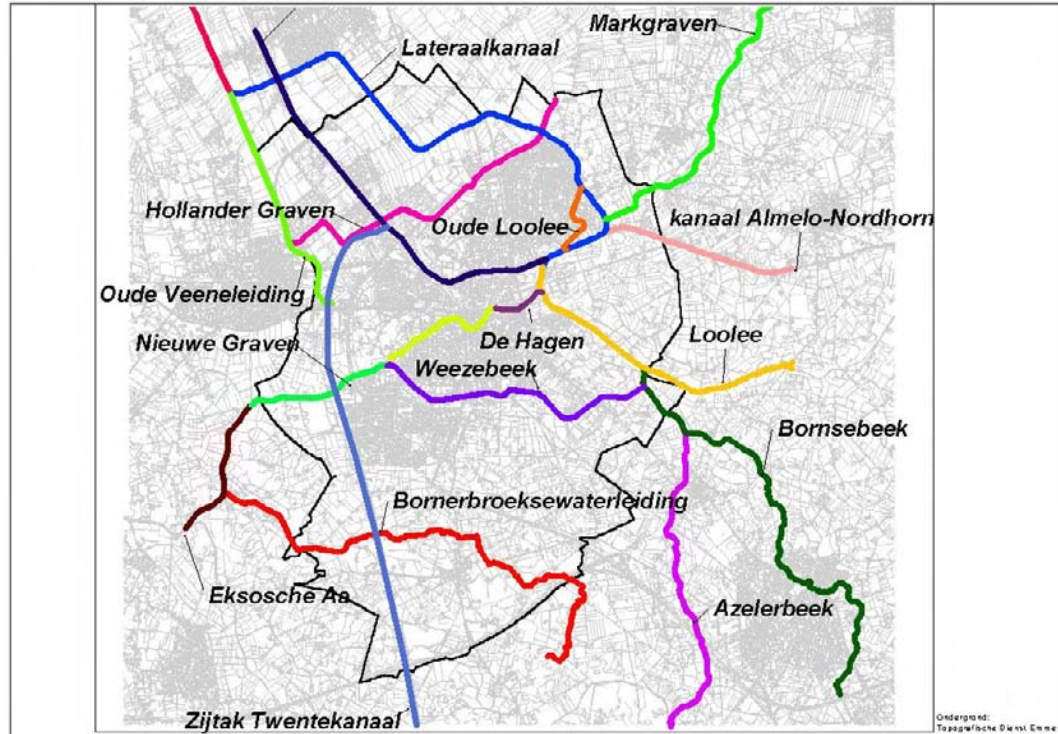
2.6 WATER

Verleden

Na de ijstijd tot aan heden, heeft het gebied zijn huidige vorm gekregen doordat beken zich een weg hebben geslepen door de verschillende afzettinglagen (klei, zand, stuwwallen, keileem en veen). Hierbij hebben zich beekdalen gevormd zoals het Reggedal. Van oudsher wordt oppervlaktewater en grondwater vanuit het noord- en zuidoosten richting Almelo aangevoerd. Het water wordt in noordwestelijke en westelijke richting afgevoerd. Omdat Almelo in een kom ligt en op een overgang naar vlakker gebied, is het van nature een nat gebied met vele kleine en grotere waterplassen. In het verleden kwamen dan ook regelmatig overstromingen voor.

Ter voorkoming van overstromingen is aan oostkant Lateraalkanaal gegraven. Deze voorziet in de benodigde capaciteit voor extreme afvoer om Almelo heen naar noordkant, waarmee de Weezebeek en Almelse Aa worden ontzien. De Veeneleiding is gegraven als veensloot en dient nu voor de afvoer van overtollig water uit het gebied. Het Twentekanaal - zijtak van Almelo, Kanaal Almelo-Nordhorn en Kanaal Almelo-De Haandrik / Overijssels Kanaal functioneren min of meer gescheiden van het overig oppervlaktewater. Deze kanalen zijn gegraven voor de scheepvaart en worden daarnaast gebruikt voor de wateraanvoer naar noordoost en oost Overijssel. Het Kanaal Almelo-Nordhorn heeft haar scheepvaartfunctie verloren. In onderstaande afbeelding zijn de benamingen van de waterlopen gegeven.

Figuur 3 Benamingen waterlopen

Heden

Het huidige watersysteem wordt gekenmerkt door goede mogelijkheden voor sturing en beheersing van het oppervlaktewater. De kans op overstromingen is vrijwel overal tot een aanvaardbaar niveau teruggedrongen. Hiermee is weliswaar ook het natuurlijke karakter van de beken verloren gegaan. De landelijke en stedelijke waterstromen worden momenteel nog grotendeels met elkaar vermengd. Er wordt echter al een aantal jaren gewerkt aan de scheiding van stedelijk en landelijke waterstromen, hetgeen in de toekomst wordt gecontinueerd. Door de ligging van Almelo in een kom, vormt de beheersing van het grondwater een punt van aandacht. Ook de grondwaterkwaliteit en de lokale vervuiling hiervan vormt een aandachtspunt.

grondwater

De geohydrologische basis bevindt zich op 45 m onder maaiveld. Er bevinden zich geen aaneengesloten kleilagen die in de ondergrond als waterscheidende laag functioneren. In de deklaag (tot 5 m onder maaiveld) komen verspreid leem- en veenlagen van geringe dikte voor die lokaal de grondwaterstroming beïnvloeden. Door een hoge waterstand van kanalen in het plangebied treedt in het plangebied langs de kanalen en beken kwel op, voornamelijk in de winterperiode. Het grondwater dat hier naar buiten treedt is afkomstig van het Twents plateau. De kweldruk is ongeveer 1 mm/d. Over het algemeen gaat het om geïnfiltreerd hemelwater vanuit de omliggende percelen. In de zomer infiltreert een deel van dit water naar de diepere ondergrond.

De grondwaterstroming in het zandpakket loopt van oost naar west. Ter plaatse van kanalen en beken buigt de stroming af in de richting van kanalen en beken als gevolg

van de drainerende werking. In de winter ligt de grondwaterstand in het plangebied relatief hoog (variërend van 20cm tot 60 cm onder het maaiveld. In de zomer zakt de grondwaterstand gemiddeld uit naar gemiddeld 1,2 m onder mv. De bodemkaart bevestigt dit beeld. Binnen het gebied zijn de grondwatertrappen IV (droog en kortdurend nat) en VI (droog) gekarteerd. Het grondwater wordt beheerst. Op de locaties waar momenteel grondwateroverlast optreedt, is dit tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht.

oppervlaktewater

In het buitengebied van de gemeente Almelo stromen verschillende beken en twee kanalen. De vele bovenstroomse beken ten oosten van Almelo wateren naar het westen af naar de Regge. De gemeente Almelo valt dan ook in zijn geheel binnen het stroomgebied van de Regge. De Bornsebeek voert stedelijk water aan dat voornamelijk door het Lateraal kanaal om Almelo heen wordt geleid. De Loolee en de Azelerbeek voeren landelijk water dat via het Lateraal kanaal en gedeeltelijk via de Weezebeek wordt afgevoerd. In de toekomst moet dit kwalitatief betere water via de Doorbraak naar de Regge stromen. Het Twentekanaal en het kanaal Almelo-Nordhorn vormen een zelfstandig watersysteem dat het bekenstelsel doorsnijdt.

De gemeente Almelo is gelegen in het laagste deel van Twente aan de beken de Loolee en de Bornsebeek op de grens van de hogere stuwwallen en de lage veengronden. Door deze ligging en de slecht doorlaatbare bodem is er door de geschiedenis heen sprake van wateroverlast geweest rond Almelo. De Loolee en de Bornsebeek voerden het water af door de stad Almelo, waardoor in neerslagrijke periodes wateroverlast ontstond. Via de Almelosche Aa en de Exoosche Aa werd het water verder naar de Regge afgevoerd. Na de aanleg van het Lateraal kanaal, ten oosten en noorden van de stad Almelo, was het probleem van de wateroverlast in Almelo opgelost.

De toekomstige aanleg van de Doorbraak zal de waterhuishouding nog verder verbeteren doordat de beken direct en meer in de bovenloop op de Regge kunnen afwateren.

De 'Doorbraak'

Het watersysteem speelt een belangrijke rol voor de functies in het buitengebied. Landbouw, natuur en recreatie zijn in belangrijke mate gebonden aan het voorhanden zijn en de kwaliteit van water.

Ten behoeve van een beter beheer van de watervoorraad worden de bovenlopen weer aan de Regge gekoppeld. Overtollig water uit het landelijk gebied ten oosten van de stedenband wordt afgevoerd via de Laaglandregge. Om dit mogelijk te maken wordt een nieuwe verbinding gerealiseerd naar de Laaglandregge, de zogenoemde 'Doorbraak'.

De Doorbraak vormt zowel voor de landbouw als voor de natuur een belangrijke ontwikkeling. Door de realisatie van retentiegebieden zal water worden vastgehouden. Langs de Doorbraak wordt aandacht besteed aan natuurwaarden door een ecologische zone aan te leggen. Deze varieert in breedte van 75 meter tot 150 meter, afhankelijk van het aangrenzende milieu. Overigens geldt voor het gebied waarbinnen de Doorbraak wordt gerealiseerd een zelfstandig bestemmingsplan.

Afvalwaterbeheer

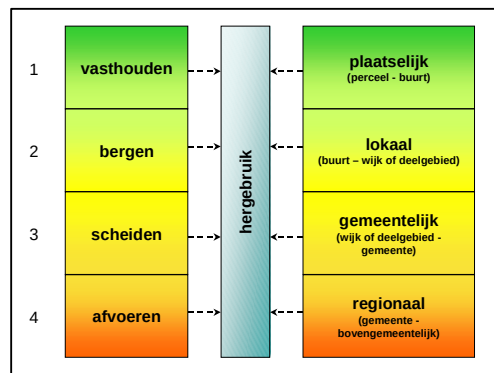
In het plangebied ligt de rioolwaterzuivering (RWZI) "de Sumpel". Na "consumptie" van het drinkwater wordt het merendeel van het afvalwater tezamen met afstromend hemel-

water via gemengde riolering ingezameld. Via het gemengde rioolstelsel wordt 90 tot 95% van al het regenwater dat op verhard oppervlak valt naar een RWZI afgevoerd. Op jaarbasis bestaat de aanvoer naar beide RWZI's voor 1/3 uit huishoudelijk en industrieel afvalwater, 1/3 uit hemelwater en 1/3 uit grondwater (door lekke riolering met drainerende werking). In totaal wordt in Almelo bijna 16 miljoen m³ water op beide RWZI's behandeld. Voorgaande betekent een weinig optimale inrichting van de waterketen, afwenteling van verontreinigingen op het watersysteem en optimalisatiemogelijkheden door de taakgerichte indeling van waterbeheerders. Inmiddels zijn vrijwel alle percelen waar afvalwater vrijkomt, aangesloten op de riolering.

De gidsprincipes van het waterplan Almelo en de visie zijn gebaseerd op principes uit de Vierde Nota Waterhuishouding en de aanbevelingen van de Commissie Waterbeheer 21^e eeuw, waarbij aanpak van de bron prevaleert boven "end-of-pipe" maatregelen en de afwenteling van lokale problemen op (boven)regionale systemen zoveel mogelijk wordt voorkomen. Hierbij wordt als volgt ingezet:

- Scheiden van 'schoon' en vuil water
- Hemelwater afvangen en vasthouden op de locatie waar de neerslag valt.
- Wanneer dit niet mogelijk is, wordt schoon water zoveel mogelijk verzameld en elders geïnfiltrerd of geloosd op oppervlaktewater. Daarbij speelt de waterkwaliteit een belangrijke rol. Wanneer berging van schoon water niet mogelijk is, wordt het water afgevoerd.
- Vuilwater wordt verzameld en naar een RWZI gebracht / afgevoerd.

Figuur 4 principes en visie van waterplan Almelo

Autonome ontwikkeling

De uitvoering van nieuw waterbeleid (vasthouden, infiltreren, bergen van water) in het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) kan gezien worden als autonome ontwikkeling. Het project 'de doorbraak' is daar ook een voorbeeld van. Deze autonome ontwikkeling wordt gestuurd door het Waterschap, de uitvoering van het beleid is in het kader van de waterparagraaf afgestemd op het nieuwe bestemmingsplan. Gebieden die bedoeld zijn voor waterberging zijn niet geschikt voor vele andere ontwikkelingen, maar kan bijvoorbeeld prima samengaan met natuurontwikkeling.

Bij autonome ontwikkeling verandert er weinig in de bodemopbouw en -kwaliteit. Uit de vigerende beleidsplannen blijkt dat in de komende jaren een aantal activiteiten wordt ondernomen om de geformuleerde beleidsdoelstellingen op watergebied te realiseren. Hierbij wordt gedacht aan:

- De positieve gevolgen van de uitwerking van de Kaderrichtlijn Water (KRW) die op termijn van twintig jaar tot een sterke verbetering van de waterkwaliteit zal leiden.
- De verwachte maatregelen moeten nog worden vastgesteld in het kader van het op te stellen stroomgebiedbeheersplan (2009).
- De wijzigingen in de neerslagintensiteit als gevolg van klimatologische omstandigheden. Algemeen wordt verondersteld dat deze verandering op termijn zal leiden tot meer en intensievere neerslag. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet het beleid hierop anticiperen door bij de inrichting maatregelen te treffen die wateroverlast ook op termijn zal voorkomen.

2.7 GEUR

Geurhinder door de landbouw wordt vooral veroorzaakt vanuit de stallen (continue bron) en door het uitrijden van mest (discontinue bron). Daarnaast kunnen bijvoorbeeld mestverwerkings- of brijvoerinstallaties oorzaak van geur zijn.

Het uitrijden van mest is seizoensgebonden en kan een belangrijke bron van hinder vormen tijdens het uitrijden en de eerste tijd daarna. Door technische maatregelen bij het uitrijden, zoals injectie van de mest, wordt een belangrijke vermindering van de geuremissie bewerkstelligd. Mestverwerkingsinstallaties kunnen op boerderijniveau georganiseerd zijn, of centraal (voor meerdere boerderijen). De centrale mestverwerking kan een relatief kleinschalig of grootschalig (bijv. op een industrieterrein) karakter hebben. Grootschalige centrale mestverwerking dient te voldoen aan de geurhindersystematiek van de Nederlandse Emissierichtlijn (NeR, lokaal vaststellen van acceptabel hinderniveau, inclusief bijzondere regelingen geur voor bedrijfstakken).

Voor geurhinder uit stallen gelden afstandsnormen en geurbelastingsnormen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij. Voor verschillende dieren zijn geuremissiefactoren vastgesteld. Naast afstandsnormen gelden dan geurbelastingsnormen op verschillende geurgevoelige objecten.

De geuremissie wordt daarbij uitgedrukt odour units per seconde (Ou/s). Het aantal Ou/s/dier is afhankelijk van de diersoort en het huisvestingssysteem.

Bij geurhinder in landelijk gebied is nogal eens sprake van meerdere bronnen (cumulatie van geur). Een ander specifiek aspect is dat geurhinderproblematiek samenhangt met de komst van niet-agrarisch gebonden (burger) bewoning tussen agrarische bedrijven, waarbij de nieuwe bewoners minder geur accepteren dan de oorspronkelijke, wel agrarisch gebonden, bewoners. Hoe groter de afstand tussen een agrarisch bedrijf en een emissiepunt van een geurgevoelig object, hoe minder geurhinder er wordt ervaren door de omgeving.

huidig

In de huidige situatie wordt er geur geëmitteerd door de thans aanwezige veehouderijen in het buitengebied. Geurgevoelige objecten zijn gebouwen, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, worden gebruikt. Omdat de aard van het de aard van het verblijf noch het aantal personen dat verblijft, een rol speelt bij de vaststelling of een gebouw als geurgevoelig object moet worden aangemerkt worden behalve woningen ook bedrijfsgebouwen waarin ten minste één persoon verblijft als geurgevoelige aangemerkt.

Voor geurgevoelige objecten die deel uitmaken of deel van een veehouderij of hebbe deel uitgemaakt (op of na 19 maart 2000) en objecten op ruimte-voor-ruimte voor ruimte kavels van voormalige veehouderijbedrijven geldt een afwijkend beschermingsregiem.

De geurhinder wordt bepaald op basis van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting. Met de voorgrondbelasting wordt de geurbelasting bedoeld van die veehouderij welke de meeste geurbelasting op een voor geurhinder gevoelig object veroorzaakt. De achtergrondbelasting wordt veroorzaakt door alle veehouderijen die rondom een geurgevoelig object zijn gelegen. De achtergrondbelasting is een goede maat om de effecten van geurhinder op het woon- en leefmilieu te kunnen beoordelen. Het RIVM hanteert voor haar milieukwaliteitsrapportages en toekomstverkenningen voor het aspect geurhinder 'milieukwaliteitscriteria'. Deze geven de relatie weer tussen de achtergrondbelasting, de kans op geurhinder en een classificatie van het woon- en leefmilieu.

autonoom

Autonome ontwikkelingen in de veehouderijsector, zullen gevolgen hebben voor de geurbelasting in het gebied. Als gevolg van de schaalvergroting zal lokaal de geurbelasting kunnen toenemen terwijl door bedrijfsbeëindiging elders de geurbelasting verlaagd zal worden. Ook de toepassing van emissiearme huisvestingssystemen zal een geurbelastingverlagend effect hebben. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de toepassing van ammoniakemissie beperkende maatregelen vaak ook de geuremissie beperkt maar dat dit niet geldt voor elk huisvestingssysteem.

In de uitgevoerde quick-scan geurhinder (Oranjewoud, juni 2009) is vastgesteld dat de bestaande veehouderijen nog veel ruimte hebben om uit te breiden zonder dat de Wet geurhinder en veehouderij zich tege het verlenen van de daarvoor benodigde milieuvergunning verzet. Als alle bestaande bedrijven daar gebruik van zouden maken, dan kan de geurbelasting in enkele delen van het buitengebied tot een ongewenst hoge geurbelasting leiden.

De geurbelasting zal gemiddeld over het gehele gebied niet significant veranderen. Lokaal zijn grote veranderingen mogelijk. Het stelsel van de Wet milieubeheer en de Wet geurhinder en veehouderij voorkomt onaanvaardbare geurhinder op geurgevoelige objecten door één veehouderij. Gebiedgericht geurbeleid kan vervolgens in delen van de gemeente verder, daarvoor bestaat echter vooralsnog geen aanleiding.

2.8 LUCHTKWALITEIT

De gevolgen van luchtverontreiniging zijn bijvoorbeeld schade aan de gezondheid van mensen en dieren, en schade aan planten en gebouwen. NO₂ en PM₁₀ veroorzaken gezondheidsklachten en versterken hooikoorts, allergische en astmatische problemen. Benzeen is tevens kankerverwekkend. De voornaamste bronnen van luchtverontreiniging zijn wegverkeer, industriële bedrijven en de landbouw. NO₂- emissie wordt voornamelijk veroorzaakt door snelrijdende en optrekkende auto's, bussen en vrachtwagens. Benzeen- en CO-emissies komen voornamelijk vrij bij stagnerend verkeer.

Fijnstof is tegenwoordig een grote zorg. De concentratie van fijnstof van intensieve veehouderijen is echter zeer lokaal en zal direct rond de stallen hoger zijn dan verder van de stallen. Van de fijnstof emissie uit de veehouderij is ruim de helft afkomstig uit pluimveestallen (kippen, kalkoenen en eenden), circa één derde uit varkensstallen en circa 10% uit rundveestallen.

De beoordeling op luchtkwaliteit heeft betrekking op de aspecten stikstofdioxide en fijn stof. Onderstaand worden beide aspecten apart toegelicht.

stikstofdioxide

Veruit de belangrijkste bron van stikstofdioxide in de buitenlucht is het gemotoriseerde verkeer. Het RIVM prognosticeert tussen tot 2020 een lichte afname van de concentraties luchtvervuilende stoffen en verwacht dat de achtergrondconcentraties en de emissiefactoren voor wegverkeer zullen afnemen.

Momenteel worden in Nederland de normen voor stikstofdioxide in stedelijke gebieden en nabij drukke verkeerswegen regelmatig overschreden. Daarbuiten liggen de concentraties (ruim) onder de Europese grenswaarden. Dit is ook het geval in het buitengebied van Almelo.

De concentratie stikstofdioxide is in beeld gebracht met het CAR II-model, versie 7.0.1.0. Dit model is ontwikkeld door TNO en is een implementatie van standaardrekenmethode 1. CAR II werkt met de meest recente gegevens over de ontwikkeling van emissiefactoren en achtergrondconcentraties.

Uit deze screening blijkt dat de achtergrondconcentratie in 2008 rond de $18 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ligt en deze tot 2020 afneemt tot ongeveer $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wegverkeer leidt lokaal weliswaar tot een zekere verhoging van de concentraties ($4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ per 10.000 voertuigen waarvan 12% vrachtverkeer), maar aangezien er op de drukke provinciale wegen in het buitengebied per etmaal niet meer dan 25.000 voertuigen rijden, blijven de concentraties zowel in 2008 en 2020 met resp. 28 en $22 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ruim onder de grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

fijn stof

Fijn stof is schadelijk voor de menselijke gezondheid. De huidige concentraties worden voor een belangrijk deel bepaald door de heersende achtergrondconcentraties. In landelijke gebieden met een agrarisch karakter is een gedeelte van het fijn stof in de lucht afkomstig van de veehouderij en het wegverkeer.

De provincie Noord Brabant heeft recentelijk onderzoek laten uitvoeren (Bleeker et al., 2008) naar de fijn stof emissies, om beter inzicht te krijgen in de emissie van fijn stof uit de intensieve veehouderij in de huidige situatie en de toekomstige situatie (na uitvoering van reconstructieplannen en eventuele maatregelen om fijn stof normoverschrijdingen te voorkomen).

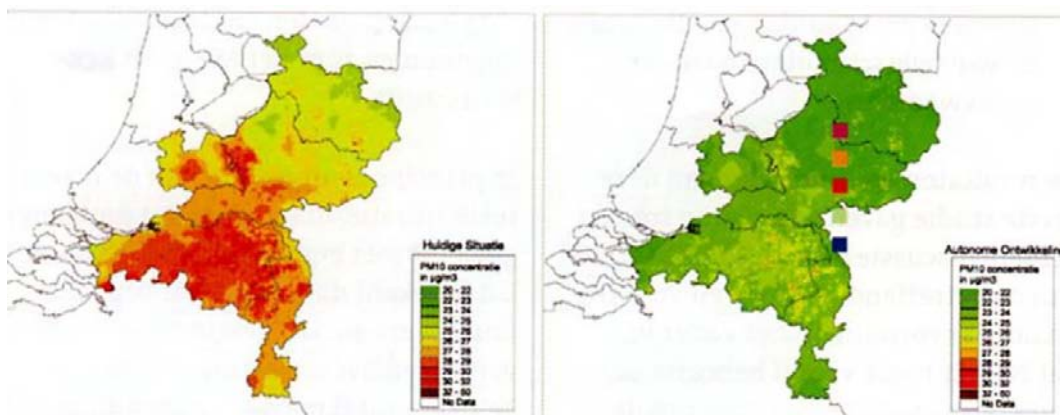
Bij luchtmodellering is gebleken dat een jaargemiddelde 24-uurwaarde van $32,5 \mu\text{gPM}_{10}/\text{m}^3$ overeenkomt met 35 dagen per jaar waarin de daggemiddelde concentratie hoger dan $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Hierbij is de zeezoutcorrectie toegepast.

Onderstaand figuur geeft een beeld van de ruimtelijke verdeling van PM_{10} -concentratie voor de reconstructieprovincies, waaronder Overijssel (MNP, 2007). Hieruit blijkt dat - op basis van een 1×1 km resolutie - de concentraties in het buitengebied van Almelo in de huidige situatie maximaal $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en in de autonome situatie $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ is.

Overschrijdingen van het maximum aantal overschrijdingsdagen worden gelet op bovenstaande op basis van de 1×1 km resolutie niet verwacht.

Evenals bij stikstofdioxide is de verwachting dat door diverse maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren, de concentraties fijn stof zullen verbeteren. Dit is ook af te leiden uit de onderstaande figuur.

Figuur 5 fijnstofconcentraties

Autonome ontwikkeling

Door de groei van het verkeer en bedrijfsmatige activiteiten kunnen in de toekomst emissies naar de lucht toenemen. Echter is de verwachting dat door steeds schonere motoren, emissiereducerende technieken en filtersystemen de luchtkwaliteit niet verslechterd. In het buitengebied van Almelo is de huidige luchtkwaliteit goed te noemen. Dit zal in de toekomst niet merkbaar veranderen.

2.9 GELUID

Het buitengebied kan gekarakteriseerd worden als een landelijk gebied met agrarische activiteiten. Er liggen enkele drukke doorgaande wegen in en nabij het gebied, daarnaast zijn er smalle kronkelige weggetjes die nauwelijks vervoerbewegingen kennen (zie paragraaf 'verkeer & vervoer'). Het heersende geluid verschilt derhalve nogal binnen het buitengebied. Nabij de drukke wegen is er een duidelijk waarneembare (continue) achtergrondruis van wegverkeer waarneembaar. In de meer afgelegen gebieden in het buitengebied is echter geen sprake van een hoog achtergrondniveau voor geluid.

Bij doorgroei van de bestaande bedrijven naar een intensieve veehouderij zullen de geluidsemissies als gevolg van de bedrijfsactiviteiten en de verkeersstromen naar verwachting gaan toenemen. De ligging van de locaties waar er sprake is van nieuwvestiging of uitbreiding van intensieve veehouderij ten opzichte van geluidgevoelige woningen, gebouwen en terreinen in het buitengebied is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder.

Bebouwde kom

De begrenzing van het buitengebied ligt, uitgezonderd Bornebroek op ruime afstand van de bestaande woonkernen. Ook bij mogelijke uitbreiding van de woonkernen is er nog voldoende buffer tussen het buitengebied en de woonkernen.

In het VNG-handboek 'Bedrijven en Milieuzonering' wordt geadviseerd minimaal 50 meter afstand aan te houden tussen intensieve veehouderijbedrijven en burgerwoningen om

geluidoverlast te voorkomen. In het buitengebied wordt deze geadviseerde afstand ten opzichte van woonkernen in de huidige situatie vrijwel overal gerespecteerd.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

In of in de directe nabijheid van het buitengebied zijn geen geluidgevoelige gebouwen zoals scholen, ziekenhuizen en verpleeghuizen aanwezig, die beïnvloed zouden kunnen worden door toename van intensieve veehouderij. Ook geluidsgevoelige terreinen, te weten terreinen die behoren bij zorginstellingen en woonwagendplaatsen, liggen niet in of nabij het buitengebied.

Woningen in het buitengebied

In en nabij het buitengebied komen ook veel verspreid liggende woningen voor. Het betreft burgerwoningen, agrarische bedrijfswoningen en niet permanent bewoonde recreatieobjecten. Bedrijfswoningen zijn geluidgevoelig met uitzondering van het geluid van de eigen inrichting.

Een deel van de woningen heeft in de huidige situatie te maken met blootstelling aan geluid. Voornamelijk betreft het dan geluid afkomstig van wegen (met veel zwaar verkeer) en agrarische bedrijven. Een aanzienlijk deel van het zware verkeer is toe te schrijven aan andere bedrijvigheid in het buitengebied met name de loonbedrijven, transportbedrijven en aannemersbedrijven dragen bij aan het aandeel zwaar verkeer.

Stiltegebieden

Stiltegebieden zijn milieubeschermingsgebieden waarin het aspect stilte bijzondere bescherming nodig heeft, aangezien het anders verloren dreigt te gaan. De provincies wijzen stiltegebieden aan via het provinciaal milieubeleidsplan. In het buitengebied zijn geen stiltegebieden aanwezig. Er zijn, voorzover bekend, geen procedures in voorbereiding om (nieuwe) stiltegebieden in de buurt van het buitengebied aan te wijzen.

Afwijkende Zone's

In het buitengebied is een aantal plekken waarvoor, op grond van de Wet geluidhinder, een afwijkende geluidnorm geldt. Daarnaast geldt voor de buitenwegen en provinciale wegen een geluidonderzoekzone van 250 meter.

Autonome ontwikkeling

Het aandeel zware verkeer afkomstig van agrarische bedrijven (of hiermee samenhangend) is de afgelopen jaren toegenomen door zwaardere en grotere voertuigen / werktuigen. Voor de autonome situatie is door schaalvergroting in vrijwel alle branches een verdere toename van zwaar verkeer te verwachten. Door stillere motoren is afgelopen jaren bewezen dat omvanggroei niet altijd gepaard hoeft te gaan met meer geluid. De verwachting is dan ook dat het aantal woningen dat wordt blootgesteld aan geluid door verkeerslawaaï niet noemenswaardig zal toenemen. Bovendien is het toetsingskader voor realisatie van nieuwe woningen aan drukke wegen de afgelopen decennia verscherpt. Hierdoor zal bij nieuwe woningen voldoende bescherming worden geboden. De verkeersdruk op de wegen zal als gevolg van de autonome groei van het wegverkeer toenemen. Hiervoor zijn lokale groeiprognozes opgesteld. Dit wil echter niet zeggen dat automatisch de geluidhinder bij woningen zal toenemen. Voortschrijdende technieken (stillere motoren / banden, fluisterasfalt, instellen maximum snelheden e.d.) zullen de geluidemissie van wegverkeer beperken.

Het algemene beeld van geluidhinder bij woningen als gevolg van geluidemissie van nabij gelegen bedrijven is dat er binnen het buitengebied thans geen hinder wordt ondervon-

den. Incidentele geluidhinder bij burgerwoningen als gevolg van geluidemissie van een nabij gelegen bedrijf, komt in het buitengebied op enkele plaatsen voor. Continue geluidhinder bij burgerwoningen door toedoen van agrarische bedrijven is echter niet te verwachten. Er wordt aangenomen dat in het algemeen voldaan kan worden aan de geluidsnormen voor het buitengebied die zijn vastgelegd in het gebiedsgericht geluidbeleid van de gemeente Almelo.

In het kader van vergunningverlening en handhaving zal de gemeente het (verwachte) geluidniveau van de aanwezige bedrijven bewaken, waardoor grote knelpunten niet te verwachten zijn.

2.10 VERKEER EN VERVOER

De gemeente Almelo ligt in de provincie Overijssel en bestaat uit drie woonkernen: Almelo, Aadorp en Bornerbroek. Door de gemeente lopen enkele drukke hoofdwegen, onder andere de Rijkswegen A1, A35 en N36.

Binnen het buitengebied zijn deelgebieden te onderscheiden waar de kleinschaligheid en beslotenheid nog nadrukkelijker te beleven is. Deze gebieden worden gekenmerkt door een kleinschalig landschap, met slingerende smalle wegen. De infrastructuur is daar niet geschikt voor veel verkeersbewegingen (van met name zwaar verkeer).

Autonome ontwikkeling

Verkeerstoename

Bij autonome ontwikkeling van het plangebied zijn behoudens doorgroei van bestaande bedrijven, geen andere grootschalige activiteiten voorzien waardoor de verkeerstoename in het plangebied toeneemt. Wel zijn er rondom het plangebied diverse ontwikkelingen waaronder de aanleg en uitbereiding van bedrijfsterreinen en woningbouwlocaties, hetgeen voor extra doorgaand verkeer zal zorgen dat hoofdzakelijk via de N wegen in het plangebied zijn weg zal zoeken.

In de autonome ontwikkeling zal er een geringe toename zijn van intensieve veehouderij en rundveehouderij. Hierbij geldt dat de verkeerstoename relatief weinig toeneemt. In de praktijk varieert het gebruik van de wegen in het buitengebied enorm van enkele honderden voertuigen per dag oplopend tot zesduizend voertuigen per dag. Bij deze hoge intensiteit is vaak sprake van een (gemeentelijke) verbindingsweg tussen woonkernen. Bij enkele honderden voertuigen per dag levert een rijbaanbreedte van 3,50 meter geen problemen op. Bij een intensiteit van 1.000 of meer voertuigen neemt de kans op berm schade toe en dient een bredere rijbaan te worden aangelegd. Er is dus een duidelijke relatie tussen intensiteit en de breedte van de rijbaan. De meeste rijbanen in het buitengebied zijn 3 tot 6 meter breed. Op de wegen in het buitengebied maken de fietser en overig langzaam (gemotoriseerd) verkeer ook gebruik van de rijbaan. De afwikkeling van (veel) fietsers op een rijstrook van 3,5 meter kan bij hogere intensiteiten niet als duurzaam veilig worden aangemerkt.

Als veehouderijen in de toekomst sterk groeien, zal dit voor de omvang van vrachtverkeer resulteren in slechts enkele extra vervoersbewegingen per etmaal. De autonome ontwikkeling geeft door uitbreiding van intensieve veehouderij tot 1,5 hectare (bouwblok ruimte conform vigerend bestemmingsplan) een minimale toename van vervoersbewegingen. Dit zal minder dan drie vervoersbewegingen per bedrijf per dag zijn, aangezien er nu al agrarische bedrijven aanwezig zijn.

De toename van verkeer zal dan ook niet leiden tot grote verkeersproblemen, gelet op de capaciteit van de huidige wegen waarin thans ook geen verkeersknelpunten voorkomen. Er zal derhalve cumulatief van relatief weinig verkeersverandering sprake zijn. Voor de smalle rijbanen in het plangebied, zal het nodig zijn bermverharding aan te brengen om berm schade te voorkomen en voldoende uitwijkmogelijkheid te hebben bij passerende voertuigen.

Verkeersveiligheid

Voor de verkeersveiligheidsbeleving speelt het aandeel vrachtverkeer wel een grote rol. Het aandeel vrachtverkeer dat afkomstig is van agrarische bedrijven is relatief beperkt. In de autonome situatie is toename van het vrachtverkeer te verwachten door uitbreiding van bedrijven in het buitengebied en ontwikkelingen rondom het buitengebied. De autonome groei van het vrachtverkeer vanwege agrarische bedrijven zal minimaal zijn. Omdat de verkeerstoename minimaal zal zijn en de wegen voldoende capaciteit hebben, zal de verkeersveiligheid relatief gelijk blijven.

Aanpassingen infrastructuur

De kwaliteit van de infrastructuur is mede bepalend voor de keuze waar ruimte wordt geboden voor de groei van intensieve veehouderijen. In het buitengebied zijn meerdere smalle wegen aanwezig. Eventuele ontwikkeling van het buitengebied rond deze wegen betekend dat er ook meer (zwaar) verkeer over de wegen in het buitengebied zal gaan rijden, hetgeen zorgt voor een verhoogde milieudruk op de aanwezige infrastructuur in en rondom het buitengebied.

Indien nieuwe bedrijven in het LOG worden geplaatst is het van belang om de ontsluiting verkeerskundig zo in te richten dat bewoners in en rondom grote intensieve veehouderij minimale hinder van de verkeer ondervinden.

De verkeersbewegingen die een intensieve veehouderij kan aantrekken varieert per bedrijfstype. In de onderstaande tabel is een gemiddelde weergegeven.

type bedrijf	omvang	soort transporten	aantal per jaar	aantal per week	aantal per werkdag
vleesvarkens	5000. (3 rondes varkens/jaar)	Voertransport Diertransport -aanvoer biggen - afvoer varkens Mesttransport	923	18	4
vleeskuikens	100.000 plaatsen (6,5 rondes kuikens/jaar)	Voertransport Diertransport -aanvoer kuikens - afvoer vleeskuikens Mesttransport Aanvoer strooisel	400	8	2
nertsen	10.000	Voertransport Diertransport -afvoer huiden Mesttransport Aanvoer strooisel	572	11	2
legkippen	60.000 per jaar		680	13	3

2.11 EXTERNE VEILIGHEID / CALAMITEITEN

Externe veiligheid betreft de risico's die bepaalde gebruiksvormen opleveren voor de omgeving.

Achtereenvolgens worden de volgende thema's toegelicht:

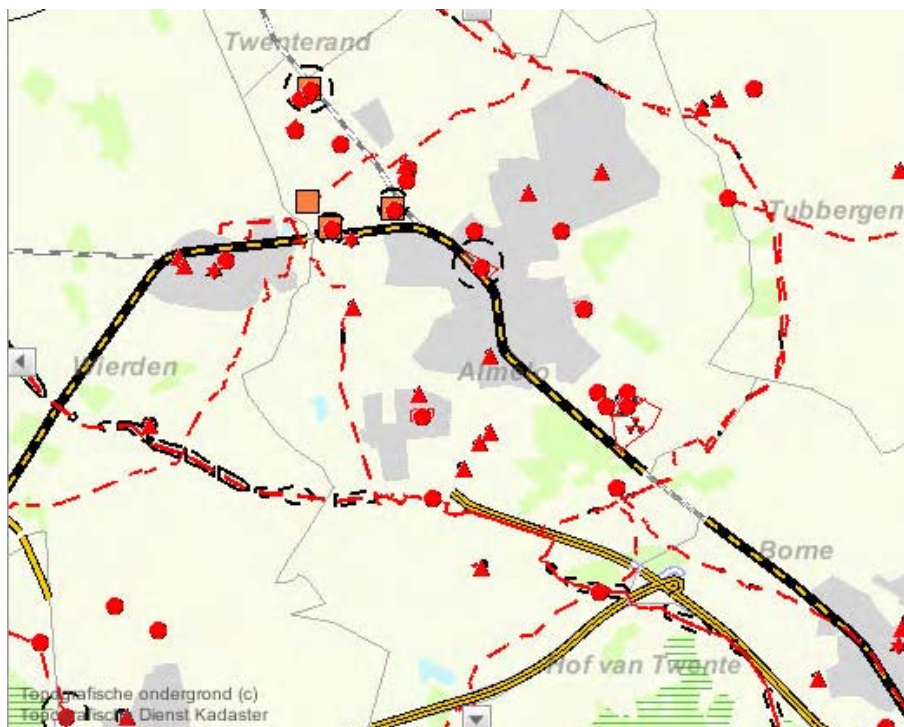
- gasleidingen;
- hoogspanningsleidingen;
- transport gevaarlijke stoffen over de weg;
- bedrijven.

externe veiligheid plangebied

plangebied

Bij het raadplegen van de risicokaart van de provincie Overijssel is gebleken dat er zich in het buitengebied een bedrijf en enkele leidingen bevinden die aandacht behoeven in het kader van externe veiligheid.

Figuur 6 risicokaart provincie Overijssel

gasleidingen

Het plangebied wordt doorsneden door een aantal ondergrondse gasleidingen. Het ministerie heeft beleid ontwikkeld voor aan te houden afstanden tot ondergrondse buisleidingen. Dat beleid is vastgelegd in circulaire. In de circulaire Regels inzake de zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen van 26 november 2008 zijn afstanden opge-

nomen die tussen verschillende objecten en hoge druk aardgastransportleidingen moeten worden aangehouden.

Op 19 augustus 2009 is het Ontwerp-besluit externe veiligheid buisleidingen naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd. Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) regelt op vergelijkbare wijze als in het Bevi de externe veiligheidsaspecten van buisleidingen. Dit besluit is nog niet inwerking getreden. Zodra deze in werking treedt, worden de bestaande circulaire's ingetrokken. VROM inspectie adviseert om vooruitlopend op de vaststelling van het Bevb (de AMvB Buisleidingen), het bestemmingsplan "Buitengebied" te toetsen aan de toekomstige normen.

Artikel 19 van het Bevb bevat regels voor een strook van 5 meter vanaf de weergegeven buisleidingen:

- een verbod tot het oprichten van bouwwerken;
- een aanlegvergunningstelsel als bedoeld in artikel 3.3 Wro, voor werken of werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op de integriteit en werking van de buisleiding.

In het ontwerp bestemmingsplan is een verbod opgenomen voor het oprichten van nieuwe kwetsbare objecten binnen de veiligheidscontouren en binnen de belemmeringen strook, van 2 * 5 meter. Voor de definities van de begrippen *kwetsbaar object* en *beperkt kwetsbaar object* is aangesloten bij de begripsbepaling van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Voor bestaande situaties gelden deze regels niet.

Het nieuwe bestemmingsplan heeft een conserverend karakter. Er worden geen nieuwe kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten toegelaten nabij buisleidingen toegelaten.

Derhalve is een groepsrisicoberekening niet zinvol en daarom niet uitgevoerd.

In de "concept visiekaart transportleidingen" behorende bij de Structuurvisie buisleidingen is o.a. de basisstructuur voor buisleidingen weergegeven. De basisstructuur is niet gelegen in of nabij het plangebied. De Structuurvisie buisleidingen heeft geen gevolgen voor het plangebied.

hoogspanningsleidingen

Door het plangebied lopen hoogspanningsleidingen van 110 kV en een hoogspanningsleiding van 380 KV. Deze laatste leiding loopt van Zwolle naar Enschede.

Bij brief van 3 oktober 2005, kenmerk SAS/2005163118, heeft de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gemeenten en provincies geadviseerd met betrekking tot de aanwezigheid van hoogspanningslijnen in de nabijheid van woningen in verband met gezondheidsrisico's. Het advies houdt in dat bij de vaststelling van streek- en bestemmingsplannen en van de tracés van bovengrondse hoogspanningslijnen, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone). Volgens de brief is de reden hiervan dat mogelijk een statistisch significante associatie aanwezig is tussen het optreden van leukemie bij kinderen en de magnetische velden van bovengrondse hoogspanningslijnen.

In bijlage 1 bij de brief van de staatssecretaris wordt aangegeven dat voor "langdurige blootstellingen" wordt uitgegaan van kinderen die wonen, of verblijven in scholen, crèches en kinderopvangplaatsen die zijn gelegen in magneetveldzones. Als "gevoelige bestemmingen" worden daarom aangemerkt woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen. In de bedoelde bijlage wordt vermeld dat locaties waar zich wel kinderen

kunnen bevinden maar waar de verblijftijd vergeleken met wonen als kort kan worden bestempeld, zoals sportvelden, speeltuinen, zwembaden en dergelijke, niet worden aangemerkt als gevoelige bestemming.

In de brief in samenhang met de bijlage wordt omschreven hoe de magneetveldzone kan worden vastgesteld. De magneetveldzone wordt gedefinieerd als de strook grond die zich aan beide zijden langs de hoogspanningslijn uitstrekt en waarbinnen het magneetveld gemiddeld over een jaar hoger dan 0,4 microtesla is. In de brief staat dat met behulp van een door de RIVM ontwikkeld schema de indicatieve zone kan worden opgezocht en dat vervolgens in overleg met de netbeheerder en aan de hand van een handleiding de specifieke zone kan worden berekend. Hieromtrent staat in de bijlage dat de omvang van het magneetveld afhankelijk is van een aantal eigenschappen van de lijn.

De specifieke zones zijn voor de lijnen nog niet berekend. De vastgestelde indicatieve zones staan in onderstaande tabel.

Lijn	Spanning kV	Indicatieve zone
weideweg-tusveld	110, 380	2x 145 meter
tusveld-mosterdpot	110	2x 50 meter
hessen_knp1-tusveld	380	2x 135 meter

transport gevaarlijke stoffen over de weg

De regelgeving voor externe veiligheid met betrekking tot transport van gevaarlijke stoffen is geregeld in de circulaire "Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen". Deze circulaire kan worden gezien als voorloper van een eventuele wettelijke verankering van risiconormen. Verwacht wordt dat deze wetgeving in 2010 van kracht zal worden. De normen die hiervoor gelden hebben als doel een voldoende veiligheidsniveau te garanderen voor de burger als persoon of als deel van een groep.

Het PR is de kans per jaar dat een persoon die onafgebroken en onbeschermd op een plaats langs een transportroute verblijft, komt te overlijden als gevolg van een incident met het vervoer van gevaarlijke stoffen. In nieuwe situaties bedraagt de grenswaarde 10^{-6} . Het GR is de kans per jaar per kilometer transportroute dat een groep van tien of meer personen in de omgeving van de transportroute in één keer het dodelijk slachtoffer wordt als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen op die transportroute. In dit risico wordt rekening gehouden met de aard en dichtheid van de bebouwing in de nabijheid van die route.

Algemeen geldt dat het plaatsgebonden risico langs wegen niet als probleem wordt gezien. Het groepsgebonden risico wordt alleen een probleem daar waar de gebruiksintensiteit van een gebied erg hoog is.

Binnen het plangebied zijn alleen de rijkswegen A1, A35 en N36 aangewezen als route voor vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit levert thans geen belemmeringen op voor het plangebied.

Gezien het bovenstaande en gezien het feit dat geen ontwikkelingen in het plan plaatsvinden die de persoonsdichtheid langs de wegen sterk beïnvloeden, treden vanuit externe veiligheid geen belemmeringen op. Zodra er zich ontwikkelingen in de directe nabijheid van de route voor gevaarlijke stoffen voordoen, zal moeten worden bekeken wat het effect van de route voor gevaarlijke stoffen op de eventuele ontwikkeling zal kunnen zijn.

bedrijven

Voor bedrijven is bij planologische procedures het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) van toepassing. Met betrekking tot risico's wordt in het Bevi onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico (PR) en groepsrisico (GR). Het PR is de kans dat iemand overlijdt als gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen die in de inrichting aanwezig zijn. Het GR is de kans dat gelijktijdig een aantal mensen overlijden als gevolg van een ramp.

Binnen het plangebied is één bedrijf aanwezig dat valt onder het Bevi. Dit is het garage-bedrijf aan de Pastoor Ossestraat 45 te Bornerbroek. Dit bedrijf beschikt over een lpg-installatie, welke onder het Bevi valt. De risicocontour van dit bedrijf is op de plankaart weergegeven. In de voor de inrichting verleende milieuvergunning is een doorzet van 999 m³ LPG per jaar vergund. Het tankstation heeft een ondergronds LPG-reservoir met een waterinhoud van 20 m³.

Op grond van het BEVI moet voor het plaatsgebonden risico (10⁻⁶ per jaar-contour) afstanden van 40 vanaf het vulpunt, 25 meter vanaf het reservoir en 15 meter vanaf de afleverzuil in acht worden genomen tot kwetsbare objecten. Binnen de genoemde 10⁻⁶ per jaar-contouren bevinden zich thans geen (beperkt) kwetsbare objecten.

De afstand tot de grens van het invloedsgebied voor de verantwoording van het groepsrisico bedraagt 150 meter. In het invloedsgebied van het groepsrisico zijn twee woning gelegen. Uitgaande van het standaard aantal personen per woning van 2,4 zijn binnen het invloedsgebied 4,8 personen aanwezig. Het groepsrisico blijft daardoor ver onder de oriënterende waarde.

Aan de Stobbenhorst 5a is een meet- en regelstation gelegen. Dit is geen bevi-inrichting maar de locatie kent wel een veiligheidscontour die op de verbeelding van het bestemmingsplan is weergegeven. Nieuwe bevi-inrichtingen worden in het bestemmingsplan uitgesloten.

laagvliegroutes van defensie

Binnen het plangebied ligt een laagvliegroute van het ministerie van Defensie. Deze route is bedoeld voor het laag laten vliegen van jacht- en transportvliegtuigen. De minimale vlieghoogte op deze route is 75 meter. Onder de laagvliegroute dient bij de voorgenomen bouw van obstakels boven de 30 meter, contact te worden opgenomen met het ministerie van Defensie. Het gaat om een strook van circa 3.700 meter breed die centraal in noord-zuidrichting loopt over de gemeente Almelo. Op grond van dit bestemmingsplan worden bij recht geen nieuwe gebouwen of bouwwerken toegestaan die hoger zijn dan 30 meter. De bestaande bouwwerken die hoger zijn bestaan uit een antennemast en enkele hoogspanningsmasten.

2.12 VOLKSGEZONDHEID***algemeen***

Intensieve veehouderij kan negatieve gezondheidseffecten veroorzaken bij omwonenden. kunnen maatregelen genomen worden die de dreigingen voor de volksgezondheid te beperken. Voor de andere functies in het bestemmingsplan is dit aspect niet relevant. derhalve spitst dit aspect zich alleen toe op intensieve veehouderij.

effecten

Effecten van op de gezondheid van intensieve veehouderij zijn beschreven in het rapport "Intensieve veehouderij en gezondheid; overzicht van kennis over werknemers en om-

wonende, Dusseldorp e.a., 30 januari 2008 (RIVM Briefrapport 609300008).” In het rapport is onderscheid gemaakt tussen de blootstelling aan ammoniak, fijn stof, biologische agentia en geur.

ammoniak

Betreffende de blootstelling van omwonende aan ammoniak wordt geconcludeerd dat de schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk. Voor blootstelling aan fijn stof geeft titel 5.2 van de Wet milieubeheer het toetsingskader.

endotoxinen

In het rapport is voor de blootstelling aan biologische agentia onderscheid gemaakt tussen bacteriën en Endotoxinen. Endotoxine is een celwandfragment van Gram negatieve bacteriën. Endotoxine is een relatief eenvoudig meetbare component die samenhangt met blootstelling aan Gram negatieve bacteriën, maar vaak ook als merker wordt gezien van microbiële blootstelling in het algemeen.

Op grond van beperkte meetgegevens kan geconcludeerd worden dat de blootstelling van omwonenden aan endotoxinen laag is. Metingen tijdens specifieke activiteiten die tot een toename van de blootstelling zouden kunnen leiden, zoals tijdens het aanwenden van mest, zijn niet beschikbaar. De concentratie endotoxine in huisstof is verhoogd in woningen van agrariërs, maar niet in andere plattelandswoningen. Deze gegevens ondersteunen de conclusie dat blootstelling van omwonenden (niet-agrariërs) naar alle waarschijnlijkheid laag is en alleen in de directe nabijheid van agrarische activiteit is terug te vinden. Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid.

bacteriën

Uit het RIVM-rapport blijkt dat op grond van huidige (januari 2008) inzichten de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering is.

geur

Het is uit de literatuur over geurhinder duidelijk dat de blootstelling aan geur ook kan samenhangen met lichamelijke klachten en verstoring van activiteiten. Rondom intensieve veehouderij treedt vaak geurhinder op. De relatie tussen geurbelasting en geurhinder is verschillend in concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden, en verschilt tussen agrariërs en niet agrariërs. Deze verschillen zijn terug te vinden in de geurbelastings- en afstandsnormen uit de Wet geurhinder en veehouderij.

maatregelen

In het in januari 2009 door de gezamenlijke GGD'en van Brabant en Zeeland uitgegeven informatieblad 'Intensieve veehouderij en gezondheid' adviseert de GGD om bij de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden de introductie en verspreiding van micro-organismen tegen te gaan en daarmee ook de kans op infectieziekten te verkleinen en geeft hiervoor een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen hebben zowel betrekking op bedrijfsniveau als op gebiedsniveau. De volgende aanbevelingen zijn in onderhavige procedure van belang:

- Voldoende afstand (minimaal 1-3 km) tussen bedrijven om verspreiding van dierziekten en zoönosen van het ene naar het andere bedrijf te voorkomen. Drie kilometer is

een zone die onder andere wordt gehanteerd bij de bestrijding van uitbraken van besmettelijke, aangifteplichtige, dierziekten (beschermingsgebied). Een en twee kilometer worden in de literatuur genoemd als afstanden waarbinnen het risico op influenzavirusoverdracht tussen bedrijven duidelijk verhoogd is. Is binnen een LOG deze afstand niet haalbaar? Dan kan ervoor gekozen worden het buitengebied als geheel als eenheid te beschouwen en de afstand tot andere LOG's op minimaal 1-3 km te zetten.

- Geen varkens en pluimvee op één bedrijfslocatie te huisvesten.
- Huisvestingssystemen gericht op beheersing van introductie en verspreiding van micro-organismen. Hiertoe behoren onder andere:
 - binnenhuisvesting van de dieren (geen vrije uitloop);
 - toepassing van luchtwassers die uitstoot van micro-organismen minimaliseren.

3 DE OPGAVE EN UITGANGSPUNTEN

3.1 DE OPGAVE

67

De (beleidsmatige) opgave voor het planMER wordt gevormd door de uitgangspunten uit hoger nationaal beleid en wet- en regelgeving, provinciaal en regionaal beleid zoals het streekplan en het reconstructieplan, en gemeentelijk beleid waarvan het nieuwe bestemmingsplan de meest relevante is.

Het algemene beleid is in de bijlagen weergegeven. Het beleid dat de uitgangspunten bepaald voor deze planMER is in de volgende paragrafen beschreven.

3.1.1 *Reconstructieplan Salland Twente*

Op 15 september 2004 is het Reconstructieplan Salland-Twente door Provinciale Staten vastgesteld. Verwevenheid en verbondenheid zijn volgens dit plan de belangrijkste kenmerken van Twente. Landschap, landbouw en natuur kunnen niet zonder elkaar. Twente is een gevarieerd gebied dat qua landschap, cultuurhistorie en rust veel te bieden heeft. Een rijke historie van landbouw, textielindustrie en landgoederen gecombineerd met een grote variatie aan landschappen, rivieren, wettingen en beken, veenontginningen, stuwwallen en eeuwenoude coulissenlandschappen kenmerkt dit gevarieerde gebied.

Twente heeft, net als andere zandgebieden in Nederland, te maken met een hoge veedichtheid. In deze zogenaamde concentratiegebieden is de intensieve veehouderij sterk vertegenwoordigd en doen zich verschillende problemen voor die nauw met elkaar samenhangen. Kern van de problematiek is dat landbouw, wonen, werken, mobiliteit, recreatie, natuur en landschap elkaar te vaak in de weg zitten. Gevolg is dat de economische functies in het landelijk gebied beperkt worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden, met alle nadelige gevolgen van dien voor de sociaal-economische vitaliteit en leefbaarheid van het gebied. Veel veehouderijen kunnen zich op hun huidige plek niet meer ontwikkelen vanwege de geur- en ammoniakregels. De laatste jaren is gebleken dat de grote veedichtheid en de ruimtelijke structuur van de (intensieve) veehouderij kan leiden tot grote veterinaire problemen voor de sector. Bovendien zijn de financiële en maatschappelijke gevolgen van een veterinaire crisis groot.

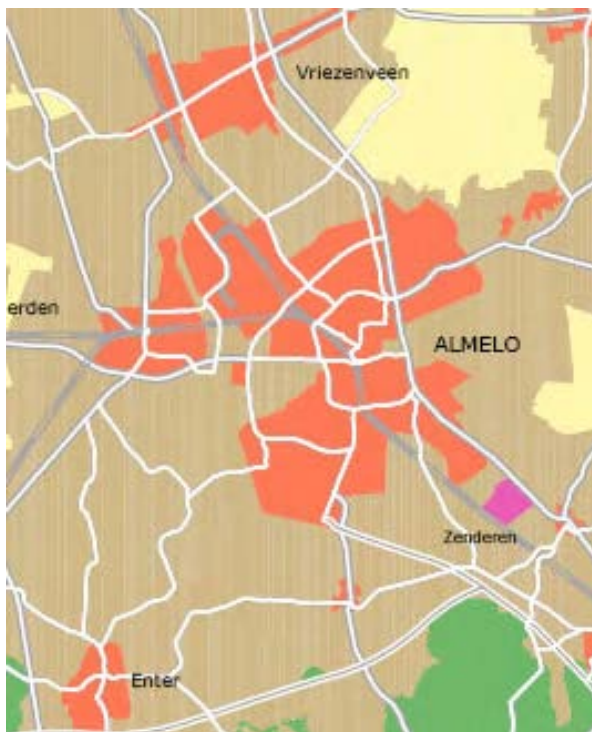
De belangrijkste maatregelen en voorzieningen die in het Reconstructieplan worden aangegeven, zijn:

- verplaatsen, beëindigen of omschakelen van bedrijven en/ of woningen, om ruimtelijke en milieutechnische problemen op te lossen;
- sloop van ontsierende stallen (middels Rood voor rood-regeling; zie hoofdstuk 4);
- realisering van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS);
- uitvoeren van watermaatregelen;
- extensiveren van melkveebedrijven in kwetsbare gebieden door herverkaveling en kavelruil;
- inspelen op en stimuleren van initiatieven voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied (middels VAB-beleid; zie hoofdstuk 3);
- stimuleren van initiatieven ter versterking van sociale leefbaarheid;
- actualiseren van verleende vergunningen en vigerende ruimtelijke plannen ten aanzien van de intensieve veehouderij, met prioriteit voor het extensiveringsgebied.

Hoofddijn van het beleid is dat de intensieve veehouderij langzaam uit het extensiveringsgebied zal verdwijnen en zich (verder) zal concentreren in het landbouwontwikkelingsgebied en op aan te wijzen sterlocaties in het verwevingsgebied.

In het Reconstructieplan wordt onder intensieve veehouderij het volgende verstaan: een agrarisch bedrijf of een deel daarvan met ten minste 250 m² bedrijfsvloeroppervlak dat wordt gebruikt voor veehouderij volgens de Wet milieubeheer en waar geen melkrund-vee, schapen, paarden, of dieren 'biologisch' en waar geen dieren worden gehouden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer.

Op grond van de Reconstructiewet concentratiegebieden is het plangebied ingedeeld in drie zones: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. Dit wordt de reconstructiezonering genoemd. Binnen de gemeente Almelo komen alle drie de zones voor. In het reconstructieplan is per zone in detail bepaald welke ruimte er wordt geboden aan intensieve veehouderijen. Gemeenten zijn verplicht dit beleid één op één in het bestemmingsplan over te nemen.

reconstructiezonering in de gemeente Almelo
geel = landbouwontwikkelingsgebied
bruin = verwevingsgebied
groen = extensiveringsgebied

Voor het *landbouwontwikkelingsgebied* geldt het volgende beleid:

- de intensieve veehouderij een duurzaam perspectief op bedrijfsontwikkeling geven binnen de geldende wettelijke randvoorwaarden;
- uitbreiding van andere functies, zoals (verspreide) woningen en recreatie en toerisme wordt zoveel mogelijk tegengegaan;
- ruimte bieden voor de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven en nieuwvestiging van intensieve veehouderij toestaan;
- de ontwikkeling van andere landbouwfuncties ruimte bieden en waar mogelijk stimuleren.

Het landbouwontwikkelingsgebied heeft het primaat landbouw dat geheel of gedeeltelijk voorziet in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van intensieve veehouderij. De ontwikkeling van een duurzame intensieve veehouderij staat in deze zone voorop. Het beleid is gericht op clustering van bedrijven. Voor ieder initiatief voor vestiging is een beleidsafweging noodzakelijk en zullen alle wettelijke procedures gevolgd moeten worden.

Als uitbreidingsplannen van andere functies niet belemmerend zijn voor (toekomstige) uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij, bestaat er geen bezwaar om hieraan medewerking te verlenen. Als de voorgenomen ontwikkeling wel belemmerend werkt voor de intensieve veehouderij, dan geldt als uitgangspunt dat bestaande rechten op grond van vigerende bestemmingsplannen of verleende vergunningen worden gewaarborgd.

Bouwvlakken voor een intensieve veehouderij in het landbouwontwikkelingsgebied kunnen door de gemeente in het bestemmingsplan worden opgenomen met een reguliere omvang van 1 ha met een wijzigingsbevoegdheid voor het college van burgemeester en wethouders voor vergroting tot 3 ha. Indien een bedrijf reeds de aangegeven bouwvlakgrootte overschrijdt wordt uitgegaan van de werkelijke grootte. Voor bestaande en nieuw te vestigen bedrijven met een (nog uit te breiden) bouwvlak van meer dan 1,5 ha moet ruimte worden gereserveerd voor een goede landschappelijke inpassing van de bestaande en nieuw te stichten bebouwing.

Voor het *verwevingsgebied* geldt het volgende beleid:

- het mogelijk maken van en handhaven van veel functies naast elkaar en in combinatie met elkaar;
- ruimte bieden aan meerdere functies;
- de landbouw, waaronder intensieve veehouderij, ruimte bieden;
- extra kansen bieden door de ontwikkeling van sterlocaties voor de intensieve veehouderij.

Het verwevingsgebied is gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, zolang de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is uitgesloten. Bestaande bedrijven dienen wel hervestigings- en uitbreidingsmogelijkheden te houden. Het agrarisch bouwperceel mag in principe 1 ha bedragen. Het bouwvlak mag, na wijziging, maximaal 1,5 hectare groot zijn.

(Her)vestiging op een bestaand bouwvlak zonder intensieve veehouderij is niet mogelijk. Hervestiging van een intensieve veehouderij op een bouwvlak waar al een intensieve veehouderij aanwezig is, is in principe mogelijk.

Bij uitbreiding van de intensieve veehouderij en zeker bij vergroting van bouwvlakken en bij sterlocaties worden hoge eisen gesteld aan vormgeving en landschappelijke inpassing. Gemeenten moeten hiervoor een passend toetsingskader opstellen.

sterlocatie binnen het verwevingsgebied

Een aantal bedrijven in het verwevingsgebied kan worden aangewezen als sterlocatie. Het Reconstructieplan Salland-Twente verstaat onder een 'sterlocatie intensieve veehouderij' het volgende: een bestaand agrarisch bouwvlak binnen het verwevingsgebied waar een perspectiefvol bedrijf met uitsluitend intensieve veehouderij is gevestigd, dat over voldoende omgevingsruimte beschikt om door te kunnen groeien tot een omvang van

minimaal 175 Nge, of een perspectiefvol gemengd bedrijf dat kan doorgroeien tot minimaal 175 Nge en waarbij de intensieve tak tot minimaal 140 Nge kan groeien.

Sterlocaties bieden bedrijven een zekere garantie voor continuïteit. Dit is van belang in verband met groeiende aanspraken van andere functies op het gebruik van de ruimte binnen het verwevingsgebied.

Om te beoordelen of een intensief bedrijf aangewezen kan worden als sterlocatie gelden de volgende criteria:

- alleen intensieve veehouderijbedrijven met geldige milieuvergunning én met minimaal 250 m² bebouwd oppervlak voor de intensieve veehouderij kunnen in aanmerking komen voor de aanwijzing tot sterlocatie;
- de beschikbare omgevingsruimte moet minimaal 175 Nge zijn;
- in de PEHS en in robuuste verbindingzones mogen geen sterlocaties komen;
- binnen 250 meter van voor verzuring gevoelige Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden mogen geen sterlocaties komen;
- binnen 250 meter van voor verzuring gevoelige gebieden binnen PEHS overeenkomstig Wet ammoniak en veehouderij mogen geen sterlocaties komen;
- onder voorwaarden kunnen sterlocaties in grondwaterbeschermingsgebieden/intrekgebieden (aantoonbare verbetering waterkwaliteit) aangewezen worden;
- onder voorwaarden kunnen sterlocaties in een gebied met natuurgerichte waterhuishouding (mestbelasting mag niet toenemen) aangewezen worden;
- onder voorwaarde mogen sterlocaties in risicogebieden voor wateroverlast (aanvullende maatregelen met betrekking tot schadevrij bouwen, compensatie) aangewezen worden;
- rekening moet worden gehouden met alle andere belangen in de omgeving van de locatie;
- voldaan moet worden aan ander relevant beleid en wetgeving.

Voor het *extensiveringsgebied* geldt het volgende beleid:

- bevorderen van de ontwikkeling van landschaps- en natuurwaarden, de realisatie van natuurdoelen, en -waar mogelijk- van recreatief medegebruik;
- de intensieve veehouderij beëindigen of verplaatsen.

Binnen het extensiveringsgebied ligt het primaat bij wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval een intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk wordt gemaakt.

In deze gebieden zal de intensieve veehouderij gedurende de uitvoeringsperiode van de reconstructie onder meer met behulp van ruimtelijke regelgeving en inzet van subsidies worden beëindigd. De inzet van dit beleid wordt, rond natuurgebieden, gerechtvaardigd omdat het om zeer kwetsbare natuur gaat en er ook andere doelen gerealiseerd moeten worden.

In het extensiveringsgebied wordt nieuwvestiging, hervestiging en uitbreiding van intensieve veehouderij tegengegaan. Binnen het extensiveringsgebied in de gemeente Almelo zijn geen bestaande bedrijven gelegen.

Tevens biedt het Reconstructieplan ruimte voor verbreding van de plattelandseconomie in vooral extensiverings- en verwevingsgebieden.

Streekplan Overijssel 2000+

Het Streekplan Overijssel 2000+ is op 13 december 2000 vastgesteld door Provinciale Staten. Het Streekplan geeft de hoofdlijnen van de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen voor de lange termijn aan voor Overijssel. Voor dit bestemmingsplan is met name het beleid voor het landelijk gebied en de relatie tussen stad en groene ruimte van belang.

Het Streekplan geeft aan dat de overgang tussen stad en groene ruimte zorgvuldig ontwikkeld ingericht moet worden, waarbij het accent ligt op het versterken van de functies voor de stad en haar bewoners.

Het ruimtelijk beleid voor de groene ruimte is gericht op het bieden van ontwikkelingsruimte voor economische functies zoals landbouw en recreatie naast het koesteren en ontwikkelen van de natuur en het cultuurlandschap. Het landelijk gebied is ingedeeld in een viertal zones, nl:

Zone I landbouw

Deze zone bestaat uit voor de landbouw goed ingerichte, relatief grootschalige gebieden, deels met karakteristieke openheid.

Zone II landbouw en cultuurlandschap

Deze zone bestaat uit landbouwgebied met waarden van landschap en cultureel erfgoed.

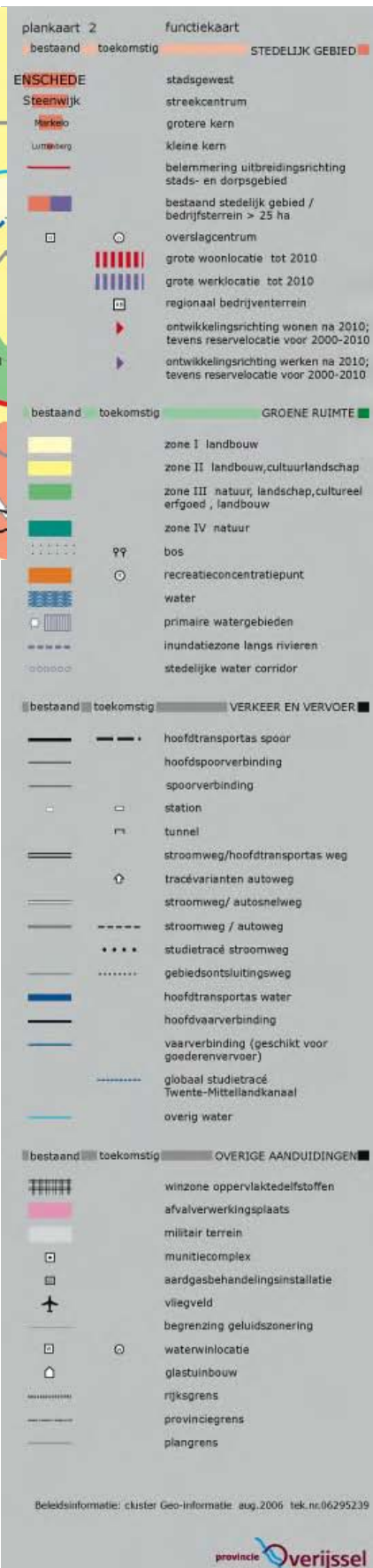
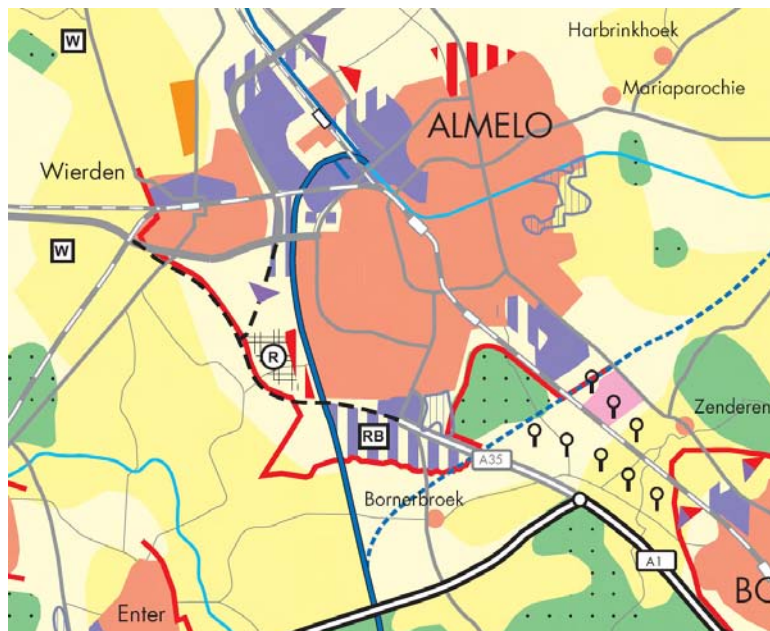
Zone III natuur, landschap, cultureel erfgoed, landbouw

Sterk verweven gebieden met waarden van cultureel erfgoed, landgoederen, kleinere bestaande natuur- en bosgebieden, gebieden met potenties voor de ontwikkeling van nieuwe natuur, kleinschalige landbouw vormen tezamen Zone III.

Zone IV natuur

De grotere bestaande natuur- en bosgebieden en rietvelden; incidenteel afgewisseld met agrarisch en recreatief grondgebruik zijn gelegen in deze zone.

Het buitengebied van Almelo is hoofdzakelijk aangemerkt als Zone I en II. Zone IV komt op het grondgebied in Almelo niet voor.

Omgevingsvisie Overijssel

De Omgevingsvisie Overijssel is op 1 juli 2009 vastgesteld door Provinciale Staten. De Omgevingsvisie heeft de status van structuurvisie en presenteert en agendeert de provinciale visie, beleidskeuzes en uitvoeringsstrategie op het hele ruimtelijk-fysieke domein. Voor dit bestemmingsplan is met name het beleid voor de groene omgeving, het buitengebied, en het stadsrandgebied, de overgang tussen bebouwd gebied en groene omgeving, van belang.

In de groene omgeving staat de volgende uitdaging centraal: behoud en versterking van landschap en het realiseren van de groen-blauwe hoofdstructuur samen laten gaan met ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw en andere economische dragers. In de groene omgeving zijn de volgende ontwikkelingsperspectieven terug te vinden:

1. Realisatie groene en blauwe hoofdstructuur
Dit ontwikkelingsperspectief omvat gebieden met als hoofdaccent de ontwikkeling van natuur en versterking van het watersysteem.
2. Buitengebied, accent productie
Dit ontwikkelingsperspectief omvat twee aspecten. Enerzijds open gebieden waar verdere modernisering en schaalvergroting van de landbouw royaal de ruimte krijgt. Anderzijds landbouwontwikkelingsgebieden die voorkomen in diverse landschapstypen en waar ruimte is voor ontwikkeling van intensieve veehouderij.
3. Buitengebied, accent veelzijdige gebruiksruimte
In dit ontwikkelingsperspectief is sprake van verweving van functies. Aan de ene kant melkveehouderij en akkerbouw als belangrijke vorm van landgebruik. Aan de andere kant gebruik voor landschap, natuur, milieubescherming, cultuurhistorie, recreatie, wonen en andere bedrijvigheid.

Op het buitengebied van Almelo zijn hoofdzakelijk ontwikkelingsperspectieven 2 en 3 van toepassing.

Het overig relevante provinciale beleid is opgenomen in de bijlagen.

3.2 GEMEENTELIJK BELEID: BESTEMMINGSPLAN

In het voorontwerp bestemmingsplan worden bestaande functies vastgelegd en uitbreidingsmogelijkheden geregeld. In eerste instantie is het nieuwe bestemmingsplan conserverend van karakter. Ontwikkelingsruimte wordt met name geboden voor de functies landbouw, kleinschalige recreatie en natuur. De ontwikkeling van nieuwe natuur (EHS) is eveneens opgenomen in beleid. Voor de functie landbouw wordt ingespeeld op de autonome ontwikkeling van deze functie. De ontwikkelingsruimte kan invloed hebben op bijvoorbeeld landschap. In het bestemmingsplan wordt voor deze laatste functie de bescherming geregeld. Daarnaast worden een aantal beleidsmatige zaken geregeld zoals de 'regeling voor vrijkomende agrarische bebouwing', de 'rood voor rood regeling', het beleid ten aanzien van paardenhouderijen en bedrijfswoning en inwoning.

3.2.1 ontwikkelingsmogelijkheden agrarisch gebied

Binnen de gemeente Almelo wordt voor het agrarisch gebied de volgende indeling qua bestemmingen gehanteerd: 'Agrarisch' en 'Agrarisch met waarden' (hierbinnen vallen de gebieden met landschappelijke en natuurlijke waarde).

- Het gebied met de bestemming 'Agrarisch' bestaat uit de grootschalige open gebieden die op basis van de landschapstypering te onderscheiden zijn.

- Het gebied met de bestemming 'Agrarisch met waarden' bestaat uit de kleinschalige gebieden die gekenmerkt worden door het voorkomen van landschapswaarden in de vorm van bijvoorbeeld beplantingselementen, hoogteverschillen, openheid en waterhuishouding.

Aanlegvergunningen in de bestemming Agrarisch met waarden

Voor ingrepen buiten het agrarisch bouwvlak, die kunnen leiden tot aantasting van de gebiedskwaliteiten moet vooraf een aanlegvergunning worden aangevraagd. Zo blijft het landschap herkenbaar en behoudt zijn eigen karakteristiek.

aanduiding	werkzaamheden waarvoor een aanlegvergunning is vereist
alle aanduidingen	• aanbrengen van verhardingen groter dan 100 m² • aanleg van boven- en ondergrondse leidingen
openheid	• aanplanten van houtopstanden
hoogteverschillen	• egaliseren, afgraven en ophogen van gronden
houtopstanden	• vellen en rooien van houtopstanden
waterhuishouding	• aanleggen, vergraven en verruimen van waterlopen

3.2.2 agrarische bedrijven

Basisregeling voor grondgebonden agrarische bedrijven:

bouwvlak

De bedrijfsgebouwen en overige bouwwerken dienen in principe binnen het bouwvlak te worden opgericht. Per bedrijf is een bouwvlak op maat toegekend waarbij als uitgangspunt de grootte is gehanteerd zodat er ten opzichte van de aanwezige bebouwing in de toekomst een zekere uitbreiding mogelijk is.

- In de regel zal een omvang van een bouwvlak van 1 hectare voldoende zijn;
- Voor bedrijven die nu reeds een omvang hebben van circa 1 hectare of meer is een omvang van maximaal 1,5 hectare aangehouden. De kuilvoeropslag, zoals sleufsilos, zijn hierbij inbegrepen;
- In het verwevingsgebied kan de vorm of de oppervlakte van een bouwvlak na een wijzigingsprocedure worden veranderd of vergroot tot een omvang van maximaal 2 hectare.

De uiteindelijke omvang is afhankelijk van de noodzaak tot uitbreiding, reële groeimogelijkheden van het bedrijf en de kwetsbaarheid van de omgeving waarin het bedrijf is gelegen.

bouwwerken op het bouwvlak

Op het agrarisch bouwvlak zijn bouwwerken toegestaan, zoals:

- agrarische bedrijfsgebouwen;
- het bestaande aantal bedrijfswoningen;
- bijgebouwen bij de bedrijfswoning;
- paardenbak;
- mestbassin, mestsilos;
- mestvergistingsinstallaties ten behoeve van lokaal geproduceerde mest;
- kunstmestsilos, voedersilos, sleufsilos en kuilvoerplaten;
- hooibergen;
- teeltondersteunende voorzieningen, zoals kassen en boogkassen.

hoogte bouwwerken

Er wordt een goothoogte van 6 meter en een nokhoogte van 10 meter met ontheffingsmogelijkheid tot 12 meter toegestaan.

toegestane hoofdactiviteiten

- grondgebonden landbouw;
- intensieve veehouderij uitsluitend daar waar dat in de regels is vastgelegd.

nieuwvestiging en omschakeling

- Om de toename van bebouwing te beperken worden in het bestemmingsplan geen mogelijkheden geboden voor nieuwe bouwlocaties (met uitzondering van het landbouwontwikkelingsgebied). Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen kan voor nieuwvestiging maatwerk worden geboden via een partiële herziening van het bestemmingsplan.
- Nieuwe agrarische bedrijven kunnen vrijgekomen bestaande agrarische bebouwing hergebruiken om agrarische activiteiten in te ontwikkelen.
- Omschakeling is binnen de agrarische bestemming mogelijk van intensieve veehouderij naar grondgebonden landbouw en in het landbouwontwikkelingsgebied van grondgebonden landbouw ook naar intensieve veehouderij.
- Omschakeling naar een ander niet-grondgebonden agrarisch bedrijf is niet toegestaan.

niet-grondgebonden agrarische bedrijven

De bestaande zelfstandige niet-grondgebonden bedrijven (zoals champignon- en witlofteelt en andere intensieve kwekerijen) zijn bestemd als 'Bedrijf'. Zij worden gelijk behandeld aan niet-agrarische bedrijven die geen binding hebben met agrarische grond.

teeltondersteunende voorzieningen

Teeltondersteunende voorzieningen zijn voorzieningen die toegepast worden om de teelt van groente, fruit, bomen of potplanten te bevorderen en te beschermen. De aanwezigheid van kassen wordt toegestaan als ondersteunende voorziening bij een agrarisch bedrijf. Zelfstandige glastuinbouwbedrijven met grootschalige glasconcentraties worden landschappelijk niet wenselijk geacht. De omvang van kassen mag maximaal 500 m² bedragen.

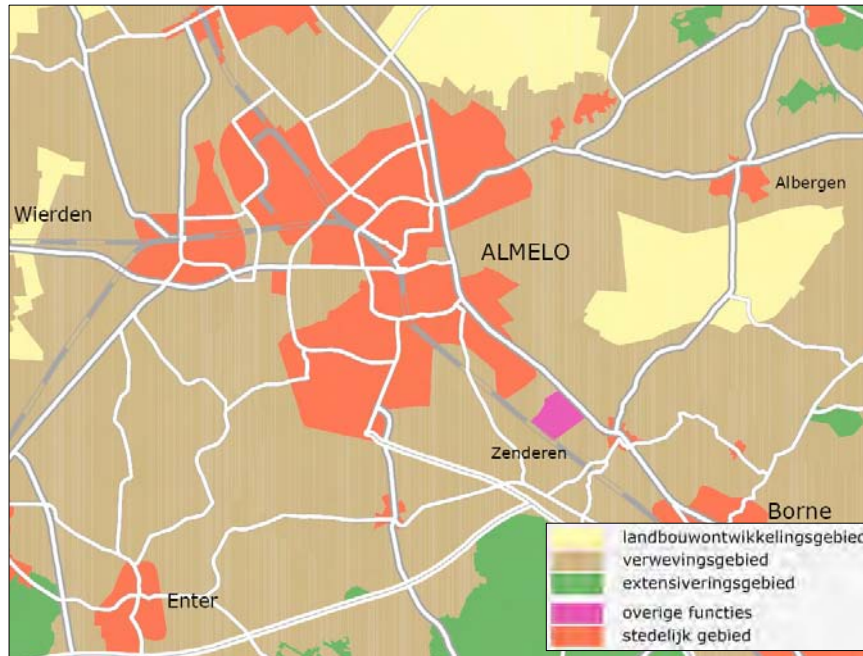
beleid voor intensieve veehouderij

Onder intensieve veehouderij wordt het volgende verstaan; 'Een agrarisch bedrijf of een deel daarvan met ten minste 250 m² bedrijfsvloeroppervlak dat wordt gebruikt voor veehouderij volgens de Wet milieubeheer en waar geen melkrundvee, schapen, paarden, of dieren 'biologisch' en waar geen dieren worden gehouden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer'.

Het landbouwontwikkelingsgebied biedt de meeste ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen. Binnen het verwevingsgebied kunnen verschillende functies zich naast elkaar ontwikkelen. In het extensiveringsgebied ligt daarentegen de nadruk op de beëindiging van de intensieve veehouderij.

Binnen het extensiveringsgebied dat is gelegen in de gemeente Almelo zijn echter geen agrarische bedrijven gelegen.

Op de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande bedrijven binnen deze zone wordt dan ook niet ingegaan. Hierna is een kaartfragment opgenomen waarop de reconstructiezonering voor het plangebied en omgeving is weergegeven.

fragment zoneringskaart reconstructie

landbouwontwikkelingsgebied

In het uiterste noorden van het plangebied is een klein gebied aangemerkt als landbouwontwikkelingsgebied. Dit gebied behoort tot het zuidelijkste puntje van het 'LOG Geesteren'. In dit gebied heeft landbouw het primaat en wordt voorzien in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van intensieve veehouderij. Voor de bedrijven geldt het volgende beleid:

- voor de bestaande agrarische bedrijven, inclusief de intensieve veehouderijen, is een bouwvlak op maat opgenomen;
- intensieve veehouderijen zijn op ieder bestaand agrarisch bouwvlak bij recht toegestaan;
- via toepassing van de wijzigingsbevoegdheid kunnen bouwpercelen vergroot worden tot maximaal 3 hectare.

Indien een bedrijf reeds de aangegeven bouwvlakgrootte overschrijdt wordt uitgegaan van de werkelijke grootte.

In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om nieuwe agrarische bouwvlakken, onder voorwaarden, toe te kunnen voegen in het landbouwontwikkelingsgebied.

verwevingsgebied

Binnen de agrarische bestemming geldt voor bedrijven in het verwevingsgebied het volgende beleid:

- aan bestaande bedrijven is een agrarisch bouwvlak toegekend met een omvang van maximaal 1,5 hectare, dan wel de bestaande grotere omvang;

- het bouwvlak van intensieve veehouderijbedrijven is opgenomen in een adressenlijst in de regels waaruit blijkt dat ter plaatse een intensieve veehouderij is toegestaan;
- via toepassing van een wijzigingsbevoegdheid kan het bouwvlak worden vergroot tot maximaal 2 hectare.

Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is in verwevingsgebied uitgesloten en ook (her)vestiging van een intensieve veehouderij op een bestaand bouwvlak zonder intensieve veehouderij is niet mogelijk. Hervestiging van een intensieve veehouderij op een bouwvlak, waar al een intensieve veehouderij aanwezig is, is wel mogelijk.

sterlocaties in het verwevingsgebied

Binnen het verwevingsgebied staat de provincie op grond van het Reconstructieplan toe dat de gemeente Almelo naar aanleiding van een concreet verzoek van initiatiefnemers zogenaamde sterlocaties aanduidt. Op een sterlocatie wordt een doorgroei van intensieve bedrijven toegestaan. De omvang van het bouwvlak mag hierbij maximaal 3 hectare bedragen. Om te beoordelen of een intensief bedrijf aangewezen kan worden als sterlocatie gelden de volgende criteria die voortvloeien uit het Reconstructieplan:

- alleen intensieve veehouderijbedrijven met geldige milieuvergunning én met minimaal 250 m² bebouwd oppervlak voor de intensieve veehouderij kunnen in aanmerking komen voor de aanwijzing tot sterlocatie;
- de beschikbare omgevingsruimte moet minimaal 175 Nge zijn, dan wel 140 Nge bij een gemengd bedrijf;
- in de PEHS en in robuuste verbindingszones mogen geen sterlocaties komen;
- binnen 250 meter van voor verzuring gevoelige gebieden binnen PEHS overeenkomstig Wet ammoniak en veehouderij mogen geen sterlocaties komen;
- onder voorwaarden kunnen sterlocaties in grondwaterbeschermingsgebieden/ intrekgebieden (aantoonbare verbetering waterkwaliteit) aangewezen worden;
- onder voorwaarden kunnen sterlocaties in een gebied met natuurgerichte waterhuishouding (mestbelasting mag niet toenemen) aangewezen worden;
- onder voorwaarde mogen sterlocaties in risicogebieden voor wateroverlast (aanvullende maatregelen met betrekking tot schadevrij bouwen, compensatie) aangewezen worden;
- rekening moet worden gehouden met alle andere belangen in de omgeving van de locatie;
- voldaan moet worden aan ander relevant beleid en wetgeving.

Vanwege de grote hoeveelheid woningen in het buitengebied van Almelo, zal slechts op enkele locaties aan deze voorwaarden kunnen worden voldaan. In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee de gemeente op verzoek van een initiatiefnemer bevoegd is een sterlocatie aan te wijzen.

3.2.3 paardenhouderijen en maneges

agrarische paardenhouderijen

Agrarische paardenhouderijen in de vorm van fok- en opfokbedrijven, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen hebben een zuiver agrarisch karakter en krijgen op grond daarvan een agrarische bestemming. Deze bedrijfsvorm is bij recht mogelijk binnen de bestaande agrarische bouwvlakken. Nieuwvestiging op nieuwe agrarische bouwvlakken wordt, evenals voor andere agrarische bedrijven, binnen het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

maneges

Voor de vestiging van een nieuwe manege is in dit bestemmingsplan geen regeling opgenomen. Nieuwvestiging vraagt om maatwerk, waarvoor een buitenplanse procedure dient te worden doorlopen.

overige paardenhouderijen

Alle overige paardenbedrijven zijn mogelijk tot een maximum oppervlak van 1 hectare. Een bouwvlak groter dan 1 hectare is soms noodzakelijk. Hiervoor dient een binnenplanse procedure te worden doorlopen.

De overige agrarische activiteiten zijn voor deze planMER niet relevant omdat de milieu-relevantie daarvan zeer beperkt is en/of niet wezenlijk anders dan die van de hiervoor besproken agrarische activiteiten.

3.2.4 *nevenactiviteiten en functieverandering*

Naast de agrarische sector komen ook andere functies als recreatie, wonen en infrastructuur voor in het buitengebied Hierna worden enkele ontwikkelingen genoemd.

- agrarisch bedrijf aangevuld met andere bedrijvigheid
- behoefte aan landelijk wonen
- kleinschalige en ambachtelijke bedrijvigheid
- recreatie, toerisme en wellness

Om niet-agrarische bedrijvigheid als hoofdfunctie mogelijk te maken is een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan opgenomen. Voormalige agrarische opstallen kunnen hierdoor worden hergebruikt voor een breed scala aan functies. Nabijgelegen andere functies, waaronder de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven, mogen door de nieuwe bedrijvigheid binnen bestaande gebouwen niet worden geschaad. Voor alle bedrijvigheid geldt dat er geen sprake mag zijn van een grote verkeersaantrekkende werking. De toegestane activiteiten bestaan uit een selectie van de bedrijfsactiviteiten binnen de categorie 1 en 2, waarbij activiteiten met een industrieel karakter of bedrijven met een hoge verkeersaantrekkende werking niet worden toegestaan. Gegarandeerd dient te worden dat de nevenactiviteit niet uitgroeit tot een hoofdactiviteit. Er wordt daarom als voorwaarde aan verbonden dat maximaal 30% van de oppervlakte bedrijfsgebouwen mag worden gebruikt voor nevenactiviteiten.

3.2.5 *recreatieve nevenactiviteiten bij een agrarisch bedrijf of een burgerwoning*

Als nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf vormen recreatieve voorzieningen kansrijke activiteiten om de inkomstenbronnen te verbreden. De relatief kleinschalige recreatieve voorzieningen vormen in principe geen belemmering voor nabijgelegen bedrijven en worden via een ontheffing toegestaan. Bij een te grote intensiteit zijn het activiteiten die eenvoudig kunnen leiden tot hinder voor omwonenden of voor kwetsbare natuurwaarden. Voor alle activiteiten geldt dat zij niet bij 'recht' zijn toegestaan, maar dat het college de bevoegdheid heeft een ontheffing voor deze activiteiten te verlenen. Voor alle recreatieve nevenactiviteiten geldt dat zij ondergeschikt dienen te zijn aan het agrarisch bedrijf en dus geen zelfstandige functie mogen vormen. De activiteiten betreffen:

- vakantieappartementen; per adres zijn maximaal 3 vakantieappartementen

- kleinschalige extensieve dagrecreatie; exposities, demonstraties, sport- en spel, tuin & terras
- overnachtingsmogelijkheden zoals groepsaccommodatie, bed & breakfast, trekkers-hutten en kleinschalig kamperen (maximaal 25 plaatsen)
- combinatie van recreatieve nevenactiviteiten

3.2.6 *Andere bedrijvigheid, evenementen, sportvoorzieningen en recreatie*

Bedrijvigheid

Alle niet-agrarische bedrijven hebben een passende bedrijfsbestemming gekregen. De aard van de bedrijvigheid en de maximaal toegestane oppervlakte bebouwing is vastgelegd. Elk bedrijf heeft een passende aanduiding met betrekking tot de aard van de bedrijfsactiviteiten gekregen. De bedrijven zijn ingedeeld op grond van de volgende aanduidingen:

- agrarische hulpbedrijven;
- agrarisch verwante bedrijven;
- nutsvoorzieningen;
- overige bedrijvigheid (waaronder detailhandel en horeca)

Evenementen

Voor jaarlijks terugkerende evenementen die buiten plaatsvinden is een ontheffingsbepaling opgenomen voor evenementen ter plaatse van de daarvoor aangeduide gronden. Binnen het bestemmingsplan is ten zuidoosten van Bornerbroek een evenemententerrein aangeduid voor de jaarlijks terugkerende dorpsfeesten in Bornerbroek.

Sportvoorzieningen

In het buitengebied zijn een aantal sportvoorzieningen gelegen.

Recreatie & toerisme

Bestaande verblijfsrecreatieterreinen (één reguliere camping) en een kampeerboerderij zijn bestemd als 'Recreatie - verblijf'. Het bestemmingsplan voorziet niet in uitbreidingsmogelijkheden voor bebouwing en terreinen.

Bestaande dagrecreatieve voorzieningen zijn bijvoorbeeld de sportvelden, volkstuinten en maneges. Deze voorzieningen hebben een recreatieve bestemming gericht op dagrecreatie.

Wanneer het college van burgemeester en wethouders te zijner tijd beslist om medewerking te verlenen aan een concreet verzoek voor een van bovenvermelde initiatieven, dan zal een wijzigingsplan moeten worden opgesteld. In dat kader zal alsnog een gedetailleerde toetsing van het concrete initiatief plaatsvinden waaruit moet blijken of voor het initiatief inpasbaar is.

In deze planMER rapportage worden de bovenvermelde activiteiten niet verder uitgewerkt. Er zal op hoofdlijnen worden beoordeeld of de genoemde functies op gebiedniveau haalbaar zijn en er wordt globaal ingeschat wat de effecten voor het milieu en de omgeving kunnen zijn.

3.3 VERGELIJKING OUDE BESTEMMINGSPLANNEN EN NIEUWE BP

Bij het bepalen van de effecten van het ontwerp bestemmingsplan buitengebied kan een vertekend beeld opleveren indien niet stilgestaan wordt bij de ontwikkelingsmogelijkheden van het de bestaande bestemmingsplannen.

Bij een te zware focus op het nieuwe bestemmingsplan kan de verhouding van de effecten ten opzichte van de bestaande mogelijkheden uit het oog worden verloren en zo-doende te zwaar worden beoordeeld. Dit kan ertoe leiden dat de positieve milieugevolgen ten opzichte van het "door laten lopen" van de bestaande bestemmingsplannen onderbelicht blijven. Om deze onevenwichtigheid te ondervangen wordt hieronder ingegaan op de aanpak van en sturingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan die tot resultaat hebben dat het voorgenomen plan voor natuur, landschap en cultuurhistorie gunstig zal uitpakken, vergeleken met de vigerende plannen.

Zoals reeds vermeld bij de aanleiding voor het planMER zijn de geldende bestemmingsplannen voor het buitengebied van Almelo sterk verouderd. Deze bestemmingsplannen zijn destijds gebaseerd op het toen geldende beleid en de toen verwachte ontwikkelingen in met name de landbouwsector. Hierdoor bestaat er in de geldende plannen meer ruimte voor agrarische activiteiten en ontwikkelingsmogelijkheden dan het nieuwe ontwerp bestemmingsplan.

Locatie van agrarische activiteiten

Voordat het reconstructieplan Salland Twente van kracht werd, was het op grond van de oude bestemmingsplannen mogelijk om op vrijwel elke locatie in het buitengebied een nieuwe veehouderij te starten of een bestaande (intensieve veehouderij) door te laten groeien. Hierdoor zijn er veel veehouderijen ontwikkeld op locaties waar dit problemen gaf voor andere functies en belangen (bijvoorbeeld, geurhinder voor omwonenden, natuurschade voor nabij gelegen natuurgebieden, of vernietiging van waardevolle landschappen door ingrijpende ruil- en herverkavelingsprojecten). Door het reconstructieplan en de uitwerking daarvan in het ontwerpbestemmingsplan, is er een eenduidig beleid omtrent ontwikkeling van de landbouw. Er is een duidelijke keuze gemaakt in de gebieden waar wonen en natuur de boventoon voert en waar landbouw het primaat heeft. In het voorontwerp bestemmingsplan is deze lijn doorgetrokken door stringente eisen op te nemen voor ontwikkeling van nevenactiviteiten in het buitengebied en de afzonderlijke functies (landbouw, recreatie wonen e.d.) goed gescheiden naast elkaar op te nemen. Het ontstaan van nieuwe conflicterende functies, met alle negatieve effecten voor het milieu en de omgeving tot gevolg, is daardoor niet langer aan de orde.

Agrarisch bouwblok

In de oude plannen wordt weliswaar uitgegaan van een maximaal bouwblok van 1 hectare (dat met vrijstelling of wijziging nog kon worden uitgebreid naar 1,5 hectare), maar dit bouwblok is vaak ruimer ingetekend. Het potentiële ruimtebeslag is dus groot.

Met het voorontwerp bestemmingsplan worden bij recht meer bouwblokken van 1,5 of 2 hectare toegekend, maar het aantal percelen met een agrarische bedrijfsbestemming wordt gehalveerd. Bedrijven kunnen dus op perceelsniveau uitbreiden, maar de omvang van de locaties en dus het totale ruimtebeslag van de bouwpercelen is drastisch ingeperkt. Percelen in kwetsbare gebieden (hoge natuurwaarden, lintbebouwing) hebben geen of een beperkte ontwikkelingsruimte gekregen, het bouwblok is hier maximaal 1 hectare. Hierbij dient de kuilvoeropslag (sleufsilo's) en dergelijke ook binnen het bouwblok te worden gerealiseerd.

Bij het opstellen van het voorontwerp bestemmingsplan zijn de grenzen van de bouwblokken bepaald aan de hand van luchtfoto's, waarbij rekening is gehouden met het landschapspatroon en landschapselementen, zoals houtsingels en sloten. Ten opzichte van de bouwblokken in de oude bestemmingsplannen is op deze wijze veel meer rekening gehouden met landschappelijke gegevens en waarden. Daarnaast zijn door middel van onder andere nadere eisen en uitgebreidere en zwaardere toetsingskaders meer voorwaarden gesteld aan uitbreidingen via wijziging van het bestemmingsplan. Een uitbreiding van een agrarisch bedrijf waarvoor gebruik moet worden gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid (van B&W) in het voorgenomen bestemmingsplan, kan pas plaatsvinden nadat de landschappelijke inpasbaarheid is aangetoond door middel van een goedgekeurd ontwerp. Dit zijn voorwaarden die niet in de geldende bestemmingsplannen zijn opgenomen. Ook uitbreidingen van bestaande niet-agrarische bedrijven kunnen pas doorgang vinden wanneer de landschappelijke inpassing is aangetoond.

Aanlegvergunningenstelsel

De gebiedswaarden worden met het nieuwe bestemmingsplan beter beschermd door een uitgebreider en verder uitgewerkt aanlegvergunningenstelsel. Alle vrijstellingen en wijzigingen die in het bestemmingsplan zijn opgenomen dienen te worden getoetst aan de landschappelijke en natuurwaarden zoals het plan die beoogt te beschermen (is afhankelijk van de bestemming).

Functiewijziging en beeldkwaliteit

Omdat op steeds meer agrarische bedrijven de bedrijfsvoering wordt gestaakt komen stallen en schuren leeg te staan. Om verkrotting of oneigenlijk gebruik tegen te gaan is in het voorgenomen bestemmingsplan een regeling opgenomen voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen: hier mag dan bijvoorbeeld een klein, ambachtelijk bedrijfje worden gevestigd onder voorwaarde dat een flink deel van de oude bebouwing wordt gesloopt. In de bestemming 'wonen' is ook een dergelijke saneringsregeling opgenomen. Vaak staan er nog veel bijgebouwen (voormalige stallen) op het perceel, bij nieuwbouw of herbouw van deze bijgebouwen wordt als voorwaarde gesteld dat de helft van de oppervlakte bijgebouwen (als de oppervlakte meer is dan 180 m²) moet worden gesloopt. Op deze manier kunnen de komende jaren veel oude, soms verkrotte, gebouwen worden gesloopt en vervangen door nieuwe bijgebouwen met een kleinere oppervlakte en een verzorgde uitstraling.

Resumerend kan gesteld worden dat onder de vigoreur van de oude bestemmingsplannen de ontwikkelingsmogelijkheden ruimer waren dan onder het nieuwe ontwerpbestemmingsplan. Bovendien komt met de vaststelling van het ontwerpbestemmingsplan een einde aan onduidelijke en ongewenste (overgangs-/overmacht- en 'verworven recht') situaties waaruit negatieve effecten voor het milieu en de omgeving voortvloeiden en bij gebrek aan duidelijkheid en eenduidigheid konden voortbestaan. Door het nieuwe bestemmingsplan kan begonnen worden met een 'schone' lei.

3.4 UITGANGSPUNTEN PLANMER

3.4.1 *behoefte*

Uit het reconstructieplan Salland Twente blijkt dat in de provincie Overijssel behoefte bestaat aan een (her)vestigingslocatie voor enkele tientallen deelnemers aan de regeling Verplaatsing intensieve veehouderijen (VIV-regeling). Op basis van de huidige animo (bedrijven die zich hebben aangemeld bij de gemeente Almelo om toewijzing als sterlocatie of voor nieuwvestiging van een intensieve veehouderij in het buitengebied) blijkt dat de behoefte aan locaties in het buitengebied vooralsnog zeer beperkt is. Dit zegt niet alles over de feitelijke behoefte. Mogelijk wordt gewacht op een nieuw bestemmingsplan alvorens ondernemers hun wensen in een concrete aanvraag omzetten. In de aanloop naar een nieuw bestemmingsplan is bepaald dat vooralsnog alleen de concrete verzoeken voor sterlocatie en nieuwvestiging worden meegenomen. Er worden op voorhand geen ruimte gereserveerd voor latere invulling van sterlocaties. Ten aanzien van het LOG is vastgesteld dat er niet veel mogelijkheden zijn voor nieuwe bedrijven, aangezien de ruimte beperkt is. In het deel dat tot de gemeente Almelo behoort is ruimte voor hooguit 4 nieuwe bedrijven. In deze planMER wordt uitgegaan van een variant met 1 nieuw bedrijf en een variant met 3 nieuwe bedrijven in het LOG.

3.4.2 *aard en omvang toekomstige intensieve veehouderijen*

Een van de meest bepalende factoren bij de inschatting van de effecten van nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen is de inschatting van de ontwikkeling van de veehouderij. Tot welke omvang zullen intensieve bedrijven zich in de toekomst ontwikkelen en wat is vanuit bedrijfseconomisch oogpunt een optimale grootte van een bedrijf in de toekomst? Zoals reeds aangegeven in hoofdstuk 2 'toekomst van de landbouw', zal het aantal bedrijven afnemen maar zal de gemiddelde grootte van de overblijvende locaties toenemen. Niet alleen de gemeentelijke regelgeving, maar ook heel veel andere factoren zijn bepalend voor de ontwikkeling van de veehouderijen zoals marktontwikkelingen, leeftijd van de ondernemer, opvolging, eerder gedane investeringen en de mogelijkheden die er zijn binnen de Europese, nationale en provinciale wet- en regelgeving. Op basis van prognosecijfers van het Landbouw Economisch Instituut, is hieronder aangegeven met welke toekomstige bedrijfsomvang rekening wordt gehouden.

Zeugenhouderij:

- Minimaal 400 zeugen per locatie
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 1.100 zeugen

Vleesvarkenshouderij:

- Minimaal 4.000 vleesvarkens per locatie
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 7.500 vleesvarkens

Gesloten bedrijf (varkenshouderij):

- Minimaal 250 zeugen en 1600 vleesvarkens
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 750 zeugen met 4.700 vleesvarkens

Legkippen:

- Minimaal 60.000 legkippen per locatie

- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 90.000 legkippen.

Vleeskuikens:

- Minimaal 80.000 vleeskuikens per locatie
- Vanuit bedrijfseconomisch perspectief is doorgroei wenselijk tot 150.000 vleeskuikens

3.4.3 milieubelasting van toekomstige bedrijven

Door voortschrijdende technieken en regelgeving is de milieubelasting van agrarische bedrijven de laatste decennia sterk afgenomen. De technieken gaan de laatste jaren zo snel dat kleinschalige traditionele veehouderijen een grotere milieubelasting hebben dan moderne grote bedrijven. Dit komt omdat met name de huisvestingsystemen van moderne veehouderijen met filter- en zuiveringsinstallaties ervoor zorgen dat emissies sterk worden beperkt.

Op basis van de hiervoor beschreven toekomstige omvang van intensieve veehouderij bedrijven, is in onderstaande tabellen weergegeven met welke geur- en ammoniak emissies rekening dient te worden gehouden, onder de huidige stand van de techniek.

Referentiebedrijf	Emissiearm		Luchtwassers (laagste factor)	
	Geuremissie in Ou	Ammoniakemissie in Nh3	Geuremissie in Ou	Ammoniakemissie in Nh3
zeugen 500	10270	1330	2040	753
zeugen 1000	20540	2660	4080	1506
vleesvarkens 5000	89500	7000	23000	3750
vleesvarkens 7500	134250	10500	34500	5625
zeugen gesloten 375	60522	4921	15333	2728
zeugen gesloten 750	121044	9842	30666	5456
legkippen 60.000	21000	780	15000	60
legkippen 90.000	31500	1170	22500	90
vleeskuikens 100.000	24000	4500	17000	800
vleeskuikens 150.000	36000	6750	25500	1200
vleeskalveren 2000	71200	5000	49800	600
vleeskalveren 3000	106800	7500	74700	900

gemiddelde geur- en ammoniak emissie van een aantal referentiebedrijven op basis van de standaard eisen (emissiearm) en bij een extra reductie door het toepassen van luchtwassers

3.4.4 Modelbedrijf

Het is in dit stadium nog niet duidelijk welke type bedrijf zich in welke omvang in het buitengebied zal vestigen. Aangenomen wordt dat nieuwe intensieve veehouderijbedrijven in ieder geval een omvang zullen hebben die voor de toekomst bedrijfseconomisch verantwoord is. Om in deze planMER een inschatting te kunnen maken van de effecten van inplaatsing van een nieuw bedrijf, is daarom gewerkt met een 'modelbedrijf'. Omdat er weinig pluimveebedrijven in het buitengebied van Almelo actief zijn, is als uitgangspunt een varkenshouderij gekozen. Bij de bepaling van de omvang en aard van het 'modelbedrijf' is uitgegaan van een 'gesloten' varkensbedrijven, waarbij vanaf de biggenop-

fok tot en met het afleveren van slachtrijpe varkens allemaal op één locatie plaatsvindt. Het modelbedrijf dat in de planMER als uitgangspunt is genomen heeft een omvang van 750 zeugen met 2000 biggen en daarnaast 4700 vleesvarkens, waarvoor een bouwblok van 1,5 tot 2 hectare nodig is voor eventuele voorzieningen en voor eventuele toekomstige uitbreidingen. In het onderzoek naar de milieueffecten zijn de cijfers uit het 'modelbedrijf' als uitgangspunt genomen.

3.5 VERKENNING MILIEURUIMTE

Om de ontwikkelingsmogelijkheden in het buitengebied vanuit milieuoogpunt goed te beoordelen is enig inzicht in de huidige milieu(gebruiks)ruimte in het buitengebied van belang. De milieugebruiksruimte wordt met name bepaald door de volgende aspecten:

- de werking van de nieuwe stankrichtlijn uitgaand van de nieuwe odour units;
- de (externe) werking van de Natura 2000, Natuurbeschermingswet en de Vogel- en habitatrichtlijngebieden (habitattoets);
- de afstand tot voor verzuring gevoelige natuur in verband met de IPPC-richtlijn (IPPCtoets) en de Wet Ammoniak en Veehouderij.

Alterra heeft eerder (eind 2006) in opdracht van de provincie Overijssel een indicatief onderzoek uitgevoerd naar de milieuruimte in de reconstructiegebieden. Het onderzoek van Alterra uit 2006 geeft inzicht in de mogelijke milieugebruiksruimte voor de intensieve veehouderij in het buitengebied. Omdat de absolute milieuruimte afhankelijk is van een perceelsgebonden toetsing aan de nog in ontwikkeling zijnde wet- en regelgeving, is in deze paragraaf globaal de milieuruimte in beeld gebracht op strategisch niveau.

3.5.1 *uitgangspunten voor inventarisatie inplaatsingsruimte*

Het buitengebied van Almelo omvat een groot areaal grond. Om verschillende redenen kan of moet deze ruimte niet geheel benut worden voor ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Ten eerste valt een deel van het buitengebied's af omdat daar fysiek reeds andere functies bestaan of zijn voorzien, zoals bestaande bouwblokken, ander agrarisch grondgebruik, woningen, wegen en waterlopen. Verder dient rekening te worden gehouden met vereiste afstanden tot andere functies of kwaliteiten. Op basis van een eerste inventarisatie is de ruimte voor inplaatsing en uitbreiding door Alterra in beeld gebracht, op basis van de volgende criteria:

- beperkingen die voortvloeien uit het huidige gebruik -wonen en werken- in het buitengebied, wat met name is gerelateerd aan het nieuwe stankbeleid;
- de afstand van het buitengebied tot natuurgebieden die onder Natuurbeschermingswet vallen of beperkingen ondervinden van de (externe) werking van de Habitat- en Vogelrichtlijnen;
- beperkingen die voortvloeien uit de IPPC-richtlijn.
- Gegevens van de GIAB database (actuele dieraantallen). In het buitengebied liggen thans circa 500 agrarisch bedrijven.

Het onderzoek betreft een deskstudie waarin met behulp van verschillende geografische databestanden een indicatie gegeven wordt van de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in het buitengebied. Bij interpretatie van de resultaten op individueel bedrijfsniveau moet de nodige voorzichtigheid betracht worden. De gehanteerde methodieken en de beschikbare databestanden zijn daar niet gedetailleerd genoeg voor.

Daarnaast betreft het alleen de mogelijkheden op basis van het (ruimtelijke) milieubeleid. De daadwerkelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn afhankelijk van veel meer factoren.

3.5.2 *ammoniakruimte verkenning*

Alterra heeft eind 2006 een onderzoek gedaan naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden van het reconstructiegebied Salland Twente. Daarbij is de milieuruimte vanuit geur en ammoniak in kaart gebracht.

aanpak

Het onderzoek betreft een deskstudie, waarbij met behulp van GIS-analyses op basis van beschikbare digitale databestanden de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in beeld gebracht wordt.

De huidige agrarische situatie is in beeld gebracht met GIAB 2004 (Alterra, 2005). GIAB staat voor Geografisch Informatiesysteem Agrarische Bedrijven. Het is een GIS-database waarin de ligging van ieder agrarisch bedrijf is vastgelegd met daaraan gekoppeld diverse bedrijfsgegevens uit o.a. de Landbouwtelling. Dit bestand vormt de basis voor de ligging van de bestaande bedrijfsgebouwen, de dieren aantallen, de huidige stalemissies en de landbouwkarakteristieken van de LOG's. Opgemerkt moet worden dat het hier ging om actuele dieren aantallen en niet de vergunde dierplaatsen zoals die in de milieuvergunningsverlening gehanteerd worden.

Verder zijn de voor verzuring gevoelige natuur in beeld gebracht aan de hand van de volgende bestanden:

- Natura 2000 gebieden (LNV, januari 2006) Begrenzing van gebieden die in het kader van de Habitatrichtlijn en/of Vogelrichtlijnen zijn aangewezen.
- Natuurbeschermingswetgebieden (prov. Overijssel, februari 2003) Natuurmonumenten die aangewezen zijn op grond van de natuurbeschermingwet.
- Kritische depositiewaarde per natuurdoeltype en totale stikstofdepositie huidige situatie. Hierin zijn naast bestaande natuurgebieden ook nieuwe natuurgebieden (uit GEBIS) opgenomen.
- Natuurdoeltypenkaart afkomstig van de provincie Overijssel

Uitgangspunten berekening uitbreidingsruimte

Uitbreidingsruimte in het kader van ammoniak kan niet bepaald worden aan de hand van een wettelijk toetsingskader of richtlijnen. De nationale regelgeving is met betrekking tot de externe werkingen van de VHR- en NB-wet-gebieden en IPPC-richtlijn niet zo ver uitgewerkt dat duidelijk wordt welke methodiek gevolgd dient te worden. Daarom zijn er diverse scenario's doorgerekend. De uitbreidingsruimte wordt dan bepaald door een maximale toename van de depositie bij uitbreiding van een individueel bedrijf (drempelwaarden).

- Deze uitbreidingsruimte is berekend met de relatief eenvoudige werkwijze van de afstandsgrafiek uit de Interimwet Ammoniak en Veehouderij. Aangezien de afstandsgrafiek reikt tot 3 kilometer, is dat de maximale afstand waarop de effecten zijn berekend.
- De uitbreidingsruimte is in de verkennende studie van Alterra consequent berekend in dierplaatsen voor vleesvarkens. Dit is vergelijkbaar met de wijze waarop in de stankregelgeving dieren via een omrekeningsfactor worden gestandaardiseerd naar mestvarkeneenheden / oudeur units (MVE). Deze standaardisatie maakt het mogelijk om de verschillende scenario's en de effecten van het beleid binnen de diverse mili-

euthema's met elkaar te vergelijken. Dit betekent dus dat de emissieruimte die berekend wordt volgens de stankregelgeving (in MVE of OU/s) of de ammoniakscenario's (in kg NH₃) omgerekend worden naar vleesvarkens. Verder is het uitgangspunt dat de bij uitbreidingen emissie-arme stalsystemen gebouwd worden.

- Er is vanuit gegaan dat 1 vleesvarken traditioneel gehuisvest correspondeert met 4 kg NH₃. Indien inzicht gewenst is in de uitbreidingsmogelijkheden van een andere diercategorie kan het aantal vleesvarkens omgerekend worden naar bijvoorbeeld kraamzeugen of pluimvee (leghennen, scharrelstal) op basis van de verhouding tussen deze emissiefactoren.

Milieuthema	Eenheid emissie	Stalsysteem	Vleesvarken	Kraamzeugen	Legkippen, scharrel
Stank	MVE (WSV)	Traditioneel*	1.0	0.12	76.70
		Emissiearm*	1.30	0.80	76.70
		luchtwater *	2.30	1.5	109.5
Ammoniak	Kg NH ₃	Traditioneel**	0.25	0.12	3.17
		emissiearm***	0.71	0.34	8.00
		Luchtwater****	7.69	2.38	333

* afkomstig uit omrekeningsfactoren van Bijlage 1 van de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996.

** eigen bewerking op basis van maximale emissiefactor volgens Regeling Ammoniak en Veehouderij (Stcr, 1 mei 2002 nr 82).

*** eigen bewerking op basis van maximale emissiefactor volgens Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (8 december 2005)

**** maximaal haalbaar bij toepassing chemische luchtwater (95% emissiereductie)

- In het reconstructieplan Salland Twente is aangegeven dat bouwblokken voor intensieve veehouderij in de LOG's ca. 3 ha groot mogen zijn. In de verkennende studie is uitgegaan dat er zich om de 250 meter langs de weg een bedrijf kan vestigen en de benodigde onderlinge afstand bereikt kan worden. Verder geldt natuurlijk dat er geen nieuwvestiging plaats kan vinden op locaties met een bestaand bedrijf.
- In het onderzoek is voorts rekening gehouden met de implementatie van de AMvB Huisvesting en de IPPC richtlijn.
- Voor de WAV gebieden is een zone van 250 meter aangehouden
- Aangezien er geen normen zijn gesteld voor Natura 2000 gebieden, zijn 2 varianten doorgerekend te weten;
 - 0 mol op de rand van het natuurgebied
 - 15 mol op de rand van het natuurgebied

Resultaten

Groeiruimte bij implementatie AMvB huisvesting

Indien alle intensieve veehouderijen gaan voldoen aan maximale emissie normen van AMvB Huisvesting dan is er bij een gelijkblijvend emissieplafond nog redelijk veel uitbreidingsruimte op bestaande intensieve veehouderijen. Echter zijn veel van de huidige stallen nog traditioneel van aard (niet emissiearm). De werkelijke uitbreidingsruimte zal dus pas benut kunnen worden als alle stallen voldoen aan de AMvB. Per bedrijf zijn de uitbreidingsmogelijkheden een stuk geringer. Voor ca. 75% van de bedrijven betekent invoering van AMvB Huisvesting een maximale uitbreiding van 500 vleesvarkens. In de intensieve veehouderij zijn de uitbreidingsmogelijkheden relatief groter. Ruim 55% van deze bedrijven kan bij een gelijkblijvend emissieplafond mogelijk met 500 tot 2000 vleesvarkens uitbreiden.

Groeiruimte bij toepassing drempelwaarden Natura 2000 gebieden

Het LOG in het buitengebied van Almelo maakt deel uit van het 'LOG Geesteren'. Voor het 'LOG Geesteren'. Voor dit LOG is vastgesteld dat deze deels binnen 1 kilometer van

een habitatgebied is gelegen. Indien uitgegaan moet worden van 0 mol op de rand van het habitatgebied, betekent dit dat de ontwikkelings- en uitbreidingsmogelijkheden in het LOG nihil zijn.

Indien er een drempelwaarde van 15 mol/ha/jr wordt gehanteerd zal er in veel gevallen weer sprake zijn van enige uitbreidingsruimte. Op afstand van 1000 m tot aan het habitatgebied kunnen dan met emissiearme stallen grofweg 1600 vleesvarkens gehouden worden. In totaal kan bij drempelwaarde van 15 mol/ha/jr slechts 10% van de bedrijven met minder dan 5000 vleesvarkens uitbreiden.

Indien niet alle natuur maar slechts de voor verzuring gevoelige gebieden (zoals gelegen in de EHS of NB-wet- of VHR-gebieden) zijn meegenomen dan zal de uitbreidingsruimte in het LOG toenemen. Wat betreft nieuwvestiging blijkt dat wanneer wel rekening dient te worden gehouden met een verzuringsgevoelige status van de Natura 2000 gebieden er slechts hele beperkte mogelijkheden voor nieuwvestiging in het LOG van Almelo zijn. De bedrijfsomvang zal dan beperkt blijven tot 2000 varkens.

Bij de meest strenge norm (0 mol) zal eveneens ruim 30% van de bestaande bedrijven 'op slot' zitten. Grote bedrijven van meer dan 5000 varkens zijn dan niet mogelijk.

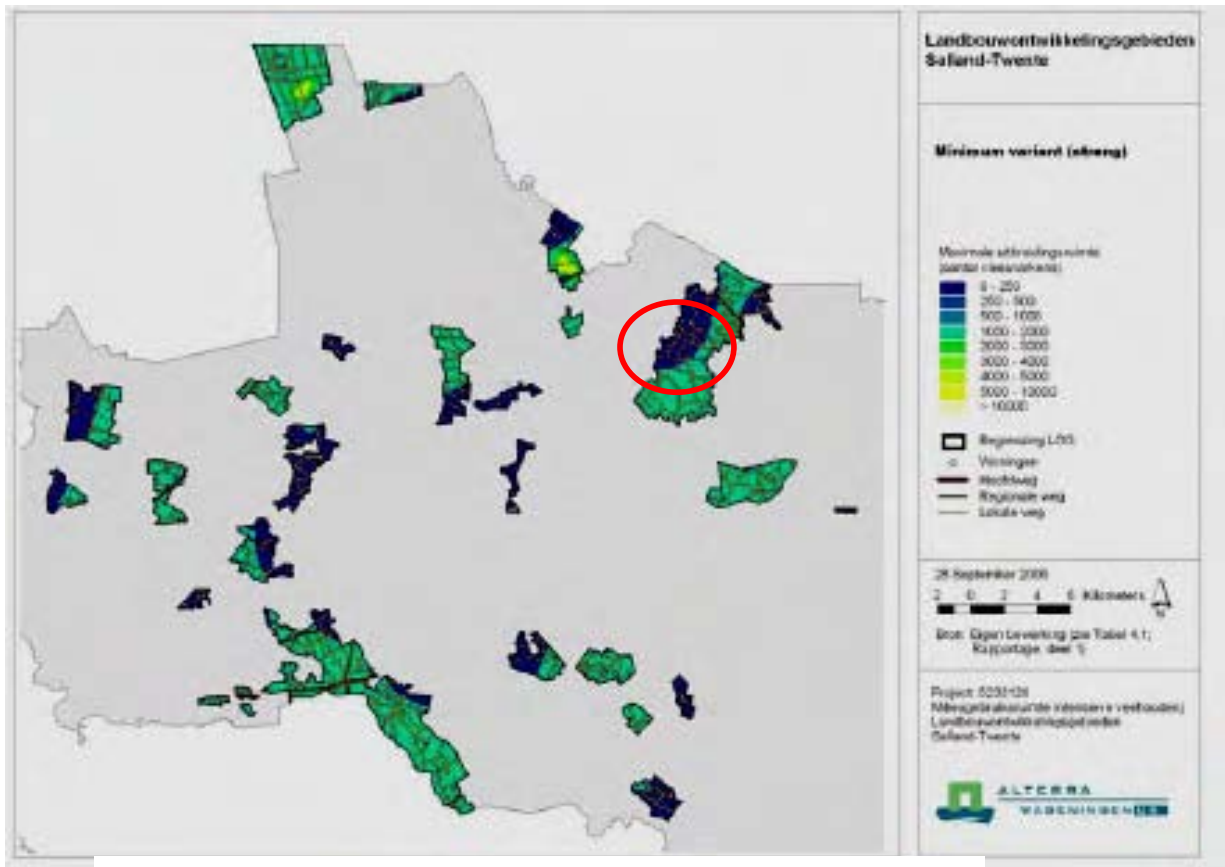
Indien extra emissiereducerende maatregelen worden genomen, bijvoorbeeld door toepassing van nieuwe technieken, kan dit aangemerkt worden als salderingsmethode waarvoor er bij gelijkblijvende emissieplafonds nog ruimte is voor ontwikkeling en uitbreiding.

Buiten het LOG

De verkennende studie van Alterra heeft zich beperkt tot de uitbreidingsmogelijkheden in de landbouwontwikkelingsgebieden. Dit zijn ook op voorhand de gebieden die aangewezen zijn voor verdere ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Dit neemt echter niet weg dat ook buiten de LOG's nog uitbreidingsmogelijkheden zijn.

Nieuwvestiging in het resterende deel van het buitengebied is zeer beperkt en onder strikte voorwaarden mogelijk. In de extensiveringszones zal de uitbreidingsruimte op bestaande locaties zelfs zeer gering zijn. Op bestaande locaties in de verwevingsgebieden zullen wel uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn. De omvang is niet bekend, maar zal naar verwachting behoorlijk zijn omdat deze gebieden groot van omvang zijn, er veel bedrijven in liggen en voor ammoniak en geur hetzelfde toetsingskader geldt als in de landbouwontwikkelingsgebieden. Ontwikkeling van intensieve veehouderij op de bestaande locaties biedt zeker perspectieven en kan mogelijk een alternatief zijn voor nieuwvestiging in de landbouwontwikkelingsgebieden. Nader onderzoek zou dit moeten uitwijzen.

Figuur 7 uitbreidingsruimte in LOG's Overijssel, in rode cirkel het LOG van Almelo [bron Alterra onderzoek]

Figuur 8 detail van LOG gebied Geesteren; arceringkleur staat voor: ruimte 1000 - 2000 varkens

Conclusie ammoniakruimte verkenning

Uit het onderzoek blijkt

- dat de achtergrondconcentratie voor ammoniak en andere verzurende stoffen dusdanig hoog is dat natuurdoelen naar verwachting niet gehaald zullen worden;
- dat de ammoniakdepositie in 2020, ten opzichte van de huidige situatie afneemt. De afname van de ammoniakdepositie is voornamelijk toe te rekenen aan generiek milieubeleid, gericht op de beperking van stalemissies. Bij een eventuele afname van intensieve veehouderij in het buitengebied is de ammoniakdepositie vanzelfsprekend ook minder;
- bij een toename van intensieve veehouderij in het buitengebied een deel van de ammoniakwinst die is bereikt via generiek beleid, teniet wordt gedaan;
- de AMvB huisvesting is niet van toepassing op de reguliere grondgebonden veehouderij (melkveehouderijen). Emissiereducerende maatregelen in die sector blijven, zonder inspanningen uit. Aangezien in het buitengebied relatief veel grondgebonden veehouderij aanwezig is, is effect van implementatie van de AMvB-Huisvesting (die alleen betrekking heeft op de intensieve veehouderij) of een strengere norm dus gering. Als de grondgebonden landbouw in het buitengebied blijft domineren en voor die tak emissie reducerende maatregelen uitblijven, zal het effect op de hoeveelheid ammoniakemissie gering zijn.

Wij merken op dat bovenstaande zaken voor een groot deel niet beïnvloedbaar zijn door de gemeente. Het gaat dan met name om de dierenwelzijnsbeleid en toekomstige oplossingen voor milieuvraagstukken.

3.5.3 Geurruimte verkenning

In het najaar van 2006 heeft Alterra op basis van de (toen nieuwe) Wet geurhinder en veehouderij de geuremissieruimte berekend op basis van een verspreidingsmodel. Hierbij is rekening gehouden met lokale meteo omstandigheden en ruwheid van het oppervlak. De geurbelasting is berekend in OU (Odour Units). Aangezien de omrekeningsfactoren ten tijde van het uitvoeren van het onderzoek nog niet in OU/s weergegeven worden, zijn de emissies in MVE omgerekend naar OU (1 MVE = 23 OU/s).

De uitbreidingsruimte is volgens Wgv in twee varianten uitgewerkt.

- In de eerste variant is de uitbreidingsruimte berekend op basis van standaardnormen (14 OU/m³ voor objecten buiten bebouwde kom en 3 OU/m³ voor objecten binnen bebouwde kom). Deze normen dienen in principe overal gehanteerd te worden. Gemeenten kunnen, mits ze het goed kunnen onderbouwen en verankerd hebben in een ruimtelijk beleidsplan, afwijken van de normen. Voor het buitengebied en landbouwonwikkelingsgebieden, waar intensieve veehouderij de ruimte krijgt, kan dus overwogen worden om soepelere normen in te stellen.
- De tweede variant gaat dan ook uit van de meest soepele normen binnen de wettelijke bandbreedtes, te weten: 35 OU/m³ voor objecten buiten bebouwde kom en 14 OU/m³ voor objecten binnen bebouwde kom.

Stank en IPPC

Wat betreft stank in relatie tot IPPC is er vanuit gegaan dat op basis van Wgv eenzelfde bescherming is gewaarborgd in vergelijking met de situatie waarin alle IPPCbedrijven

individueel zouden worden beoordeeld. In het onderzoek is er daarom vanuit gegaan dat IPPC is geïmplementeerd.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat de uitbreidingsruimte in Overijssel, volgens het voorgenomen beleid met de standaardnormen een iets ander beeld oplevert dan de mogelijkheden volgens het vigerende beleid. Vooral in de uitbreidingscategorie > 5000 vleesvarkens daalt het aantal bedrijven drastisch. Slechts 17% van de bedrijven kan nog met meer dan 5000 varkens uitbreiden. Circa 21% kan met minder dan 1000 vleesvarkens uitbreiden.

Figuur 9 Aantal bestaande bedrijven in Overijssel met uitbreidingsruimte naar bedrijfstype en uitbreidingsklasse volgens Wgv met standaardnormen.

Aantal bedrijven	Bedrijfstype					Totaal
	onbekend	plant	graas	hok	gemengd	
Uitbreiding in vleesvarkens						
0-250	0	0	4	1	0	5
250-500	1	5	30	13	11	60
500-1000	6	9	75	30	14	134
1000-2000	0	13	129	34	31	207
2000-3000	2	10	111	23	19	165
3000-4000	0	14	76	18	12	120
4000-5000	1	5	54	11	8	79
> 5000	3	16	103	20	19	161
Totaal	13	72	582	150	114	931

Opgemerkt wordt dat uitbreidingsruimte in vleesvarkens staat weergegeven volgens de omrekeningsfactor volgens een traditionele stal (1 vleesvarken = 1 MVE). Er zit ook nog ruimte in de omschakeling van een traditionele stal naar een meer geuremissiearme stal. De uitbreidingsruimte in vleesvarkens neemt dan met 40% toe (1,4 vleesvarken = 1 MVE). Ondanks dat stank niet altijd direct gerelateerd is aan ammoniak (zie Ogink, 2001) zal invoering van AMvB Huisvesting zal waarschijnlijk wel uitbreidingsmogelijkheden bieden. Verder kunnen luchtwassers de geuremissie nog verder reduceren (2,3 vleesvarken is 1MVE) en daarmee de uitbreidingsruimte vergroten.

3.5.4 overige aspecten milieuruimteverkenning

De overige milieuaspecten zijn minder bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden in het buitengebied en daarom niet onderzocht in het kader van de indicatieve milieuruimteverkenning. Vanzelfsprekend komen de andere milieuaspecten wel aan de orde verderop in deze planMER.

4 ALTERNATIEVEN EN VARIANTEN VAN HET PLANMER

4.1 INLEIDING

De alternatieven en onderzoeksvarianten van de planMER studie vloeien voort uit de activiteiten/functies van het bestemmingsplan met de grootste milieurelevantie, ontwikkelingsprognoses voor het buitengebied en de beschikbare milieuruimte in het buitengebied. Hieronder wordt aangegeven hoe is gekomen tot de varianten.

4.1.1 *alternatieven / varianten*

Activiteiten waarvoor geen varianten worden onderzocht

De agrarische nevenactiviteiten, andere bedrijvigheid, evenementen, sportvoorzieningen en recreatie hebben milieurelevantie, maar deze zijn op gebiedsniveau erg beperkt. De betreffende activiteiten zijn op de schaal van het buitengebied kleinschalig omdat deze zich hoofdzakelijk op perceelniveau afspelen. De effecten op het milieu en de omgeving van een groot deel van die activiteiten blijven ook beperkt tot het perceel en de directe omgeving. Het uitgebreid onderzoeken van de effecten van die activiteiten op het niveau van de planMER zou een te sterk detailniveau vragen en niet uitsluiten bij de activiteiten waarvan de milieueffecten wel een wezenlijke invloed hebben op gebiedsniveau.

Om die reden zullen de agrarische nevenactiviteiten, andere bedrijvigheid, evenementen, sportvoorzieningen en recreatie in deze planMER niet uitvoerig worden behandeld.

Voor deze functies zijn dan ook geen varianten en scenario's ontwikkeld.

De milieueffecten van de 'ondergeschikte activiteiten' worden wel globaal beschreven in de paragraaf 'natuurtoets'.

Activiteiten waarvoor wel varianten worden onderzocht

In het reconstructieplan Salland - Twente wordt uitgegaan van een aanzienlijk aantal nieuwe intensieve veehouderijen en een behoorlijke doorgroei van de bestaande veehouderijen. Zoals uit de voorgaande hoofdstukken blijkt is de milieurelevantie van de veehouderijen groot. Het is dan ook goed om hiervan de milieueffecten te onderzoeken. Hieronder zijn de scenario's en varianten die onderzocht zijn beschreven.

4.1.2 *autonoom*

De autonome situatie is bepaald op basis van de marktprognose die is opgesteld voor de bestaande veehouderij bedrijven. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- bedrijvenlijst voor bedrijven in het buitengebied en zone van 2 km daaromheen (op basis van vergunninggegevens) van beide gemeenten.

waarvan / waarvoor

- het aantal stoppers (<40NGE) en doorgroeiers (20% voor bedrijven >70NGE) is geanalyseerd (bedrijvenlijst)

wordt uitgewerkt.

4.1.3 *maximum alternatief*

Een realistisch alternatief voor de toevoeging van nieuwe bedrijven, is een alternatief die aansluit bij de waarschijnlijke behoefte voor de komende planperiode. In aanloop naar

een nieuw bestemmingsplan heeft de gemeente aangegeven dat er vanuit de regio weinig animo is voor nieuwvestiging van grote intensieve veehouderijen in het buitengebied van Almelo. Tevens blijkt vanuit de bestaande bedrijven in het gebied weinig ambitie te zijn voor doorgroei naar grote intensieve veehouderijen. Voor zowel nieuwvestiging als doorgroei hebben zich afgelopen jaren maar een handje vol initiatiefnemers bij de gemeente gemeld met een concreet plan. Derhalve is bepaald voorlopig uit te gaan van

- maximaal 3 nieuwe bedrijven in het LOG in de periode tot 2020.
- de ontwikkeling van totaal 3 sterlocaties aan de Zomerdijk, Keursweg en Hoeselderdijk (verwevingsgebied)
- een doorgroei van de bestaande levensvatbare (>70 NGE) veehouderijbedrijven in het buitengebied van 30% ten opzichte van de nu vergunde bedrijfssituatie, mits de milieuruimte dat toelaat.

4.1.4 *minimum alternatief*

In het minimum alternatief uitgegaan van een scenario waarbij

- slechts 1 intensieve veehouderijbedrijf hoeft te worden ingeplaatst in het LOG
- een doorgroei van de bestaande levensvatbare (>70 NGE) veehouderijbedrijven in het buitengebied, van 10% ten opzichte van de vergunde situatie.
- de sterlocaties blijven buiten beschouwing omdat daarvoor toch een individuele beoordeling dient plaats te vinden op 'perceelsniveau' op het moment dat er een concreet verzoek voor uitbreiding voorligt.

De effecten van deze twee alternatieven, worden in beeld gebracht en vergeleken met de huidige en autonome situatie. Samengevat leveren de varianten hetvolgende op

variant	omschrijving
autonoom	- stoppers (<40NGE) - doorgroei (20% voor bedrijven >70NGE) volgens analyse bedrijven - AMvB Huisvesting en IPPC volledig geïmplementeerd
minimum	- toevoeging 1 nieuw bedrijf in het LOG - + 10% doorgroei bestaande levensvatbare (>70 NGE) bedrijven
maximum	- toevoeging 3 nieuwe bedrijven in het LOG - ontwikkeling 3 sterlocaties in verwevingsgebied Zomerdijk, Keursweg, Hoeselderdijk - + 30% doorgroei van bestaande levensvatbare (>70 NGE) bedrijven

5 MILIEUEFFECTEN VAN DE ONTWIKKELINGSVARIANTEN

5.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de alternatieven/varianten beoordeeld op hun milieueffecten. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de kwantificering en kwalificering zoals deze ook is gebruikt bij de beschrijving van de huidige en autonome situatie. Om voldoende onderscheid tussen de varianten te bereiken is getracht de effecten zoveel mogelijk te waarderen op basis van een cijfermatige /rekenkundige onderbouwing. Voor een groot deel van de effecten is dit echter niet mogelijk aangezien daar meer subjectieve aspecten meespelen in het waarde oordeel. In dat geval zal een kwalitatieve beoordeling plaatsvinden op basis van expert judgement.

Indien de milieueffecten voor de ontwikkelingsvarianten nagenoeg gelijk zijn, worden de effecten niet per variant gespecificeerd.

Het onderdeel 'effecten op natuur' is er als afzonderlijk deel uitgelicht om te voldoen aan de vereisten van de Natuurbeschermingswet. Dit deel is getiteld 'voortoets passende beoordeling'. Alle natuurinformatie is in die paragraaf bij elkaar gebracht.

5.2 BEOORDELINGSCRITEIA

5.2.1 *Waardering effecten*

Om de effecten op aspectniveau te kunnen wegen zijn de effecten daar waar mogelijk op basis van gestelde grenswaarden (zoals aan de orde bij o.a. luchtkwaliteit, geuremissie, ammoniakemissie, geluidsemissie) beoordeeld. Daar waar geen kwantitatieve uitdrukking is te geven omdat er bijvoorbeeld geen (wettelijke) grenswaarden voor een milieuaspect zijn gesteld, worden de effecten in beschrijvende vorm weergegeven (negatief/positief, tijdelijk/permanent, omkeerbaar/onomkeerbaar). Alle milieueffecten worden gewogen met een multicriteria analysemethode waarbij per aspect/effect een +/- score wordt toegekend. De scores resulteren vervolgens in een uitkomst die verwerkt wordt in de resultaten/conclusies.

Waar mogelijk zullen verwachte effecten worden gekwantificeerd, indien niet mogelijk zal een kwalitatieve voorspelling plaatsvinden. De inschatting van de milieueffecten zal op basis bestaande literatuur (onderzoeksrapporten) en waar deze geen of onvoldoende uitkomst bieden, op basis van expert judgement worden vastgesteld.

Voor milieu effecten waarbij niet getoetst kan worden aan waarden of normen zullen wij de milieueffecten interpreteren op basis van de specifieke kwetsbaarheden van het gebied en de omgeving. Hierbij staat niet meer de norm centraal, maar het effect van een eventuele toename van milieubelasting.

5.2.2 *Beoordeelde milieuaspecten*

Hierna is thematisch aangegeven welke onderwerpen en milieugevolgen zijn onderzocht. De omvang/diepgang van het onderzoek verschilt per milieuaspect. Er worden daarin primaire en secundaire milieuaspecten onderscheiden. De voor deze planMER minder relevante zaken (secundaire aspecten) zijn meer globaal/op hoofdlijnen beschouwd. Bij de beoordeling van de effecten is tevens onderscheid gemaakt in effecten door de aanleg en inrichting (vaak tijdelijk) en effecten door gebruik en beheer (blijvend).

Bij het onderzoek naar de gevolgen zijn de volgende milieuaspecten betrokken:

- Cultuurhistorie en landschap
- Ecologie, flora & fauna (tijdens de 'voortoets')
- Lucht, geluid en bodem (achtergrondkwaliteit);
- Archeologische waarden en aardkundig waardevolle gebieden;
- Grondwaterbeschermingsgebieden, regionale waterberging, potentieel natte gebieden;
- Hinder (direct/ indirect) ten opzichte van andere functies en effecten op het woon- en leefmilieu;
- Verkeer en vervoer: toename van verkeersbewegingen moet passen binnen mobiliteitskader (infrastructuur) en milieuwetgeving (geluid en lucht);
- Externe veiligheid.

Hierna zal per milieuaspect de verwachte effecten worden beschreven

5.3 **BEOORDELING PER ASPECT**

5.3.1 *landschap*

De vestiging en doorgroei van intensieve veehouderijbedrijven en daarmee de uitbereiding of realisatie van nieuwe bouwblokken zal leiden tot een verandering van het ruimtelijke beeld en het landschapsbeeld binnen het buitengebied. Bij de beoordeling is gelet op

- landschappelijke structuren en elementen (karakteristieken, patronen, boomgroepen, hagen hoogte verschillen, waterlopen etc);
- visueel ruimtelijke aspecten (karakteristieke openheid, doorzicht vanaf de weg naar het achterland)
- Cultuurhistorisch waardevolle patronen en structuren (occupatiepatroon, ligging van kernen op zand opduikingen, ensembles van kronkelende beplante wegen)
- Geomorfologie (GEA-objecten zoals oude stroomgeulen, eerdgronden, stuwwallen e.d.)

Huidige en autonome situatie

In de huidige en autonome situatie is het in het LOG planologisch toegestaan om in het buitengebied nieuwe grote bedrijven te vestigen. Landschappelijk zou dat tot een grote aantasting kunnen leiden. Hierdoor scoort de huidige en autonome situatie slecht op het aspect landschap.

nieuwvestiging en doorgroei

Door het toevoegen en uitbreiden van intensieve veehouderijbedrijven zal het landschapsbeeld in beperkte mate veranderen. Het LOG kent weinig kwetsbare landschappelijke waarden. Binnen het LOG zijn al enkele grootschalige intensieve veehouderijbedrijven aanwezig. Qua maatvoering en schaal sluit de ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven in het LOG dus aan bij die bestaande intensieve veehouderijen. Binnen het maximumalternatief wordt uitgegaan van 3 nieuwe intensieve veehouderijen. Hoewel het LOG gedeelte dat valt in de gemeente Almelo niet erg groot is, kunnen 3 nieuwe bedrijven vanuit landschappelijk oogpunt nog worden ingepast, mits de bouwblokken goed worden 'ingepakt' en de aard van de bebouwing aansluit bij de omgeving. Ruimtelijke voorwaarden aan de ontwikkeling van intensieve veehouderijbedrijven kunnen ervoor zorgen dat deze het landschap zo min mogelijk aantasten. Die voorwaarden zijn reeds opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan.

De doorgroei van bestaande intensieve veehouderijbedrijven en daarmee de uitbreiding van bouwblokken zal leiden tot een verandering van het ruimtelijke beeld en het landschapsbeeld binnen het buitengebied.

Binnen het maximumalternatief wordt uitgegaan van een doorgroei van 30% van de bestaande veehouderijbedrijven in het buitengebied. Gezien de schaal van het landschap is de doorgroei vanuit landschappelijk oogpunt toelaatbaar het jonge ontginningen- en hoogveenontginningenlandschap. Langs de rechte wegen, liggen grootschalige blokvormige gebieden waar hoge landschappelijke waarden maar zeer beperkt voorkomen.

Zowel bij nieuwvestiging als bij doorgroei dient te worden voorkomen dat een grote stenige massa ontstaat. Daarom moet voldoende afstand worden aangehouden tussen de bedrijven. Door een afstandsmaat van 250 meter aan te houden wordt voorkomen dat 'rood' gaat overheersen boven 'groen / landbouw'.

De omvang, de hoogte van gebouwen en het type bebouwing kan bepaalde gebiedskwaliteiten ten aanzien van landschap en beeldkwaliteit aantasten. De meest kwetsbare gebiedskwaliteiten zijn natuurgebieden, beekdalen en gebieden met landschappelijke waarden. De meest kwetsbare kwaliteiten liggen in het jonge ontginningen- en hoogveenontginningenlandschap. Langs de rechte wegen, liggen grootschalige blokvormige gebieden waar hoge landschappelijke waarden maar zeer beperkt voorkomen.

Door de ontwikkeling gepaard te laten gaan met 'groene inpassingsmaatregelen' kunnen de negatieve effecten worden gemitigeerd. In het bestemmingsplan zijn richtlijnen aangegeven voor ontwikkeling en uitbereiding van bouwblokken.

In het bestemmingsplan zijn uitgangspunten voor indeling en inrichting van bouwblokken en beeldkwaliteitsprincipes benoemd;

- Wat voor soort landschapselementen een IV-bedrijf moet gebruiken, waar een groensingel gerealiseerd moet worden (bv op minimaal 3 kavelgrenzen), hoe breed een groensingel moet zijn;
- Hoe gebouwen en kavels dienen te zijn gesitueerd, in welk materiaal deze moeten zijn uitgevoerd, welke afstand tussen bedrijven moet worden aangehouden;
- Welke landschappelijke structuren moeten worden versterkt;
- Bij uitbreiding van bestaande bouwblokken is bepaald dat deze op een verantwoorde wijze landschappelijk worden ingepast.

Door randvoorwaarden te stellen bij het toestaan van nieuwe ontwikkelingen en door-groei van bestaande bedrijven kunnen de waarden ten aanzien van landschap en beeld-kwaliteit worden gewaarborgd.

maximale variant

LOG

In de maximale variant worden drie nieuwe bedrijven ingevoegd in de zuidpunt van het LOG Geesteren. Het grootste deel van het LOG Geesteren is gelegen in de gemeente Twenterand en grenst aan de noordrand van het plangebied. kaders aanwezig om nieuwe grote bedrijven in te plaatsen. In dit gebied zijn de landschapswaarden laag, het gebied is rationeel verkaveld en kent een lage dichtheid aan houtopstanden, boomgroepen en hagen. Dit zou versterkt kunnen worden door bij de inplaatsing van nieuwe bedrijven meer aandacht te hebben voor een goede landschappelijke inpassing. Een versterking van het landschap kan bereikt worden als voorafgaand aan vergunningverlening door de initiatiefnemer een inrichtingsplan wordt opgesteld. Het heeft vanuit landschap-pelijk oogpunt de voorkeur niet meer dan drie bedrijven tot ontwikkeling te brengen.

De omgeving van de hoofdwegen in het buitengebied biedt goede ontsluitingsmogelijk-heden om nieuwe vestigingen van intensieve veehouderijen op te kunnen vangen. Het gaat daarbij om de provinciale wegen N36, en een aantal wegen die hier direct op aan-takken (Oosterweilandweg, Oostermaatweg, Boslandweg). Deze wegen zijn gelegen in een overwegend rationeel landschap waar, mede door de reeds aanwezige dynamiek van verkeer, een toevoeging van bedrijven niet leidt tot een aantasting van het bestaande karakter.

Ook enkele rustige wegen (zoals de Achterhoekseweg, Boslandweg en Weitemansweg) bieden mogelijkheden voor de inpassing van een of twee nieuwe bedrijven. De mogelijk-heden langs deze wegen worden bepaald door de goede ontsluiting, maar ook door het rationele en grootschalige karakter van de verkaveling. Binnen dit karakter zijn moderne intensieve veehouderijen redelijk goed inpasbaar.

Figuur 10 Zuidelijkpunt van LOG Geesteren, gemeente Almelo [bron Google Earth, bewerking SAB]

Sterlocaties

De gemeente Almelo heeft een opgave om een weloverwogen invulling te geven aan een drietal sterlocaties die in het buitengebied van Bornerbroek zijn gelegen. Het buitengebied van Bornerbroek is aangemerkt als verwevingsgebied. Drie agrarische ondernemers in het buitengebied van Bornerbroek hebben ieder een aanvraag voor 'sterlocatie' ingediend bij de gemeente Almelo. De gemeente Almelo heeft de aanvragen van de drie bedrijven getoetst aan het reconstructieplan en destijds geldende wet- en regelgeving. Burgemeester en Wethouders hebben een principe uitspraak gedaan over twee aanvragen. Over de derde locatie is (nog) geen uitspraak gedaan. Groei van de drie betrokken bedrijven wordt door de aanvragers wenselijk geacht om in de toekomst, in een toenemende markt van schaalvergroting, het hoofd te kunnen bieden aan de concurrentie. Er zal moeten worden bezien of de milieudraagkracht van de omgeving, het landschap en de leefbaarheid het toestaan om de drie intensieve veehouderijbedrijven verder te laten groeien.

De sterlocaties in Bornerbroek zijn gevestigd aan de Keursweg 2, Zomerdijk 2 en Hoeselderdijk 14.

De bedrijven zijn op slechts enkele honderden meters van elkaar gelegen. Hierna is een afbeelding opgenomen waaruit de ligging blijkt.

Figuur 11 Ligging van de 3 sterlocaties, Bornerbroek [bron Google Earth, bewerking SAB]

Binnen de sterlocaties wordt de uitbreiding van de bestaande veehouderij voorzien. Dit betekent dat de bestaande bouwblokken worden uitgebreid. Zoals ook uit bovenstaande luchtfoto blijkt zijn de landschappelijke waarden in de omgeving van de 3 sterlocaties laag. Voor de conclusies op effecten voor het landschap wordt dan ook aangesloten bij hetgeen hierover is vermeld ten aanzien van het LOG.

Om de omvang van de bebouwingsmassa in te passen in het landschap kan de gemeente sturen hoe de uitbreiding van de bouwblokken gestalte zal krijgen zodat de uitbreiding aansluit bij de visie die de gemeente heeft over de invulling van het landschap bij Bornerbroek. Hiervoor kunnen voorwaarde scheppende bepalingen worden gesteld bij het

verlenen van medewerking aan de initiatieven, zoals de aanleg van een groene kraag rondom de bedrijven. Daarnaast biedt de aanwezige beek (Bornerbroeksche Waterleiding) tussen de 2 sterlocaties aan de keursweg en de Zomerdijk mogelijkheden om (in samenspraak met het Waterschap) de landschappelijke kwaliteit een impuls te geven (aanleg natte zone met broedbos, waarin hemelwater van de 2 bedrijven geïnfiltreerd kan worden). Tevens kan geïnvesteerd worden in de aanleg van geleidende beplanting langs de beek om de bouwmassa van de 2 bedrijven te verzachten/compenseren. Kortom de uitbreiding van de bouwblokken kan door het huidige landschap worden gedragen. Aanbevolen wordt wel het initiatief aan te grijpen om te investeren in een kwaliteitsimpuls voor het landschap. Daarvoor bieden de (bij de sterlocatie ingediende) landschapsinrichtingsplannen van de 3 initiatiefnemers goede aanknopingspunten.

Ten aanzien van de aanwezige infrastructuur worden dezelfde conclusies getrokken als bij het LOG. De ontsluitingsmogelijkheden van de 3 sterlocaties zijn goed. Via de Hoesel-derdijk is een goede ontsluiting tot de A35 mogelijk, waarbij zwaar verkeer niet door de kern van Bronerbroek hoeft te rijden.

Gespreide groei

In het overige gebied is nieuwvestiging niet aan de orde. Wel kunnen bedrijven 30% groeien. Dat betekent dat bouwblokken kunnen worden vergroot, dit is echter niet altijd essentieel. Door een nieuwe indeling, kunnen stallen efficiënter worden benut waardoor groei niet altijd gepaard hoeft te gaan met een vergroting van het bouwblok. Indien uitbreiding van bouwblokken noodzakelijk is dan is dat over het algemeen vanuit landschappelijk oogpunt goed mogelijk mits een aantasting van bestaande waarden wordt voorkomen. Iedere uitbreiding dient landschappelijk zodanig te worden ingepast dat dit past bij het landschapstype ter plaatse.

Met name ter plaatse van het kampenlandschap (in het zuidoosten van het plangebied) en in de omgeving van de buitenplaatsen en landgoederen komen kwetsbare gebiedskwaliteiten voor als kleinschalige verkaveling, kronkelige wegen, beekdalen, singels en natuurwaarden. De draagkracht van die gebieden voor grootschalige uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven is dan ook relatief laag.

In de minimale variant zijn de gevolgen voor het landschap minder groot dan in de maximale variant, immers blijft dan een groot deel van het bestaande landschap behouden. Het inplaatsen van slechts 1 bedrijf in het LOG en de doorgroei van de bestaande bedrijven zal niet leiden tot een grote aantasting van het landschap.

5.3.2 archeologie en cultuurhistorie

Als gevolg van ontwikkeling van het buitengebied kunnen bestaande bouwwerken worden vergroot en nieuwe bouwwerken worden opgericht. De omvang van de agrarische bouwblokken kan afhankelijk van de ligging in het buitengebied toenemen tot maximaal 3 hectare.

Bouwactiviteiten gaan veelal gepaard met graafwerkzaamheden (bouwput, fundering, aanleg mestkelders, sleuven voor kabels en leidingen) die de bodem verstoren.

Op locaties met een hoge archeologische verwachtingswaarde is het niet zonder meer toegestaan bodemverstorende ingrepen te verrichten. De verwachte archeologische waarden komen verspreid voor in het gebied.

Nader onderzoek moet uitwijzen of er ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn of zijn te verwachten. Bij individuele vergunningaanvragen zal de archeologische situatie voor de percelen waarop de aanvraag betrekking heeft gedetailleerder in kaart worden gebracht. Dan zal ook blijken of initiatieven archeologisch uitvoerbaar zijn.

criteria

Bij het beoordelen van de archeologische situatie, zijn ondermeer de volgende onderdelen onderzocht/ beoordeeld:

- de bodemopbouw van het gebied en staat van de bodem (intact/verstoord)
- voorkomen van archeologische indicatoren die duiden op een vindplaats
- eventuele bekende vondsten in directe nabijheid

Van het gebied zijn kaarten met archeologisch te verwachten waarden geraadpleegd.

effecten

Als gevolg van bouwactiviteiten en de daarmee gepaard gaande bodemingrepen is de kans op verstoring of vernietiging van eventueel aanwezige archeologische waarden aanwezig. De verstoringdiepte bij het aanleggen van ondergrondse mestkelders bedraagt al snel 250 cm. Bij nieuwe bouwblokken is de bodem vaak nog niet eerder tot op deze diepte geroerd. Hierdoor zal bij nieuwe bouwblokken (inplaatsing nieuwe bedrijven) sprake kunnen zijn van "nieuwe bodemverstorende activiteiten". Bij locaties die gelegen zijn in gebieden met een middelhoge of hoge trefkans, dient vooraf uitvoerig archeologisch onderzoek plaats te vinden.

Resultaten voor minimale en maximale variant.

De varianten van het planMER zijn voor dit aspect niet onderscheidend aangezien de archeologische verwachtingswaarden in het gebied zeer verdeeld zijn. Vanzelfsprekend neemt de kans op bodemverstorende activiteiten toe naarmate er meer ontwikkelingen mogelijk zijn. Echter zal voor het beoordelen van de werkelijk effecten van een voorgenomen ontwikkeling op het aspect archeologie een inventariserend onderzoek op perceelsniveau noodzakelijk zijn, waardoor een of meerdere ontwikkelingen dan geen verschil meer maakt. De locatie is daarin leidend.

- Voor diverse delen van het gehele plangebied geldt een middelhoge of een hoge trefkans op het aantreffen van archeologie. Deze komen ook verspreid voor. Bij initiatieven voor uitbreiding van bedrijven zal aan de hand van de verwachtingskaart moeten worden beoordeeld of een locatie in een gebied met archeologisch hoger verwachtingswaarde is gelegen. Als dat zo is dient nader onderzoek op perceelsniveau verder uitsluitel te geven. Bij de overige locaties met een lage verwachtingswaarde zijn er geen negatieve effecten te verwachten voor archeologie.
- In het LOG komt langs de Achterhoekseweg een klein gebied voor met een hoge verwachtingswaarde. Het andere deel met een hoge verwachtingswaarde ligt langs de Slagenweg, maar dat is net buiten het LOG gelegen. De kans op aantasting van archeologische waarden is in het LOG dan ook gering.
- Nabij de 3 sterlocaties is in de hoek tussen de Hoeselderdijk en de Zomderdijk ook een klein gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit gebiedje heeft geen invloed op de 3 sterlocaties.
- In de omgeving van Keursweg 2 is ook een hoge verwachtingswaarde aanwezig. Hier is het bij uitbreiding van het bouwblok (graafwerkzaamheden bij bouwactiviteiten) niet uitgesloten dat archeologisch waardevolle elementen worden verstoord. Nader onderzoek ter plaatse zal moeten uitwijzen of er ter plaatse inderdaad archeo-

logische waarden aanwezig zijn. Dan zal ook blijken of uitbreiding van het bouwblok archeologisch uitvoerbaar is en onder welke voorwaarden.

5.3.3 *bodem*

vermesting

Door het land overmatig te bemesten kan het ecosystemen zodanig worden verrijkt met stikstof en fosfor dat er een verstoring plaatsvindt van het systeem. Planten nemen de mesthoeveelheden niet meer op, waardoor de meststoffen uitspoelen in het grondwater. De bodem en het grondwater kunnen daardoor verontreinigd worden. Het gevolg van vermesting is een verandering in de samenstelling van levensgemeenschappen en afname van biodiversiteit.

Bij zandige bodems kan bij een overdaad aan mestgift de bodem sneller vermesten. Aangezien dit bodemtype (naast veengrond) veel voorkomt in het buitengebied van Almelo, is aandacht hiervoor noodzakelijk.

- Voor de grondgebonden veehouderij speelt het uitrijden van mest op het eigen land wel een rol van betekenis.
- Bij intensieve veehouderij wordt de mest veelal afgevoerd naar verwerkers en niet in het gebied zelf uitgereden.

Het opbrengen van mest is aan strenge regels gebonden. Bij de bemesting van gronden heeft men te maken met de regels uit de meststoffenwet. Sinds 1 januari 2006 kent men gebruiksnormen voor dierlijke meststoffen met daarnaast een streng nalevingregiem. Het is derhalve niet te verwachten dat overbemesting door mestaanwending zal plaatsvinden. De mestwetgeving en milieuwetgeving bieden voldoende garanties om negatieve effecten voor het milieu als gevolg van beide ontwikkelingsvarianten te voorkomen.

De gevolgen van indirecte overbemesting als gevolg van depositie van bijvoorbeeld ammoniak zijn beschreven in het hoofdstuk 'natuur' (paragraaf 5.5).

verontreinigde locaties

Op de signaleringskaart van de gemeente Almelo zijn een aantal bodemverontreinigingslocaties aangegeven. Voor die locaties geldt dat de bodem wellicht eerst gesaneerd moet worden alvorens deze geschikt zijn voor vestiging van een nieuwe veehouderij. Bij door groei van bestaande bedrijven speelt dit probleem minder, aangezien het daar niet om compleet nieuwe bouwblokken gaat. Gezien de verruimde wetgeving voor bouwen op verontreinigde grond in combinatie met isoleer, beheer en controlemaatregelen (IBC) hoeven verontreinigde locaties vanuit milieuoverwegingen echter niet bij voorbaat af te vallen als vestigings- of doorgroeilocatie.

De spreiding van verontreinigingslocaties is dusdanig dat hier niet echt gebieden zijn aan te wijzen als 'geschikt' danwel 'ongeschikt'. Bovendien hangt een dergelijk uitspraak sterk af van de aard en omvang van de bodemverontreiniging. Om die reden scoren beide varianten voor dit aspect gelijk en zal onderzoek op perceelniveau verdere uitwijzing moeten geven.

verontreiniging door veehouderijen

Bij de oprichting en doorgroei van veehouderijen kunnen er potentieel bodembedreigende activiteiten plaatsvinden. Voor de beoordeling van bodembedreigende activiteiten kan aan de hand van de Nederlandse richtlijn bodembescherming (NRB) beoordeeld worden welke activiteiten bodembedreigend zijn en welke combinatie van maatregelen en voor-

zienen tot een verwaarloosbaar bodemrisico leidt. Met behulp van de bodemrisico – checklist (BRCL) kan van elke bedrijfsactiviteit bepaald worden wat het bodemrisico is. Lukt het niet een verwaarloosbaar bodemrisico te realiseren, dan kan in sommige gevallen een aanvaardbaar bodemrisico geaccepteerd worden. Bij een aanvaardbaar bodemrisico staat het bevoegde gezag een mogelijke belasting van de bodem toe, onder de voorwaarde dat deze belasting gesignaleerd, gemonitord en weer opgeruimd wordt.

Middels de BRCL wordt aan elke bedrijfsmatige activiteit afzonderlijk een basis-emissiescore toegekend. Bodembeschermende maatregelen en voorzieningen leiden tot een reductie van de basis-emissiescore. De aard en hoeveelheid van de betrokken stoffen is van ondergeschikt belang bij het beoordelen van het bodemrisico. Alleen als onomstotelijk kan worden aangetoond dat vrijkomende stoffen niet in de bodem zullen indringen of dat de hoeveelheid of samenstelling geen merkbare verandering van de bodemkwaliteit kan veroorzaken is het bodemrisico op voorhand verwaarloosbaar. Minder effectieve voorzieningen vergen zwaardere beheermaatregelen en omgekeerd.

Voor (intensieve) veehouderij zijn de volgende activiteiten uit de BRCL als potentieel bodembedreigend aangemerkt.

- Opslag bulkvloeistoffen (in tanks, putten en bassins)
- Overslag en intern transport bulkvloeistoffen (los- en laadactiviteiten, leidingtransport, verpompen, transport op bedrijfsterrein in open vaten e.d.)
- Opslag en verlading stort- en stukgoed
- Opslag en verlading vaste- en vloeistoffen in emballage (drums, containers etc.)
- Procesactiviteiten/-bewerkingen
- Afvoer afvalwater in bedrijfsriolering, afvalwaterzuivering

Voor nieuw in te plaatsen bedrijven is het te verwachten dat nieuwe installaties en voorzieningen voldoen aan recente normen voor ontwerp en aanleg van vloeistofdichte voorzieningen en dat deze eisen ook als zodanig worden gesteld bij vergunningverlening (zoals PGS voorschriften voor bovengrondse vloeistof tanks, de Handleiding bouwtechnische richtlijnen voor mestopslag en CUR/PBV aanbeveling 51 voor vloeistofdichte vloeren en rioleringen). Voor nieuwe situaties kan derhalve gesteld worden dat door maatregelen en voorzieningen de kans op verontreiniging van de bodem nihil is.

Bij bestaande situaties, kan door activiteiten in het verleden een bodemverontreiniging zijn ontstaan (bijvoorbeeld bovengrondse brandstoftanks). Bij uitbreiding van dergelijke bedrijven (de 'doorgroeiers') kunnen door bouwactiviteiten bodemverontreinigingen worden verspreid als deze van tevoren niet in kaart zijn gebracht. Derhalve dient voor de aanvang van bouwactiviteiten een bodemonderzoek verlangd te worden. Als daaruit blijkt dat de bodem verontreinigd is moet deze eerst gesaneerd worden. Het is evenwel niet te verwachten dat agrarische ondernemers zonder enig onderzoek zullen gaan bouwen op verontreinigde grond. Dit is voor hen immers economisch niet interessant en kan bovendien gezondheidsklachten opleveren voor mens en dier.

Agrarische ondernemers zijn over het algemeen goed doordrongen van de waarde van de grond en zijn zij goed op de hoogte van het principe 'de vervuiler betaald'. Behoudens calamiteiten en onvoorziene gebeurtenissen is de kans op het ontstaan van bodemverontreiniging als gevolg van nieuwvestiging en doorgroei van intensieve veehouderijen dan ook gering.

Maximale variant

Bij de maximale variant kan (onder normale bedrijfsomstandigheden) een goede bodembescherming worden bereikt doordat initiatiefnemers bij het ontwerp van een nieuw bedrijf (of deel van het bedrijf) al kunnen nadenken over bodembescherming en zodoende bij aanleg kunnen investeren in bodembeschermende voorzieningen (zoals de wijze van verharding, mestopslag, opslag van bulkvloeistoffen en riolering). Hierbij kan vanuit een integrale benadering (waarbij bijvoorbeeld onderdelen uit de wateropgaaf zoals infiltratie van hemelwater ook worden betrokken) de beste methodiek worden gekozen. Ook is het beheer van bodembeschermende voorzieningen bij 'nieuwbouw' beter te managen en te controleren dan bij doorgroei.

Uit de informatie van de 3 sterlocaties blijkt niet dat de bodem daar thans verontreinigd is. Om hierover zekerheid te verkrijgen wordt aanbevolen een verkennend bodemonderzoek te doen op de terreindelen waarop de uitbereiding is voorzien en bij de nieuwbouw bodembeschermende voorzieningen aan te leggen.

Minimale variant

Bij een gespreide groei van bestaande bedrijven zal steeds een individuele benadering nodig zijn om bodemverontreiniging te voorkomen. Dit vereist een inspanning per bedrijf en zal de nodige aandacht vergen van initiatiefnemers en gemeenten. Bij uitbreiding van bouwwerken zal eerst moeten worden beoordeeld of de bodem niet is verontreinigd door eerdere activiteiten van het bedrijf. Daarnaast zal het lastiger zijn vanuit een integrale aanpak zaken te organiseren (denk aan infiltratie terreinwater en voorkomen bodemverontreiniging). Door er vooraf goed bij stil te staan kunnen tot een goed bodembeschermingsniveau worden gekomen en zijn negatieve effecten voor de bodem klein.

5.3.4 water

In het buitengebied liggen geen (nitraatgevoelige) grondwaterbeschermingsgebieden, infiltratiegebieden of boringsvrije zone's.

afvalwater

Voor beide varianten geldt dat maatregelen genomen dienen te worden om verontreinigingen als het gevolg van bedrijfsactiviteiten te voorkomen. Afvalwater van huishoudelijke aard kan worden geloosd op een drukriolering (indien op korte afstand aanwezig) of op een zelf aan te leggen IBA (individuele behandeling van afvalwater). Op deze voorzieningen mag geen hemelwater worden aangesloten. Afvalwater afkomstig uit stallen en andere bedrijfsactiviteiten dient binnen de inrichting opgevangen te worden en te worden toegepast (bemesting) of gezuiverd (IBA), of dient te worden afgevoerd.

Maximale variant

Bij de maximale variant zal het aantal lozingen weliswaar toenemen, maar zal dit naar verwachting geen problemen geven voor het rioolstelsel.

Omdat de capaciteit van persleidingen niet oneindig is, dient per initiatief in samenspraak met het waterschap te worden onderzocht welke lozingsmogelijkheden er zijn. De combinatie met een IBA kan bij knelpunten eventueel uitkomst bieden.

Minimale variant

Bij de minimale variant zal bij een deel van de bestaande bedrijven de lozing van afvalwater toenemen. Bij persleidingen met een lage capaciteit in dunbevolkte gedeelten kan

dit tot problemen leiden. Dit zal per initiatief moeten worden beoordeeld. De combinatie met een IBA kan bij knelpunten eventueel uitkomst bieden.

Hier staat tegenover dat uit de autonome situatie blijkt dat het aantal veehouderijen zal blijven dalen. Bij bedrijfsbeëindiging zal op die locatie de hoeveelheid afvalwater ook sterk verminderen. Hierdoor komt capaciteit op het rioolstelsel vrij.

hemelwater

Met de komst van nieuwe intensieve veehouderijen en uitbreiding van bestaande veehouderijen, neemt het verharde oppervlak (erf en gebouwen) toe. Om wateroverlast bij regenbuien te voorkomen moet een goede afvoer worden gecreëerd.

Hemelwater kan niet worden afgevoerd naar de riolering, maar dient afgevoerd te worden naar oppervlaktewater/grondwater. Om aan de wateropgaaf te voldoen dient de toename van het verhard oppervlak gecompenseerd te worden.

Maximale Variant

Welke omvang het verhard oppervlak exact krijgt hangt af van de aard, vorm en omvang van de bebouwing en van de omvang en het type verharding. Op grond van de mogelijkheden uit het bestemmingsplan zullen de bouwblokken ongeveer 1,5 hectare beslaan. In een worst case-scenario (geen enkele zijwaartse infiltratie en 100% verharding) zal dan de jaarlijkse verminderde infiltratie bij 800 mm neerslag per jaar maximaal 16.000 m³ per bouwblok zijn. Bij toename met 3 bedrijven in het LOG zal er 4,5 hectare verhard oppervlak bijkomen en vermindert de infiltratie met 48.000 m³. Bij nieuwvestiging en bij uitbreiding zullen derhalve maatregelen moeten worden getroffen, bijvoorbeeld in de vorm van infiltratievoorzieningen of retentievoorzieningen met bewaking van de (grond)waterkwaliteit.

Minimale variant

Bij de minimale variant is er alleen sprake van uitbreiding, hetgeen niet altijd gepaard hoeft te gaan met een vergroting van het bouwblok (zie ook paragraaf landschap en bodem). Het verhard oppervlak zal echter in veel gevallen bij uitbreiding van stallen en erfverharding wel toenemen. Om de gevolgen te beperken kan de gemeente een actief beleid voeren voor afkoppeling van hemelwater, infiltratie en type terreinverharding.

verdroging door grondwateronttrekking

Het voor de intensieve veehouderij benodigde proceswater wordt veelal betrokken uit de bodem. De benodigde hoeveelheid proceswater verschilt per bedrijfstak, maar is bij een eenmaal draaiend bedrijf regelmatig en constant. Het oppompen van grondwater kan gevolgen hebben voor de permanente grondwaterstand, waardoor verdrogingverschijnselen kunnen optreden, hetgeen (natuur)schade tot gevolg heeft. Natuurschade als gevolg van verdroging treedt vooral op als het proceswater wordt onttrokken uit het bovenste watervoerend pakket.

Indien meerdere bedrijven op korte afstand van elkaar continue een aanzienlijke hoeveelheid grondwater gaan onttrekken kan er verdroging optreden (cumulatie). Hoe meer bedrijven proceswater gebruiken uit grondwater, hoe groter de gevolgen.

Maximale variant

De maximale variant scoort (er van uitgaande dat deze bedrijven allemaal grondwater nodig zullen zijn voor het proces) derhalve slechter dan de minimale variant.

Voor het onttrekken van grondwater zijn vergunningen vereist. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat voorkomen wordt dat bedrijven in het buitengebied water zullen oppompen uit het bovenste watervoerende pakket. Bij vergunningverlening kan hierop worden getoetst en kunnen voorschriften worden gesteld waarin is bepaald dat grondwateronttrekking alleen is toegestaan indien het op grote diepte zal worden onttrokken. Door goed om te gaan met de wateropgaaf (afkoppelen, infiltreren, compenseren, grondwateronttrekking voorkomen) is het niet te verwachten dat vestiging van 3 nieuwe bedrijven in het LOG, de ontwikkeling van de 3 sterlocaties en doorgroei van bestaande bedrijven tot een onherstelbaar effect op de waterhuishouding zal leiden. Bij tijdelijke grondwateronttrekking (ten behoeven van bronbemaling bij bouwactiviteiten) wordt aanbevolen deze niet langer dan strikt noodzakelijk is in te zetten en de diepte ervan te beperken tot de strikt noodzakelijke fundatiediepte.

Bij zowel de minimale variant als de maximale variant sterk terughoudend te worden omgegaan met permanente grondwateronttrekking, zowel in de aanleg- als beheerfase van initiatieven. Bij een goed beheer en vergunningensysteem (in combinatie met afkoppelen, infiltratie etc) is beïnvloeding van de grondwaterstand met eventuele verdroging tot gevolg goed te voorkomen.

5.3.5 *Geur*

In juni van dit jaar (2009) is door Oranjewoud het quick-scan onderzoek naar geurhinder opgeleverd. Het onderzoek is uitgevoerd om te bepalen wat de huidige en toekomstige geurbelasting is en of aanleiding is afwijkende geurnormen vast te stellen voor het gebied.

Normen Wet geurhinder en veehouderij

De standaard normen uit de Wet geurhinder en veehouderij zijn voor binnen de bebouwde kom vastgesteld op 3 odeur units per kubieke meter lucht. Voor objecten buiten de bebouwde kom geldt standaard een waarde van 14 odeur units per kubieke meter lucht. Voor diercategorieën waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld, gelden vaste afstanden tussen een geuremissiepunt en de gevel van de ontvanger. Deze afstanden zijn "binnen de bebouwde kom" ten minste 100 meter en "buiten de bebouwde kom" ten minste 50 meter. Voor bronnen "buiten de bebouwde kom" met de ontvanger "binnen de bebouwde kom" geldt een afstand van 100 meter.

Aanpak

Op basis van de locatie van de voor geurhinder gevoelige objecten is berekend welke milieuruimte op het gebied van vergunbare geuremissie er is in het buitengebied. Daarbij is als volgt te werk gegaan:

- Van alle agrarische bedrijven binnen de gemeente en in een straal van 2 kilometer rondom de gemeente zijn de milieuvergunninggegevens verzameld. De kaart met de bronnen (zowel vaste afstanden als waarvoor een emissienorm is vastgesteld) zijn weergegeven in de bijlagen.
- Bepaald is op welke bedrijven dieren worden gehouden waarvoor een geuremissiefactor geldt.
- Van het gehele gemeente en een straal van 2 kilometers daaromheen zijn de geurgevoelige objecten geïnventariseerd. Daarvoor is het adressenbestand geraadpleegd. De kaart met de geurgevoelige objecten is weergegeven in de bijlagen.
- De gegevens van deze bedrijven zijn verwerkt in het model V-Stacks Gebied.

- Met genoemd programma zijn de geurcontouren in de directe omgeving inzichtelijk gemaakt.

Voor de nieuwvestiging is uitgegaan van een bedrijven met 750 kraamzeugen, 2000 biggen en 4700 vleesvarens. In onderstaande tabel is berekening opgenomen van de geuremissie per bedrijf.

		Geuremissiefactor [OU _E /s/dier(pl)]			Geuremissie [OU _E /s]		
		BBT	>BBT	>>BBT	BBT	>BBT	>>BBT
	aantal dieren						
biggen	2000	5,4	5,4	2,3	10800	10800	4600
kraamzeugen	750	27,9	27,9	8,4	20925	20925	6300
vleesvarkens	4700	17,9	17,9	12,5	84130	84130	58750
Totaal per bedrijf					115855	115855	69650

In bijlage 6 van de door SenterNovem uitgegeven Handreiking Wet geurhinder en veehouderij wordt een relatie gelegd tussen geurbelasting en het aantal geurgehinderden. In bijlage 7 van de Handreiking Wet geurhinder en veehouderij is een relatie gelegd tussen het aantal geurgehinderden en de door het RIVM gehanteerde milieukwaliteitscriteria. In bijlage 6 wordt onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden. Ook wordt onderscheid gemaakt tussen voor- en achtergrondgeurbelasting. Het bepalen van de milieukwaliteit is volgens deze systematiek onafhankelijk van de geurbelastingsnorm uit artikel 3 Wgv danwel de andere waarde, krachtens de verordening bedoeld in artikel 6 Wgv.

De relatie tussen de achtergrondgeurbelasting, het aantal door geur gehinderde en de milieukwaliteit voor gebieden binnen de concentratiegebieden is weergegeven in onderstaande tabel.

Milieukwaliteit	Aantal geurgehinderden	Achtergrondbelasting
	[%]	[OU _E /m ³ (P98)]
zeer goed	< 5	0-3
goed	5-10	3-7,5
redelijk goed	10-15	7,5-13
matig	15-20	13-20
tamelijk slecht	20-25	20-28
slecht	25-30	28-38
zeer slecht	30-35	38-50
extreem slecht	> 35	> 50

Resultaat huidige situatie

Geconcludeerd kan worden dat de milieukwaliteit over het algemeen redelijk goed tot zeer goed is. Lokale verhogingen zijn steeds te herleiden tot één of enkele bedrijven.

De kaart met de huidige geurbelasting situatie is weergegeven in de bijlagen.

Resultaat toekomstige situatie

Om een zo realistisch mogelijk resultaat te behalen bij het berekenen van de toekomstige situatie zijn een aantal aannames gedaan, dit zijn:

- bedrijven die in de huidige situatie een extensieve bedrijf hebben (bijvoorbeeld alleen rundvee of paarden) schakelen niet over naar een intensieve bedrijfsvoering (bijvoorbeeld varkens of pluimvee). De maximale geuremissie van deze bedrijven is vastgezet op 5.340 OU/s. Dit komt overeen met het houden van 150 vleesstieren;
- intensieve bedrijven in verwevings- en landbouwonwikkelingsgebieden kunnen zich maximaal ontwikkelen. Maximaal ontwikkelen betekent in dit geval een groei totdat de norm op een geurgevoelig object wordt overschreden. Er is in deze dus geen rekening gehouden met andere beperkende factoren, luchtkwaliteit, geluid, ammoniak of de maximale omvang van het agrarisch bouwperceel;
- bedrijven gelegen binnen stedelijk gebied zijn "op slot" gezet (d.w.z. dat de geuruitstoot hetzelfde blijft);
- bedrijven gelegen in extensiveringsgebieden zijn "op slot" gezet;
- bestaande intensieve bedrijven en gemengde bedrijven met een intensieve tak kunnen zich onbeperkt (tot het eerst beperkende geur gevoelige object) ontwikkelen;
- voor bedrijven gelegen in omliggende gemeenten is deze lijn zoveel mogelijk aangehouden;
- agrarische bedrijven die zijn gelegen in de plangebieden XL Businesspark en bestemmingsplan Noord-Oost zijn "op slot" gezet. Voor deze bedrijven is geen groei mogelijk.
- De in ontwikkeling zijnde /toekomstige ontwikkelingen waarmee rekening is gehouden betreffen
 - Waterrijk
 - Indië terrein
 - Buitenhaven West
 - Leemslagen
 - Almelo Noord Oost
 - XL Businesspark
 - Herziening Bornerbroek
 - Maatkampslanden

Resultaten

In de toekomstige situatie is de leefkwaliteit te omschrijven als zeer goed tot redelijk goed. Dit geldt met name voor de bebouwde kom van Almelo zelf.

Richting de grenzen van de gemeente, met name daar waar ruimte is voor agrarische bedrijven om zich te ontwikkelen, is de leefkwaliteit minder goed. Dit geldt voor de gebieden in het noorden, ter hoogte van plangebied Waterrijk, maar ook naar het gebied in het zuidwesten in de omgeving van Bornerbroek. De hier aanwezige agrarische bedrijven kunnen groeien in de nabije toekomst.

Als de achtergrondbelasting in relatie tot de (gewenste) plangebieden wordt bekeken, dan komt een aantal gebieden naar voren waar knelpunten ontstaan. Dit wordt benadrukt als vervolgens naast de toekomstige achtergrondbelasting de (huidige) individuele geurcontouren van agrarische bedrijven worden ingetekend.

Voor zes van de acht de ontwikkelingsplannen worden knelpunten verwacht. Dit betekent dat in de toekomstige situatie bij de ontwikkelingsgebieden van Waterrijk, Indië terrein, Buitenhaven West, Leemslagen, XL Businesspark en herziening Bornerbroek een matig tot slechte milieukwaliteit wordt verwacht als er geen maatregelen worden genomen.

De kaart met de toekomstige geurbelasting situatie is weergegeven in de bijlagen.

In de quickscan geurhinder wordt dan ook voorgesteld maatregelen te treffen om geurhinder in de toekomst te voorkomen. Hiervoor worden opties aangedragen als het uitkopen (beëindigen) van agrarische bedrijven, het toepassen van gebiedsgericht geurbeleid (door middel van een geurverordening met afwijkende geurnormen), het nemen van generieke maatregelen om de achtergrond geurbelasting te verlagen.

Conclusie quickscan geurhinder

De achtergrondbelasting voor geur is in de huidige situatie relatief laag (een goede milieukwaliteit). Volgens de Wet Geurhinder en Veehouderij kunnen in het buitengebied op 70% van de bestaande bedrijven nog groeien. Veel van deze bedrijven hebben deze milieugebruiksruimte nog niet benut. Slechts enkele bedrijven, waar nu intensieve veehouderij aanwezig is, zullen maar beperkte uitbreidingsmogelijkheden hebben. Door extra emissiereducerende maatregelen zoals luchtwassers kunnen er overigens meer ontwikkelingsmogelijkheden gecreëerd worden.

Rondom de bestaande woningen zijn de vestigingsmogelijkheden beperkt, maar in gebieden met weinig tot geen niet-agrarische bewoning zijn er, wat betreft de geurregeling, relatief veel mogelijkheden voor nieuwvestiging van intensieve veehouderijen. Dit wordt echter ondervangen door het reconstructiebeleid en gemeentelijk beleid, waarin is bepaald in extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden nieuwvestiging niet is toegestaan.

Nader ingezoomd op de varianten van het planMER levert het de volgende conclusies op:

Maximale variant:

In de maximale variant zijn naast 3 nieuwe bedrijven in het LOG ook de ontwikkeling van de 3 sterlocaties rondom de zomerdijk voorzien.

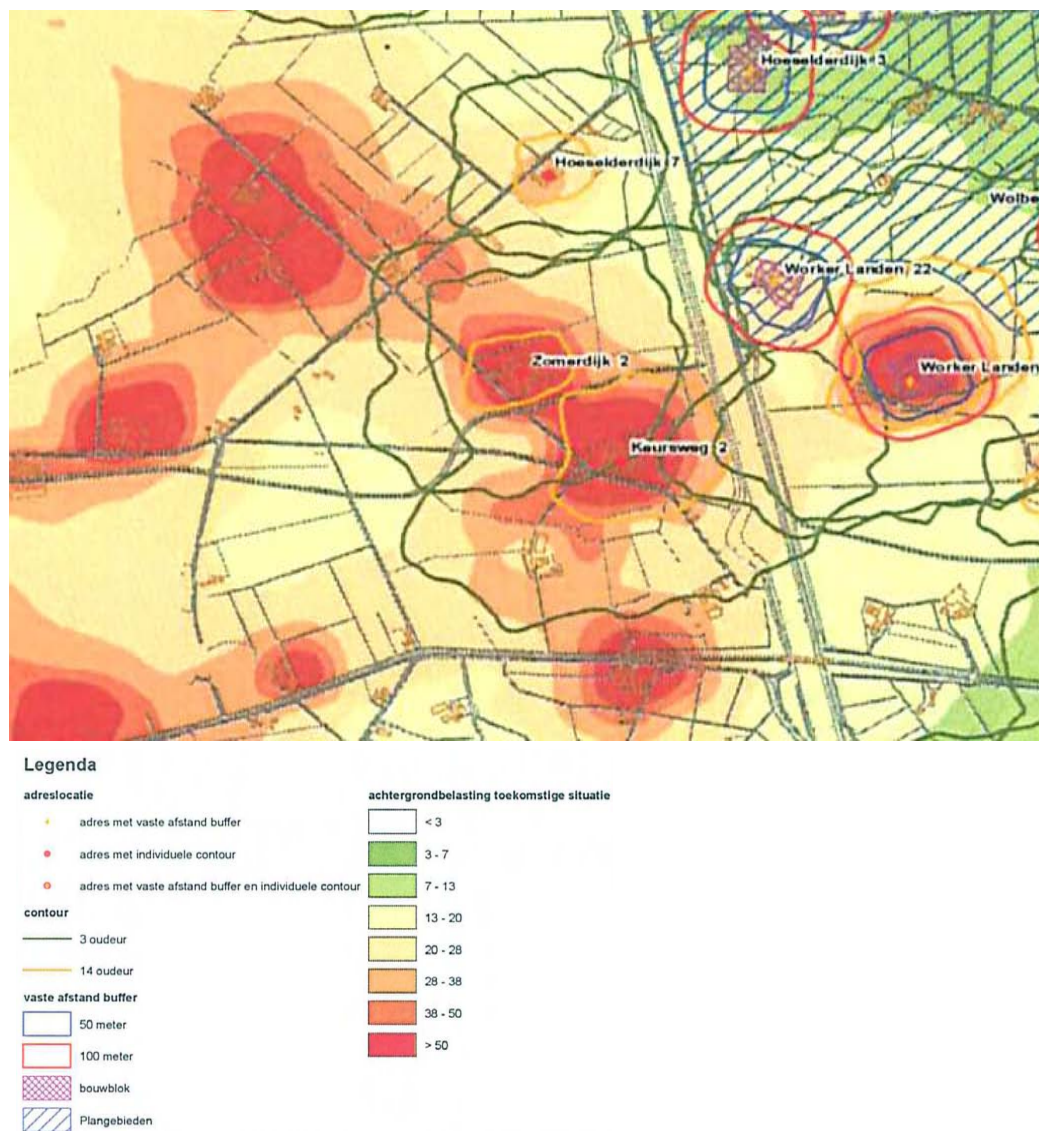
In het kader van de aanvraag voor een sterlocatie en de beoordeling van de sterlocatie aanvragen is de verwachte geurbelasting na uitbreiding beoordeeld. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de Wet Stankemissie Veehouderijen. Op basis van de WSV beoordeling is gebleken dat voor de locatie Zomerdijk 2 de situatie na uitbreiding kan voldoet. De locatie Hoeselderdijk 14 is niet beoordeeld.

Voor Keursweg 2 is op basis van de Wsv een knelpunt gesignaleerd vanwege de ligging van een burgerwoning (voormalige agrarische bedrijfswoning) binnen de stankcontour.

Na de intrede van de Wet geurhinder en veehouderij is voor de 3 sterlocaties de situatie opnieuw doorgerekend met V-stacks. Daaruit is het volgende gebleken:

- Voor de Hoeselderdijk 14 bedraagt de berekende waarde voor de nieuwe situatie 13,4 Ou/m³ lucht. Dit is binnen de standaard geurnorm voor het buitengebied (14 Ou).
- Voor de Zomerdijk 2 en Keursweg 2 zijn de resultaten op onderstaand kaartbeeld weergegeven. Daaruit blijkt dat binnen de 14 Ou contour geen burgerwoningen gelegen zijn. Bij de sterlocatie aan de Keursweg 2 ligt nog wel een voormalige agrarische bedrijfswoning die thans in gebruik is als burgerwoning, maar hiervoor geldt sinds de inwerkingtreding van de Wgv dezelfde geurnorm als voor bestaande agrarische bedrijfswoningen.

Figuur 12 Kaartuitsnede geurcontouren op basis van de Wgv voor de toekomstige situatie van 2 sterlocaties, Bornerbroek [bron quick-scan geurhinder, Oranjewoud]

Voor het zuidelijke puntje van het LOG Geesteren, dat tot de gemeente Almelo behoort blijkt uit het onderstaande kaartbeeld dat het achtergrondniveau voor de toekomstige situatie in het zuid oostelijke deel van het LOG gebiedje tussen de 7 en 13 Ou/m³ is. Dit is goed te noemen. Naarmate verder naar het noordwesten wordt gekeken (met de Boslandweg mee) wordt de situatie in de toekomst snel slechter en neemt zonder maatregelen toe tot onacceptabele waarden (zie figuur 13). Dit wordt veroorzaakt door een emissiebron aan de Oostermaatweg 9, die verantwoordelijk is voor de grootste berekende impact van de quickscan Geurhinder. Dit betreft een bedrijf dat buiten de gemeente Almelo is gelegen (firma Dekker). Ten tijde van de uitvoering van de quick-scan geurhinder waren de bedrijfsplannen van dat bedrijf nog niet helder en is veiligheidshalve voor

dit bedrijf een omvangrijke emissie gemodelleerd. Inmiddels is gebleken dat de bedrijfsomvang en emissieomvang veel beperkter zijn. Het onderstaande kaartbeeld geeft dus een vertekend beeld dat niet meer klopt met de werkelijkheid. Inmiddels is duidelijk dat dit bedrijf geen sterk verslechterende invloed heeft op de geurbelastingsituatie in dit deel van Almelo.

Figuur 13 Kaartuitsnede geurcontouren op basis van de Wgv voor de toekomstige situatie van LOG deel gemeente Almelo, met links bovenin de overschatte geuremissie van de firma Dekker. [bron quick-scan geurhinder, Oranjewoud]

Legenda

adreslocatie

- adres met vaste afstand buffer
- adres met individuele contour
- adres met vaste afstand buffer en individuele contour

contour

- 3 oudeur
- 14 oudeur

vaste afstand buffer

- 50 meter
- 100 meter

- ▨ bouwblok
- ▨ Plangebieden

achtergrondbelasting toekomstige situatie

- < 3
- 3 - 7
- 7 - 13
- 13 - 20
- 20 - 28
- 28 - 38
- 38 - 50
- > 50

Conclusie

Bij maximalisering van de groeimogelijkheden verdragen deze zich niet altijd met de vigerende standaard normen uit de Wet geurhinder en veehouderij. Voor een aantal bedrijven is verder groei niet mogelijk, maar voor heel veel bedrijven nog wel en zal als niets gedaan wordt de gehele 'geuremissieruimte kunnen worden opgevuld. Een verplaatsing van het emissiepunt kan dan uitkomst bieden om vergunningverlening wel mogelijk te maken. In andere gevallen is vergunningverlening slechts mogelijk na geuremissie beperkende maatregelen of door het vaststellen van een andere geurbelastingsnormen in een gemeentelijke verordening.

Op basis van de bovenstaande kan worden geconcludeerd dat nieuwvestiging van 3 nieuwe bedrijven een beperkt negatief effect heeft op de milieukwaliteit van de omgeving. De huidige milieukwaliteit op de geurgevoelige objecten is in het algemeen goed tot zeer goed. Na nieuwvestiging loopt de milieukwaliteit van redelijk goed tot zeer goed. Gelet op de toegevoegde geuremissie kan gesteld worden dat beide varianten goed scoren op het onderdeel geurbelasting. Voor ruim 90% van de onderzochte geurgevoelige objecten blijft de milieukwaliteit in alle varianten goed tot zeer goed. Alleen als alle bedrijven de geurruimte van de Wgv gaan maximaliseren ontstaat een 'rood gekleurd' kaartbeeld met een slechte milieukwaliteit.

Evident is dat de feitelijke locatie, de aard van de omgeving en de omvang van de nieuwe of uit te breiden veehouderij, gekozen stalsysteem en technische maatregelen, uiteindelijk bepalend is voor de werkelijke geurbelasting en mogelijkheden ter plaatse.

5.3.6 *lucht en fijn stof*

Door toename van intensieve veehouderij in het buitengebied zullen de emissies toe gaan nemen. Voor de toename van de concentraties stikstofdioxide en fijn stof is uitgegaan van het reële maximumalternatief van maximaal 3 nieuwe bedrijven in het LOG, de ontwikkeling van 3 sterlocaties en de doorgroei van bestaande veehouderijen met voldoende overlevingskansen. Er is uitgegaan van een 'modelbedrijf' (min. 2 ha) met 750 zeugen en 4700 vleesvarkens die dagelijks 4 vrachtwagens en 3 personenauto's genereren. De afstand tussen de bouwblokken is minimaal 250 meter.

stikstofdioxide

Conform de huidige wet- en regelgeving omtrent luchtkwaliteit draagt een project 'niet in betekende mate' bij aan de luchtverontreiniging als de toename van de concentraties stikstofdioxide of fijn stof door het project niet groter is dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Een rekensessie met de NIBM tool¹⁹ wijst uit dat de toename van het verkeer dan in ieder geval groter moet zijn dan 1.135 personenauto's of 138 vrachtwagens.

Maximale variant

Als 3 nieuwe bedrijven in het LOG gerealiseerd worden, de 3 sterlocaties worden ontwikkeld (doorgroeien) en de bedrijven met economisch toekomstperspectief (>70NGE) doorgroeien is het aantal voertuigbewegingen niet van dien aard dat de concentratie stikstofdioxide ten gevolge van het plan stijgt met meer dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor stikstofdioxide zijn de gevolgen van de maximale variant dus 'niet in betekende mate' klein.

Minimale variant

In de minimale variant (bij een gespreide groei) is de verslechtering van de luchtkwaliteit nog geringer dan bij de maximale variant het geval is. Het aantal voertuigbewegingen is niet van dien aard dat de concentratie stikstofdioxide ten gevolge van het plan stijgt met meer dan $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor stikstofdioxide zijn de gevolgen van de minimale variant ook 'niet in betekende mate'. De huidige bijdragen van de bedrijven vervallen vrijwel geheel in de heersende achtergrondniveaus.

¹⁹ NIBM-tool, VROM in samenwerking met infomil, versie 03-08-2009

fijn stof

Veehouderijen zijn niet opgenomen in de Regeling NIBM. Voor de berekening van de fijnstofemissie is gebruik gemaakt van de door het ministerie van VROM gepubliceerde emissiefactoren. De emissie per modelbedrijf is weergegeven in onderstaande tabel.

	Aantal	Emissiefactor [gPM10/ dier/jaar]	Emissie [g PM/jaar]
biggen	2000	132,45	264902
kraamzeugen	750	208,14	156103
vleesvarkens	4700	274,50	1290150
	9215		1.711.156

In de Handreiking bij Beoordelen fijn stof bij veehouderij (concept versie augustus 2009) is een vuistregel opgenomen waarmee aangetoond kan worden of een oprichting van een veehouderij NIBM bijdraagt.

Afstand tot te toetsen plaats	70 m	80 m	90 m	100 m	120 m	140 m	160 m
Totale emissie in g/jr van uitbreiding/oprichting	324000	387000	473000	581000	817000	1075000	1376000

Bron: ECN. Getallen op basis van berekeningen met STACKS, versie 2008.

Uit deze vuistregel kan worden afgeleid dat het modelbedrijf met een emissie van 1.711 kg PM10/jaar in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging tot circa 175 tot 180 meter van het emissiepunt.

Maximale variant

Omdat nieuwe bedrijven verspreid worden ontwikkeld en in verband met de Wet geurhinder en veehouderij niet nabij burgerwoningen kunnen worden gerealiseerd, kan op grond van voorgaande berekeningen worden vastgesteld dat aan de grenswaarden voor fijn stof wordt voldaan. De afstand tussen de bedrijven is zodanig dat een locatie waar mensen significant worden blootgesteld aan luchtverontreiniging (bv. de tuin van een agrarische bedrijfswoning) niet in betekenende mate wordt beïnvloed door stalemissies van andere bedrijven.

In het LOG kan bij de inplaatsing van nieuwe bedrijven in de nabijheid van reeds bestaande bedrijven, wel voor een verslechtering van de luchtkwaliteit zorgen. Nieuwe initiatieven dienen derhalve bij voorkeur niet te dicht op andere bestaande bedrijven geplaatst te worden.

Bij de 3 sterlocaties gaat het om doorgroei van varkenshouderijen. Uit beoordeling van de sterlocatieaanvragen blijkt dat de effecten voor luchtkwaliteit gering zijn. De plannen van de 3 sterlocaties leiden naar verwachting niet tot overschrijding van de normen. Een nadere toetsing per initiatief kan nader uitsluitsel geven.

Minimale variant

Als de bedrijven verspreid doorgroeien kan er in verband met het toetsingskader van de Wet geurhinder en veehouderij vanuit worden gegaan dat aan de grenswaarden voor fijn stof kan worden voldaan. Weliswaar kan niet geheel worden uitgesloten dat een locatie waar mensen significant worden blootgesteld aan luchtverontreiniging (bv. de tuin van

een agrarische bedrijfswoning) wordt beïnvloed door stalemissies van andere bedrijven. Gelet op een achtergrondconcentratie in de (ongeveer 21 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in 2010) zal de concentratie fijn stof inclusief de lokale stalemissies uitkomen op maximaal 27 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Voor het model is uitgegaan van een intensieve veehouderij met varkens. Bij vestiging van pluimveehouderijen (150.000 stuks vleespluimvee) is de emissie fijn stof uit stallen ruim 7x zo hoog (12.544 kg PM10/jaar).

Ten aanzien van fijnstof emissies uit stallen is een gespreide ontwikkeling van bedrijven het gunstigst. Ontwikkeling in dunbevolkte gebieden geniet de voorkeur omdat dan de minste blootstellingseffecten voor burgers optreden.

Maatregelen

Met luchtwassers of vergelijkbare emissiereducerende voorzieningen kan bij uitbreidingen of nieuwvestigingen de totale emissie aan fijn stof sterk worden beperkt.

5.3.7 geluid

Door groei van veehouderijbedrijven in het buitengebied kunnen de geluidemissies gaan toenemen. De grootste toename van stationaire bronnen mag verwacht worden vanwege klimaatsystemen, mestbewerkingsinstallaties, voerbereidingsmachines, dakventilatoren en afzuiginstallaties. De meeste geluidproducerende bronnen bij intensieve veehouderij zijn (met uitzondering van ventilatoren) voornamelijk in gebouwen geïnstalleerd, hierdoor is weinig geluiduitstraling naar de omgeving te verwachten.

Ook de toename van vrachtverkeer kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen. Geluidstof (of af-)name wordt globaal gerelateerd aan de geluidsgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.

Bij het bepalen van de effecten is ingeschat of nieuwvestiging en uitbreiding van veehouderijen invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies zoals woningen, gebouwen, terreinen en stiltegebieden. Hierbij is rekening gehouden met het (concept) gebiedsgerichte geluidbeleid voor het buitengebied.

bebouwde kom

Bij ontwikkelingen in het LOG blijft er zowel bij nieuwvestiging als doorgroei een ruime afstand van de kernen. Ook na eventuele uitbreiding van woonkernen blijft een grote zone rondom de kernen aanwezig.

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (wonen). Omdat deze afstand ook minimaal dient te worden aangehouden vanuit de Wet geurhinder en veehouderij kan geconcludeerd worden dat er voldoende afstand blijft behouden tussen geluidbronnen van veehouderijen en woningen.

'verspreid liggende' woningen

In het buitengebied zijn, verspreid gelegen, vele tientallen woningen gelegen. Het betreft burgerwoningen en agrarische bedrijfswoningen. Door schaalvergroting van bestaande bedrijven neemt het aantal geluidemissiebronnen in het buitengebied toe. Doordat installaties en motoren steeds stiller worden, gebouwen beter worden geïsoleerd, wegen worden voorzien van 'fluisterasfalt' en geluidgevoelige functies beter worden gescheiden van

lawaaimakers, hoeft het niet te betekenen dat groei van het aantal geluidbronnen ook gepaard zal gaan met meer geluidsoverlast in het gebied. Daarnaast is reeds vastgesteld dat een aantal bedrijven komende 10 jaar zal stoppen, waardoor op die locaties weinig of helemaal geen geluidbronnen meer aanwezig zullen zijn.

De verwachting is dan ook dat bij beide varianten er geen woningen langdurig worden blootgesteld aan geluid.

geluidgevoelige gebouwen en terreinen

Geluidgevoelige gebouwen en terrein zullen niet beïnvloed worden door ontwikkeling van het buitengebied aangezien deze in het buitengebied niet voorkomen.

stiltegebieden

Het buitengebied ligt op ruime afstand (minimaal 1000 meter) van stiltegebieden. Een eventuele geluidstoename vanuit ontwikkeling van het buitengebied zal voor geen van beide varianten gevolgen hebben voor stiltegebieden.

afwijkende zone's

De ontwikkeling van het buitengebied heeft geen gevolgen voor de zone's waarvoor een afwijkende geluidnorm is gesteld.

conclusie

Op basis van bovenstaande afwegingen wordt verwacht dat de ontwikkeling van intensieve veehouderijen in het buitengebied geen grote problemen oplevert t.a.v. geluidgevoelige bestemmingen. De verkeerstoename is dusdanig gering dat dit extra wegverkeer naar verwachting niet leidt tot negatieve effecten voor gevoelige bestemmingen. Door het zware verkeer zo dicht mogelijk bij de grotere wegen te houden ontstaat voor de omgeving zo min mogelijk geluidhinder.

Incidentele geluidhinder bij burgerwoningen als gevolg van geluidemissie van een nabij gelegen bedrijf, komt in het buitengebied op enkele plaatsen voor. Continue geluidhinder bij burgerwoningen door toedoen van agrarische bedrijven is echter niet te verwachten. Bij zowel het minimum als het maximum alternatief levert nieuwvestiging en doorgroei van bedrijven in dunbevolkte gebieden de minste milieuhinder op. Door isolatie kan evenwel de geluidemissie van continue bronnen zodanig worden beperkt dat ook in de gebieden met hogere woningdichtheden tot een acceptabel geluidniveau bij burgerwoningen kan worden gekomen. Naar verwachting kan na ontwikkeling voldaan worden aan de waarden van het concept gebiedsgerichte geluidbeleid.

De waarden zijn als volgt geclassificeerd

gebiedstyperingen	geluidklasse (basiskwaliteit)	geluidklasse (bovengrens)	geluidklasse (basiskwaliteit)	geluidklasse (bovengrens)
	weg- en railverkeer		bedrijven	
werken				
agrarisch	redelijk rustig	onrustig zeer onrustig ³⁾	rustig	redelijk rustig

³⁾ De Wet geluidhinder biedt de mogelijkheid om voor agrarische bedrijfswoningen een ruimere hogere waarde vast te stellen. De gemeente Almelo wil voor dergelijke situaties deze wettelijke mogelijkheid behouden.

Geluidsklasse	VL (dB)	RL (dB)	IL (dB(A))
2 zeer rustig	≤ 38	≤ 45	≤ 40
1 rustig	39 t/m 43	46 t/m 50	41 t/m 45
0 redelijk rustig	44 t/m 48	51 t/m 55	46 t/m 50
-1 onrustig	49 t/m 53	56 t/m 58	51 t/m 55
-2 zeer onrustig	54 t/m 58	59 t/m 63	56 t/m 60
-3 lawaaiig	59 t/m 63	64 t/m 68	61 t/m 65
-4 zeer lawaaiig	≥ 64	≥ 69	≥ 66

Als dosismaat is voor weg- en railverkeer L_{den}^1 gekozen (dB). Dit is de dosismaat die na 1 januari 2007 in de gewijzigde Wet geluidhinder wordt gebruikt. De dosismaat voor het geluid van bedrijven is L_{etmaal}^2 (dB(A)).

VL: verkeerslawaaï IL: industriellawaai
RL: raillawaaï

Bij de vergunningverlening zullen specifieke geluidsonderzoek plaatsvinden en zal dit aspect mee worden genomen in het nemen van een besluit over de aanvraag en bij het opstellen van de voorschriften. In het kader van vergunningverlening en handhaving zal de gemeente het (verwachte) geluidniveau van de aanwezige bedrijven bewaken, waardoor grote knelpunten niet te verwachten zijn.

5.3.8 verkeer en vervoer

intensiteiten

De inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven kan leiden tot extra vrachtverkeer. Het is van belang om de toename van het vrachtverkeer tengevolge van de hiervoor genoemde ontwikkeling in relatie te brengen met de gevolgen voor andere weggebruikers.

Uitgangspunt voor de berekening vormt het toekomstgerichte 'gesloten' varkensbedrijf van 750 zeugen. Er is van uitgegaan dat de aanvoer van voer, de afvoer van mest, aan- en afvoer van dieren en afvoer van kadavers verspreid over de week (5 werkdagen) en verspreid over het jaar zal plaatsvinden.

De veronderstelde vrachtwagenbewegingen zijn gebaseerd op:

aard	totale omvang per jaar	maximale capaciteit per transport	aantal vrachten per jaar
Voer	5500 ton	30 ton	200
Mest	8000 m3	35 m3	215
Dieren			0
zeugenaanvoer			20
zeugenafvoer			35
slachtrijpe varkens			45
destructie			260
totaal			775

Per werkdag is dit (naar boven) afgerond op 4 vrachtauto's per bedrijf.

Tevens kan het aandeel ander zwaar verkeer toenemen (tractoren, landbouwmachines, grondverzetmachines etc). Hier zijn geen groeiprognozes van bekend. Aangenomen wordt dat dit ook beperkt blijft tot maximaal enkele tientallen zware voertuigen.

In het buitengebied leidt groei van de veehouderijbedrijven tot een toename van enkele tientallen vrachtwagenbewegingen / andere zware transporten per dag.

Daartegenover staat de verwachting dat komende jaren een aantal bedrijven zal stoppen. Op die locaties zullen dientengevolge de verkeersbewegingen ook sterk teruglopen. Netto kan er dus sprake zijn van een gelijkblijvende verkeerssituatie of hooguit een lichte verhoging.

Een eventuele toename van de vrachtwagenbewegingen en het andere zware verkeer zal niet op slechts één van de wegen plaatsvinden, maar verspreid over het gehele buitengebied. Gezien het aantal transportbewegingen en de spreiding wordt een eventuele toename van het aantal bewegingen van zwaar verkeer in het buitengebied toelaatbaar geacht. Hierbij wordt opgemerkt dat een aantal wegen in het buitengebied erg smal is. Om het zware verkeer goed te ontsluiten bevelen wij aan, bij locaties waar meerdere grote bedrijven bij elkaar zijn gelegen, de smalle wegen te verbreden. Dit kan bijvoorbeeld door middel van grasbetonstroken en/of passeerhavens, zodat de toename van het aantal bewegingen kan worden gedragen.

veerkeersveiligheid

Een eventuele toename van zwaar verkeer kan gevolgen hebben voor de verkeersveiligheid. Met name op de smalle wegen kan zwaar verkeer zorgen voor onveilige verkeerssituaties. De risico's voor 'onbeschermde' verkeersdeelnemers (langzaam verkeer zoals fietsers) zullen bij toename van zwaar verkeer toenemen. De risico's voor die doelgroep spelen vooral op het lokale wegennet, dus niet op provinciale wegen omdat deze 2 verschillende groepen verkeersdeelnemers daar veelal gescheiden zijn.

De ervaring leert dat de hierboven omschreven categorie zwaar verkeer, typisch bestemmingsverkeer is. Dit zware verkeer zal de woonkernen doorgaans mijden. Het ongevalrisico in de woonkernen zal naar verwachting dus weinig veranderen.

Aangezien in de huidige situatie dezelfde categorie zwaar verkeer in het gebied rijdt, zijn de overige verkeersdeelnemers reeds bekend met dit type verkeer. Door ontwikkeling van het buitengebied verandert wellicht alleen het aantal bewegingen met zwaar verkeer. Omdat de verkeerssituatie tot op heden niet heeft geleid tot grote veiligheidsrisico's wordt de toename van zwaarverkeer toelaatbaar geacht.

externe ontsluiting

Indien 3 nieuwe bedrijven in het LOG worden geplaatst zullen mogelijk aanpassingen nodig zijn van de infrastructuur ten aanzien van in- en uitritten en kunstwerken (bijvoorbeeld een waterkering of een brug).

Voor de 3 sterlocaties zijn reeds goede ontsluitingsmogelijkheden aanwezig. Hiervan zijn geen negatieve effecten te verwachten.

Bij doorgroei van andere bedrijven zal van geval tot geval moeten worden beoordeeld of de ontsluitingsmogelijkheden toereikend zijn en of een toename van zwaar verkeer niet leidt tot problemen.

verkeersafwikkeling

Vrachtverkeer vanuit het buitengebied zal via grotere lokale wegen en provinciale wegen haar verdere weg richting snelwegen A35, A1 en N36 vervolgen. Deze route gaat door relatief onbebouwd (woon)gebied, de kans op overlast is hierdoor gering.

Het aandeel vrachtverkeer is relatief gering waardoor deze weinig effect zal hebben op de verkeersafwikkeling. Bij gebieden met een matige infrastructuur (smalle, kronkelige plattelandswegen) is een sterke groei van verkeer niet wenselijk.

5.3.9 externe veiligheid

wegverkeer

Door ontwikkelingen in het buitengebied kunnen transporten met gevaarlijke stoffen toenemen. Hierbij wordt gedacht aan LPG transport tbv bevoorrading van agrarische bedrijven en transport van procesondersteunende activiteiten (gevaarlijke reinigingsmiddelen en mogelijk gevaarlijke afvalstoffen zoals filterafval).

Het aantal transporten en de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die in het buitengebied worden vervoert neemt echter geen grote vlucht. Gemiddeld zal eens per 2 weken een vrachtauto met een gevaarlijke stof (in verschillende gradaties) een bedrijf bezoeken. In de huidige situatie vinden dezelfde typen transporten plaats om de bestaande bedrijven te bevoorraden. Indien bedrijven groeien en er 3 bedrijven bijkomen gaat het dus om een geringe toename.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg is aan strenge regels gebonden. Door het toezicht en de naleving van die regels op en door de transportsector is het veiligheidsklimaat in Nederland goed. In die regels is ondermeer bepaald dat woonkernen ontzien dienen te worden bij niet bestemmingspecifiek transport van gevaarlijke stoffen. Het transport van gevaarlijke stoffen door de woonkernen zal in de toekomst (als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan) dan ook niet noemenswaardig toenemen.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de wegen in het buitengebied zal gezien het aantal transporten en de aard van de transporten, geen gevolgen hebben voor het plaatsgebonden risico. Er wordt ruimschoots voldaan aan de normen voor het plaatsgebonden risico. Vanwege de relatief lage bevolkingsdichtheid in het buitengebied gebied levert het vervoer van gevaarlijke stoffen in het buitengebied ook geen problemen op voor het groepsrisico. De norm voor het groepsrisico (oriënterende waarde) wordt nergens overschreden. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg levert in de toekomst dan ook geen veiligheidsknelpunten op.

Overige transportassen

In het buitengebied van Almelo bevindt zich een spoorlijn waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Daarnaast worden over het water (Twentekanaal) gevaarlijke stoffen vervoerd. Door inplaatsing van 3 nieuwe bedrijven in het LOG, ontwikkeling van de 3 sterlocaties en groei van de bestaande veehouderijen, verandert de veiligheidssituatie niet ten aanzien van deze 2 bronnen.

Leidingen

Hoogspanningleidingen

De specifieke veiligheidszones zijn voor de aanwezige hoogspanningsverbindingen niet berekend. De vastgestelde indicatieve zones voor de in het plangebied aanwezige hoogspanningsverbinding betreffen.

Lijn	Spanning kV	Indicatieve zone
weideweg-tusveld	110, 380	2x 145 meter
tusveld-mosterdpot	110	2x 50 meter
hessen_knp1-tusveld	380	2x 135 meter

Voor stallen geldt deze beperking niet, maar zal vooraf wel aan de leidingbeheerder toestemming moeten worden gevraagd of er bedrijfsgebouwen onder het tracé mogen worden gerealiseerd (ivm risico's bij kabelbreuk, e.d.).

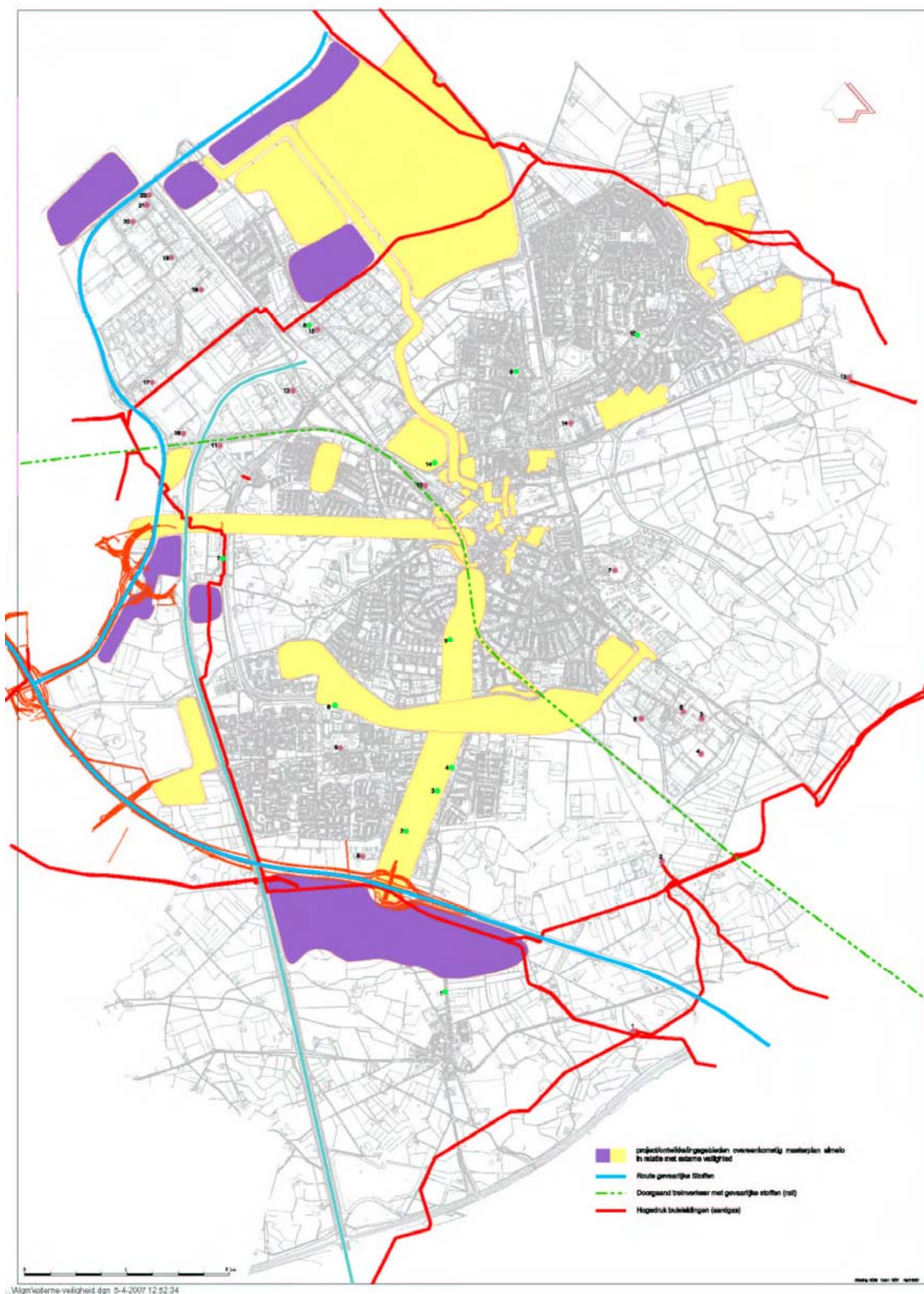
Buisleidingen ~ Aardgasleidingen

Het plangebied wordt doorsneden door een aantal ondergrondse gasleidingen (zie onderstaande kaart).

Bij inplaatsing van nieuwe en doorgroei van bestaande intensieve veehouderijen in de buurt van de aardgasleiding dient voldoende afstand gehouden te worden tot de leiding.

117

Figuur 14 kaart externe veiligheid

bedrijvigheid

Bij de uitbreiding en inplaatsing van nieuwe bedrijven in het buitengebied dient rekening gehouden te worden met eventuele veiligheidsrisico's van bedrijven. Veiligheidsrisico's voor de omgeving kunnen worden versterkt indien risicovolle bedrijven in de nabijheid van elkaar worden geplaatst. Intensieve veehouderijen worden in de systematiek van risicobenadering niet getypeerd als risicovol bedrijf. Intensieve veehouderijen vallen normaliter dan ook niet onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi). De uitbreiding van bestaande veehouderijen en het toevoegen van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven in het buitengebied, heeft doorgaans dan ook geen gevolgen voor het veiligheidsrisico van de omgeving. Bij bepaalde typen intensieve veehouderijen is het noodzakelijk te beschikken over grote verwarmingsinstallaties. Om de verwarmingsinstallaties te voorzien van brandstof wordt veelal gebruik gemaakt van grote bovengrondse gasopslagtanks (voor bijvoorbeeld propaan). Grote bovengrondse gasopslagtanks van meer dan 13m³ vallen wel onder de werkingssfeer van het Bevi. Indien intensieve veehouderijen in het buitengebied een bovengrondse gasopslagtank willen plaatsen van meer dan 13 m³, dient dus rekening te worden gehouden met de voorschriften uit het Bevi/Revi. Gezien de aan te houden afstanden tussen de bouwblokken op grond van de gebiedsvisie en bijvoorbeeld geurnormering, wordt verwacht dat de in het Bevi genoemde afstanden voldoende worden gerespecteerd en de veiligheidsrisico's in het gebied binnen de normen blijven.

Bij de behandeling van de individuele vergunningaanvragen zal de gemeente Almelo toetsen of aan Bevi / Revi wordt voldaan.

Aanwezige bedrijven

Binnen het plangebied is één bedrijf aanwezig dat valt onder het Bevi. Dit is het garagebedrijf aan de Pastoor Ossestraat 45 te Bornerbroek. Dit bedrijf beschikt over een lpg-installatie, welke onder het Bevi valt. Aan de Stobbenhorst 5a is een meet- en regelstation gelegen. Dit is geen bevi-inrichting maar de locatie kent wel een veiligheidscontour. De veiligheidscontouren van deze 3 bedrijven zijn beperkt. In de omgeving van deze 3 aanwezige bedrijven zijn ontwikkelingen van andere functies niet aan de orde. Nieuwe bevi-inrichtingen worden in het bestemmingsplan uitgesloten.

In het buitengebied zal ook na eventuele inplaatsing van nieuwe agrarische bedrijven en doorgroei van bestaande bedrijven voldaan worden aan de eisen op het gebied van externe veiligheid. Er zijn geen verschillen voor beide varianten.

5.4 OMGEVINGSKWALITEIT

De gemeente Almelo streeft bij inrichtingsplannen naar een optimale kwaliteit van de leefomgeving. Leefkwaliteit gaat niet alleen over geluids- en stankoverlast, bodem- en luchtverontreiniging, maar ook over veiligheid, variatie, groen, bereikbaarheid en levendigheid. Kortom het beoordelen van de cumulatie van effecten op de omgeving, mate van toename/afname van de bestaande omgevingskwaliteit vanuit het samenspel van ecologie, economie en sociologie.

VROM heeft verschillende meetmethoden voor het bepalen van leefkwaliteit op een rij gezet. Aan de hand van de meetmethoden kan beoordeeld worden of er een aanvaardbare leefkwaliteit is in een gebied. Een deel van de nagestreefde leefkwaliteit is vastgelegd in diverse gemeentelijke beleidsnota's.

Bij een vergelijk van de nagestreefde leefkwaliteit zoals verwoord in de beleidsnota's en de vertaling daarvan in ondermeer het bestemmingsplan kan gesteld worden dat veel

maatregelen zijn of worden getroffen om de leefkwaliteit op een adequaat niveau te houden.

5.4.1 Gezondheidsaspecten

In het voorjaar van 2008 heeft het RIVM (ism o.a. de Universiteit van Utrecht) een analyse gegeven van de volksgezondheidseffecten van schaalvergroting van intensieve veehouderijbedrijven. Hieruit zijn de volgende conclusies naar voren gekomen

- De bijdrage aan de concentraties op leefniveau lijkt gering. Uit het onderzoek blijkt dat er geen relatie te leggen is tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten. Uit het beschikbare onderzoek blijkt wel dat omwonenden vaak meer klachten (o.a. aan de luchtwegen) melden.
- Een verband tussen de grootte van intensieve veehouderijen en het voorkomen en de verspreiding van infectieziekten (veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen) en antibioticumresistentie (MRSA) is op basis van de beschikbare kennis niet eenvoudig vast te stellen.
- In de landbouwontwikkelingsgebieden zullen zowel de bedrijfsgrootte als de vee-dichtheid toenemen. Dat heeft lokaal een negatief effect op het voorkomen en verspreiden van infectieziekten en antibioticumresistentie. Dit kan worden beperkt door een voldoende grote afstand tussen bedrijven.
- Schaalvergroting zal in de meeste gevallen gepaard gaan door sloop van oudere gebouwen en vervanging door nieuwbouw. Hierdoor is het mogelijk maatregelen wat betreft hygiëne en ventilatie te treffen die de ongewenste verspreiding van micro-organismen kunnen verminderen. Andere kansen zijn het integreren van meerdere schakels, extra inzet van nieuwe technologieën en samenwerkingsverbanden voor het verwerken van reststromen (bijvoorbeeld mest).

In opdracht van de Tweede Kamer heeft de Raad voor Dieraangelegenheden de verschillen ten aanzien van dierenwelzijn (inclusief diergezondheid) onderzocht tussen de bestaande gezins- of familiebedrijven en de zogenaamde megabedrijven. De raad concludeert in haar advies aan de Tweede Kamer (februari 2008):

- Dierenwelzijn inclusief diergezondheid zal in megabedrijven in beginsel niet beter of slechter zijn dan in de huidige familiebedrijven
- Megabedrijven bij elkaar plaatsen geeft grotere diergezondheidsrisico's dan wanneer grote onderlinge afstand aangehouden wordt.
- Met betrekking tot (aangifteplichtige) dierziekten is er in geval van familiebedrijven sprake van een relatief grote kans op een relatief kleine ramp en op megabedrijven is er sprake van een relatief kleine kans op een absoluut grote ramp.
- Voor grote en kleine bedrijven geldt: bij gesloten bedrijfsvoering is de kans klein, bij niet-gesloten bedrijfsvoering is er een grotere kans door meer aanvoer van levende dieren
- In landbouwontwikkelingsgebieden wordt door de verdere verdichting lokaal de kans op een ramp met betrekking tot diergezondheid groter.

conclusies

Om het woon- en leefklimaat van de burgers in het buitengebied niet te zwaar aan te tasten, dient inplaatsing van nieuwe bedrijven en grootschalige uitbreiding van bestaande bedrijven in de gebieden waar relatief veel woningen staan voorkomen te worden. Uit deze redenering volgt dat de ontwikkelingsmogelijkheden uit het bestemmingsplan voor het buitengebied aansluiten bij deze doelstelling.

De ontwikkeling van het buitengebied hoeft met inachtnahme van de adviezen uit andere onderzoeken, deze planMER niet tot een ingrijpende aantasting van de leefkwaliteit te leiden. In het bestemmingsplan en in de vergunningen kunnen maatregelen en voorzieningen ter bescherming van het milieu en de omgeving worden geborgd.

5.5 NATUUR EN EFFECTEN OP NATUUR (VOORTOETS PASSENDE BEOORDELING)

5.5.1 Inleiding

Gemeente Almelo is voornemens het bestemmingsplan voor het gehele buitengebied van Almelo te herzien. In het bestemmingsplan worden de mogelijkheden geregeld voor natuurontwikkeling (EHS), de schaalvergroting in de landbouw (maximaal drie sterlocaties), nieuwvestiging van maximaal drie bedrijven, recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden van niet-agrarische bedrijven. Ook zal het nieuwe bestemmingsplan bestaande activiteiten planologisch regelen (zoals evenementen). Met deze mogelijkheden binnen het nieuwe bestemmingsplan zijn negatieve effecten op nabijgelegen beschermde natuurgebieden en -waarden op voorhand niet uit te sluiten. De effecten hebben met name betrekking op een toename in ammoniak (*vermesting en verzuring*) door nieuwvestiging of uitbreiding van veehouderijen en een toename in recreatie (*verstoring*). Overige door LNV opgestelde effectenindicatoren zijn niet te verwachten en daarmee niet meegenomen in dit onderzoek. De effectenbeoordeling van vermesting, verzuring en verstoring op aanwezige natuurwaarden komt in dit hoofdstuk aan de orde.

In deze paragraaf wordt de methodiek van het onderzoek beschreven, komt het wettelijke kader ter sprake en wordt de huidige situatie van de nabij gelegen natuurgebieden en huidige ammoniakdepositie en recreatie besproken. Verder worden de vermestende, verzurende en verstorende effecten van het toekomstige bestemmingsplan op nabij gelegen natuurwaarden besproken.

5.5.2 Onderzoeksmethodiek

Via de kaartbibliotheken van het Natuurloket, het Ministerie van LNV en de Provincie Overijssel kan worden nagegaan of in of nabij het plangebied een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 of in de Ecologische Hoofdstructuur ligt. Via deze bronnen is nagegaan voor welke soorten en/of habitats deze gebieden zijn aangewezen en voor welke invloeden deze aangewezen soorten en habitats gevoelig zijn. Van gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 gaat ook een externe werking uit.

5.5.3 Wettelijk kader

Het wettelijk kader is eveneens beschreven in de bijlagen van deze planMER. Echter omdat de voortoets ook als zelfstandig leesbaar element moet zijn te raadplegen, is onderstaand het relevante wet- en regelgeving en beleid opgenomen.

Natuurbeschermingswet 1998

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Op grond van deze wet is het verboden projecten of

andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied moet een habitattoets worden verricht. Voor een project dat direct verband houdt met het beheer van het gebied kan voldaan worden met een goedgekeurde gedragscode.

Een habitattoets wordt uitgevoerd met als eerste stap: de oriëntatiefase. In de oriëntatiefase moet worden nagegaan welke (gecumuleerde) effecten als gevolg van de activiteit te verwachten zijn. Deze effecten worden bekeken in relatie tot de kwetsbaarheid van het gebied en de gunstige instandhouding van desbetreffende soorten. De volgende conclusies zijn dan mogelijk:

- Volgt uit de oriëntatiefase de conclusie dat zeker geen sprake is van een negatief effect, dan hoeft geen vergunning te worden aangevraagd.
- Is sprake van een mogelijk negatief effect, maar is zeker geen sprake van een significant negatief effect, dan moet een vergunning worden aangevraagd op basis van een verslechterings- of verstoringstoets.
- Als middels verzachtende maatregelen de niet significante negatieve effecten kunnen worden beperkt, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten niet wordt verslechterd en geen verstoring van de soorten plaatsvindt, kan een vergunning worden afgegeven.
- Als kans bestaat op een significant negatief effect moet een passende beoordeling worden gemaakt. Gedeputeerde Staten kunnen een vergunning alleen verlenen als alternatieve oplossingen voor het project ontbreken, sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en de initiatiefnemer vooraf en tijdig compensatiemaatregelen treft.

Artikel 15a, lid 1 van de (nieuwe) Natuurbeschermingswet 1998 stelt dat het besluit tot aanwijzing als Natuurmonument in het kader van de Natuurbeschermingswet vervalt als aanwijzing tot Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied in het kader van de Natuurbeschermingswet voor hetzelfde gebied van toepassing is, behalve ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, zoals bepaald in het vervallen besluit (artikel 15a lid 3). In gebieden waar geen sprake is van 'dubbele' aanwijzing gelden nog steeds de beschermingskaders uit het aanwijzingsbesluit tot beschermd Natuurmonument.

123

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Iedere provincie geeft op haar eigen manier invulling aan deze EHS. De EHS in Overijssel bestaat uit een duurzaam stelsel van onderling samenhangende natuurgebieden. Doel hiervan is primair om internationale afspraken over behoud van de biodiversiteit te kunnen nakomen. Daarnaast heeft de EHS een belangrijke functie voor het recreatief gebruik en welbevinden van de bewoners van de provincie.

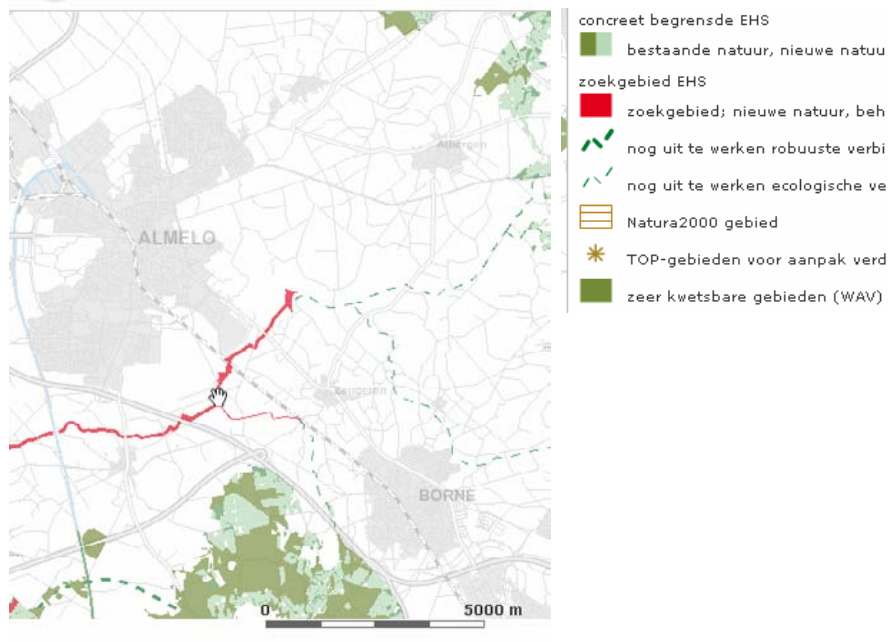
behoud en versterking van de biodiversiteit in Overijssel;

- ontwikkeling van grotere eenheden natuur en meer aaneengesloten natuur;
- versterken van de interne samenhang van bestaande natuur- en bosgebieden;
- scheppen van gunstige milieu- en wateromstandigheden gericht op de vastgestelde natuurdoelen;
- verminderen van versnippering en verstoring.

Als beleid voor de gehele EHS geldt het “nee-tenzij-beleid”; geen nieuwe ontwikkelingen die de kwaliteit aantasten. Ruimtelijke ontwikkelingen binnen de EHS, met significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied, zijn in beginsel niet toegestaan. Een ontwikkeling kan alleen doorgaan als geen reële alternatieven mogelijk zijn en sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren (bron: Herbegrenzing Ecologische Hoofdstructuur Overijssel).

Wet ammoniak en veehouderij

De Wet ammoniak en veehouderij (hierna te noemen Wav) beschermt zeer kwetsbare gebieden tegen de uitstoot van ammoniak die wordt veroorzaakt door veehouderijen. Op grond van deze wet wijzen Provinciale Staten gebieden aan die als zeer kwetsbaar worden aangemerkt. In deze gebieden en een zone van 250 meter hieromheen is uitbreiding of het nieuw vestigen van veehouderijen beperkt. Buiten deze grens gelden met betrekking tot dat die gebieden geen beperkingen, tenzij overige wetgeving anders zegt (Natuurbeschermingswet 1998). Zeer kwetsbare gebieden kunnen alleen aangewezen worden als ze in de Ecologische Hoofdstructuur gelegen zijn. Voor inrichting waartoe een gpbv-installaties behoort moet een milieuvergunning worden geweigerd indien niet kan worden voldaan aan voorschriften die vanwege de technische kenmerken en de geografische ligging van de installatie of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden moeten worden gesteld, maar die niet met toepassing van de in aanmerking komende beste beschikbare technieken kunnen worden gerealiseerd

Figuur 16 Ligging EHS en zeer kwetsbare gebieden (Wav) nabij Almelo [omgevingsvisie Overijssel, 2009]]

5.5.4 **Huidige situatie**

In en nabij het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op minimaal 5.000 meter afstand van het plangebied. Het betreft het Natura 2000-gebied "Engbertsdijkswenen", dat ten noorden van het plangebied ligt. Het Natura 2000-gebied "Wierdense Veld" ligt op ruim 7.000 meter afstand ten westen van het plangebied.

Nabij het buitengebied van Almelo ligt op ongeveer 300 meter afstand het beschermde natuurmonument "Heideterrein Twickel". Verder zijn enkele gebieden in het buitengebied aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Natuurgebieden die binnen de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbaar liggen ten zuiden van het buitengebied. De huidige situatie van deze gebieden worden hieronder besproken.

Natura 2000-gebied "Engbertsdijkswenen"

Engbertsdijkswenen is een restant van een groot voormalig veengebied. De Engbertsdijkswenen is nu een vrijwel geheel afgegraven hoogveengebied. De meest grootschalige vervening vond plaats in de periode 1850 tot 1950. Omdat de randen geheel zijn afgegraven, steekt het gebied ver boven het omringende landschap uit. Het gebied herbergt een restant niet afgegraven veen. Deze omvangrijke hoogveekern is voor boekweit-brandcultuur gebruikt, maar niet verveend en tijdig tegen verdere verdroging beschermd. Een groot deel van het overige veen is tot circa 1940 in gebruik geweest voor boekweit-cultuur.

Om wegzijging tegen te gaan, was het nodig het gebied (hydrologisch) te isoleren. Daartoe is het gebied gecompartmenteerd door middel van dammen. Buiten de actieve hoogveekern bestaat het gebied uit natte heide, waarin ook drogere delen aanwezig zijn. Langs de randen van het gebied zijn enkele kleine berkenbossen te vinden (bron: ontwerpbesluit Engbertsdijkswenen).

Engbertsdijkswenen is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van het voorkomen van onderstaande habitats en vogelsoorten:

- Droge Europese heide
- Actief hoogveen
- Herstellende hoogvenen
- Kraanvogel
- Geoorde fuut
- Toendrarietgans

Engbertsdijkswenen en daarmee de aanwezige habitats en vogels zijn zeer gevoelig voor vermessing, verzilting en verdroging (uitgezonderd Droge Europese heide). Daarnaast is de kraanvogel zeer gevoelig voor versnippering en verstoring (zowel optische als mechanische). Het natuurgebied is gevoelig voor oppervlakte verlies, versnippering, verontreiniging en verstoring (effectenindicator LNV). Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied worden met het nieuwe bestemmingsplan alleen effecten verwacht door vermessing, verzuring en verstoring.

Kritische depositiewaarden voor stikstof (*vermessing* en *verzuring*) verschillen per habitatgebied. Voor droge heide, actieve hoogvenen en herstellende hoogvenen geldt een

kritische depositie waarde van respectievelijk 1100 mol, 400 mol en 400 mol N/ha/jr (Van Dobben & van Hinsberg, 2008). Waarden voor recreatiedruk zijn niet bekend.

Beschermd natuurmonument Heideterreinen Twickel

Het beschermde natuurmonument maakt deel uit van het landgoed Twickel. Het ongeveer 4000 hectare grote landgoed bestaat uit bossen, natuurterreinen, cultuurgronden en bijbehorende boerderijen en overige gebouwen. Het beschermde natuurmonument bestaat uit vijf heideterrein in de omgeving van Delden die samen ongeveer 190 hectare groot zijn.

De beschermde gebieden bestaan uit vochtige en natte heide, voedselarme vennen en moerassen, schraalgrasland en broekbosjes omgeven door loof- en naaldbossen. In twee deelgebieden liggen kleine landbouwenclaves, die een integrerend onderdeel uitmaken van het beschermd natuurmonument. In de relatief uitgestrekte en gaaf ontwikkelde natte dopheide- en venvegetaties komen verschillende zeldzame plantensoorten voor als kleine en ronde zonnedaauw, veenbies, beenbreek en klokjesgentiaan. Vogelsoorten als dodaars, wintertaling, wulp, boompieper en geelgors komen in grote aantallen broedend voor. In de aangrenzende bossen broeden ondermeer houtsnip, sperwer, buizerd en ransuil. Waargenomen soorten in het plangebied zijn de levenbarende hagedis, heikikker, heideblauwtje en kleine ijsvogel (Aanwijzingsbesluit beschermd natuurmonument heideterrein Twickel, 1991). Het heideterrein Boddenbroek, dat onderdeel uitmaakt van het beschermde natuurmonument, is verder aangewezen als Natura 2000-gebied "Boddenbroek".

De heideterreinen zijn afhankelijk van voedselarme en vochtige situaties. Dit betekent dat een toename in ammoniakdepositie (*vermesting*) en grondwaterstandverlaging (*verdroging*) een negatief effect kan hebben op de soorten binnen het beschermde natuurmonument. De heideterreinen zijn aangewezen als bestaande natuur in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur en gedeeltelijk als zeer kwetsbaar gebied (Wav). Voor beschermde natuurmonumenten zijn geen kritische depositiewaarden voor stikstof opgesteld. Echter voor Boddenbroek, dat onderdeel uitmaakt van het beschermde natuurmonument, zijn wel kritische waarden aangegeven. Aangezien de natuursituatie van de overige heideterreinen van Twickel niet veel afwijken van de natuurwaarden in Boddenbroek wordt voor dit natuurmonument de kritische waarden van Boddenbroek gebruikt. De laagste kritische depositiewaarde van het gebied is 410 mol/ha/jr

Ecologische hoofdstructuur

Binnen het plangebied ligt een bosgebied dat concreet aangewezen is als bestaande natuur binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Door het plangebied stroomt verder watervoerende elementen die aangewezen zijn als nieuwe natuur. Verder ligt ten zuiden van het plangebied op ongeveer 300 meter een natuurgebied binnen de EHS, het betreft het heideterrein ten zuiden van de A35. Een ander gebied aangewezen als bestaande natuur ligt op ongeveer 3.000 meter afstand ten noordoosten van het plangebied. Dit betreft een heideterrein met vennen en bosschages genaamd Schultenwolde en Hondenvan. Beide EHS natuurgebieden betreffen gelijkwaardige natuur, namelijk heideterrein met vennen en bossen. Hiervoor gelden dezelfde kritische waarden als genoemd onder beschermd natuurmonument Heideterreinen Twickel. Deze gebieden zijn afhankelijk van voedselrijke en voornamelijk vochtige situaties.

In het buitengebied van Almelo zijn enkele waterlopen aangewezen als zoekgebied voor nieuwe natuur. Deze waterlopen stromen ten oosten van de kern Almelo.

Zeet kwetsbare gebieden in het kader van de Wav

Binnen het plangebied ligt een voor vermessing en verzuring zeer gevoelige gebied. Dit gebied is als zeer kwetsbaar gedefinieerd in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav).

Overige natuurwaarden

De overige aanwezige plekken met natuurlijke waarden liggen verspreid in het buitengebied en zijn afzonderlijk te bepalen op hun natuurlijke waarde. Het betreft bossen in de beekdalen en op de dekzanden, heidegebieden en beken en kanalen:

- Nijreesbos/ Dikkersbos:
Het Nijreesbos is ongeveer 1000 hectare groot en bestaat uit een droog wintereiken-beukenbos en een behoorlijk aandeel naaldbos. In dit bos is sprake van voedselrijke omstandigheden en een grote verscheidenheid aan droge en natte gebieden. Het bos is van belang als verblijfplaats, kolonieplaats, broedplaats en foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen, vogels als de groene specht, zwarte specht en ijsvogel en reeën;
- Bos bij Huize Almelo (heideontginning):
Het kasteel Huize Almelo staat in hartje stad. Via de Graven-allee, de oorspronkelijke, twee en een halve kilometer lange oprijlaan (die doorloopt tot aan het Kanaal Almelo-Nordhorn) staat huize Almelo in verbinding met het buitengebied;
- Krikkenhaar:
In het buitengebied is aan weerszijden van de A35 het heidegebied Krikkenhaar gelegen. Het gebied herbergt verschillend soorten flora en fauna (vogelsoorten, reptielen en amfibieën). Op basis van provinciale inventarisatiegegevens komen in Krikkenhaar heidespecifieke planten voor als tormentil, struikheide, dopheide, veenbies, wilde gagel, kleine zonnedaauw en klokjesgentiaan. Deze soorten zijn afhankelijk van voedselarme, zurige systemen en vochtige locaties, uitgezonderd struikheide (Waterschap Regge en Dinkel, 2006);
- Beken/kanalen:
De aanwezigheid van vochtige milieus en dan met name kwelomstandigheden is ecologisch van waarde. Deze milieus zijn zeldzamer geworden als gevolg van de landbouwkundige verbetering van ontwatering en afwatering. Met name in de beekdalen, maar ook rond het Twentekanaal, komen kwelgebonden vegetaties voor;
- Buitenplaatsen:
Ten westen van Almelo ligt de buitenplaats 'de Bellinckhof' en de voormalige buitenplaats 'het Beeklustpark'. Ook deze buitenplaatsen zijn, vanwege het kleinschalig en afwisselend landschap, van belang voor flora en fauna.

Een bindende factor voor de natuurlijke waarden in het buitengebied zijn de verspreid voorkomende beplantingselementen. Deze vormen een fijnmazig netwerk tussen de verspreid voorkomende natuurlijke waarden. De aanwezigheid van beplantingselementen in de vorm van houtwallen, houtsingels, hagen, bosjes, boomgroepen, weg- en erfbeplanting is landschappelijk en ecologisch van grote waarde. De houtopstanden hebben visueel ruimtelijke betekenis, met name de oudere elementen verduidelijken de historische landschapsstructuur. De beplantingselementen vormen ecologische verbindingen tussen grotere bossen en natuurterreinen en zijn belangrijk voor het in stand houden van de bestaansmogelijkheden van flora en fauna.

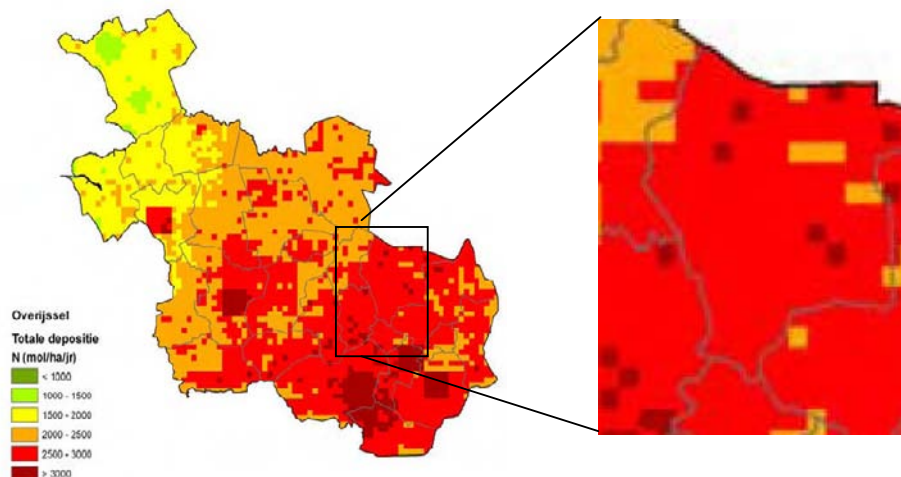
Op basis van de landschapsopbouw zijn er verschillen te verwachten in natuurtypen binnen het buitengebied. Het (zuid)oosten wordt gekenmerkt door zandgronden met een voorzichtige overgang naar het Twentse coulissenlandschap (kleinschalig, bosjes, houtwallen, droge en natte kenmerken), terwijl het noord(westen) de overgang naar nattere veenontginningen inluidt.

Ammoniakdepositie

Door het milieuplanbureau wordt voortdurend onderzoek gedaan naar de achtergronddepositie van ammoniak in Nederland. Op basis van emissiecijfers en metingen wordt periodiek de gemiddelde depositie berekend met een resolutie van 5 x 5 kilometer. Ter hoogte van het dichtsbijzijnde voor verzuring gevoelige gebied, bedroeg de achtergronddepositie vorig jaar tussen de 2500 en 3000 mol stikstof per hectare per jaar (zie afbeelding 15) [Alterra, 2008].

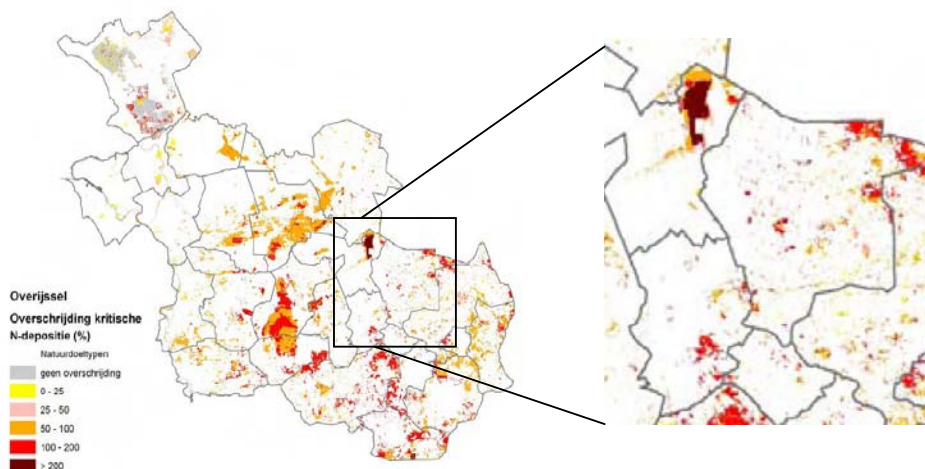
De N depositie in Overijssel wordt grotendeels overheerst door de bijdrage van de 'achtergronddepositie'. Welke hier bestaat uit NH₃ depositie ten gevolge van de bronnen buiten Overijssel en de niet landbouwbronnen binnen Overijssel en alle NO_x bronnen binnen en buiten Overijssel. Deze bedraagt gemiddeld 1831 mol N ha/ jr ofwel 76% van de totale depositie. Het resterende deel, 24% wordt bepaald door de ammoniakemissie vanuit de Overijsselse landbouw.

Figuur 17 Totale stikstofdepositie in Overijssel [Alterra, 2008].

De voorgaande afbeelding laat tevens zien in hoeverre de normen voor de stikstofdepositie (kritische depositiewaarden) in de huidige situatie reeds worden overschreden. Hieruit blijkt dat in de meeste delen van de huidige natuurwaarden rondom het buitengebied Almelo de kritische depositiewaarden reeds worden overschreden. Dit betekent niet dat de gewenste of bestaande natuur niet meer zou kunnen voorkomen, maar wel dat deze, vaak te hoge, stikstofdepositie leidt tot een geleidelijke teloorgang van de natuurwaarden.

Figuur 18 Totale stikstofdepositie in Overijssel, huidige overschrijding stikstofdepositie waarden [Alterra, 2008].

Recreatie

Recreatie gaat een steeds prominentere rol spelen in het landelijk gebied van Almelo. In het Streekplan 2000+ wordt gezinspeeld op synergie tussen stad en land. Versterking van recreatieve mogelijkheden krijgt daarbij voor de stadsrandzones een hoge prioriteit. Met name zal gewerkt moeten worden aan de verbetering van de recreatieve infrastructuur. Dit wordt ook onderschreven in de regionale ontwikkelingsvisie de Driehoek.

Bij recreatieve voorzieningen wordt een onderscheid gemaakt in verblijfsrecreatie en dagrecreatie. Onder de noemer verblijfsrecreatie vallen bijvoorbeeld recreatiewoningen en campings. Onder de noemer dagrecreatieve voorzieningen vallen bijvoorbeeld maneges, volkstuinten en sportcomplexen.

Rond Tusveld zijn ongeveer 50 recreatiewoningen (deels permanent bewoond) gelegen. Er zijn twee campings gelegen in de gemeente Almelo, dit betreft camping 't Grasbroek en camping Pooksbelten. Camping 't Grasbroek is gelegen ten zuiden van Almelo aan de gelijknamige recreatieplas. Het betreft een professioneel recreatiebedrijf met een jeugdherberg en een restaurant. Ook zijn er survivalactiviteiten mogelijk. De recreatieplas 't Grasbroek wordt gebruikt voor (betaald) zwemmen, surfen en jetski. Camping Pooksbelten is gelegen ten oosten van Almelo aan het kanaal Almelo-Nordhorn (Robbenhaarsweg 11). De camping biedt mogelijkheden voor recreatieactiviteiten aangezien deze is gelegen aan een knooppunt van fietsroutes en viswater.

Verder zijn bij de agrarisch bedrijven aan Tusveld 30 en Grasbroekweg 1 minicampings gelegen. Op Krikkenhaar 11 bevindt zich het Natuurvriendenhuis Krikkenhaar. Het huis ligt op een beschut bosterrein van 4 hectare en biedt ruimte aan groepen tot 50 personen.

Kanovaren is mogelijk op de Bornsebeek. Verder bieden het Twentekanaal, het kanaal Almelo-Nordhorn en de plas Grasbroek volop mogelijkheden voor zwemmen, vissen of kanoën. De Leemslagenplas is nog niet toegankelijk maar dit zal in de toekomst wel gebeuren.

De diverse onverharde wegen zijn ideaal voor paardrijden. Er zijn bewegwijzerende routes en mogelijkheden voor stallingsmogelijkheden. In het buitengebied bevinden zich

tevens enkele maneges. De ontzandingsplas (Leemslagen bv) is gelegen ten zuiden van de jachthaven en is nog niet ingericht als recreatiegebied. Bij horecagelegenheid 't Maatveld, Tusveld 31, is een midgetgolfbaan aanwezig. In het buitengebied van de gemeente Almelo zijn verder de volgende verenigingen aanwezig die gericht zijn op recreatie: Voetbalvereniging, Schuttersvereniging, Hondendressuurvereniging en Buitensportvereniging.

5-5-5 *Toekomstige situatie*

In de toekomstige situatie wordt onderscheid gemaakt tussen de autonome ontwikkeling en de ontwikkelingen dat het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt. De toekomstige situatie wordt per effect besproken, hier wordt onderscheid gemaakt tussen ammoniak en recreatie.

Ammoniak (vermesting en verzuring)

Autonome ontwikkeling

Uit het in 2008, door Alterra verrichte ammoniakonderzoek blijkt dat de gebiedseigen bijdrage als gevolg van de autonome ontwikkeling op Engbertsdijkswen zal dalen met ca 27% van 8422 kg NH₃/jr naar 13431 kg NH₃/jr. Op Boddenbroek ligt deze autonome daling lager, namelijk 54 %. Lokaal kunnen er dus flinke depositiereducties plaatsvinden als gevolg van de autonome ontwikkeling, maar aangezien de totale depositie erg hoog ligt is de afname ten opzichte van de totale N depositie niet groot. De totale N reductie op Engbertsdijkswen neemt af met 3%, terwijl de totale N depositie op Boddenbroek met 26% afneemt. Hiermee zal de natuur de kritische depositiewaarde niet bereiken. Wel is er sprake van een daling en daarmee draagt het bij aan de verbetering van de milieucorndities voor natuur (Alterra, 2008).

Toename van 3 nieuwe bedrijven in LOG, doorgroei van 3 sterlocaties en 30% groei bestaande levensvatbare bedrijven.

In het kader van een ander landbouwontwikkelingsgebied (in Gelderland) heeft Alterra in juni 2009 uitvoerig ammoniakonderzoek gedaan naar de effecten van de nieuwvestiging van vijftien nieuwe grote intensieve veehouderijen in een LOG. Dat LOG lag op slechts enkele honderden meters afstand van een Natura 2000 gebied.

Bij het betreffende onderzoek zijn verschillende varianten (geclusterd, gebundeld en verspreide ontwikkeling) doorgerekend waarbij eveneens rekening is gehouden met een forse groei van de bestaande bedrijven met voldoende bestaansrecht (>70 NGE en bedrijfsopvolging) binnen en buiten het LOG, en alle andere veehouderijen bedrijven binnen de gemeenten. Dus ook de grondgebonden veehouderij is meegenomen.

Uit het onderzoek is gebleken dat nieuwvestiging van 15 omvangrijke intensieve veehouderijbedrijven in combinatie met de reductie als gevolg van de autonome ontwikkeling (de stoppers; bedrijven < 40 NGE), netto leidt tot een afname van de gebiedseigen ammoniakdepositie. De reductie als gevolg van de autonome ontwikkeling is groter dan de toename van nieuwvestiging, indien uitgegaan wordt van implementatie van de AMvB huisvesting en IPPC.

Wel zijn duidelijke verschillen zichtbaar in spreidingsvarianten voor nieuwvestiging voor de piekbelastingen. Zo kan er bij een verspreide ontwikkeling sprake zijn van een piekbelasting op de dichtstbijzijnde rand van een natuurgebied, indien bedrijven die juist dichtbij een natuurgebied zijn gelegen, gaan groeien (of nieuwvestigen).

De conclusies van het onderzoek zijn interessant voor de situatie in Almelo. Immers kan hieruit beredeneerd worden dat de ontwikkelingsruimte uit het bestemmingsplan buitengebied niet hoeft te leiden tot een toename van ammoniakdepositie uit het gebied.

Voor Overijssel en meer specifiek voor Almelo worden min of meer dezelfde prognoses voor de ontwikkeling en toekomst van de veehouderij, gehanteerd als in Gelderland (en voor het studiegebied waarin het onderzoek van Alterra is verricht). Hieruit volgt dat bij eenzelfde marktontwikkeling de daling van ammoniakdepositie als gevolg van het aantal stoppende bedrijven min of meer gelijk gesteld kan worden als in het uitgevoerde ammoniak onderzoek van Alterra.

Aangezien de maximale ontwikkelingsvariant uitgaat van 3 nieuwe bedrijven in het LOG, de door groei van 3 sterlocaties en de groei van de levensvatbare bestaande bedrijven met 30%, kan gesteld worden dat de ontwikkelingsruimte van het bestemmingsplan buitengebied Almelo in vergelijking tot de ontwikkelingsruimte van het ammoniakonderzoek, erg beperkt is. Hieruit volgt dat de ammoniakemissie van nieuwe ontwikkelingen beduidend minder is dan die van het aangehaalde ammoniakonderzoek. (slechts 3 in plaats van 15 bedrijven). Er kan dan ook verwacht worden dat de autonome daling van ammoniak in het plangebied van het buitengebied van Almelo groter is dan de toename van ammoniak als gevolg van de maximale ontwikkelingsvariant uit het planMER.

Bovendien liggen de Natura 2000 gebieden, verder weg dan de natuurgebieden uit het ammoniakonderzoek van Alterra. Hierdoor kan gesteld worden dat de effecten van de ontwikkelingsruimte van het bestemmingsplan buitengebied Almelo voor deze natuurgebieden naar verwachting geringer zullen zijn.

Recreatie (verstoring)

Almelo heeft 72.000 inwoners. Het aantal inwoners van Almelo neemt elk decennia toe. Veel inwoners van Almelo recreëren graag in de directe omgeving. Daarnaast heeft Twente een grote aantrekkingskracht op recreanten van buitenaf en worden er veel initiatieven genomen om nog meer toeristen en recreanten te trekken.

Er mag dus worden verondersteld dat de recreatiedruk op het buitengebied toeneemt. Recreanten houden van fietsen en wandelen in een "authentieke" omgeving, onaangepaste cultuur- of natuurlandschappen en hebben vaak een beperkte actieradius waarbinnen zij hun activiteiten willen ontplooiën. Zij houden daarbij geen rekening met gemeentegrenzen. Recreatie kan dan ook niet uitsluitend gezien worden als een gemeentelijke aangelegenheid. Kenmerkende elementen (cultuurhistorie, maar ook een kanaal, landgoed of een uitspanning) kunnen voor bepaalde groepen recreanten een extra aantrekkingskracht hebben. Het gebied rondom de Gravenallee is Almelo's toplocatie als het gaat om recreatief vermaak. De combinatie van cultuur en natuur doet het goed. In het Masterplan voor Almelo wordt dan ook uitgegaan van een verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie.

Ook op perceelsniveau in het buitengebied zal de vraag naar recreatieve mogelijkheden toenemen, bijvoorbeeld als hergebruik van een beëindigd agrarisch bedrijf. De gemeente Almelo wil in haar ruimtelijke beleid op deze ontwikkelingen inspelen. Zij willen kansen scheppen voor nieuwe vormen van gebruik voor bestaande gebouwen met als doel de economische kracht en leefbaarheid van het landelijk gebied te behouden.

5.5.6 Effecten op Natuurwaarden

In deze paragraaf worden de effecten van de toekomstige, in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen op beschermde natuurwaarden besproken. Als eerste worden de effectenindicatoren die van belang zijn uitgelegd. Vervolgens wordt per beschermd natuurgebied de effecten (ammoniak en recreatie) besproken.

Het ministerie van LNV hanteert voor de 'voortoets' een 19-tal van effectindicatoren. Veel van deze indicatoren zijn niet of slechts beperkt relevant voor het onderhavige plan. In deze paragraaf worden alleen de meest leidende effectindicatoren besproken. De overige effectindicatoren worden niet verder belicht.

Effectenindicatoren

Vermesting

Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Verzuring

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verstoring (optisch en mechanisch)

Verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Natura 2000-gebied

Ammoniak (vermesting en verzuring)

Verzurende en vermestende effecten van ammoniak zijn bij relatief grote bedrijven meetbaar tot een afstand van ongeveer 10 kilometer. Aangezien nieuwvestiging grote levensvatbare bedrijven betreft en het plangebied op ongeveer 5 kilometer afstand ligt, dienen de vermestende en verzurende effecten bepaald te worden tot een afstand van 10 kilometer van het desbetreffende bedrijf.

Zoals eerder vermeld worden in de toekomstige situatie de kritieke depositiewaarden van de habitats nog steeds overschreden. Hierdoor zijn verzuring en vermesting van invloed op het Natura 2000-gebied. Voor de Natura 2000-gebieden zal naar alle waarschijnlijkheid in de beheerplannen beleid voor gemaakt worden. Momenteel hanteert provincie Gelderland overigens een drempelwaarde van 0,5% van de kritische depositiewaarde voor piekbelastingen op de Natura 2000 gebieden. In geval deze niet wordt overschreden hoeft geen toetsing in het kader van NB-wet worden uitgevoerd. Daarboven mag geen

toename van emissie en depositie plaatsvinden en zal saldering uitkomst moeten bieden. Deze voorlopige beleidslijn is afgestemd met LTO en GMF maar nog niet door de RvS getoetst en geldt alleen voor Natura 2000-gebieden (Alterra, 2009). De provincie Overijssel heeft aangegeven te willen aanhaken bij het interim toetsingskader van de provincie Gelderland, totdat er een nieuw toetsingskader ammoniak is.

Recreatie (verstoring)

In het buitengebied van Almelo liggen geen Natura 2000-gebied, het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op ruim 5 kilometer afstand. Op basis van de afstand wordt verwacht dat recreatie vanuit het buitengebied Almelo op deze locatie plaats vindt door middel van wandelen (beperkte mate) en fietsen. Het gebied is reeds opengesteld voor recreanten en daarmee wordt het wandelgedrag van bezoekers grotendeels gereguleerd. Verwacht wordt dat het nieuwe bestemmingsplan slechts voor een geringe toename van het aantal recreanten zal zorgen. Deze geringe toename (*verstoring*) niet leidt tot een (significant) negatief effecten op instandhoudingsdoelstellingen van aangewezen habitats en vogelsoorten.

Beschermde natuurmonument "Heideterreinen Twickel"

Ammoniak (vermesting en verzuring)

Het beschermde natuurmonument Heideterrein Twickel ligt op een kleine 300 meter afstand van de buitenste rand van het buitengebied Almelo. Indien nieuwvestiging op uitbreiding van agrarische bedrijven plaats vindt nabij dit beschermde gebied zijn negatieve effecten op de voedselarme natuurwaarden niet uit te sluiten. Ontwikkelingen kunnen dus wel invloed hebben op de Heideterrein Twickel.

Voor de beoordeling van de effecten wordt aangesloten bij de hetgeen is beschreven in paragraaf 5.5 (vergelijk met ammoniakonderzoek Alterra). Op basis daarvan kan overwogen worden dat de ammoniakdepositie toelaatbaar kan worden geacht.

Recreatie (verstoring)

Gezien de ligging en natuurschoon van het beschermde natuurmonument wordt een toename in recreanten verwacht. Dit gebied kent echter al een openstellingregeling waarmee het gedrag van de bezoekers wordt gereguleerd. Wandelen buiten de paden is door middel van de openstelling zo klein mogelijk. Een toename in recreanten zal naar alle waarschijnlijkheid niet leiden tot een verstoring in zodanige mate dat de aanwezige natuurwaarden aangetast worden. Negatieve effecten door verstoring worden op het beschermde natuurmonument dan ook niet verwacht.

Ecologische hoofdstructuur

Ammoniak (vermesting en verzuring) en recreatie (verstoring)

De bestaande natuur binnen de EHS in het plangebied wordt met de plannen niet direct aangetast. Verder worden de waterlopen binnen het plangebied, die aangewezen zijn als nieuwe natuur niet aangetast. Nieuwvestiging en sterlocaties liggen niet nabij deze aangewezen gebieden. Indirecte effecten (vermesting en verzuring) op natuurwaarden binnen de EHS zijn echter niet uit te sluiten. Het bestaande natuurgebied is tevens aangewezen als zeer kwetsbaar in het kader van de Wax. Indien nieuwvestiging of uitbreiding plaatsvindt buiten 250 meter rondom dit natuurgebied, zijn in het kader van de Wax geen effecten te verwachten. Wel zou mogelijk sprake kunnen zijn van verandering van vegetatie van een voedselarm milieu naar een rijker milieu.

Zeer kwetsbare gebieden in het kader van de Wav.*Ammoniak (vermesting en verzuring)*

In de zeer kwetsbare gebieden en een zone van 250 meter hieromheen gelden de beperkingen ten aanzien van nieuwvestiging en uitbreiding van veehouderijen zoals in de wet staan vermeld. Indien uitbreiding en nieuwvestiging van agrarische bedrijven plaatsvindt op meer dan 250 meter van de zeer kwetsbare gebieden zijn in het kader van de WAV zijn geen belemmeringen te verwachten.

Recreatie (verstoring)

Niet van toepassing.

5.5.7 Conclusies*Ammoniak (vermesting en verzuring)*

Op basis van eerdere berekeningen door Alterra (2008,2009) wordt verwacht dat gebiedseigen bijdrage in de autonome ontwikkeling met het huidige generieke beleid dus afnemen. Echter de gestelde kritieke depositiewaarden voor habitats zullen niet worden bereikt. De vermesting en verzuring van de nieuwvestiging en uitbreiding op beschermde natuurgebieden neemt naar verwachting af, echter deze waarden leiden niet tot het behalen van de depositiewaarden.

Per nieuwvestiging zal op individueel niveau bepaald moeten worden wat de ammoniakdepositie op het Natura 2000-gebied is, echter het toetsingskader is nog niet bekend. Zodra het nieuwe toetsingskader duidelijk is, kunnen scenarioberekeningen uitgevoerd worden naar de eventuele toekomstige bijdrage van ammoniakdepositie op de nabij gelegen Natura 2000-gebieden en Heideterreinen Twickel. Tot die tijd kan 'aangehaakt' worden bij de systematiek van het interim toetsingskader van de provincie Gelderland (0,5% van kritische depositiewaarde).

Recreatie (verstoring)

Beide beschermde gebieden kennen een openstellingregeling waarmee het gedrag van de bezoekers wordt gereguleerd. Wandelen buiten de paden is door middel van de openstelling zo klein mogelijk. Een toename in recreanten zal naar alle waarschijnlijkheid niet leiden tot een verstoring in zodanige mate dat de aanwezige natuurwaarden aangetast worden. Negatieve effecten door *verstoring* worden op het beschermde natuurgebieden dan ook niet verwacht. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Overwegingen ammoniak

Vooruitlopend op hetgeen de handreiking ammoniak gaat brengen, worden voor de planner de volgende overwegingen meegegeven:

1. reconstructie is juist bedoeld om bedrijven met hoge ammoniakemissie die gelegen zijn in gebieden met primaat natuur uit te plaatsen naar gebieden met primaat landbouw. Aangezien de reconstructie een regionaal doel nastreeft, kan overwogen worden of de 'verplaatsing' van bedrijven naar het Log als salderingsmaatregel toelaatbaar wordt geacht. Als door bedrijfsverplaatsing in de nieuwe situatie (met emissiearme stallen en nageschakelde technieken) minder ammoniakemissie optreedt dan in de oude situatie (met traditionele stallen) dan is er regionaal zeker sprake van milieuwinst. Dat dit plaatselijk in het buitengebied door cumulatie (van

- andere bedrijven) wellicht tot een verhoging van ammoniakemissie leidt is nu eenmaal een logisch gevolg van het reconstructiebeleid en derhalve verdedigbaar.
2. Het buitengebied van Almelo maakt onderdeel uit van een zeer voedselrijk gebied met een verhoogde ammoniakdepositie. Het behalen van de depositiewaarden is een moeilijke opgave vanwege de sterk verrijkte ondergrond.
 3. Het te verwachten is dat bij nieuwe bedrijven en hervestiging op bestaande bouwblokken emissiearme stallen worden gebouwd die minimaal voldoen aan BBT. Hierdoor zal er minder ammoniakemissie vrijkomen dan bij traditionele stalsystemen. Het vernieuwingsproces van stallen wordt door beleidsmaatregelen (besluit huisvesting, IPPC, Bref documenten, geurhinder problematiek etc) versneld, waardoor (bij een gelijk blijvend veebestand) er, met emissiearme stallen en nageschakelde technieken, aanzienlijk minder emissie van ammoniak plaatsvindt dan wanneer traditionele stalsystemen behouden blijven.
 4. Om voor de hier aangehaalde punten 1 en 2 een toetsingskader voor vergunningverlening te ontwikkelen kan overwogen worden een gemeentebrede 'ammoniakbank' op te richten. Met behulp van deze ammoniakbank kunnen emissiegegevens worden beheerd. Voor een goed beheer is echter een breder gedragen inzicht en beheer nodig van emissierechten. De gemeente kan er bij de provincie op aandringen een provinciale emissiebank op te richten.
 5. Zoals in het onderzoek dat Alterra voor de provincie Overijssel heeft uitgevoerd (mei 2008) is aangegeven zou het behalen van kritische depositiewaarden en achtergrondwaarden geen doel op zich moeten zijn. Deze waarden dienen bezien te worden in samenhang met de instandhoudingsdoelen. Als de achtergrondconcentratie thans al te hoog is, kan beoordeeld worden of de te hoge achtergrondconcentratie tot nu toe gevolgen heeft gehad voor de werkelijke instandhoudingsdoelen waarvoor het beschermde gebied is aangewezen. Blijkt daaruit dat, ondanks de te hoge achtergrondconcentratie van de afgelopen jaren, de instandhoudingsdoelen niet zijn aangetast en het gebied niet is geschaad, dan kan overwogen worden activiteiten die een geringe ammoniak emissie hebben, toe te staan.
 6. Uit het onderzoek dat is opgesteld voor de provincie Overijssel (2008) blijkt dat circa 70% van de achtergrondconcentratie ammoniak wordt veroorzaakt door bronnen van buiten het gebied. De invloed op de achtergrondconcentratie door gebiedsgerichte maatregelen is dus zeer gering. Bovendien blijkt dat van het aandeel landbouw, 30% van de ammoniakemissie veroorzaakt wordt door de grondgebonden veehouderijen. Als de gemeenten al lokaal willen sturen op emissiereducerende maatregelen, dan valt de grootste milieuwinst te halen uit maatregelen voor de grondgebonden veehouderij. Er moet dan ook voor gewaakt worden niet 'blind te staren' op strenge emissiereductie eisen voor de intensieve veehouderij.

verstoring

Tijdelijke verstoring door activiteiten rond de toevoeging en uitbreiding van intensieve veehouderijen (bijvoorbeeld bouwrijp maken en bouwen) kunnen leiden tot de verstoring van verschillende plant- en diersoorten die op die locatie aanwezig zijn. Niet alle soorten zijn strikt beschermd (tabel 2 en 3), voor algemeen voorkomende soorten hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Voor verstoring van broedende vogels worden geen ontheffingen verleend. Daarom dienen buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli) werkzaamheden te worden uitgevoerd of met werkzaamheden te worden begonnen.

Bij de uitbreiding van veehouderijen, de sloop van gebouwen en/of het dempen van sloten zijn tevens vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten zoals vleermuizen, steenmarter, uilen en kleine/grote modderkruiper van belang. Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Bij het kappen van bomen moet echter rekening gehouden worden dat hier nesten van jaarrond beschermde soorten kunnen voorkomen (bijvoorbeeld in bomenbroedende roofvogels, uilen en verschillende spechtensoorten). Verstoren van deze verblijfplaatsen is ontheffingsplichtig in het kader van de Flora- en faunawet. Het is aan te bevelen om voor de bovengenoemde activiteiten een globale inventarisatie uit te voeren naar de mogelijkheid tot het voorkomen van strikt beschermde soorten. Dit kan gedaan worden door het uitvoeren van een quick scan flora en fauna. Indien hieruit blijkt dat strikt beschermde soorten niet zijn uit te sluiten is een nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk. De onderzoeksperiode is soortafhankelijk. Het is aan te bevelen om de bovengenoemde stappen in een zo vroeg mogelijk stadium uit te voeren. Dit om tijdsgebrek in een later stadium (bijvoorbeeld nader onderzoek of ontheffingsaanvraag) te voorkomen.

6 WAARDERING EN SCORING EFFECTEN

6.1 SCORE'S

137

In onderstaande tabel zijn de gevolgen van de verschillende alternatieven vergeleken met elkaar ten opzichte van de huidige en autonome situatie. Daar waar mogelijk heeft er een kwantitatieve vergelijking plaatsgevonden. In de andere gevallen zijn de verschillen kwalitatief met elkaar vergeleken.

De vergeleken varianten betreffen

variant	omschrijving
autonoom	- stoppers (<40NGE) - doorgroei (20% voor bedrijven >70NGE) volgens analyse bedrijven - AMvB Huisvesting en IPPC volledig geïmplementeerd
minimum	- toevoeging 1 nieuw bedrijf in het LOG - + 10% doorgroei bestaande levensvatbare (>70 NGE) bedrijven
maximum	- toevoeging 3 nieuwe bedrijven in het LOG - ontwikkeling 3 sterlocaties in verwevingsgebied Zomerdijk, Keursweg Hoeselderdijk - + 30% doorgroei van bestaande levensvatbare (>70 NGE) bedrijven

De verklaring van de gebruikte tekens is als volgt:

- sterk negatief effect
- negatief effect
- +/- afhankelijk van de inpassing en locatie een positief dan wel negatief effect
- /0 klein negatief effect
- 0 geen bijdrage
- 0/+ klein positief effect
- + wezenlijk positief effect
- ++ sterk positief

De beoordeling is tot stand gekomen door inschatting van de effecten en vergelijk tussen de varianten onderling

	Huidige en autonome situatie		minimum toevoeging 1 nieuw bedrijf in LOG + 10% doorgroei bestaande bedrijven		maximum toevoeging 3 nieuwe bedrijven in LOG + 3 sterlocaties + 30% doorgroei bestaande bedrijven		
--	sterk negatief effect						
-	negatief effect						
+/-	afhankelijk van de inpassing en locatie een positief dan wel negatief effect						
-/0	klein negatief effect						
0	geen bijdrage						
0/+	klein positief effect						
+	wezenlijk positief effect						
++	sterk positief						
	LOG	buiten- gebied overig	LOG	buiten- gebied overig	LOG	buiten- gebied overig	sterlocaties
Landschap							
Bebouwing	--	--	+	+/-	0-	0-	0-
Inpassing	--	--	+	+/-	0+	-	+
Verandering structuur en samenhang van het landschap	--	--	+	+/-	0+	-	0+
Beeldkwaliteit	--	--	+	+/-	0-	0-	0+
Aantasting waardevolle elementen en patronen	--	--	+	+/-	0+	-	+
Archeologie							
Trefkans	+/-	+/-	+/-	+/-	0-	+/-	++
Aantasting archeologische waarden	+/-	+/-	+/-	+/-	0-	+/-	++
Aantasting cultuurhistorische elementen, landschappen en kenmerken	+/-	+/-	+/-	+/-	0-	+/-	++
Aantasting monumenten en bebouwing	+/-	+/-	+/-	+/-	0-	+/-	++
Aantasting waardevolle elementen en patronen	+/-	+/-	+/-	+/-	0-	+/-	++
Bodem							
Eutrofiëring / vermessing	-	-	-	-	-	-	-
Verontreinigde locaties	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Kans op bodemverontreiniging	+/-	+/-	+	0-	++	-	-
Water							
Afvalwater	+/-	+/-	+	0-	+	+	+
Regenwaterafvoer	+/-	+/-	0+	+/-	0+	0+	+
Grondwateronttrekking	-	+/-	0-	0+	-	0+	-
Geur							
Achtergrondkwaliteit	+	++	++	+	+	+	+
Kwaliteit na ontwikkeling	0-	0-	0-	0-	-	-	+
Aantal geurgehinderden	+	++	+	0-	0+	0-	++

				minimum		maximum		
--	sterk negatief effect	Huidige en autonome situatie		toevoeging 1 nieuwe bedrijf in LOG + 10% doorgroei be- staande bedrijven		toevoeging 3 nieuwe bedrijven in LOG + 3 sterlocaties + 30% doorgroei bestaande bedrijven		
-	negatief effect							
+/-	afhankelijk van de inpassing en locatie een positief dan wel negatief effect							
-/0	klein negatief effect							
0	geen bijdrage							
0/+	klein positief effect							
+	wezenlijk positief effect							
++	sterk positief							
		LOG	buiten- gebied overja	LOG	buiten- gebied overja	LOG	buiten- gebied overja	sterlocaties

Fijn stof							
achtergrondconcentratie	++	+	0-	0+	-	0+	0-
Bijdrage stallen aan concentratie	0-	0-	0-	0+	-	0+	0-
Bijdrage verkeer aan concentratie	-	-	0-	0+	-	0+	0-
Geluid							
Geluidbelasting door toename zwaar verkeer	+/-	+/-	++	++	0-	0-	0+
Geluidbelasting afkomstig van bedrijven	+/-	+/-	++	++	0-	0-	0+
Verkeer							
Bewegingen	+/-	+/-	0-	0-	0-	-	0+
Afwikkeling	+/-	+/-	0-	0+	0+	-	0+
Veiligheid	+/-	+/-	0-	-	-	-	0+
Externe veiligheid							
Verkeer	+/-	+/-	0-	0-	-	-	+
Hoogspaningleidingen	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+
Gasleidingen	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+
Leefkwaliteit							
Woon- en leefgenot	+/-	+/-	++	0-	0+	-	+
Gezondheidsaspecten	+/-	+/-	0-	0+	0-	0+	+
Natuur							
Invloed op beschermde gebieden in omgeving	+/-	+/-	+	+	0-	0-	+
Ruimtebeslag	-	-	0-	0-	-	-	0-
Soorten	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	+
Verstoring	-	-	+/-	+	+/-	+/-	+
Ammoniak							
Achtergrondconcentratie	+/-	+/-	+	0-	0-	-	+
Depositie op voor verzuringsgevoelig gebied (Wav)	-	-	+	0-	0+	-	+
Depositie op Natura 2000 gebied	-	-	+	0-	0+	-	+
Piekemissies	-	-	+	0-	0+	-	+

6.2 VOOR- EN NADELEN IN HET KORT

Bij beoordeling van de score's in de minimum en maximum variant valt op dat de verschillen gering zijn. Om die reden is in het onderstaande overzicht geen verschil gemaakt tussen het minimum en maximum alternatief maar wel tussen de gebieden waarin de varianten ontwikkeld worden.

Vergelijking van de beoordeling levert het volgende beeld op.

LOG	
<i>positief</i>	<i>negatief</i>
- geur ruimte - ammoniakruimte - bodem geschiktheid - waterkansen - geluidruimte - verkeersveiligheid - ontsluitingsmogelijkheden - natuurbescherming - behoud leefkwaliteit - behoud landschappelijke waarden / goede inpassingsmogelijkheden - behoud archeologische waarden	- kans op aantasting archeologische waarden (deels) - piekmissie geur en fijnstof - impact bouwmassa op landschap

Verspreide ontwikkeling	
positief	negatief
- meer mogelijkheden voor hergebruik van bestaande bouwblokken - geur ruimte (dunbevolkte gedeelten)	- ligging hoogspaningleiding (gedeelte) - ligging gasleiding (gedeelte) - beperkte ammoniakruimte - beperkte fijnstof 'ruimte' - mogelijk verminderde bodemgeschiktheid - beperkingen wateropgaaf - beperkte geluidruimte - ongunstig voor verkeersveiligheid - beperkte ontsluitingsmogelijkheden - kans op aantasting natuurwaarden (piekbelasting) - aantasting leefkwaliteit - aantasting landschappelijke waarden - kans op aantasting archeologische waarden

Sterlocaties	
<i>positief</i>	<i>negatief</i>
- geur ruimte - ammoniakruimte - geluidruimte - verkeersveiligheid - ontsluitingsmogelijkheden - natuurbescherming - behoud leefkwaliteit - behoud landschappelijke waarden / goede inpassingsmogelijkheden - behoud archeologische waarden	- mogelijk verminderde bodemgeschiktheid

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

7.1 CONCLUSIES

De ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijen en doorgroei van bestaande veehouderijen in het buitengebied van Almelo dient zorgvuldig te gebeuren. Hierbij moet rekening gehouden worden met uiteenlopende belangen, waaronder de wensen van de ondernemer (veehouder), de bewoners en gebruikers, het landschap, natuur en milieu.

Deze planMER geeft inzicht in criteria voor inplaatsing van nieuwe bedrijven (bouwblokken) en de doorgroei van bestaande veehouderijen. Deze criteria zijn gebaseerd op de volgende peilers:

- gebieden ontzien waar een toevoeging van relatief grote intensieve veehouderijen leidt tot een belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu en de omgeving;
- gebieden waar de milieueffecten van nieuwvestiging het geringst zijn optimaal benutten;

Hieronder worden de conclusies verder beschreven.

7.1.1 *Landschap*

In het buitengebied komen enkele gebieden voor met landschappelijke waarden en/of een hogere woningdichtheid die de inplaatsing van nieuwe of doorgroei van bestaande veehouderijen naar grootschalige moderne intensieve veehouderijen niet kunnen verdragen. Het gaat hier met name om de kampenlandschappen, de gebieden op de karakteristieke essen en in en rondom de landgoederen en buitenplaatsen. De kleinschaligheid van het landschap in samenhang met een soms grillig wegenpatroon met smalle wegen, leidt ertoe dat een toevoeging van en doorgroei naar relatief grote moderne intensieve veehouderijen niet mogelijk is zonder de aanwezige waarden aan te tasten. De massa van de nieuwe bebouwing zal naar verwachting te dominant in het kleinschalige landschap aanwezig zijn.

In de grootschalige ontginningslandschappen, met de blokvormige verkaveling en brede, rechte wegen, is het makkelijker ontwikkeling van grote veehouderijen in te passen. Die gebieden voldoen het best aan het totaalpakket van randvoorwaarden, waarbij een goede ontsluiting en een goede landschappelijke inpassing als belangrijkste afwegingscriteria gelden. Voorwaarde voor een goede inpassing is dat vooraf een landschapsinrichtingsplan wordt opgesteld.

Doorgroei van bedrijven kan worden toegestaan indien het bedrijf wordt afgeschermd door een flinke groenstrook rondom de bouwvlakken en (indien mogelijk) ook versterking van landschapselementen in de omgeving van het bedrijf wordt gerealiseerd. Op perceelsniveau worden aanvullende eisen gesteld. Hierdoor kunnen grote bouwmassa's beter worden opgenomen in het landschap.

Resumerend hoeft de ontwikkeling van het buitengebied niet alleen te zorgen voor aantasting van de landschappelijke waarden, maar kan het ook bijdragen aan een versterking van de landschappelijke waarden op gebiedsniveau. Door het stellen van stringente regels aan de ontwikkelingsmogelijkheden (nieuwvestiging en doorgroei) van bouwblokken kan geïnvesteerd worden in behoud en versterking van het landschap.

Archeologie

Als gevolg van bouwactiviteiten met graafwerkzaamheden kan de bodem ter plaatse van gebieden met een archeologische waarde worden verstoord. Deze gebieden komen verspreid in het buitengebied voor. Bij een verspreide ontwikkeling zal daar dus op perceelsniveau rekening mee moeten worden gehouden.

In het LOG komt langs de Achterhoekseweg een deel voor met een hoge archeologische waarde. Ook komt nabij de 3 sterlocaties een hoge archeologische verwachtingswaarde voor. Deze hoge verwachting kan mogelijk beperkingen opleggen aan de mogelijkheden voor nieuwvestiging en doorgroei van veehouderijen.

Bij jongere ontginning worden weinig archeologische waarden verwacht.

In het westelijke deel van het LOG en in direct ten zuiden van Almelo zijn de archeologische waarden over het algemeen laag. Vestiging van nieuwe bedrijven of doorgroei van bestaande bedrijven lijkt daar dan ook goed uitvoerbaar omdat er nagenoeg geen negatieve effecten op archeologisch erfgoed te verwachten zijn.

Bodem

vermesting

Bij intensieve veehouderij wordt de mest veelal afgevoerd naar verwerkers en niet in het gebied zelf uitgereden. Het is derhalve niet te verwachten dat overbemesting door mestaanwending in het buitengebied zelf plaats gaat vinden. Op de zandige bodems kan de bodem sneller vermesten.

Voor de grondgeboden veehouderij kan dit aan de orde zijn bij het uitrijden van mest. Bij een verspreide ontwikkeling zal indirecte vermesting over het gehele LOG verspreid worden waardoor imissie-pieken worden voorkomen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat bij vestiging van nieuwe bedrijven in de richting / omgeving van natuurgebieden grotere negatieve effecten verwacht kunnen worden. De mestwetgeving en milieuwetgeving beiden echter voldoende garanties om significante negatieve effecten van vermesting van de bodem te voorkomen.

verontreinigde locaties

Op de signaleringskaart van Almelo zijn een aantal bodemverontreinigingslocaties aangegeven. Eventueel verontreinigde locaties hoeven niet bij voorbaat af te vallen als vestigingslocatie. De spreiding van verontreinigingslocaties is dusdanig dat hier niet echt gebieden zijn aan te wijzen als 'geschikt' danwel 'ongeschikt'. Daarvoor is onderzoek op perceelsniveau noodzakelijk.

Door veehouderijen zelf kunnen er ook potentieel bodembedreigende activiteiten plaatsvinden. Voor nieuw in te plaatsen bedrijven is het echter te verwachten dat deze vanuit de milieuvergunning zodanige maatregelen en voorzieningen treffen dat de kans op verontreiniging van de bodem nihil is. Voor de bestaande situaties kan door activiteiten uit het verleden een bodemverontreiniging zijn ontstaan die bij uitbreiding (bouwwerkzaamheden) kunnen worden verspreid in de omgeving en naar grondwater. Derhalve zal voorafgaand op perceelsniveau moeten worden beoordeeld wat de bodemkwaliteit is en of maatregelen (bijvoorbeeld sanering) noodzakelijk zijn.

Water

In het buitengebied liggen geen (nitraatgevoelige grondwaterbeschermingsgebieden of boringsvrije zone's. Nieuwe ontwikkelingen en doorgroei mogen leiden tot een onherstelbaar effect op de waterhuishouding. Door goed om te gaan met de wateropgaaf is het niet te verwachten dat nieuw vestiging en doorgroei van veehouderijen een onherstelbaar effect op de waterhuishouding zal hebben.

afvalwater

Voor beide varianten geldt dat maatregelen genomen dienen te worden om verontreinigingen als het gevolg van bedrijfsactiviteiten te voorkomen. Door het afvalwater te lozen op het rioolstelsel kunnen negatieve effecten voor het milieu worden voorkomen. Voor zowel de minimale als de maximale variant worden in beginsel geen problemen voor de capaciteit van het rioolstelsel verwacht. Omdat de capaciteit van persleidingen niet oneindig is, dient per initiatief in samenspraak met het waterschap te worden onderzocht welke lozingsmogelijkheden er zijn. Bij persleidingen met een lage capaciteit kan een toename van bedrijfsafvalwaterlozingen tot problemen leiden. De combinatie met een IBA kan bij knelpunten eventueel uitkomst bieden. Er kan voldaan worden aan de uitgangspunten van het waterbeleidsplan van Almelo.

hemelwater

Met de komst van nieuwe intensieve veehouderijen en uitbreiding van bestaande veehouderijen, neemt het verharde oppervlak (erf en gebouwen) toe. Om aan de wateropgaaf te voldoen dient de toename van het verhard oppervlak gecompenseerd te worden. Bij nieuwvestiging en bij uitbreiding zullen maatregelen moeten worden getroffen in de vorm van infiltratievoorzieningen of retentievoorzieningen met bewaking van de (grond)waterkwaliteit. Er kan voldaan worden aan de uitgangspunten van het waterbeleidsplan van Almelo.

verdroging door grondwateronttrekking

Het voor de intensieve veehouderij benodigde proceswater wordt veelal betrokken uit de bodem. Het oppompen van grondwater kan gevolgen hebben voor de permanente grondwaterstand, waardoor verdrogingverschijnselen kunnen optreden, hetgeen (- indirecte- natuur)schade tot gevolg heeft. Natuurschade als gevolg van verdroging treedt vooral op als het proceswater wordt onttrokken uit het bovenste watervoerend pakket. Indien meerdere bedrijven op korte afstand van elkaar continue een aanzienlijke hoeveelheid grondwater gaan onttrekken kan er verdroging optreden (cumulatie). Bij een goed beheer en vergunningensysteem (in combinatie met afkoppelen, infiltratie etc) is beïnvloeding van de grondwaterstand met eventuele verdroging tot gevolg goed te voorkomen.

Geur

Om een vergelijking te maken tussen de huidige geursituatie en de te verwachten geursituaties is door Oranjewoud een quick-scan geurhinder uitgevoerd. In de huidige situatie is er sprake van een goede tot zeer goede geur kwaliteit met weinig geurgehinderden.

Op basis van de resultaten uit de nadere studie geurhinder kan worden geconcludeerd dat nieuwvestiging van 3 veehouderijbedrijven in het LOG een beperkt negatief effect heeft op de milieukwaliteit van de omgeving. Voor de 3 sterlocaties blijft de geurhinder na ontwikkeling binnen de standaardnormen voor het buitengebied (14 Ou). Voor de nieuwe situatie kan nagenoeg de gehele geuremissie worden vergund en is het niet op

voorhand noodzakelijk verregaande geuremissie beperkende maatregelen te nemen of andere geurbelastingsnormen vast te stellen in een gemeentelijke verordening.

Indien alle veehouderijen in het plangebied de groei ruimte volgens de Wgv zullen benutten (dat is meer dan de maximale groeivariant van 30%) ontstaat een slechte milieukwaliteit. De groei van de levensvatbare bedrijven (>70 NGE) met 30% levert daarentegen op voorhand geen grote geurproblemen op. Na doorgroei van die bedrijven blijft de milieukwaliteit in een groot deel van het plangebied redelijk goed. Evident is dat de feitelijke omvang en locatie van nieuwe locaties uiteindelijk bepalend is voor de werkelijke geurbelasting.

Lucht en fijn stof

Als niet teveel (>6) bedrijven dicht bij elkaar worden gerealiseerd kan worden gesteld dat aan de grenswaarden voor fijn stof wordt voldaan. Voor de berekeningen is uitgegaan van een intensieve veehouderij met varkens. Bij vestiging van pluimveehouderijen (150.000 stuks vleespluimvee) is de emissie fijn stof uit stallen ruim 7x zo hoog en is het lastig om aan de normen te kunnen voldoen.

De afstand tussen de bedrijven is zodanig dat een locatie waar mensen significant worden blootgesteld aan luchtverontreiniging (bv. de tuin van een agrarische bedrijfswoning) niet in betekenende mate wordt beïnvloed door stalemissies van andere bedrijven. Weliswaar kan niet worden uitgesloten dat mensen worden blootgesteld aan luchtverontreiniging.

Ten aanzien van fijnstof emissies uit stallen blijkt een gespreide vestiging van de nieuwe bedrijven het gunstigst. Vestiging in dunbevolkte gebieden geniet de voorkeur omdat dan de minste blootstellingseffecten voor burgers optreden. Lokaal kan echter de inplaatsing van een nieuw bedrijf in de nabijheid van andere, reeds bestaande bedrijven, wel voor een verdere verslechtering zorgen. Nieuwe initiatieven dienen derhalve bij voorkeur niet te dicht op andere bestaande bedrijven geplaatst te worden.

In het LOG kan bij de inplaatsing van nieuwe bedrijven in de nabijheid van reeds bestaande bedrijven, wel voor een verslechtering van de luchtkwaliteit zorgen. Nieuwe initiatieven dienen derhalve bij voorkeur niet te dicht op andere bestaande bedrijven geplaatst te worden.

Bij de 3 sterlocaties gaat het om doorgroei van varkenshouderijen. Uit beoordeling van de sterlocatieaanvragen blijkt dat de effecten voor luchtkwaliteit gering zijn. De plannen van de 3 sterlocaties leiden naar verwachting niet tot overschrijding van de normen. Een nadere toetsing per initiatief kan nader uitsluitsel geven.

Geluid

Door toename van intensieve veehouderij in het buitengebied zullen de geluidemissies toe gaan nemen. De grootste toename van stationaire bronnen mag verwacht worden vanwege klimaatsystemen, mestbewerkingsinstallaties, voerbereidingsmachines. De meeste geluidproducerende bronnen bij intensieve veehouderij zijn voornamelijk in gebouwen (met uitzondering van ventilatoren) voornamelijk in gebouwen geïnstalleerd, hierdoor is weinig geluiduitstraling naar de omgeving te verwachten. Ook de toename van vrachtverkeer kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen. Het LOG en de 3 sterlocaties liggen op ruime afstand van de woonkernen. Bij een gespreide ontwikkeling (doorgroei) is op voorhand niet aan te geven of voldoende afstand wordt genomen ten opzichte van woonkernen en woningen. Daar zal per initiatief moeten

worden beoordeeld of voldoende afstand kan worden bereikt tussen het voorgenomen bedrijf en woningen.

Realisatie van nieuwe bedrijven en doorgroei van bestaande bedrijven levert in dunbevolkte gebieden de minste milieuhinder op. Door isolatie kan evenwel de geluidemissie van continue bronnen zodanig worden beperkt dat ook in de gebieden met hogere woningdichtheden tot een acceptabel geluidniveau bij burgerwoningen kan worden gekomen.

Geluidgevoelige gebouwen en terrein zullen niet beïnvloed worden door ontwikkeling van het buitengebied aangezien deze in het buitengebied niet voorkomen.

Het buitengebied ligt op ruime afstand (minimaal 1000 meter) van stiltegebieden. Een eventuele geluidstoename vanuit ontwikkeling van het buitengebied zal voor beide varianten geen gevolgen hebben voor stiltegebieden. Er kan naar verwachting voldaan worden aan de normen van het concept gebiedsgericht geluidbeleid van Almelo.

Bij de vergunningverlening zullen specifieke geluidsonderzoek plaatsvinden en zal dit aspect mee worden genomen in het nemen van een besluit over de aanvraag en bij het opstellen van de voorschriften.

Verkeer en vervoer

De inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven kan leiden tot extra zwaar (vracht) verkeer. Per groot nieuw bedrijf is dit per werkdag (naar boven) afgerond gemiddeld 4 vrachtauto's per adres. Tevens zal ander zwaar verkeer toenemen (tractoren, landbouwmachines, grondverzetmachines etc). Aangenomen wordt dat dit ook beperkt blijft tot maximaal enkele tientallen zware voertuigen per dag. De toename van de vrachtwagenbewegingen en het andere zware verkeer zal niet op een van de wegen plaatsvinden, maar verspreid over het gehele buitengebied. Gezien het aantal transportbewegingen en de spreiding wordt de toename van het aantal bewegingen van zwaar verkeer in het buitengebied toelaatbaar geacht.

Hierbij wordt opgemerkt dat een aantal wegen in het buitengebied erg smal is. Om het zware verkeer goed te ontsluiten bevelen wij aan die smalle wegen te verbreden, bijvoorbeeld door middel van grasbetonstroken en/of passeerhavens, zodat de toename van het aantal bewegingen kan worden gedragen.

De ervaring leert dat de hierboven omschreven categorie zwaar verkeer, typisch bestemmingsverkeer is. Dit zware verkeer zal de woonkernen doorgaans mijden. Het ongevalrisico in de woonkernen zal naar verwachting dus weinig veranderen. Op de lokale wegen kan het risico enigszins toenemen maar worden geen grote veiligheidsrisico's verwacht. Ten aanzien van de beoordelingspunten; aantal verkeersbewegingen, afwikkeling en veiligheid ligt de voorkeur in de minimale en in de maximale variant (evenals bij het aspect geluid) duidelijk bij de hoofdwegen in dunbevolkte.

Inplaatsing en doorgroei van bedrijven in oude landschappen heeft, zeker in de gebieden waar sprake is van slingerende weggetjes, vanuit het oogpunt van verkeer duidelijk niet de voorkeur.

Externe veiligheid

wegverkeer

Door ontwikkeling van het buitengebied kunnen de transporten met gevaarlijke stoffen toenemen. Het betreft voornamelijk LPG transport tbv bevoorrading van agrarische bedrijven en transport van procesondersteunende activiteiten (gevaarlijke reinigingsmiddelen, en mogelijk gevaarlijke afvalstoffen zoals filterafval). Het aantal transporten en de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die dan in het gebied worden vervoert neemt echter geen grote vlucht. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de wegen in het buitengebied zal

gezien het aantal transporten en de aard van de transporten, geen gevolgen hebben voor de risicobeoordeling. Er wordt in de nieuwe situatie ook voldaan aan de risiconormering. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg levert in de toekomst dan ook geen veiligheidsknelpunten op.

andere bronnen

In het plangebied is een bovengrondse 110 Kv hoogspanningsleiding gelegen (Zwolle - Enschede). Bij de inplaatsing en doorgroei van bedrijven zal daarmee rekening moeten worden gehouden. Met name in het LOG dient daar rekening mee te worden gehouden. Bedrijfswoningen mogen niet op korte afstand vanaf de hoogspanningsleiding worden gebouwd. Voor stallen geldt deze beperking niet, maar zal vooraf wel aan de leidingbeheerder toestemming moeten worden gevraagd of er bedrijfsgebouwen onder het tracé mogen worden gerealiseerd (ivm risico's bij kabelbreuk, e.d.).

In het buitengebied liggen een aantal ondergrondse aardgastransportleidingen. Bij inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderijen en de doorgroei van bedrijven in de buurt van de aardgasleiding dient voldoende afstand gehouden te worden tot de leiding. In het LOG zijn geen (hoofd) aardgasleidingen aanwezig, daar zijn dus geen belemmeringen voor nieuwvestiging.

Veiligheidsrisico's voor de omgeving kunnen worden versterkt indien risicovolle bedrijven in de nabijheid van elkaar worden geplaatst. Intensieve veehouderijen worden in de systematiek van risicobenadering niet getypeerd als risicovol bedrijf. Grote bovengrondse gasopslagtanks van meer dan 13m³ die eventueel bij de veehouderijen worden geplaatst vallen wel onder de werkingssfeer van het Bevi.

In het buitengebied ligt nog 1 Bevi bedrijf. Bij dat bedrijf is LPG opgeslagen. Er dient alleen lokaal rekening mee te worden gehouden. Voor de ontwikkelingsvarianten heeft dit geen invloed.

Omgevingskwaliteit

Een deel van de nagestreefde leefkwaliteit is vastgelegd in gemeentelijke beleidsnota's. Bij een vergelijk van nagestreefde leefkwaliteit zoals verwoord in beleidsplannen en de beoordeling van de milieugevolgen, kan gesteld worden dat veel maatregelen zijn of worden getroffen om de leefkwaliteit op een adequaat niveau te houden.

Uit gezondheidsonderzoeken door derden is gebleken dat er geen relatie te leggen is tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten. Een verband tussen de grootte van intensieve veehouderijen en het voorkomen en de verspreiding van infectieziekten (veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen) en antibioticumresistentie (MRSA) is op basis van de beschikbare kennis niet eenvoudig vast te stellen. Schaalvergroting zal in de meeste gevallen gepaard gaan door sloop van oudere gebouwen en vervanging door nieuwbouw. Hierdoor is het mogelijk maatregelen wat betreft hygiëne en ventilatie te treffen die de ongewenste verspreiding van micro-organismen kunnen verminderen.

Ten aanzien van dierenwelzijn zal in grote bedrijven niet beter of slechter zijn dan in de huidige familiebedrijven. Megabedrijven op korte afstand van elkaar bij elkaar geeft grotere diergezondheidsrisico's dan wanneer grote onderlinge afstand aangehouden wordt. In LOG zijn de risico's dan ook groter dan in het resterende deel van het buitengebied. De ontwikkeling van het buitengebied hoeft niet tot een ingrijpende aantasting van de leefkwaliteit te leiden.

Natuur

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen niet in de directe omgeving van het buitengebied. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied in het kader van Natura 2000 is 'Engbertsdijkswen' en ligt op meer dan 5000 meter van de rand van het plangebied. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurmonument ligt op 300 meter afstand en betreft 'de heideterreinen van Twickel'. Dat gebied is eveneens aangewezen als voor verzuring zeer gevoelige gebied in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav).

Gebieden die deel uitmaken van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur betreffen Schultenwold en Hondenveld (3000 meter) en zijn er andere gebieden met natuurwaarden zoals het Nijresbos/Dijkersbos, het bos bij huize Almelo, de Krikkenhaar en buitenplaatsen. Voor deze gebieden is het vanuit het thema verzuring van belang om te beoordelen hoe de feitelijke stikstofdepositie zich verhoudt tot de kritische stikstofdepositiewaarde.

Met de ontwikkeling van het buitengebied zijn negatieve effecten op nabijgelegen beschermde natuurgebieden en -waarden op voorhand niet uit te sluiten. Over het algemeen kan gezegd worden dat huidig aanwezige bijzondere natuurwaarden gevoelig zijn voor een toename in ammoniakdepositie (vermesting en verzuring) en verdroging. De verwachte effecten hebben met name betrekking op een toename in ammoniak (*vermesting en verzuring*) door nieuwvestiging of uitbreiding van veehouderijen.

In de meeste delen van de EHS rondom het buitengebied wordt de kritische depositiewaarden overschreden. Dit betekent niet dat de gewenste of bestaande natuur niet meer zou kunnen voorkomen, maar wel dat deze, vaak te hoge, stikstofdepositie leidt tot een geleidelijke teloorgang van de natuurwaarden.

Uit depositieberekening door Alterra (2009) blijkt dat de huidige stallen in het buitengebied gemiddeld voor 1% bijdragen aan de totale ammoniakdepositie.

De gebiedseigen bijdrage zal als gevolg van de autonome ontwikkeling dalen. In deze autonome ontwikkeling is aangenomen dat een deel van de bedrijven stopt en dat de AMvB Huisvesting en IPPC volledig geïmplementeerd zijn, dat wil zeggen dat alle stallen in de gemeenten voldoen aan de emissiearme eisen.

Gemiddeld genomen geven verspreid liggende bedrijven nagenoeg dezelfde depositietoenames als de depositietoename bij vestiging in het LOG. De piekbelastingen nemen wel toe, omdat sommige bedrijven bij een verspreide ontwikkeling dichtbij natuurgebieden zijn gelegen dan bij geconcentreerde ontwikkeling in een LOG.

Over-all blijkt dat nieuwvestiging in combinatie met de reductie als gevolg van de autonome ontwikkeling er sprake is van een afname van de gebiedseigen depositie omdat de reductie van de autonome ontwikkeling groter is dan de toename van nieuwvestiging. Wel zijn duidelijke verschillen zichtbaar in spreidingsvarianten voor nieuwvestiging voor de piekbelastingen (belasting op de dichtstbijzijnde rand van het natuurgebied). Hoe dan ook worden de kritieke depositiewaarden in de toekomstige situatie nog steeds overschreden, waardoor verzuring en vermesting van invloed zijn op het Natura 2000-gebied. In hoeverre piekbelastingen aanvaardbaar zijn op Natura 2000-gebied is moeilijk te zeggen (Alterra, 2009). Daarvoor zal ondermeer de inhoud van beheerplannen en een nieuw toetsingskader ammoniak afgewacht moeten worden.

Door het nemen van emissiebeperkende maatregelen (IPPC en BBT+), interne en externe salderingsmaatregelen (beheer van 'emissierechtenbank') en een verregaande inspan-

ningsverplichting bij vergunningverlening, kan de gemeente de afname van ammoniak beheren en beheersen.

7.2 AANBEVELINGEN & MITIGERENDE MAATREGELEN

149

De belangrijkste aanbevelingen zijn in het rapport per milieuaspect behandeld. Hieronder worden de belangrijkste aanbevelingen samengevat.

proactief bestemmingsplan

Uit artikel 7.26d van de Wet milieubeheer volgt, dat bij het opstellen van het bestemmingsplan rekening gehouden moet worden met de informatie uit het planMER. De ruimtelijke ordeningsregels uit artikel 10 van de (voormalige) WRO gelden voor het opnemen van (milieu)voorschriften in een bestemmingsplan waarvoor een planMER procedure is doorlopen.

In dit artikel is geregeld dat er enkel bepalingen in een bestemmingsplan kunnen worden opgenomen, mits dit nodig is voor een goede ruimtelijke ordening. Het aspect 'ten behoeve voor een goede ruimtelijke ordening' dient goed gemotiveerd te worden in het plan. Dit houdt ook in dat er gemotiveerd van het planMER kan worden afgeweken in het bestemmingsplan. Alleen wanneer de noodzaak voor een goede ruimtelijke ordening is aangetoond, kunnen voorschriften in het plan worden opgenomen.

Overige milieubeschermingseisen zijn opgenomen in de andere sectorale milieuwet- en regelgeving. Een aantal in deze planMER genoemde maatregelen zullen dus via een vergunningenstelsel (o.a. Wet milieubeheer) worden geïmplementeerd. Dit geldt met name voor het voorkomen en beperken van geuremissie, geluidemissie, bodemverontreiniging, ammoniakemissie, stofemissie en verdroging (water) op perceelsniveau.

Voor een aantal aspecten zijn de effecten moeilijker op vergunningenniveau te reguleren. Om die effecten voor het milieu en de omgeving te minimaliseren en/of te voorkomen kunnen ondermeer de volgende maatregelen worden getroffen;

landschap

Landschappelijk gezien wordt nadruk gelegd op de ruimtelijke kwaliteit van het landschap. Daarnaast is echter ook de milieugebruiksruimte bepalend voor de locaties waar her- en nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven kan plaatsvinden.

Het beleid is er op gericht om ruimte te bieden voor intensieve veehouderij met behoud van de landschappelijke kwaliteiten van het huidige landschap. Dit betekent dat de uitbreiding van bedrijven en de ontwikkeling van nieuwe bedrijven moeten passen bij de schaal en de korrelgrootte van het gebied. Deze schaal en korrelgrootte worden bepaald door de volgende zaken:

- De schaal (volumes/massa's) en dichtheid van de bebouwing.
- De schaal van het landschap (maat van de open ruimtes, dichtheid van beplantingselementen, dichtheid van wegen, kavelgroottes, kavelgrensbeplantingen).
- Gezien bovenstaande kunnen mitigerende maatregelen zowel betrekking hebben op de inpassing van bebouwing op het landschap als op de verschijningsvorm van de bebouwing. In dit kader worden maatregelen genoemd die met name betrekking hebben op de inpassing in het landschap. Deze inpassing verschilt per landschapstype waardoor per landschapstype uitspraken moeten worden gedaan ten aanzien van de onderstaande criteria.
- Situering bouwblokken in het landschap.

- Vorm en indeling bouwblokken.
- Afwerking erven.

Als handreiking voor een landschappelijke inpassing kan gedacht worden aan;

- voldoende zorg voor behoud van waardevolle landschappelijke kwaliteiten.
- beschermen van bestaande beplantingsrelicten en stimuleren van nieuwe beplanting door middel van beplantingsprogramma's en kapverboden
- Om negatieve effecten voor het landschap te beperken zijn dienen compenserende en mitigerende maatregelen te worden getroffen om de gebiedskwaliteiten te behouden en te versterken.

archeologie

- bij mogelijke afwijking van de zoekgebieden voor nieuwvestiging dient voorkomen te worden dat archeologisch waarden worden aangetast. Derhalve is nader onderzoek op perceelsniveau nodig zodra een aanvraag voor een concreet individueel initiatief wordt ingediend.

geur

- specifiek geurbeleid voor het buitengebied is in beginsel niet nodig, zolang niet alle bedrijven de theoretische geurruimte zullen gaan 'opvullen'. Om niet minder ontwikkelingsruimte voor veehouderijen te krijgen, dient voorkomen te worden dat er rondom veehouderijen meer burgerwoningen bijkomen, aangezien deze belemmeringen kunnen opleveren vanuit het aspect geurhinder. Door inzet van luchtwassers kan tot 70% reductie worden behaald. Dit kan ervoor zorgen dat bedrijven kunnen groeien en de geurbelasting acceptabel blijft.

lucht

Maatregelen ter beperking van stofhinder

De stofemissie vanuit stallen kan op verschillende manieren worden gereduceerd. In rapport 11 van de Animal Sciences Group (ASG) Wageningen [oktober 2006] worden een aantal opties gegeven voor reductie van stof.

- Aanpak van de bron. Te denken valt aan het soort voer, beperken van de hokbevuiling en het gebruik van strooisel.
- Voorkomen van stofvorming. Hierbij gaat het vooral om het indrogen van de mest te voorkomen en om het (transport van) voer en strooisel.
- Voorkomen van stofopname in de lucht. Belangrijkste maatregelen hierbij zijn het beperken van de activiteiten van de dieren, verbeteren van het voersysteem, sproeien en vernevelen van plantaardige olie en wateremulsies en de laagdikte strooisel. De laatste jaren zijn de vulsystemen van de veevoederleveranciers zodanig aangepast dat bij het lossen van veevoeder (in brokken- en poedervorm) nauwelijks nog stofemissie ontstaat. Aangezien bij uitbereiding en nieuwe bedrijven veelal nieuwe vulsystemen worden geïnstalleerd, is geen stofhinder te verwachten van het vullen van voersilo's.
- Voorkomen van stofemissie door interne luchtzuivering (filters) en/of externe luchtzuivering. Bij deze laatste wordt vooral gedacht aan het gebruik van filters en wassers. Voordeel van de wassers is dat deze ook een gunstig effect hebben om de geur- en ammoniakemissie. Bij de doorontwikkeling en nieuwvestiging van bedrijven kan te zijner tijd eventueel gebruik worden gemaakt van de hiervoor genoemde maatregelen.

- Doordat vaak ook maatregelen moeten worden getroffen om andere emissies te reduceren (bijvoorbeeld ammoniak) kan door toepassing van luchtwassers een reductie van meerdere emissies worden bereikt. Het toepassen van luchtwassers kan zorgen voor een aanzienlijke reductie van stof, geur- en ammoniakemissie uit stallen. Bij varkens- en pluimveebedrijven wordt uitgegaan van een reductie van fijn stof van 70 tot 90%. Op de korte termijn lijken deze daarom het meeste perspectief te bieden.
- Naast groenlabel stallen kiezen ondernemers nu bij nieuwbouw massaal voor chemische of biologische wassers of een combinatie hiervan. Dit geldt vooral voor varkensbedrijven. Voor de pluimveehouderij zullen, indien er op korte termijn geen technische oplossingen komen voor het reduceren van de emissie van fijnstof, ook luchtwassers meer toegepast gaan worden. Een combinatie van chemische en biologische wassers (combiwassers) is gericht op maximale beperking van geur dan wel ammoniak (minstens 75% ammoniak en geur reductie). De huidige generatie wassers is echter niet altijd geschikt voor gecombineerde doeleinden.

Energie

- Duurzame energie heeft niet echt een rol gespeeld in deze planMER maar zal in de toekomst een belangrijk aandachtspunt worden. Luchtwassers verbruiken veel energie. Het zou kunnen dat het probleem van ammoniakemissie wordt opgelost, maar dat een ander/nieuw probleem wordt gecreëerd: hoog energieverbruik met aanverwante SO₂- en CO₂ emissie. Energiereductie is te bereiken door de dakoppervlakken van de stallen te voorzien van zonnecollectoren, waarmee een deel van de proces-energie duurzaam wordt gewonnen.
- Daarnaast kan de mest die geproduceerd wordt door de varkens door middel van mestvergisters omgezet worden in energie. Resten van landbouwproducten kunnen hierin ook vergist worden, wat de efficiëntie van de vergisters nog verhoogd. De energie kan gebruikt worden door de agrarische bedrijven en/of afgegeven worden aan het elektriciteitsnet.

natuur / ammoniak

Op dit moment is er nog geen nieuw toetsingskader voor ammoniak. De inpasbaarheid op gebiedsniveau van het buitengebied zal daarom gemotiveerd moeten worden vanuit een eigen visie die door de gemeente Almelo wordt gedragen.

Salderen van ammoniak milieugebruiksruimte

- Om de inpasbaarheid van ammoniak vanuit een breed perspectief te kunnen beoordelen wordt aanbevolen afstemming te zoeken met de in voorbereiding zijnde beheersplannen. De beheersplannen zijn inmiddels op conceptniveau gereed, waardoor ambtelijke afstemming kan plaatsvinden over de inpasbaarheid van ammoniak.
- Vooruitlopend geven wij de gemeenten in overweging een 'ammoniakbank' op te zetten waarin vergunde 'emissierechten' worden beheerd. Op die manier kan de gemeente sturing geven aan de ammoniakemissie binnen het buitengebied en ontstaat inzicht in toe- of afnamekansen en kan van daaruit interne en externe maatregelen worden voorgesteld. Het is raadzaam de provincie daarbij te betrekken, zodat in een later stadium voor een groter gebied dezelfde criteria kunnen worden gehanteerd. De reeds opgestelde database met milieuvergunninggegevens is mogelijk een geschikte basis om op een eenvoudige manier een beheerstool op te zetten.
- Met het oog op de bijdrage vanuit de grondgebonden landbouw (melkveehouderij) adviseren wij deze ook te betrekken in het emissiebeheer systeem.

- Verder wordt geadviseerd de onderbouwing voor saldering af te stemmen op het interim toetsingskader van de provincie Overijssel, waarbij de individuele toetsingscriteria moeten worden omgebouwd naar gebiedsgerichte criteria.
- Voor de beoordeling van effecten op de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied dienen de effecten van elke ontwikkeling individueel en cumulatief te worden beoordeeld. Momenteel is het niet mogelijk om het stoppen van bedrijven en het uitbreiden van andere bedrijven als één ontwikkeling te zien. Door provincies en het ministerie van LNV wordt gewerkt aan een beleidskader waarin dit mogelijk verandert. Er kan worden gedacht aan saldering, als onderdeel van dit beleid. Als bedrijven stoppen, zouden de rechten van de ammoniakmilieugebruiksruimte kunnen worden overgenomen door een ander bedrijf in een bepaald vastgesteld gebied. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de afstand ten opzichte van de Natura 2000-gebieden en de eisen die de provincie stelt ten aanzien van de afname van de stikstofdepositie om de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000 gebieden (m.a.w. een afname van de ammoniakdepositie). Salderen is echter nog geen juridisch vastgestelde methode, maar het kan een oplossing zijn voor bedrijven die willen uitbreiden. De provincie kan hierin de rol van coördinator hebben.
- Naast de beoordeling van de effecten volgens de definities en afspraken die gelden voor de Natuurbeschermingswet kan tevens getoetst worden aan de criteria voor vergunningverlening in de provincie Overijssel. Elk agrarisch bedrijf dat uitbreidt moet namelijk een Natuurbeschermingswetvergunning aanvragen of aantonen dat de uitbreiding geen enkel effect heeft op de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. De provincie toetst of een bedrijf minder stikstofdepositie veroorzaakt dan 0,5 % van de kritische depositiewaarden van alle beschermde habitattypen en of er geen toename plaatsvindt van de stikstofdepositie op de beschermde habitattypen door de ontwikkeling. Bij de overname van een ander bedrijf mag maar 50% van de depositie van het overgenomen bedrijf worden meegeteld. De verwachting is dat binnen dit provinciale kader de getoetste veehouderijen, indien nodig, een Natuurbeschermingswetvergunning kunnen krijgen om uit te breiden, mits de juiste maatregelen (lucht-wassers) worden genomen en de vergunningaanvraag juist wordt onderbouwd.
- om emissie van verzurende stoffen te voorkomen kan overwogen maatregelen en voorzieningen aan veehouderijen voor te schrijven die verdergaan dan de best beschikbare technieken (IPPC⁺ / bbt⁺ maatregelen).
- Naast natuurgebiedsbescherming is er tevens soortenbescherming (Flora- en Faunawet). Bij uitbreiding van een veehouderij is het mogelijk dat dit effect heeft op beschermde soorten. Aangezien de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn en er geen gegevens bekend zijn van bijzondere populaties in het gebied, is het aannemelijk dat deze ontwikkelingen alleen individuen van beschermde soorten verstoren. In de stallen en andere gebouwen van boerderijen kunnen bijvoorbeeld uilen broeden. Deze hebben een vaste rust- en verblijfplaats en mogen niet zonder meer worden verstoord. Dit wordt beoordeeld als beperkt negatief effect. Het is van belang dat bij de concrete uitbreiding van een veehouderij vooraf ecologisch onderzoek plaatsvindt op het perceel waar gesloopt en gebouwd gaat worden. Als beschermde soorten worden aangetroffen kunnen normaal gesproken, na het verkrijgen van een ontheffing van de Flora- en Faunawet en het nemen van de voorgeschreven maatregelen, de sloop en bouw plaatsvinden.

7.3 AANZET VOOR MONITORING

De gemeente Almelo is voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor uitvoering van het beleid. De verwachting is dat de uitvoering (welke over zal gaan in de uitvoering van de herziening van het bestemmingsplan) een aantal jaren in beslag zal nemen. Deze planMER geeft de stand van zaken op dit moment weer. Het beleid en de techniek is momenteel volop in beweging. Zo worden stallen steeds 'groener' en diervriendelijker en wordt druk gewerkt aan nieuw beleid, wet- en regelgeving.

De technische ontwikkelingen en veranderingen van wet- en regelgeving kunnen gevolgen hebben voor de mogelijkheden in het buitengebied. Monitoring van relevante wet- en regelgeving zal nodig zijn om het gemeentelijk toetsingskader actueel te houden. Daarbij kan gedacht worden aan een nieuw ammoniaktoetsingskader, de aangekondigde maatregelen in het kader van het Besluit Huisvesting voor melkveehouderijen, de gevolgen van de Beheersplannen voor de Natura 2000 gebieden, evaluatie van het reconstructiebeleid, ontwikkelingen ten aanzien van megastallen, fijnstof voor de landbouw, clustering en gesloten systemen etc, etc.

Een deel van de in deze planMER beschreven effecten zijn op basis van relevante (voor vergelijkbare situaties uitgevoerde) studies voorspeld. Door de leemten in kennis en informatie is echter veel nog niet duidelijk en uitgekristalliseerd. Het is derhalve van belang bij de uitvoering de voorspelde effecten te controleren met de praktijk.

De uitwerking van concrete initiatieven voor nieuwvestiging, waaraan medewerking is verleent, dienen op de voet te worden gevolgd om te bezien of er grote afwijkingen zijn in de aannames en resultanten van deze planMER en de praktijk. Daar waar afwijkingen worden geconstateerd die grote negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu en de omgeving is directe bijsturing noodzakelijk en/of dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Uit de effectbeschrijving en -beoordeling kan worden afgeleid dat de verwachten effecten sterk afhankelijk zullen zijn van de wijze waarop bij vervolgbesluiten (op een meer gedetailleerd niveau) wordt omgegaan met te beschermen waarden op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. Dat niveau betreft bijvoorbeeld:

- bouwvergunningen en aanlegvergunningen (eventueel als onderdeel van omgevingsvergunningen), gerelateerd aan het afwegingskader dat uit het bestemmingsplan volgt en aan eisen van welstand;
- de wijze waarop agrarische bebouwing wordt ingepast in het perceel met bouwbestemming;
- de mogelijkheden die het plan biedt voor het slopen van voormalige bedrijfsbebouwing en dergelijke;
- de koppeling met de gemeentelijke kapverordeningen, en de mogelijkheden voor compensatie die daarin zijn voorzien;
- de wijze waarop bij concrete plannen wordt omgegaan met (te verwachten) archeologische waarden en cultuurhistorische elementen.

In de praktijk kan dit tot gevolg hebben, dat er een veelheid aan deelbeslissingen wordt genomen, maar dat het zicht op het totaal enigszins verdwijnt. Het is belangrijk om hiertoe regelmatig het feitelijke effect van de veranderingen in het gebied te evalueren. Mogelijke instrumenten hiervoor zijn:

- Regelmatige landschappelijke analyses (aan de hand van luchtfoto's en veldverkenningen) waarmee de toestand van het landschap wordt vastgelegd en gewaardeerd.

Deze toestand kan dan worden vergeleken met die in voorgaande jaren. Gedacht wordt aan een analyse om de vijf jaar;

- Aanbevolen wordt om hiervoor op korte termijn de systematiek nader uit te werken en, aan de hand van de vastgestelde methodiek, een 'nulmeting' uit te voeren;
- 'Het ontwikkelen en bijhouden van een 'boekhouding' van aantasten van cultuurhistorische elementen en archeologische waarden;
- Evaluatie van het tempo van gewenste veranderingen, dit betreft met name realisatie van de functie natuur. Dit tempo zal afhankelijk zijn van processen in de landbouw en beleid en stimuleringsmaatregelen van andere overheden (provincie, rijk). Door dit bij te houden, kan worden beoordeeld of aanvullend beleid gewenst is.

7.4 LEEMTEN IN KENNIS

Het planMER moet inzicht geven in het eventueel ontbreken van informatie die voor de besluitvorming van belang is of kan zijn. Op basis van het beschrevene in dit planMER hebben de belangrijkste leemten betrekking op:

- Niet bekend is wat de exacte effecten zijn van ammoniakdepositie op gebieden die op meer dan 3 kilometer afstand zijn gelegen. Bij de bepaling van ammoniakdepositie wordt in de rekenmodellen gerekend op basis van de afstand van het emissiepunt tot aan (de rand van) het gebied. In de rekenmodellen wordt er vanuit gegaan dat rondom het emissiepunt op elk willekeurige afstand hetzelfde effect optreedt. Dat suggereert dat de emissiewaarden in een contour rondom een emissiepunt steeds gelijk zijn. Dit lijkt onwaarschijnlijk omdat de heersende windrichting tevens van invloed kan zijn op de verspreiding van ammoniak. In Nederland is die heersende windrichting zuidwest. Een groter deel van de ammoniakdepositie zou zich derhalve in noordoostelijke richting kunnen verspreiden, waardoor de belasting daar waarschijnlijk sterker is en 'benedenwinds' waarschijnlijk lager is.
- Dezelfde redenatie geldt ook min of meer voor de verspreiding van geurhinder. De rekenmodellen laten hierbij maar de keus uit 2 meteo mogelijkheden. Lokaal kan de gemiddelde meteo situatie afwijken. Door bijvoorbeeld de invloed van de stuwwallen kan de verspreiding van geur binnen het buitengebied dus verschillen. Met nauwkeurigere verspreidingsmodellen zou de verspreiding beter in kaart gebracht kunnen worden.
- De toelaatbaarheid van de ammoniakemissie hangt ondermeer af van de ligging van bedrijven ten opzichte van zeer kwetsbare gebieden. De zeer kwetsbare gebieden zijn aangewezen door de provincie, echter is het formele procedurele traject nog niet afgerond. Wijzigingen door beroepsprocedures zijn nog mogelijk.
- Het is nog onduidelijk hoe het ammoniaktoetsingskader ingevuld gaat worden. Het lijkt erop dat het toetsingskader pas na de afronding van de beheersplannen meer concreet zal worden.
- De toekomstige ontwikkeling van de intensieve veehouderij, als sector geheel, maar ook specifiek in het buitengebied is moeilijk in te schatten. In deze planMER is aangesloten bij de progose's van het Lei, het MNP en LNV/VROM, lokaal kunnen deze prognoses anders uitvallen. Uit de registratie van milieuvergunninggegevens kan de gemeente trends ontleenen over de IV-ontwikkelingen op haar grondgebied.
- Omdat het in onderhavig planMER gaat om de mogelijkheid tot uitbreiden, is er een leemte in kennis over de daadwerkelijke gang van zaken in de toekomst. Effecten op het milieu zijn afhankelijk van de omvang van de locatie. Het is daarom van belang dat de milieueffecten, die overigens wel binnen de kaders die in dit planMER bepaald

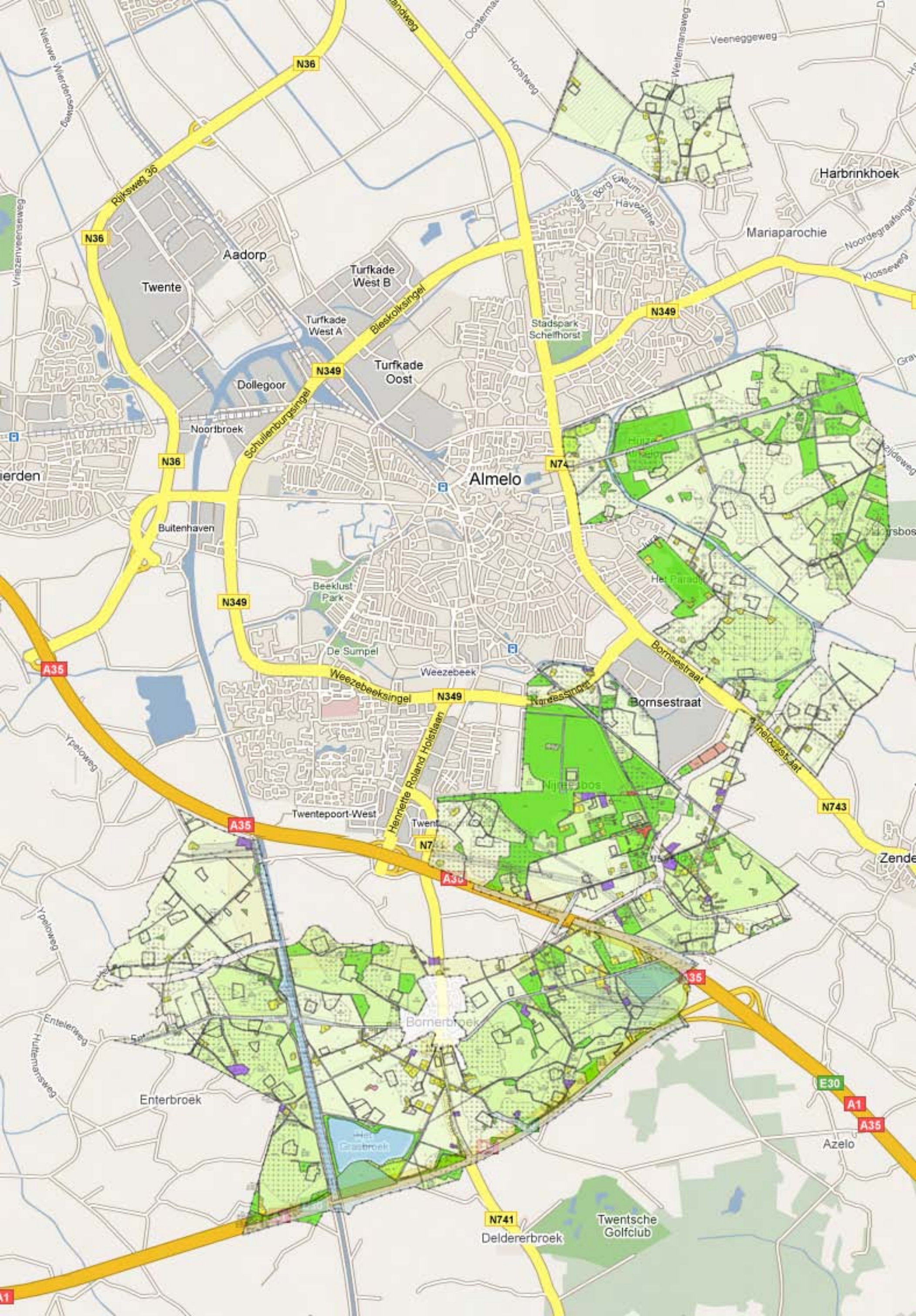
zijn moeten passen, te onderzoeken. Het gaat om de onderstaande effecten op individueel bedrijfsniveau.

- Archeologie.
- Bodemkwaliteit/verontreiniging.
- Waterkwaliteitsverandering.
- Aanwezigheid van beschermde soorten planten of dieren.
- Effect op de dan heersende achtergrondconcentratie van geur.
- Effect op de dan heersende achtergrondconcentratie van ammoniak.
- Toename van fijnstof.
- Er zijn geen gegevens bekend van beschermde flora en fauna van elk individueel bouwblok. De Flora- en Faunawet schrijft voor dat voor de uitvoering van een ontwikkeling (bijvoorbeeld sloop of bouw) bekend is of en welke beschermde soorten voorkomen. Gericht flora- en faunaonderzoek dient daarom plaats te vinden op het moment dat een project concreet wordt gerealiseerd.
- De fijnstof concentratie op bedrijfsniveau is dit planMER indicatief bepaald om een beeld te krijgen van fijnstof emissie van een bepaalde omvang van bedrijven. De provincie Overijssel is voornemens een onderzoek uit te voeren naar de potentiële knelpunten van fijnstof.

BIJLAGEN

OVERZICHTSKAART GEBIED

SAB•ARNHEM PLAN MER VOOR HET BUITENGEBIED VAN ALMELO

ONDERZOEK QUICK-SCAN GEURBELASTING + BIJLAGEN

Resultaten quickscan Almelo

projectnr. 179646
revisie 0
09 juni 2009

Opdrachtgever

Gemeente Almelo
Afdeling ROM
Postbus 5100
7611 GC Almelo

datum vrijgave
9 juni 2009

beschrijving revisie 0

goedkeuring

vrijgave

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doel	2
1.2	Onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader	3
2.1	Individuele normen	3
2.2	Vaste afstanden	3
2.3	Planontwikkeling	3
2.4	Voorgrond-/achtergrondbelasting	3
2.5	Gemeentelijke verordening	4
2.6	Rekenmodellen	4
3	Opzet en werkwijze	5
3.1	Invoergegevens	5
3.1.1	<i>Bronnen</i>	5
3.1.2	<i>Geurgevoelige objecten</i>	6
3.1.3	<i>Overige invoergegevens</i>	6
3.2	Systematiek berekeningen	7
3.2.1	<i>Algemene opzet</i>	7
3.2.2	<i>Huidige situatie</i>	7
3.2.3	<i>Toekomstige situatie</i>	7
4	Resultaten	8
4.1.1	<i>Huidige situatie</i>	8
4.1.2	<i>Toekomstige situatie</i>	8
4.1.3	<i>Knelpunten</i>	10
5	Vervolgstappen	11
5.1	Wat zijn de mogelijkheden	11
5.2	Varianten	11
6	Conclusie	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Almelo is een middelgrote gemeente midden in het Twentse land, waar de natuur tot ver in de binnenstad reikt. In het buitengebied bevinden zich veel agrarische bedrijven die dicht gelegen zijn tegen, of zelfs in de stad Almelo of tegen de kerkdorpen binnen de gemeente. Zowel de ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische bedrijven als het kunnen toestaan van andersoortige bestemmingen of functies binnen dit gebied kunnen ernstig belemmerd worden door de wettelijke kaders omtrent geurhinder afkomstig van veehouderijbedrijven. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt de mogelijkheid om in een gemeentelijke verordening af te wijken van de wettelijke geurnormen.

De vraag doet zich voor of het noodzakelijk is dat de gemeente Almelo een geurbeleid (verordening) vast stelt, waarin zowel de bescherming van de agrarische ondernemers en de omwonenden in de omgeving wordt geborgd als de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente worden ingepast.

Naast de hierboven beschreven situatie is het niet ondenkbaar dat er binnen de gemeente meerdere locaties in een ander daglicht komen te staan door het in werking treden van de Wgv. Zodoende is het wenselijk om gemeentebreed te onderzoeken of het opstellen van een gemeentelijk geurbeleid wenselijk dan wel noodzakelijk is.

Dit onderzoek heeft nu plaats gevonden. De resultaten hiervan worden in deze rapportage weergegeven en afgewogen om te besluiten tot het al dan niet opstellen van een gemeentelijke verordening.

1.2 Onderzoeksvragen

De volgende vragen zijn gesteld:

- 1 - Breng de huidige geursituatie afkomstig van agrarische inrichtingen in beeld.
- 2 - Breng de toekomstige geursituatie afkomstig van agrarische inrichtingen in beeld.
- 3 - Zijn of ontstaan er knelpunten en kan een gemeentelijke geurverordening hier een oplossing bieden.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke kaders uiteengezet en worden de meest gebruikte termen en begrippen toegelicht. Vervolgens worden de opzet en werkwijze van het onderzoek uitgelegd. Hierbij wordt ook de systematiek van de uitgevoerde berekeningen besproken. In het daarop volgende hoofdstuk worden de resultaten van de huidige en toekomstige situatie besproken. Hieruit volgt een aantal knelpunten. In het hoofdstuk "Vervolgstappen" worden de mogelijkheden voor een aanpak van de knelpunten uiteengezet. Als laatste volgen de conclusies van deze quickscan.

2 Wettelijk kader

2.1 Individuele normen

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het exclusieve toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder veroorzaakt door uitstoot van geurcomponenten uit dierenverblijven van veehouderijen. Per diercategorie is een geuremissiefactor vastgesteld. De geurbelasting (odour units per kubieke meter lucht) wordt berekend met een verspreidingsmodel (V-Stacks vergunning) en mag de in de Wgv genoemde geurbelastingsgrens niet overschrijden.

De gemeente Almelo is gelegen in een concentratiegebied. In principe geldt voor objecten in een concentratiegebied "binnen de bebouwde kom" een waarde van 3,0 odour units per kubieke meter lucht. Voor objecten in een concentratiegebied "buiten de bebouwde kom" geldt een waarde van 14,0 odour units per kubieke meter lucht.

Zie voor een schematische weergave van het beoordelingskader van de Wgv bijlage A.

2.2 Vaste afstanden

Volgens artikel 4 van de Wgv gelden er voor diercategorieën waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld vaste afstanden tussen een geuremissiepunt en de gevel van de ontvanger. Deze afstanden zijn "binnen de bebouwde kom" ten minste 100 meter en "buiten de bebouwde kom" ten minste 50 meter. Voor bronnen "buiten de bebouwde kom" met de ontvanger "binnen de bebouwde kom" geldt een afstand van 100 meter.

2.3 Planontwikkeling

In de Wgv wordt niet expliciet ingegaan op de gevolgen van geurhinder voor planontwikkeling. Echter, vanuit het principe van goede ruimtelijke ordening, zoals genoemd in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, is het noodzakelijk om bij de beoordeling van de gevolgen voor het plangebied en zijn omgeving rekenschap te houden met de milieubelasting welke bedrijven veroorzaken. Deze belasting vloeit voort uit de milieuvergunning. Dit betekent dat in beginsel niet binnen geurhindercontouren van veehouderijen mag worden gebouwd. Voor de beoordeling van de geurinvloed op het plangebied worden daarom de normen uit de Wgv omgekeerd gehanteerd. Met andere woorden: er wordt beoordeeld of betreffende bedrijven na realisatie van het plan (nog steeds) kunnen voldoen aan het gestelde in de Wgv. Als dit niet het geval is dan kan het plan niet zondermeer doorgang vinden. Deze beoordelingswijze wordt ook wel omgekeerde werking genoemd.

2.4 Voorgrond-/achtergrondbelasting

Aanvullend hierop dient in het kader van goede ruimtelijke ordening een goed woon- en leefklimaat voor toekomstige bewoners te worden gegarandeerd. Hierbij moet tevens rekening worden gehouden met de cumulatieve geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving (achtergrondbelasting). Deze achtergrondbelasting wijkt af van de zogenaamde voorgrondbelasting: dit is de belasting veroorzaakt door de (dominante) veehouderij die de meeste geurbelasting bij het geurgevoelige object

veroorzaakt. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting leidend is, als deze groter is dan de helft van de achtergrondbelasting.

2.5 Gemeentelijke verordening

Volgens artikel 6 van de Wgv kan bij gemeentelijke verordening worden bepaald dat binnen een deel van het grondgebied van de gemeente een andere waarde van toepassing is voor geurgevoelige objecten dan de hierboven genoemde normen.

- De bandbreedte voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom loopt van 0,1 tot 14,0 odour units per kubieke meter lucht.
- Voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom bestaat een bandbreedte van 3,0 tot 35,0 odour units per kubieke meter lucht.

Daarnaast kan bij gemeentelijke verordening worden bepaald dat binnen (een deel) van haar grondgebied een andere afstand van toepassing is als 'vaste afstand', met dien verstande dat deze:

- ten minste 50 meter bedraagt indien het geurgevoelige object binnen de bebouwde kom is gelegen, en
- ten minste 25 meter bedraagt indien het geurgevoelige object buiten de bebouwde kom is gelegen.

Als laatste kan bij gemeentelijke verordening worden bepaald dat een andere waarde of afstand (als bedoeld in artikel 3 of 4 van de Wgv) van toepassing is voor geurgevoelige objecten die onderdeel hebben uitgemaakt van een veehouderij (voormalige bedrijfswoningen).

2.6 Rekenmodellen

In de Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij (VROM, maart 2007; aanvulling mei 2007), de Gebruikershandleiding V-Stacks vergunning (VROM, december 2006) en de Gebruikershandleiding V-Stacks gebied (VROM, december 2006) wordt ingegaan op de wijze waarop de Wgv met bijbehorende berekeningsmodellen in de praktijk moet worden toegepast bij de omgekeerde werking. De aanbevelingen sluiten grotendeels aan bij de systematiek zoals deze voor 1 januari 2007 werd toegepast.

Hoewel deze handreikingen en handleidingen formeel geen wettelijke status hebben wordt in de regel aangesloten bij de hierin opgenomen aanbevelingen. Voor dit onderzoek hanteren we daarom genoemde stukken als basis.

3 Opzet en werkwijze

In dit hoofdstuk worden de randvoorwaarden, de werkwijze en de uitgangspunten van dit onderzoek weergegeven. Tevens worden de gebruikte berekeningsmethoden besproken.

3.1 Invoergegevens

Om de geurinvloed grafisch te kunnen weergeven is het verspreidingsmodel V-Stacks gebied ontwikkeld door VROM. Dit model heeft het verspreidingsmodel V-Stacks vergunning als basis, maar biedt de mogelijkheid om de geurbelasting over een verzameling punten te berekenen. Het resultaat, een grid met punten waarop de geurbelasting is berekend, vormt het uitgangspunt voor het vervaardigen van kaarten waarop de geurbelasting in de vorm van een contour (pluim) is weergegeven. De berekeningen met V-Stacks worden uitgevoerd per (deel-)gebied. Om deze reden vraagt het programma om invoer van gegevens over dit gebied. Daarnaast heeft het programma gegevens over de geurbronnen en de geurgevoelige objecten in het gebied nodig.

In deze paragraaf wordt ingegaan op deze invoergegevens.

3.1.1 Bronnen

Gegevens van alle relevante agrarische inrichtingen (verder genoemd 'bronnen') in de gehele gemeente Almelo en in een straal van 2 kilometer rondom de gemeente, zijn in de berekeningen betrokken. De gegevens van bedrijven in een straal van 2 kilometer om de gemeente heen zijn nodig omdat zij ook nog een invloed (kunnen) hebben op geurgevoelige objecten gelegen in de Almelo. Van de agrarische bedrijven gelegen in de gemeente Almelo zijn de milieudossiers ingezien om de relevante gegevens voor de berekeningen te verkrijgen. Van bedrijven gelegen in de zone van 2 kilometer om Almelo in de buurgemeenten zijn voor een deel de milieudossiers ingezien en voor een deel zijn benodigde gegevens door de omliggende gemeenten zelf aangeleverd.

Alle verzamelde gegevens zijn in een overzicht geplaatst. Zie voor een overzicht de totale lijst in bijlage B. In deze lijst zijn diverse eigenschappen die van invloed zijn op de geuremissie van de bronnen opgenomen. Dit zijn: X-Y coördinaat, schoorsteenhoogte, gemiddelde gebouw hoogte, schoorsteen binnendiameter, uittreedsnelheid, vergunde odour hoeveelheid, adres en naam, datum en soort vergunning en het aantal dieren per stalsysteem met bijbehorende omrekenfactor.

Achtergrondbelasting

Voor het berekenen van de achtergrondbelasting, dit geeft de cumulatieve geurbelasting weer, is voor alle bedrijven gerekend met defaultwaarden (standaardwaarden). Dit geldt voor de onderdelen schoorsteenhoogte, gemiddelde gebouwhoogte, schoorsteen binnendiameter en uittreedsnelheid, zoals deze zijn opgenomen in de Gebruikshandleiding V-Stacks Gebied. Deze methode biedt voldoende nauwkeurigheid om een inschatting te geven van de geurbelasting afkomstig van deze bedrijven.

Individuele contouren

Van een aantal bedrijven is ook de individuele geurcontour in beeld gebracht omdat van deze bedrijven een overschrijding van de geurnorm op een plangebied wordt verwacht. Voor deze bedrijven zijn de vergunde parameters (X-Y coördinaat, schoorsteenhoogte,

gemiddelde gebouw hoogte, schoorsteen binnendiameter, uittreedsnelheid, vergunde odour hoeveelheid) per bron voor zover mogelijk uit de milieudossiers overgenomen.

Vaste afstand

Van alle agrarische bedrijven gelegen in Almelo is ook het agrarische bouwblok bekend. Om de vaste afstanden in beeld te brengen zijn om deze bouwblokken afstandsbuffers van 50 en 100 meter in beeld gebracht.

3.1.2 Geurgevoelige objecten

Een geurgevoelig object wordt volgens de Wgv omschreven als: "gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt".

Om de geurgevoelige objecten in beeld te krijgen heeft de gemeente een zogenaamd ACN-bestand aangeleverd waarin alle adressen staan die gelegen zijn in de gemeente Almelo. Een vergelijkbaar bestand is ook van de zone van twee kilometer in de omliggende buurgemeenten verkregen. Deze bestanden vormen de basis voor het gebruikte geurgevoelige objecten bestand.

Uit dit bestand zijn de agrarische inrichtingen gefilterd. Met deze inrichtingen hoeft namelijk geen rekening te worden gehouden tijdens het uitvoeren van de berekeningen. Tevens is een groot aantal geurgevoelige objecten die in de bebouwde kom zijn gelegen uit de lijst gefilterd. Het zijn namelijk de geurgevoelige objecten die het dichtst bij een agrarisch bedrijf zijn gelegen die als eerste beperkend werken op de ontwikkelingsmogelijkheden van een agrarisch bedrijf. De verwijdering van deze adressen heeft dus geen invloed op de uitkomst van de berekeningen. In enkele gevallen zijn fictieve geurgevoelige objecten op de grens van de bebouwde kom of plangebieden toegevoegd. Deze toevoegingen benaderen de werkelijke situatie. Dit is gedaan om te voorkomen dat bedrijven onbedoeld te veel ruimte krijgen om te groeien.

3.1.3 Overige invoergegevens

Behalve de in de voorgaande paragrafen omschreven invoerparameters zijn er nog enkele variabelen die bij een berekening ingevoerd moeten worden. Het zijn de ruwheid en het meteostation.

Ruwheid

De ruwheid zegt iets over de gesteldheid van het omliggende landschap, de zogenaamde omgevingskenmerken. Denk hierbij aan de verschillen tussen een open weidegebied en een bebouwde kom. De lucht, en dus ook geur, verplaatsen zich op een andere manier over deze verschillende gebieden. Voor de ruwheid kent het programma V-stacks gebied twee mogelijkheden:

- een door V-stacks gebied gegenereerde ruwheid (op basis van een ingebouwde database);
- een door de gebruiker opgegeven ruwheid.

In de handreiking, behorende bij het programma V-stacks, wordt aanbevolen de door het programma gehanteerde ruwheidslengte uit het ruwheidsbestand als uitgangspunt te hanteren. Bij dit onderzoek is hier zoveel mogelijk bij aangesloten. Vanwege technische beperkingen van het rekenprogramma is hier echter bij enkele berekeningen van afgeweken.

Meteostation

Nederland is door een lijn die van zuid-west naar noord-oost loopt verdeeld in twee gebieden voor berekeningen in V-stacks, te weten "Schiphol" en "Eindhoven". Het verschil tussen deze instellingen zijn de meteorologische omstandigheden. Gemeente Almelo en de ruime omgeving liggen in het gebied "Eindhoven".

3.2 Systematiek berekeningen

3.2.1 Algemene opzet

Om te beginnen zijn alle benodigde agrarische bedrijven met hun eigenschappen en de geurgevoelige objecten geïnventariseerd. Zie bijlage B voor een overzicht van de geïnventariseerde bedrijven. Vervolgens is de gemeente in 6 blokken van 5 bij 5 kilometer verdeeld. Per blok zijn de geurberekeningen uitgevoerd. Door de gemeente in deze blokken te verdelen is een goede spreiding van het aantal berekende geurwaarden (op de gridpunten) te realiseren en zijn betrouwbare geurcontourlijnen te tekenen. Van een aantal agrarische bedrijven is ook de individuele geurcontour berekend en in beeld gebracht. Deze bedrijven zijn in beeld gebracht omdat hiervan werd verwacht dat ze vanwege hun omvang en ligging grenswaarden op (toekomstige) plangebieden overschrijden.

Verder is van alle bedrijven waar met een vaste afstand rekening moet worden gehouden de 50 en 100 meterbuffer in beeld gebracht.

3.2.2 Huidige situatie

Om een goed beeld te krijgen van de huidige geursituatie in de gemeente zijn berekeningen uitgevoerd met de meest actuele gegevens van de agrarische bedrijven. De kaart die hieruit voortkomt geeft een helder beeld van de achtergrondbelasting die door de agrarische bedrijven wordt veroorzaakt.

3.2.3 Toekomstige situatie

Om te kijken hoe de geursituatie zich in de (nabije) toekomst zou kunnen ontwikkelen is ook de toekomstige situatie berekend en grafisch in beeld gebracht. Deze situatie geeft aan hoe, binnen een aantal gestelde beperkingen en aannames (zie paragraaf 4.1.2), de geursituatie zich zonder verder ingrijpen zou kunnen ontwikkelen. Op deze manier kunnen eventuele knelpunten in beeld worden gebracht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gewenste ruimtelijke ontwikkelingen zoals een nieuwbouwwijk die in de nabijheid van agrarische bedrijven is gesitueerd. De toekomstige situatie gaat dus over de groei van agrarische bedrijven, maar ook over de groei van de gemeentelijke plannen.

4 Resultaten

4.1.1 Huidige situatie

Op de kaart in bijlage C zijn de resultaten van de berekeningen van de huidige situatie weergegeven. Tevens zijn de vaste afstanden weergegeven op de kaart in bijlage D. Uit deze kaart blijkt de kwaliteit van de leefomgeving voor wat betreft geur. De waarden zeggen iets over de kwaliteit van de leefomgeving, zie hiervoor tabel 1:

Kwalificatie	% geurgehinderden	achtergrondbelasting in concentratiegebied (Odour units per m ³ lucht)
zeer goed	< 5	0-3
goed	5-10	3-7
redelijk goed	10-15	7-13
matig	15-20	13-20
tamelijk slecht	20-25	20-28
slecht	25-30	28-38
zeer slecht	30-35	38-50
extreem slecht	35-40	>50

tabel 1: kwalificaties van de achtergrondbelasting

Uit deze kaarten komt naar voren dat de kwaliteit van de leefomgeving in de huidige situatie in verreweg het grootste deel van de gemeente is aan te merken als zeer goed. In de directe omgeving van een aantal (grotere) agrarische bedrijven is de leefkwaliteit minder goed.

4.1.2 Toekomstige situatie

Uitgangspunten

Om een zo realistisch mogelijk resultaat te behalen bij het berekenen van de toekomstige situatie zijn een aantal aannames gedaan, dit zijn:

- bedrijven die in de huidige situatie een extensieve bedrijf hebben (bijvoorbeeld alleen rundvee of paarden) schakelen niet over naar een intensieve bedrijfsvoering (bijvoorbeeld varkens of pluimvee). De maximale odouremissie van deze bedrijven is vastgezet op 5.340 odour. Dit komt overeen met het houden van 150 vleesstieren;
- intensieve bedrijven in verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden kunnen zich maximaal ontwikkelen. Maximaal ontwikkelen betekent in dit geval een groei totdat de norm op een geurgevoelig object wordt overschreden. (De termen extensiverings- verwevings- en landbouwontwikkelingsgebied zijn zoneringen afkomstig uit het Reconstructieplan);
- binnen de gemeente Almelo vestigen zich geen nieuwe agrarische bedrijven;
- bedrijven gelegen binnen stedelijk gebied zijn "op slot" gezet (d.w.z. dat de geuruitstoot hetzelfde blijft);
- bedrijven gelegen in extensiveringsgebieden zijn "op slot" gezet;
- bedrijven gelegen in verwevingsgebieden schakelen niet om naar een intensieve bedrijfsvoering. Bestaande intensieve bedrijven en gemengde bedrijven met een intensieve tak kunnen zich onbeperkt (tot het eerst beperkende geur gevoelige object) ontwikkelen;

- voor bedrijven gelegen in omliggende gemeenten is deze lijn zoveel mogelijk aangehouden;
- agrarische bedrijven die zijn gelegen in de plangebieden XL Businesspark en bestemmingsplan Noord-Oost zijn "op slot" gezet. Voor deze bedrijven is geen groei mogelijk. Voor XL Businesspark gaat het om de bedrijven gelegen aan Hoeselderdijk 6a, Hoeselderdijk 3, Wolbes Landen 11, Worker Landen 22, Wolbes Landen 9a, Wolbes Landen 16-16a en de Pastoor Ossestraat 53. Voor bestemmingsplan Noord Oost gaat het om de Demmersweg 1a en de Ootmarsumsestraat 503.

Op de kaart in bijlage E zijn ook de (in ontwikkeling zijnde/toekomstige/gewenste) plangebieden aangegeven waarmee rekening moet worden gehouden (bron: "Structuurplan" Almelo), dit zijn:

- Waterrijk
- Indië terrein
- Buitenhaven West
- Leemslagen
- Almelo Noord Oost
- XL Businesspark
- Herziening Bornerbroek
- Maatkampslanden

Ook zijn in deze kaart per bedrijf de vaste afstanden weergegeven (50 en 100 meter). De lijnen van de vaste afstanden zijn getrokken om de hoeken van het agrarische bouwblok.

Van de hieronder opgesomde bedrijven zijn de individuele geurcontourlijnen in beeld gebracht. Deze bedrijven zijn geselecteerd omdat hiervan wordt verwacht dat ze een invloed kunnen hebben op (toekomstige) planontwikkelingen. Van enkele inrichtingen zijn meerdere contourlijnen berekend en weergegeven. Deze bedrijven hebben bijvoorbeeld een vergunningaanvraag ingediend waarvan wordt verwacht dat deze vergunbaar is en hoogstwaarschijnlijk in de nabije toekomst gerealiseerd wordt. Bij de berekeningen zijn de meest recente gegevens gebruikt.

- Hoeselderdijk 7
- Aadorpweg 2
- Jachthavenlaan 4
- Zomerdijk 2 (vergunning 28-1-1997)
- Breesegge 4
- Bornsestraat 16
- Worker Landen 20 (huidige en aangevraagde situatie)
- Worker Landen 5 (huidige en aangevraagde situatie)
- Keursweg 2 (huidige en aangevraagde situatie)
- Kanaalweg Zuid 77
- Westerweilandweg 15-17
- Het Linschot 4
- Lohuisstraat 19
- Lange Voort 1
- Entersestraat 47
- Worker Landen 18
- Pastoor Ossestraat 51-53
- Wolbes Landen 16-16a
- Wolbes Landen 9-9a
- Wendelgoorsegweg 3
- Westermaatweg 2

- Schout Doddestraat 60
- Oostermaatweg 9 (MMA: hoge en lage uittreedsnelheid; IPPC: hoog en laag)
- Voorbroeksweg 3
- Voorbroeksweg 5

Resultaten

Op de kaart in bijlage E zijn de resultaten van de berekening van de toekomstige situatie weergegeven. De waarden komen overeen met de kwalificaties zoals deze hierboven in tabel 1 zijn weergegeven. In het grootste deel van de gemeente is de leefkwaliteit te omschrijven als zeer goed tot redelijk goed. Dit geldt met name voor de bebouwde kom van Almelo zelf.

Richting de grenzen van de gemeente, met name daar waar ruimte is voor agrarische bedrijven om zich te ontwikkelen, wordt de leefkwaliteit echter snel minder goed. Zie onder andere de gebieden in het noorden, ter hoogte van plangebied Waterrijk, maar ook naar het gebied in het zuidwesten in de omgeving van Bornebroek. De hier aanwezige agrarische bedrijven zouden flink kunnen groeien in de nabije toekomst.

Als de achtergrondbelasting in relatie tot de (gewenste) plangebieden wordt bekeken, dan komt een aantal gebieden naar voren waar knelpunten ontstaan. Dit wordt benadrukt als vervolgens naast de toekomstige achtergrondbelasting de (huidige) individuele geurcontouren van agrarische bedrijven worden ingetekend. In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

4.1.3 Knelpunten

In onderstaande tabel staan de plangebieden met de knelpunten opgesomd:

Plangebied	Knelpunten	Wanneer een knelpunt
Waterrijk	achtergrondbelasting individuele contouren	Toekomst Huidige situatie
Indië terrein	vaste afstanden	Huidige situatie
XL Businesspark	achtergrondbelasting individuele contouren vaste afstanden	Toekomst Huidige situatie Huidige situatie
Herziening Bornebroek	individuele contouren vaste afstanden	Huidige situatie Huidige situatie
Leemslagen	individuele contouren vaste afstanden	Huidige situatie Huidige situatie
Buitenhaven West	individuele contouren vaste afstanden	Huidige situatie Huidige situatie

Tabel 2: Plangebieden met knelpunten

Deze tabel geeft de knelpunten per gebied aan. In de laatste kolom is aangegeven wanneer het knelgeval zich voordoet: is er direct een knelsituatie, of doet deze zich in de toekomst voor. Bij de achtergrondbelasting wordt hier de achtergrondbelasting bedoeld zoals deze voor de toekomstige situatie is berekend.

Zoals uit de tabel is af te leiden zijn er verschillende redenen waarom knelgevallen ontstaan. Dit kan zijn de hoogte van de achtergrondbelasting, de vaste afstanden of de individuele normen. De knelpunten worden voor een deel veroorzaakt door bedrijven die nog in de verschillende plangebieden zelf liggen.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijkheden die de gemeente Almelo heeft om oplossingen te vinden.

5 Vervolgstappen

5.1 Wat zijn de mogelijkheden

Binnen de gemeente Almelo zijn een aantal knelpunten vastgesteld. Deze staan in tabel 2 vermeld. De gemeente heeft een aantal mogelijkheden om de knelpunten aan te pakken.

Knelgevallen uitkopen

Eén van de mogelijkheden is het betreffende agrarische bedrijf uit te kopen of de dan op tafel liggende plannen dusdanig aan te passen totdat deze geen overlast ondervinden. Utkopen is veelal een dure optie. Het aanpassen van plannen kan er toe leiden dat het niet meer interessant is om de plannen überhaupt uit te voeren.

Gebiedsvisie en geurverordening

Een andere mogelijkheid is om te onderzoeken of door het maken van een gebiedsvisie en het opstellen van een geurverordening knelgevallen kunnen worden voorkomen of kunnen worden opgelost. In een geurverordening kunnen de normen voor een (deel-) gebied worden aangepast binnen een bepaalde bandbreedte.

Voor het opstellen van een geurverordening is het hebben van een gebiedsvisie noodzakelijk. We onderscheiden hierin drie varianten die onderzocht kunnen worden. Iedere variant heeft een ander uitgangspunt:

- 1 - planontwikkeling hoogste prioriteit;
- 2 - balans groei agrarisch ondernemer, planontwikkeling en gebiedstypering;
- 3 - achtergrondbelasting: leefkwaliteit.

5.2 Varianten

Voor elk van de hierboven genoemde varianten kunnen één of meerdere scenario's worden doorgerekend zodat inzichtelijk wordt wat de gevolgen zijn. De werkwijze is vergelijkbaar met het berekenen van de toekomstige situatie, alleen zijn de uitgangspunten aangepast per variant.

De uitgangspunten zouden er als volgt uit kunnen zien:

1 – Planontwikkeling hoogste prioriteit

De normen op een dusdanige manier aanpassen binnen de wettelijke kaders en het reeds vastgestelde beleid, dat de plannen doorgang kunnen vinden. Dit houdt in dat de normen moeten worden verhoogd. Dit heeft gevolgen voor de achtergrondbelasting, hoogstwaarschijnlijk gaat deze omhoog. Dit kan worden doorgerekend in verschillende varianten. Een verhoogde norm geeft ook andere agrariërs weer meer ruimte.

2 - Balans groei agrarisch ondernemer, planontwikkeling en gebiedstypering

De normen verhogen en de vaste afstanden verkleinen. Op deze manier hebben de agrarische ondernemers in meer gevallen ruimte om uit te breiden. Ook kunnen plangrenzen worden aangepast zodat ze agrariërs niet (gaan) beperken. De plangebieden zouden kleiner of om de geurcontouren heen gelegd kunnen worden.

Er kan ook een deelgebied van de gemeente worden aangewezen waar meer ruimte is voor agrariërs en gebieden waar meer ruimte is voor planontwikkeling. Hierbij wordt rekening gehouden met de gebiedstypering: dit zijn bijvoorbeeld een stedelijke of agrarische kern of een industrieterrein. Een verhoging van de normen geeft minder snel

knelpunten in relatie tot plangebieden. Er wordt immers minder snel een norm overschreden. De hoogte van de achtergrondbelasting neemt hoogstwaarschijnlijk toe. In de onderstaande tabel staat een voorstel per deelgebied om de normering aan te passen, zonder nader onderzoek te hebben verricht. Hierbij is wel rekening gehouden met de ligging van de gebieden.

Deelgebied	Typering	Aanpassing norm
Waterrijk	stedelijk	niet aanpassen
Indië terrein	stedelijk	niet aanpassen
Leemslagen	stedelijk	niet aanpassen
XL Businesspark	industrie	hogere norm
Buitenhaven West	industrie	hogere norm
Herziening Bornerbroek	agrarische kern	hogere norm
Maatkampslanden	agrarische kern	hogere norm
driehoek A1-A35-westen van zijtak Twente kanaal	agrarische groei	hogere norm

Tabel 3: Voorstel aanpassing normering

3 - Achtergrondbelasting: leefkwaliteit

Het doel bij deze variant is om de leefkwaliteit te verbeteren waar mogelijk. Hiervoor zal de achtergrondbelasting omlaag moeten.

De normen moeten lager dan de normen uit de Wgv worden. Hierdoor beperk je de uitbreidingsmogelijkheden van agrariërs. Dit betekent dat door het hanteren van een algemeen lagere norm, op andere plaatsen de planontwikkeling aangepast moet worden of dat plannen zelfs geen doorgang kunnen vinden omdat bestaande geurcontouren van agrarische bedrijven planontwikkeling onmogelijk maken. Door de norm te verlagen, wordt echter wel de achtergrondbelasting zo laag mogelijk gehouden. Het beperkt echter ook het aantal kansen op diverse ontwikkelingen.

Om de gevolgen van de drie hierboven besproken varianten inzichtelijk te maken zullen diverse scenario's doorgerekend moeten worden. Per deelgebied van de gemeente kunnen ook verschillende varianten worden bekeken.

Wellicht worden in de loop van het proces nieuwe knelpunten duidelijk of is er juist meer mogelijk. Een aanpassing van de geurnorm kan bijvoorbeeld resulteren in een sterke toe- of afname in de achtergrondbelasting, dit is de maat voor de leefkwaliteit. De gevolgen van een aanpassing van de normwaarden zijn niet op voorhand in te schatten.

Het is uiteindelijk aan de gemeente Almelo om een ontwikkelingsrichting aan te geven afhankelijk van waar de prioriteiten worden gelegd. Maar een keuze kan ook zijn om niets te doen. Voor een goede onderbouwing van de te maken keuzes is het onderzoek doen naar verschillende varianten noodzakelijk.

6 Conclusie

Het resultaat van de quickscan is dat in de huidige situatie geen problemen ontstaan met de achtergrondbelasting voor wat betreft geur. Een aantal individuele geurcontouren en vaste afstandsbuffers van agrarische bedrijven overlappen echter wel de grens van enkele plangebieden.

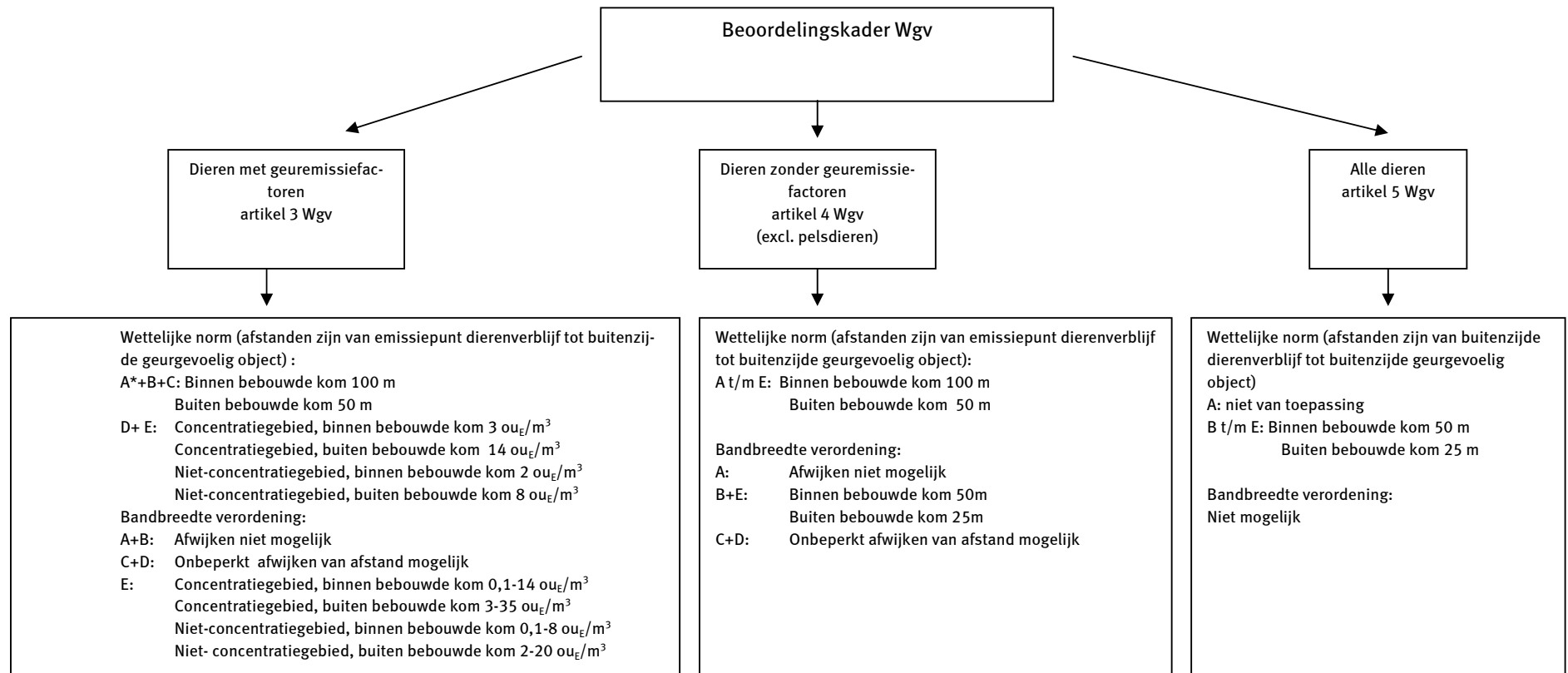
Als de gemeente Almelo geen actief beleid gaat voeren in het geurbeleid, dan zullen in de toekomst meer knelgevallen ontstaan bij de ontwikkeling van plangebieden. De geurinvloeden (achtergrondbelasting/berekende individuele contouren/vaste afstanden) van diverse agrarische bedrijven zullen dan gewenste ruimtelijke ontwikkelingen gaan blokkeren.

Van de varianten die in hoofdstuk 5 zijn besproken biedt de tweede variant (Balans groei agrarisch ondernemer, planontwikkeling en gebiedstypering) de meeste mogelijkheden om per (deel-)gebied ontwikkelingen te sturen.

Door het opstellen van een geurverordening met daarin het aanpassen van de gestelde geurnormen en het aanpassen van de vaste afstanden, kunnen wellicht knelgevallen worden voorkomen. Hiervoor dienen aan de hand van een gebiedsvisie enkele scenario's te worden doorgerekend. Wijzigingen van de normen kunnen de hoogte van de achtergrondbelasting veranderen. Dit is niet op voorhand inzichtelijk.

Het geniet dan ook de voorkeur om de (on-)mogelijkheden die het opstellen van een geurverordening heeft, verder te onderzoeken.

Bijlage A : Beoordelingskader Wgv

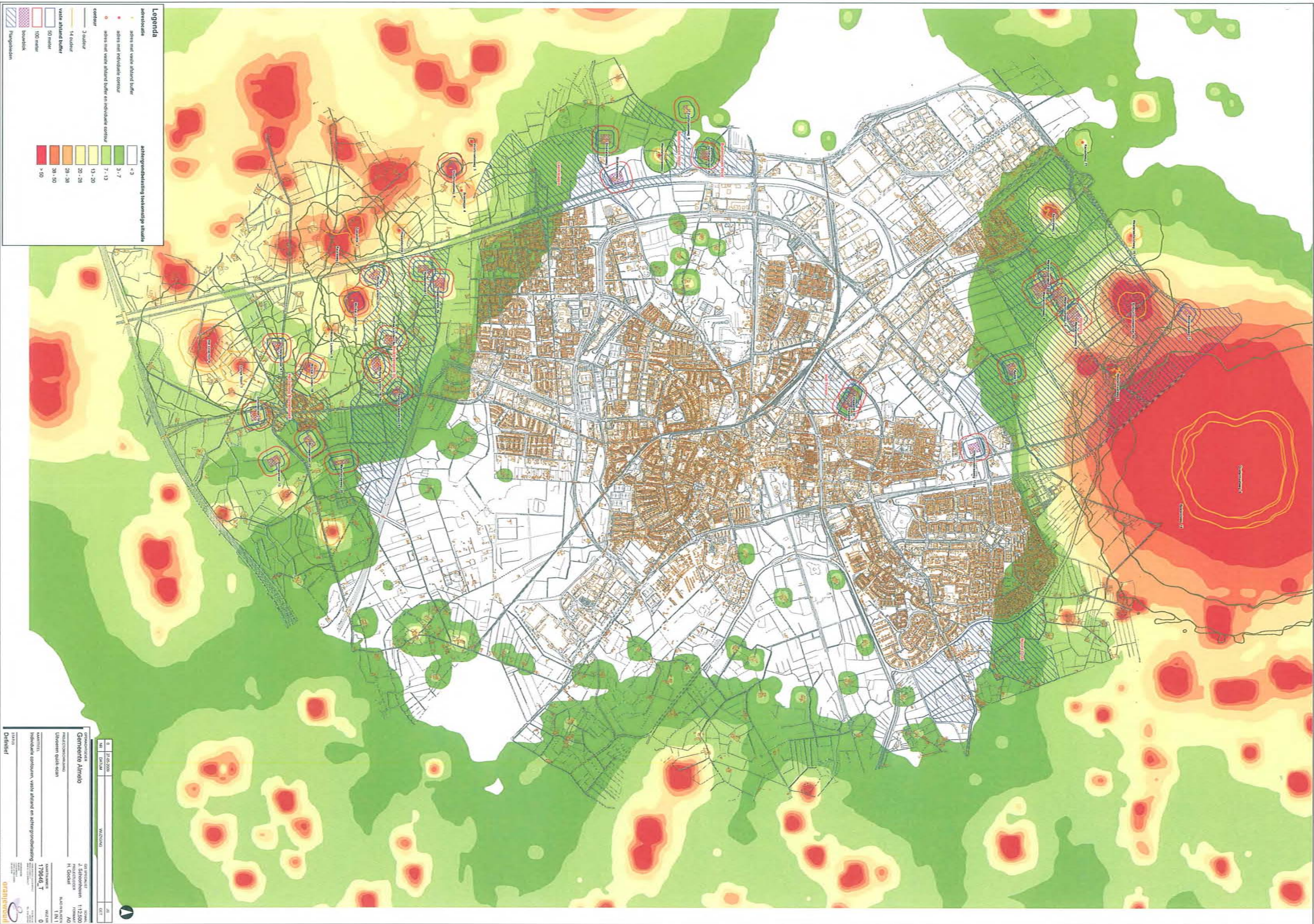

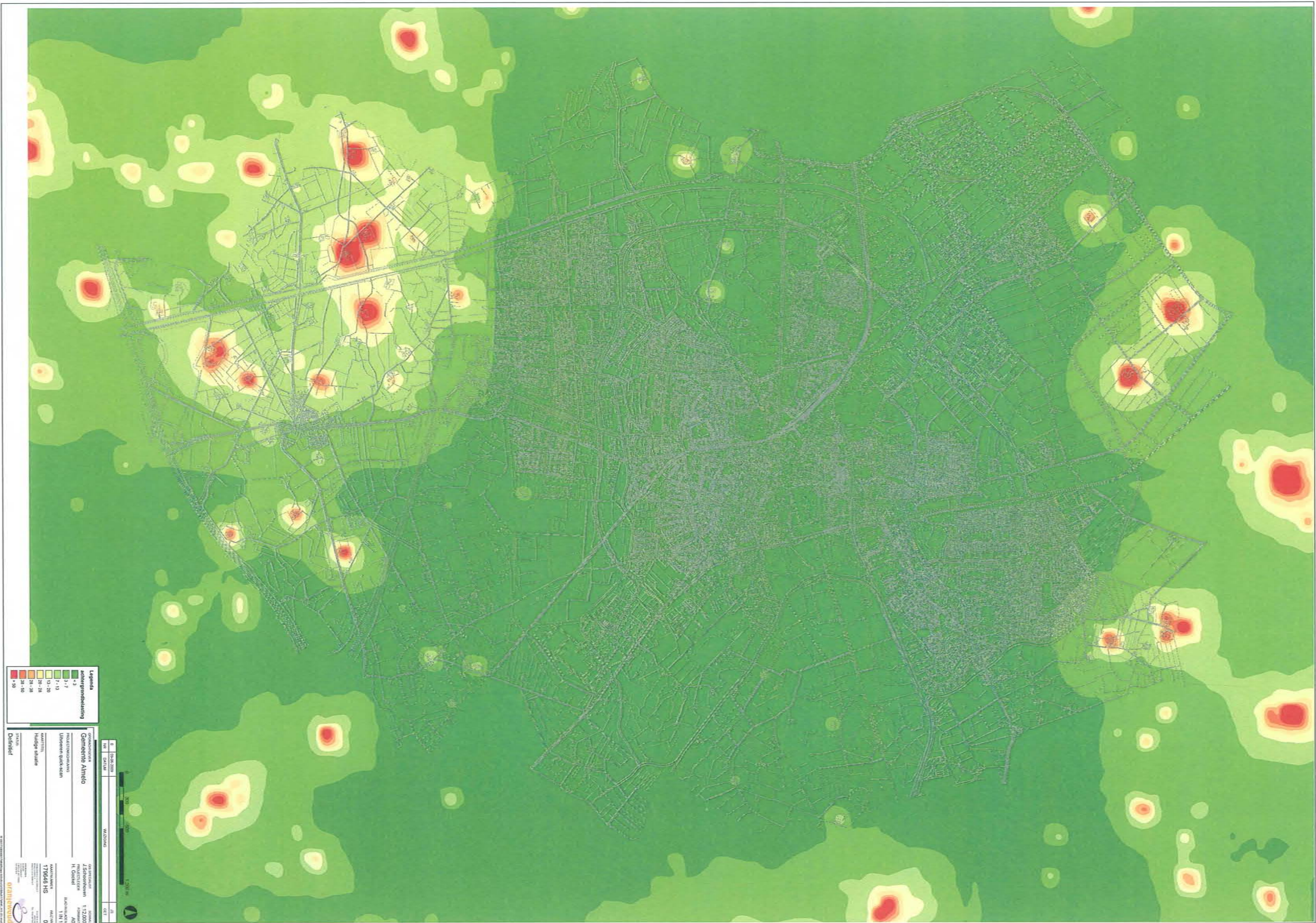
*

- A. Ruimte-voor-ruimte woning of ander geurgevoelig object die na 19 maart 2000 is gebouwd op een kavel die op dat tijdstip in gebruik was als veehouderij en is gebouwd in samenhang met het geheel of gedeeltelijk buiten werking stellen van de veehouderij en in samenhang met de sloop van de bedrijfsgebouwen die onderdeel hebben uitgemaakt van de veehouderij.
- B. Bedrijfswoning (of ander geurgevoelig object) behorende bij een andere veehouderij.
- C. Voormalige bedrijfswoning (of ander geurgevoelig object) die op of na 19 maart 2000 heeft opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij.
- D. Voormalige bedrijfswoning (of ander geurgevoelig object) die al voor 19 maart 2000 geen onderdeel meer uitmaakt van een andere veehouderij.
- E. Alle woningen en geurgevoelige objecten die niet onder de categorieën A t/m D vallen.

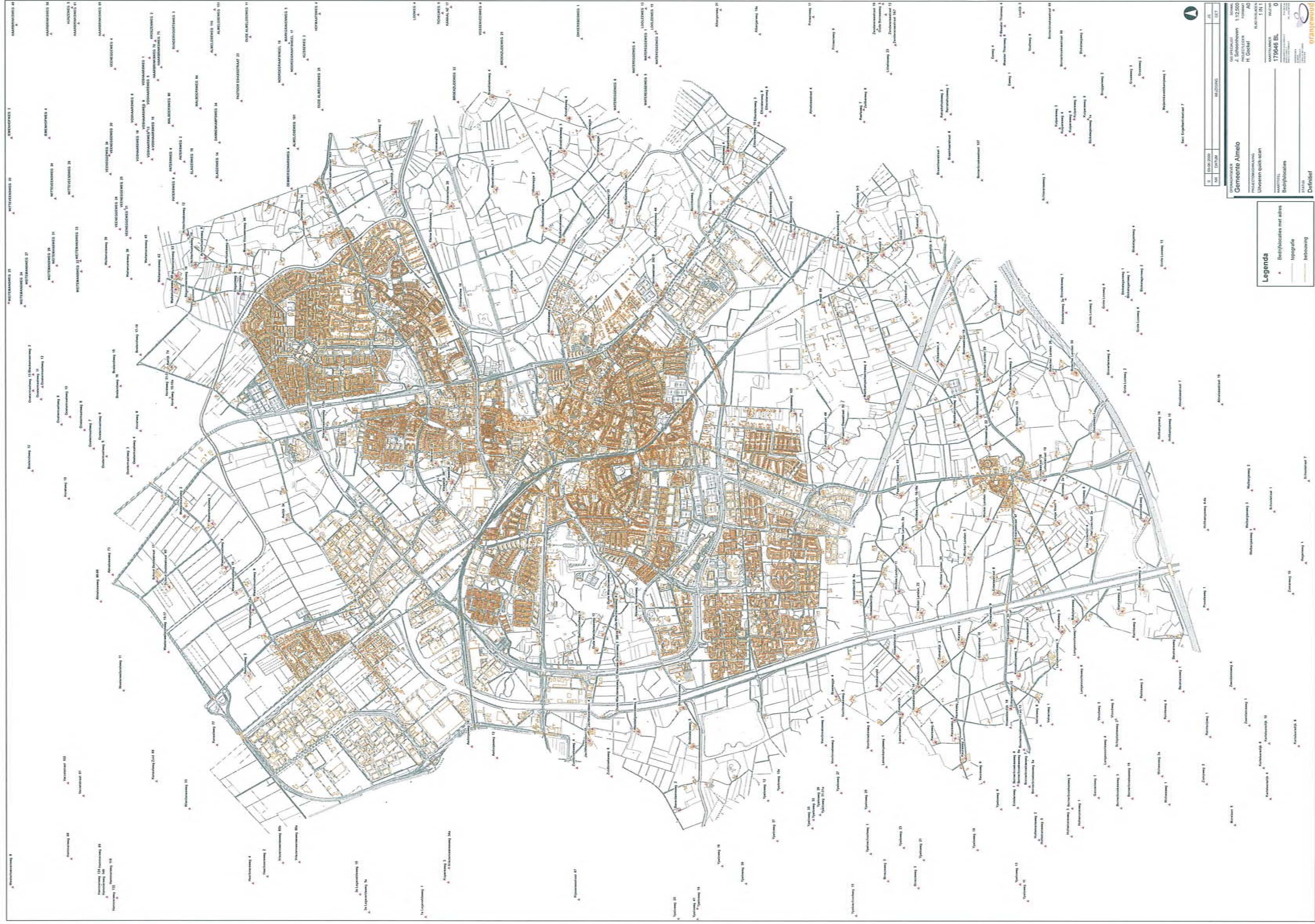
Bijlage B : Bedrijfslijst

Bijlage C : Kaart huidige situatie

Bijlage D : Kaart vaste afstanden

Bijlage E : Kaart toekomstige situatie

LITERATUURLIJST

- 1 (voor)ontwerp bestemmingsplan buitengebied Almelo, SAB, 2009
- 2 Archeologische verwachtingswaardenkaart voor Almelo, Vestigia, 2007
- 3 Waterplan gemeente Almelo, 2002
- 4 Quick-scan geurhinder Almelo, Oranjewoud, juni 2009
- 5 Concept gebiedsgericht geluidbeleid Almelo, februari 2009
- 6 Provincie Overijssel; Reconstructieplan Salland Twente, september 2004
- 7 Arcadis, PlanMER Hellendoorn, november 2008
- 8 Grontmij, PlanMER Oldebroek, april 2009
- 9 ECN & Alterra, Fijn stof uit stallen, berekeningen in het kader van het NSL, 2006
- 10 Infomil, Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij, 2007
- 11 Ministerie VROM, Handreiking milieueffectrapportage van plannen, april 2006
- 12 Ministerie VROM, beleidslijn IPPC-omgevingstoets, 2007
- 13 VNG, Bedrijven en milieuzonering, handreiking voor maatwerk in de gemeentelijke ruimtelijke ordeningspraktijk, 2009
- 14 LEI, prognoses van de intensieve veehouderij, 2008
- 15 LEI, monitoring ontwikkeling van de agrarische sector, 2008
- 16 Animal Sciences Group fijnstof reducerende maatregelen uit stallen
- 17 Alterra, inventarisatie milieugebruiksruimte intensieve veehouderij Overijssel, dec 2006
- 18 Alterra, Bijdrage landbouw in en rondom LOG aan de stikstofdepositie op nabije natuurgebieden, juni 2009
- 19 Alterra, onderzoek ammoniakemissie LOG Azewijnsebroek, juni 2009

BEGRIPPENLIJST

(niet limitatief)

Achtergronddepositie	totale ammoniakdepositie in een bepaald gebied, afkomstig van de veehouderijen gezamenlijk.
Ammoniakemissie	emissie van potentieel zuur, afkomstig van ammoniak, gemeten in kiLOGram per jaar.
Ammoniakdepositie	Depositie van potentieel zuur afkomstig van ammoniak van een of meerdere veehouderijen, gemeten in mol per hectare per jaar.
Alternatief	Eén van de mogelijke oplossingen om de doelstellingen te bereiken.
Autonome ontwikkeling	Op zichzelf staande ontwikkeling, die optreedt zonder dat één van de alternatieven wordt uitgevoerd.
Bestemmingsplan	Een bindend gemeentelijk plan voor een deel van de gemeente waarin de ruimtelijke inrichting in een plan, voorschriften en op een plankaart is vastgelegd.
Bouwblok (agrarisch bouwblok)	Een in het bestemmingsplan vastgelegd vlak waarbinnen een agrarisch bedrijf met inachtneming van de 'spelregels' uit het bestemmingsplan agrarische bedrijfsgebouwen kan oprichten.
Bevoegd gezag	De overheidsinstantie die bevoegd is het m.e.r.-plichtige besluit te nemen en die de m.e.r.-procedure organiseert. In dit project de gemeenteraden van de gemeente Almelo.
Commissie voor de milieueffectrapportage	Onafhankelijke commissie die het bevoegd gezag adviseert over de richtlijnen voor de inhoud van het MER en de kwaliteit van het MER (EIA).
Compenserende maatregel	Maatregel waarbij in ruil voor het aanbrengen van milieuschade op de ene plaats vervangende waarden elders worden gecreëerd.
Cumulatieve geurhinder	geuremissie afkomstig van meerdere intensieve bedrijven, welke in totaal door geurgevoelige objecten als hinderlijk kan worden ervaren.
Dierverblijf	ruimte waarbinnen dieren worden gehouden.
Emissiepunt	punt waar stallucht in de buitenlucht treedt.
EHS	Ecologische Hoofdstructuur.
Eutrofiering	Vermesting; een overmaat aan voedingsstoffen in de bodem waardoor niet alleen de bodem maar ook het oppervlaktewater, het bodemwater en het grondwater worden 'verontreinigd' met een teveel aan voedingsstoffen.

Fijn stof	stofdeeltjes met een aërodynamische diameter van kleiner dan 10 μ m.
Gridcel	Gebied liggend in een blok van 5 bij 5 kilometer.
Geurgevoelig object	Gebouw bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en dat daarvoor permanent of daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt.
Gesloten varkenshouderij	alle op het bedrijf geboren biggen blijven op het bedrijf totdat ze als volgroeid vleesvarken worden afgeleverd naar het slachthuis.
Habitat	Leefgebied van bepaalde soorten.
Indirecte hinder	De nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt door activiteiten die, hoewel plaatsvindend buiten het terrein van het onderzoeks-object (in dit geval het buitengebied) aan de activiteiten binnen het onderzoeksobject (het buitengebied) zijn toe te rekenen.
Ingreep	Afzonderlijke milieubeïnvloeding die teweeggebracht kan worden door een (m.e.r.-plichtige) activiteit.
Initiatiefnemer	Diegene(n) die de m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen.
IPPC-richtlijn	Richtlijn 96/61EG van de Raad van 24 september 1996 inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging, PbEGL257.
Kritische depositie	De hoeveelheid depositie die een vegetatietype gedurende een lange termijn kan verdragen zonder dat er schade optreedt.
Kwetsbaar gebied	voor verzuring gevoelige gebieden gelegen binnen de ecologische hoofdstructuur, vastgesteld door de provincie.
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied; In reconstructieplannen aangegeven gebieden primair bedoeld voor ontwikkeling van landbouw.
Langtijdgemiddelde geluidsniveau	Het berekende geluidsniveau per etmaalperiode, waarbij rekening wordt gehouden met de afzonderlijke geluidsbijdragen tijdens de verschillende bedrijfsomstandigheden, alsmede het karakter van het geluid en de variaties van het emissieniveau als gevolg van de verschillende weersomstandigheden en de omgeving.
Meest milieuvriendelijk Alternatief	Alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu zijn toegepast.
m.e.r.	Milieueffectrapportage (de procedure).

MER	Milieueffectrapport; openbaar rapport waarin van de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven de te verwachten gevolgen op het milieu in hun onderlinge samenhang worden beschreven op systematische en zo objectief mogelijke wijze. Het wordt opgesteld ten behoeve van een of meer besluiten die over de betreffende activiteit genomen moeten worden.
Mitigerende maatregel	Maatregel om de nadelige gevolgen van de voorgenomen activiteit voor het milieu te voorkomen of te beperken.
Nulalternatief	Bij dit alternatief wordt uitgegaan van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling. Dit alternatief dient als referentiekader voor de effectbeschrijvingen van alle alternatieven.
Permanente effecten	Effecten van de ingreep, die optreden zolang het voorgenomen alternatief aanwezig is.
Plan	De integrale herziening van het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Almelo.
PlanMER Referentie vergelijking(maatstaf).	Het milieueffectrapport van de planMER procedure. Studiegebied; Gebied waar relevante effecten op kunnen treden veroorzaakt door de ingreep.
Tijdelijke effecten	Het begrip wordt in dit verband gebruikt voor effecten die optreden bij de uitbreiding van de voorgenomen activiteit.
Verdroging	Door omstandigheden wordt in bepaalde delen van Nederland de grondwaterstand steeds lager. Dit heeft (negatieve) effecten op de vegetatie en kan erosie tot gevolg hebben.
Vermesting	Een overmaat aan voedingsstoffen in de bodem waardoor niet alleen de bodem maar ook het oppervlaktewater het bodemwater en het grondwater te voedselrijk wordt (zie eutrofiering).
Verzuring	Het zuurder worden van de bodem en water, vooral door verzurende stoffen afkomstig van o.a. landbouw en industrie.
Vleesvarkenbedrijf	bedrijf waar in hoofdzaak vleesvarkens worden geproduceerd welke tot een leeftijd van circa 120 dagen worden gehouden voor de vleesproductie en vervolgens worden afgevoerd naar de slachterij.
Zeer kwetsbaar gebied	Kwetsbare gebieden die vanwege kwaliteit en omvang zijn aan gewezen als 'gevoelig voor verstoring' door bijvoorbeeld verzuuring e.d.

BELEIDSKADER

BELEID

Deze bijlage geeft de belangrijkste beleidskaders weer voor de intensieve veehouderij-ontwikkelingen. Hieronder volgt een samenvatting van het beleid dat in het studiegebied richtinggevend is of beperkingen en randvoorwaarden oplegt. Hierbij is onderscheid gemaakt naar beleid op Europees, nationaal, regionaal en lokaal (gemeentelijk) niveau.

EUROPEES BELEID

Het milieubeleid van de Europese Unie (EU) is vastgelegd in richtlijnen.

Deze richtlijnen zijn bindend voor de lidstaten van de EU. Hieronder worden enkele Europese richtlijnen beschreven die in het bijzonder van toepassing zijn op deze MER.

Natura 2000

De Europese Unie heeft zich ten doel gesteld in 2010 de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Een belangrijk instrument hiervoor is de uitvoering van de gebiedsgerichte onderdelen van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Natuurgebieden of andere gebieden die van belang zijn voor flora en fauna worden op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn aangemerkt als beschermde gebieden in het kader van de Natura 2000, de zogenoemde Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden). Hiermee wordt gestreefd naar de realisatie van een netwerk van natuurgebieden van Europees belang: het Natura 2000 netwerk. Nederland draagt met ongeveer 162 gebieden bij aan dit netwerk (Minlnv, 2006). Per Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn instandhoudingdoelstellingen geformuleerd om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de aangewezen natuurlijke habitats en habitats van de soorten niet verslechtert. De instandhoudingsdoelstelling is tevens toetsend voor versturende factoren die kunnen optreden voor de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Hierbij gaat het om zowel storende factoren in het gebied als ook de activiteiten die plaatsvinden buiten de Natura 2000-gebieden (indirecte verstoring of externe werking).

De natuurwaarden in bovengenoemde gebieden worden vervolgens strikt beschermd door zowel hun wettelijke bescherming als door beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de aanwezige natuurtypen en leefgebieden van soorten. Ook zijn de activiteiten die plaatsvinden buiten de Natura 2000-gebieden van belang indien de activiteiten van invloed zijn op de gunstige staat van instandhouding van de te beschermen soorten en habitats.

De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000) zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. De soortenbescherming vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn is in Nederland opgenomen in de Flora- en faunawet.

IPPC-richtlijn

De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention and Control) heeft tot doel milieubelastende activiteiten door grote bedrijven preventief tegen te gaan en te bestrijden met een integrale vergunning, gebaseerd op de best beschikbare technieken (BBT). Bij het verlenen van milieuvergunningen moeten decentrale overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) rekening houden met de IPPC-richtlijn. De IPPC-richtlijn is volledig geïm-

plementeerd in de Nederlandse milieuwetgeving, waaronder de Wet Milieubeheer, Wet verontreiniging oppervlaktewateren en Wet ammoniak en veehouderij.

Verdrag van Valetta/Malta (1992)

Dit Europese Verdrag heeft tot doel het archeologische erfgoed te beschermen als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie. Het verdrag van Valetta schrijft voor dat bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen moet worden. Dit verdrag is door middel van de Wet op de archeologische monumentenzorg geïmplementeerd in de Monumentenwet 1988.

NATIONAAL BELEID

nota ruimte (min. VROM, 2005/2006)

De Nota Ruimte is een nota van het Rijk, waarin de uitgangspunten voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland zijn vastgelegd. In de Nota Ruimte gaat het om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol zal spelen. De nota heeft vier algemene doelen:

- versterken van de economie (oplossen van ruimtelijke knelpunten);
- krachtige steden en een vitaal platteland (bevordering leefbaarheid en economische vitaliteit in stad en land);
- waarborging van waardevolle groengebieden (behouden en versterken natuurlijke, landschappelijke en culturele waarden);
- veiligheid (voorkoming van rampen).

'Ruimte voor ontwikkeling' is niet alleen de titel van de Nota Ruimte, maar is ook het uitgangspunt van het nieuwe ruimtelijk beleid: het Rijk geeft meer ruimte aan medeoverheden, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en burgers. Het Rijk echter focust zich meer dan voorheen op gebieden en netwerken die van nationaal belang zijn. Uitgangspunt is decentraal wat kan en centraal wat moet. De uitwerking moet op gebiedsniveau plaatsvinden om maatwerk te kunnen verrichten. De provincie heeft de regisseursrol.

Ten aanzien van de intensieve veehouderij is de Nota Ruimte opgenomen dat De Reconstruictiewet Concentratiegebieden van 2002 het kader is voor een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de intensieve veehouderij, gekoppeld aan een vitalisering van een intensief gebruikt en kwetsbaar deel van het Nederlandse landelijk gebied.

nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (2000)

Deze nota van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is een integrale vervanging van vier groene nota's, namelijk het Natuurbeleidsplan, de Nota Landschap, het Bosbeleidsplan en het Strategisch Plan van Aanpak biodiversiteit. Tevens biedt de nota het kader voor behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit in tal van sectoren (onder meer landbouw, visserij, toerisme, water). De nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' staat binnen het rijksbeleid niet op zichzelf, maar bouwt voort op de Startnota Ruimtelijke Ordening, de vierde Nota Waterhuishouding en de nota Belvédère. Tezamen met de nota 'Voedsel en Groen' vormt de nota het beleidskader voor het landelijk gebied.

De nota bestaat uit twee delen, een strategisch deel en een beleidsprogramma. Beide delen vormen voor de komende tien jaar het beleidskader voor natuur, bos, landschap en biodiversiteit. Het deel beleidsprogramma geeft een programmatische uitwerking van de strategische hoofdlijnen. Dit deel benoemt concreet de doelen en maatregelen en middelen die daaraan worden gekoppeld.

Reconstructiewet

De Reconstructiewet concentratiegebieden vormt de wettelijke basis voor de reconstructie. De wet is op 1 april 2002 in werking getreden. De reconstructie is bedoeld voor de herinrichting en revitalisering van de concentratiegebieden van Limburg, Brabant, Overijssel, Utrecht en Overijssel.

De Reconstructiewet noemt als doel van de reconstructie in artikel 4: "Het gaat om bevordering van een goede ruimtelijke structuur van het concentratiegebied, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie en toerisme, water, milieu en infrastructuur, alsmede ter verbetering van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur".

De Reconstructiewet verwoordt de rijksprioriteiten in artikel 5: "De reconstructie omvat de gecoördineerde en geïntegreerde voorbereiding, vaststelling en uitvoering van maatregelen en voorzieningen, waaronder in ieder geval maatregelen en voorzieningen:

- ter verbetering van de ruimtelijke structuur ten behoeve van de landbouw, mede teneinde de veterinaire risico's voortvloeiend uit een hoge veedichtheid te verminderen;
- ter verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap;
- ter verbetering van de kwaliteit van milieu en water."

Uit oogpunt van economie, milieu, landschappelijke kwaliteit en infrastructuur (verkeer, water, energie, logistiek) streeft het rijk naar bundeling van de niet-grondgebonden en/of kapitaalsintensieve landbouw in landbouwonwikkelingsgebieden (LOG's).

LOG's zijn duurzaam ingerichte en landschappelijk goed ingepaste gebieden. Ze bieden ruimte voor nieuwvestiging en uitbreiding van bedrijven in een specifieke sector of een combinatie van sectoren. Daarnaast staat in de Nota het voornemen om de intensieve veehouderij te concentreren in perspectiefvolle gebieden. De landbouwonwikkelingsgebieden zoals opgenomen in de Reconstructiewet vallen onder deze perspectiefvolle gebieden. In deze gebieden is 'nieuwvestiging', hervestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven toegestaan. De provincies moeten aangeven waar zich de perspectiefvolle gebieden bevinden. Buiten deze gebieden wordt uitbreiding en handhaving van deze bedrijven planologisch ontmoedigd. Op grond van de Reconstructiewet is het reconstructieplan Salland Twente door de provincie Overijssel opgesteld.

water

Nationaal Bestuursakkoord Water

Het Nationaal bestuursakkoord water heeft tot doel om in 2015 het watersysteem op orde te hebben. Voor veiligheid en wateroverlast zijn taakstellende afspraken gemaakt. Voor watertekorten, verdroging, verzilting, water(bodem)kwaliteit, sanering van waterbodems en ecologie zijn procesafspraken gemaakt. Een belangrijk principe is de trits van vasthouden, bergen, afvoeren. Dit betekent, dat waterproblemen niet afgewenteld moe-

ten worden op anderen, maar dat gezocht moet worden naar oplossingen ter plaatse. Voor het buitengebied gebied betekent dit vooral vasthouden en bergen van water.

Waterbeleid 21e eeuw

De kern van het advies van de commissie Waterbeheer 21e eeuw is het water meer ruimte geven voordat het zelf die ruimte neemt. Dit betekent dat in het landschap en de stad meer ruimte beschikbaar moet komen voor het opslaan van water. De strategie van het waterbeleid 21e eeuw valt uiteen in 3 sporen:

- b Anticiperen in plaats van reageren.
Door nu maatregelen te nemen wordt wateroverlast in de toekomst voorkomen. Deze maatregelen moeten een blijvende bescherming geven. Op deze manier wordt voorkomen dat er in een gebied meerdere malen een ingreep plaats moet vinden.
- c Méér ruimte naast techniek.
Naast het geven van ruimte aan het water zullen ook de dijken en gemalen goed onderhouden moeten worden. Alleen het geven van ruimte aan het water is niet genoeg om de waterproblematiek op te lossen.
- d Vasthouden, bergen, afvoeren.
De nadruk van het waterbeleid lag in het verleden vooral op het afvoeren van water. Het Waterbeleid 21e eeuw gaat uit van een drietrapsstrategie waarbij uitgegaan wordt van het principe dat een overvloed aan water wordt opgevangen waar hij ontstaat. Dit betekent dat het water niet zo snel mogelijk wordt afgevoerd maar zo lang mogelijk wordt vastgehouden, onder andere in de bodem. Is vasthouden niet meer mogelijk dan wordt het water geborgen in daarvoor aangewezen gebieden.

Vierde Nota Waterhuishouding

De Vierde Nota Waterhuishouding (NW4) maakt zich sterk voor een grote synthese tussen beleid voor water, ruimtelijke ordening en milieu. Gebiedsgericht beleid is daarbij het speerpunt. Het beleid van de NW4 beslaat de periode 1998-2006 met een doorkijk naar latere jaren. Het ingezette beleid van integraal waterbeheer uit NW3 wordt in NW4 in grote lijnen voortgezet en aangevuld. Een gebiedsgerichte aanpak is noodzakelijk voor de realisatie van de doelstellingen.

In de Vierde Nota waterhuishouding wordt het herstel van watersystemen in een ruimer perspectief geplaatst. Naast een verdere terugdringing van verontreinigingen en het saneren van vervuilde waterbodems wordt er voorgesteld te investeren in fysieke herstelmaatregelen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van natuurgebieden in Nederland en is gericht op gebiedsbescherming. Sinds 1 oktober 2005 zijn tevens de verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden in de Natuurbeschermingswet 1998 opgenomen. Deze wet bepaalt in Nederland welke activiteiten wel en niet mogen plaats vinden in en/of nabij deze beschermde gebieden. Voor activiteiten die schadelijk zijn voor de natuurgebieden en instandhoudingsdoelstelling geldt een vergunningplicht. De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden;
- beschermde natuurmonumenten;

- gebieden die de Minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn), zoals Wetlands.

Voor de aangewezen soorten en habitats zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld die worden uitgewerkt in beheerplannen. De beheerplannen, die ook duidelijkheid moeten geven over de activiteiten die wel of niet plaats kunnen vinden, zijn nog niet definitief vastgesteld. In Nederland zijn nog niet alle grenzen van de Natura 2000-gebieden definitief aangewezen, de ontwerp-aanwijzingsbesluiten liggen nu ter inzage.

Voor activiteiten die plaatsvinden in of nabij een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet dient een voortoets plaats te vinden om de ingreep te toetsen op mogelijke effecten op de aangewezen gebieden en natuurwaarden (inclusief cumulerende effecten). Volgt uit deze voortoets (oriënterende fase) de conclusie dat er zeker geen sprake is van een negatief effect, dan hoeft geen ontheffing te worden verleend. Is er mogelijk wel een negatief, maar zeker niet significant effect dan dient een vergunning te worden aangevraagd middels een verslechterings- of verstoringstoets. Als er kans is op significant negatief effecten dan dient een passende beoordeling plaats te vinden.

In het MER is een voortoets uitgevoerd om te bepalen of mogelijk negatieve effecten van de beoogde activiteit op beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet te verwachten zijn. Hierbij wordt onderzoek verricht naar de voorkomende natuurwaarden en instandhoudingsdoelstellingen, de gevoeligheid van de natuurwaarden voor ammoniakdepositie (=kritische depositiewaarde), de achtergronddepositie en de ammoniakdepositie veroorzaakt door de beoogde activiteit. Ook wordt beoordeeld of er mogelijk andere negatieve effecten kunnen optreden.

Flora- en faunawet

Soortenbescherming wordt in Nederland geregeld via de Flora- en faunawet. Alle planten- en diersoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen zijn beschermd in deze wet. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied in zowel beschermde natuurgebieden als daarbuiten. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast. In de praktijk komt het erop neer dat beschermde planten en dieren zoveel mogelijk met rust gelaten moeten worden.

In de Flora- en faunawet zijn verbodsbepalingen opgenomen. De procedurele consequenties voor het overtreden van de verbodsbepaling zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Voor algemeen voorkomende soorten is een vrijstelling mogelijk (tabel 1 soorten) voor strikter beschermde soorten (tabel 2 en 3) is voor het overtreden van verbodsbepalingen een ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Indien gewerkt wordt volgens een door LNV goedgekeurde gedragscode kan voor soorten uit tabel 2 tevens een vrijstelling verkregen worden.

Naast de verbodsbepalingen geldt er bij elk project tevens een zorgplicht. Deze zorg houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, teneinde die gevolgen te voorkomen, te be-

perken of ongedaan te maken. Een ieder dient zó te handelen of juist handelingen na te laten, dat de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten daarvan géén of zo min mogelijk hinder ondervinden. De zorgplicht geldt altijd voor alle van in Nederland voorkomende soorten planten en dieren, ongeacht of de soort beschermd is en ongeacht of een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet ammoniak en veehouderij

De Wet ammoniak en veehouderij (hierna te noemen Wav) beschermt zeer kwetsbare gebieden tegen de depositie van ammoniak die wordt veroorzaakt door veehouderijen. Op grond van deze wet wijzen Provinciale Staten gebieden aan die als zeer kwetsbaar worden aangemerkt. In deze gebieden en een zone van 250 meter hieromheen is uitbreiding of het nieuw vestigen van veehouderijen beperkt. Buiten deze grens gelden geen beperkingen, tenzij overige wetgeving anders zegt (Natuurbeschermingswet 1998). Zeer kwetsbare gebieden kunnen alleen aangewezen worden als ze in de Ecologische Hoofdstructuur gelegen zijn.

Echter deze wet is in 2007 gewijzigd. Sindsdien is het aantal gebieden dat onder de Wav valt verminderd. Kwetsbare gebieden vallen niet meer onder de Wav. Bovendien komt rondom deze vervallen gebieden geen 250 meter zone te liggen en vervallen de beperkingen voor veehouderijen. Overigens blijven beperkingen van andere wetten en plannen, zoals de reconstructiezonering en de Natuurbeschermingswet 1998, wel gelden. Gebieden die wel onder de bescherming van de Wav vallen zijn aangewezen als zeer kwetsbare gebieden. Op 24 maart 2009 hebben Gedeputeerde Staten (GS) het voorstel tot aanwijzing van de zeer kwetsbare gebieden in Overijssel vastgesteld. Dit besluit is door de Provinciale Staten op 1 juli 2009 goedgekeurd. Naar verwachting wordt dit besluit medio oktober 2009 door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd en bekend gemaakt. Totdat het ministerie zijn goedkeuring heeft gegeven en deze goedkeuring bekend gemaakt heeft, blijven kwetsbare gebieden vallen onder de Wav. Tot die tijd moeten gemeenten bij de beoordeling van vergunningen nog uitgaan van de oude situatie.

Bij de beslissing betreffende het verlenen van de milieuvergunning voor het oprichten of veranderen van een veehouderij dient het bevoegde gezag de gevolgen van de ammoniakemissie uit de tot de veehouderij behorende dierenverblijven te betrekken. Uitsluitend de nadelige gevolgen van de ammoniakdepositie op zogenaamde zeer kwetsbare gebieden dient in het kader van de Wav te worden beoordeeld.

Omdat de intensieve veehouderijen in het buitengebied veelal onder de reikwijdte van de Europese IPPC-richtlijn valt, dient tevens te worden beoordeeld of er door het oprichten en uitbreiden van intensieve veehouderijen een ammoniakdepositie te verwachten is op de voor verzuring gevoelige gebieden in de omgeving van het buitengebied.

Wet milieubeheer

De in het buitengebied gelegen bedrijven dienen te beschikken over een milieuvergunning op grond van de Wet milieubeheer. Dit geldt voor zowel de bestaande bedrijven als de nieuwe bedrijven. In de milieuvergunning is vastgelegd welke activiteiten, in welke omvang en op welke tijdstippen een bedrijf mag uitoefenen. Voor het verlenen van een vergunning zijn de gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken in beeld gebracht. De hindercontouren (bijvoorbeeld, geluid, lucht, geur) zijn vastgelegd. Aan de

vergunning zijn voorschriften verbonden waaraan de bedrijven zich dienen te houden. Door de milieuvergunning van een bedrijf te beoordelen kan zodanig inzicht gekregen worden op de impact van een bedrijf op haar omgeving. De 'vergunde' hindercontouren van de aanwezige bedrijven geven inzicht in de huidige milieubelasting. Vervolgens kan beoordeeld worden of er nog 'milieurimte' over is in het gebied voor doorgroei van de bestaande bedrijven en /of inplaatsing van nieuwe bedrijven.

Voor individuele (concrete) aanvragen om een milieuvergunning zal het bevoegd gezag per geval de situatie beoordelen. Bij de beslissing op de aanvraag betreft het bevoegd gezag onder andere de bestaande toestand van het milieu, de gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken en de redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen die van belang zijn met het oog op de bescherming van het milieu.

Voor deze beoordeling zijn bijzondere wetten en richtlijnen vastgesteld die hierna worden beschreven.

Nationaal milieubeleidsplan (NMP4)

In het vierde Nationaal Milieubeleidsplan wordt gestreefd naar verminderde uitstoot van CO₂ en NO_x, door het wegverkeer. Dit moet bereikt worden door zuinigere en schonere (vracht)auto's, met name door het toepassen van nieuwe technieken. Daarnaast wordt transportpreventie als een belangrijk middel gezien. In het Nationaal Milieubeleidsplan 4 is verder beleid uiteengezet voor geluid. De geluidshinder wordt gebiedsgericht aangepakt waarbij een grotere rol voor de lokale overheid is weggelegd. Aanvullend op het gebiedsgerichte beleid, zal het rijk inzetten op bronbeleid en innovatie om de akoestische kwaliteit te verbeteren.

Wet Luchtkwaliteit

Op 15 november 2007 is de 'Wet luchtkwaliteit' in werking getreden. Hiermee wordt de wijziging van de Wet milieubeheer op het gebied van luchtkwaliteitseisen (hoofdstuk 5 titel 2) bedoeld. Deze wet vervangt het Besluit luchtkwaliteit uit 2005 en is een implementatie van de Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit en de dochterrichtlijnen waarin onder andere grenswaarden voor de luchtkwaliteit ter bescherming van mens en milieu zijn vastgesteld. De luchtkwaliteit moet betrokken worden in alle besluitvorming rondom projecten die mogelijk invloed op de luchtkwaliteit hebben. De wet- en regelgeving moet in acht worden genomen bij het verlenen van milieuvergunningen.

De nieuwe wet- en regelgeving omtrent luchtkwaliteit onderscheidt bestemmingen die extra gevoelig zijn (gevoelige bestemmingen zoals scholen en kinderdagverblijven) en maakt onderscheid tussen projecten die "in betekende mate" (IBM) en "niet in betekende mate" (NIBM) leiden tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. NIBM projecten hoeven niet langer getoetst te worden aan de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit.

Daarnaast moet de mate van blootstelling aan luchtverontreiniging worden meegenomen in de afweging of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening, dus of het aanvaardbaar is om een bepaald project op een bepaalde plaats te realiseren. Afhankelijk van de concentraties luchtverontreinigende stoffen waaraan een persoon blootgesteld wordt, kunnen er acute en chronische gezondheidseffecten optreden. Gezondheidsproblemen zoals keel- en neusirritatie en astmatische klachten, treden met name op bij smogvorming. Chronische effecten treden pas op na langere tijd van blootstelling aan te hoge concentraties luchtverontreinigende stoffen.

De Europese Unie heeft grenswaarden vastgesteld voor de stoffen stikstofdioxide (NO_2), fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$ en PM_{10}), benzeen (C_6H_6), zwaveldioxide (SO_2), lood (Pb) en koolmonoxide (CO).

De concentraties van deze stoffen in de buitenlucht moeten minimaal aan de gestelde grenswaarden voldoen. De ervaring leert dat in Nederland de grenswaarden voor zwaveldioxide (SO_2), lood (Pb) en koolmonoxide (CO) sinds 2002 niet meer worden overschreden²⁰. Berekeningen van TNO tonen aan dat dit de aankomende tien jaar ook niet het geval zal zijn²¹. De concentraties benzeen liggen in de regel ook ver onder de grenswaarden. Deze kunnen echter sterk oplopen in situaties waar sprake is van grote parkeerterreinen of grote parkeergarages die niet voldoen aan de NEN 2443 eisen. Het NSL geeft aan dat het Planbureau voor de Leefomgeving verwacht dat in Nederland deze grenswaarde in 2015 gehaald wordt. Ook de eerste metingen in Nederland wijzen uit dat dit een reële veronderstelling is. Op plaatsen waar wordt voldaan aan de grenswaarden voor PM_{10} wordt dan namelijk ook voldaan aan die voor $\text{PM}_{2,5}$ ²². Dit plan -mer richt zich op de concentraties van de stoffen stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}).

Stikstofdioxide (NO_2) komt vrij bij verbranding van fossiele brandstoffen en soms als procesemissie van de industrie. Veruit de belangrijkste bron van stikstofdioxide in de buitenlucht is het gemotoriseerde verkeer. Andere mogelijke bronnen zijn de industrie (met name stookinstallaties voor energieopwekking), landbouw, huishoudens (cv-ketel, open haard) en bronnen in het buitenland. De gezondheidseffecten bestaan uit het verminderen van de longfunctie en het optreden van astmatische klachten of irritatie van de luchtwegen door het blootstellen aan te hoge concentraties stikstofdioxide.

Fijn stof is het hele jaar een belangrijke component van smog. Fijn stof is net als zwarte rook, Benzo(a)pyreen (Bap) en zware metalen een onderdeel van deeltjesvormige luchtverontreiniging. Fijn stof is de belangrijkste indicator voor gezondheidsrisico's. De gezondheidseffecten bestaan uit een verhoogd risico op voortijdig overlijden ten gevolge van luchtwegaandoening of hart- en vaatziekten. Ook kunnen hoge fijnstofconcentraties leiden tot een vermindering van de longfunctie, tot luchtwegklachten en tot een toename van het aantal ziekenhuisopnamen.

Concentratie van veehouderij kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Het ministerie van VROM hanteert een twee sporen beleid om de fijn stof problematiek in de landbouw op te lossen. Dit zijn het saneren van bestaande overschrijdingen en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. De verwachting is dat het vooral voor pluimveebedrijven lastig kan zijn om aan deze normen te voldoen, zodat er knelpunten in de vergunningverlening kunnen ontstaan. Met name gecombineerde luchtwassers kunnen de uitstoot van fijn stof sterk beperken en leiden ook tot lagere emissies van ammoniak en geur. Daarnaast loopt in opdracht van LNV een onderzoek naar fijn stofreducerende maatregelen binnen de pluimveesector. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Animal Science Group in Wageningen. Vooral de maatregel olie vernevelen op dieren lijkt veel potentie te hebben. De wet- en regelgeving in het kader van fijn stof is op dit moment nog in ontwikkeling. De verwachting is dat de regelgeving verder zal worden uitgewerkt in de toekomst, mede gezien de eisen die de Europese Unie stelt.

²⁰ RIVM, Jaaroverzicht luchtkwaliteit 2002, Rapport 500037004, Bilthoven 2004.

²¹ Wesseling, J.P. en P.Y.J. Zandveld (2006), bijlagen bij luchtkwaliteitsberekeningen in het kader van de ZSM/spoedwet, TNO-Rapport R2006, november 2006.

²² MNP, Matthijsen, J. en ten Brink, H.M., $\text{PM}_{2,5}$ in the Netherlands. Consequences of the new European air quality standards, Rapport 500099001, Milieu- en Natuurplanbureau, oktober 2007

Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor de geurhinder vanwege tot veehouderijen behorende dierenverblijven. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object. Als de geuremissie van een dier bekend is, wordt met een verspreidingsmodel de geurbelasting op een geurgevoelig object berekend. De geurbelasting op het geurgevoelig object wordt getoetst aan de normen (in de wet 'waarden' genoemd). Als de geuremissie van een dier niet bekend is, stelt de wet minimumafstanden tussen de veehouderij en een geurgevoelig object.

geurverordening

De gemeenten hebben met deze wet de mogelijkheid om een eigen Geurverordening op te stellen, waarbij binnen een bepaalde bandbreedte afgeweken kan worden van de wettelijk bepaalde geurbelasting.

AMvB Huisvesting

In Nederland is het ammoniakemissie-beleid in het kader van de IPPC geïntegreerd in het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Dit besluit is strenger dan de eisen uit de BREF documenten (best bestaande technieken). Het besluit stelt emissie-arme eisen aan bepaalde diervverblijven. Hiertoe zijn in het besluit maximale emissiewaarden opgenomen. Op grond van de AMvB Huisvesting mogen bij vergunningverlening aan IPPC bedrijven (de intensieve veehouderijen) enkel nog emissiewaarden gelijk of lager aan de maximale emissiewaarde worden toegepast. Om te voldoen aan de eis uit de Europese IPPC-richtlijn om voor IPPC bedrijven zonodig strengere emissiegrenswaarden vast te stellen vanwege de technische kenmerken en geografische ligging alsmede de plaatselijke milieuomstandigheden, heeft de minister van VROM op 25 juni 2007 de "Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij" vastgesteld. De beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het bevoegde gezag. Aan de hand van de beleidslijn kan het bevoegde gezag bepalen of en in welke mate vanwege de lokale milieusituatie strengere emissie-eisen dan bij toepassing van BBT in een vergunning voor een IPPC-veehouderij moeten worden opgenomen. Gemeenten kunnen bij de aanvraag van vergunningen voor uitbreiding of nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, op grond van de AMvB Huisvesting dus strengere emissie eisen stellen, bij bijvoorbeeld gecombineerde luchtwasers strenger dan de BBT.

Wet verontreiniging oppervlaktewateren

De Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) stelt regels ter bescherming van het oppervlaktewater tegen verontreiniging. Het is verboden zonder vergunning afvalstoffen, verontreinigende stoffen of schadelijke stoffen, in welke vorm ook, te brengen in oppervlaktewateren. Tevens kunnen op grond van deze wet regels worden gesteld met het oog op een doelmatige werking van betrokken zuiveringstechnische installaties. De depositie op oppervlaktewateren van ammoniak afkomstig van een veehouderij is uitgezonderd van de werking van de Wvo. Op grond van de Wvo zijn diverse algemene maatregelen van bestuur vastgesteld, voor een veehouderij in het bijzonder het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij. Dit besluit stelt regels ten aanzien van lozingen in het oppervlaktewater van (niet verontreinigd) water vanaf het erf, evenals het gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen in de nabijheid van oppervlaktewater. Voor veehouderijen die onder de werkingssfeer van de IPPC richtlijn vallen geldt het Lozingenbesluit

niet. Indien hier lozingen plaatsvinden, moet dit geregeld worden door een Wvo-vergunning.

Meststoffenwet

Bij intensieve veehouderijen komt drijfmest vrij. Deze mest wordt doorgaans van het bedrijf afgevoerd en elders aangewend als meststof in overeenstemming met de meststoffenwet. Per 1 januari 2006 is de gewijzigde meststoffenwet van kracht. Belangrijkste wijziging in de nieuwe meststoffenwet 2006 is de introductie van het stelsel van gebruiksnormen. Er geldt een gebruiksnorm ten aanzien van dierlijke meststoffen. Tevens dient rekening te worden gehouden met een stikstofgebruiksnorm en fosfaatgebruiksnorm. Met de gift aan dierlijke meststoffen, kunstmeststoffen en overige organische meststoffen mogen deze gebruiksnormen niet worden overschreden.

De introductie van stikstofgebruiksnormen en de gebruiksnorm voor dierlijke meststoffen is een directe uitwerking van de Europese Nitraatrichtlijn. Deze stelt dat de concentratie nitraat in grondwater maximaal 50 milligram per liter zijn. Aan deze verplichting kan alleen worden voldaan wanneer er maatregelen worden genomen die de toevoer van stikstof beperken, dus een stelsel van gebruiksnormen. Ondanks dat de meststoffenwet geen toetsingskader is bij milieuvergunningverlening, is deze wet wel van invloed op de bedrijfsvoering. Verder is aangegeven in de meststoffenwet dat er bij veehouderijen voor minimaal 6 maanden opslag van mest moet zijn.

Monumentenwet (1988)

De Monumentenwet beschermt zaken en terreinen (archeologische, beschermde en kerkelijke monumenten, alsmede beschermde stads- en dorpsgezichten) die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde. Voor wijziging, afbraak en verwijdering van beschermde monumenten en het uitvoeren van opgravingen is een vergunning nodig waaraan voorwaarden kunnen worden verbonden. In verband met de implementatie van het verdrag van Malta is in oktober 2003 een wijziging op de Monumentenwet aan de Tweede Kamer aangeboden. In deze wijziging worden de Monumentenwet en enkele andere wetten aangepast op het verdrag van Malta.

De wijziging waarborgt voor de archeologie en monumentenbescherming een duidelijke en niet-vrijblijvende plaats in de Nederlandse samenleving.

De wijziging heeft vooral consequenties voor de project-mer-procedure. Vanuit de Nederlandse wetgeving is men tijdens de project-mer-procedure verplicht een archeologisch vooronderzoek uit te voeren. In dit vooronderzoek moet aangegeven worden wat de verwachtingswaarde van het plangebied is. Tevens moet er een regeling voor nader onderzoek (uitvoeringsregeling) opgesteld worden. Op basis van de resultaten van het vooronderzoek maakt het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, wanneer er archeologische waarden aanwezig zijn, de afweging tussen opgraven (behoud ex situ) en behoud ter plekke in de bodem (behoud in situ). Het Bevoegd Gezag is verplicht archeologie en in het bijzonder archeologische waarden navolgbaar mee te wegen in de besluitvorming.

Nota Mobiliteit

De Nota Mobiliteit geeft een visie van het kabinet op het volledige verkeers- en vervoersbeleid tot 2020. In deze visie wordt aangegeven wat het kabinet wil én kan op het terrein van verkeer en vervoer. Uitgangspunt daarbij is het bieden van bereikbaarheid van deur

tot deur binnen de randvoorwaarden van veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving. De ruimtelijke aspecten van het verkeers- en vervoersbeleid zijn opgenomen in de Nota Ruimte.

Startprogramma Duurzaam Veilig

Met het uitvoeren van het 'Startprogramma Duurzaam Veilig' is in 1997 een begin gemaakt met de implementatie van duurzaam veilig. Het opstellen van categoriseringsplannen door wegbeheerders is één van de concrete maatregelen in de eerste fase van dit startprogramma. Hierdoor wordt een functioneel gebruik van de weg mogelijk. De tweede fase van het startprogramma loopt vanaf het jaar 2004 en omvat de integrale uitvoering van duurzaam veilig, herinrichting van wegen conform de categoriseringsplannen en het ontwikkelen van een nieuwe financieringssysteem. In deze fase wordt nadrukkelijker dan voorheen gestreefd naar het wegnemen van de oorzaken van de verkeersonveiligheid. Er wordt een integrale benadering voorgestaan waarbij functie, vorm en gebruik van de weg op elkaar zijn afgestemd en daarnaast voldoende aandacht is voor zowel infrastructurele maatregelen als maatregelen op het gebied van gedragsbeïnvloeding en handhaving.

Wet Geluidhinder

De wet geluidhinder (Wgh) heeft tot doel om de geluidhinder te voorkomen en te beperken. Om de geluidhinder te voorkomen en te beperken tot aanvaardbare geluidsniveaus zijn verschillende grenswaarden opgenomen in de Wgh. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen wegverkeerslawaai, railverkeerslawaai, industriellawaai en luchtvaartlawaai. Bovendien worden bestaande en nieuwe situaties onderscheiden.

PROVINCIAAL BELEID

Reconstructieplan Salland-Twente

Op 15 september 2004 is het Reconstructieplan Salland-Twente door Provinciale Staten vastgesteld. Verwevenheid en verbondenheid zijn volgens dit plan de belangrijkste kenmerken van Twente. Landschap, landbouw en natuur kunnen niet zonder elkaar. Twente is een gevarieerd gebied dat qua landschap, cultuurhistorie en rust veel te bieden heeft. Een rijke historie van landbouw, textielindustrie en landgoederen gecombineerd met een grote variatie aan landschappen, rivieren, wettingen en beken, veenontginningen, stuwwallen en eeuwenoude coulissenlandschappen kenmerkt dit gevarieerde gebied.

Twente heeft, net als andere zandgebieden in Nederland, te maken met een hoge veedichtheid. In deze zogenaamde concentratiegebieden is de intensieve veehouderij sterk vertegenwoordigd en doen zich verschillende problemen voor die nauw met elkaar samenhangen. Kern van de problematiek is dat landbouw, wonen, werken, mobiliteit, recreatie, natuur en landschap elkaar te vaak in de weg zitten. Gevolg is dat de economische functies in het landelijk gebied beperkt worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden, met alle nadelige gevolgen van dien voor de sociaal-economische vitaliteit en leefbaarheid van het gebied. Veel veehouderijen kunnen zich op hun huidige plek niet meer ontwikkelen vanwege de geur- en ammoniakregels. De laatste jaren is gebleken dat de grote veedichtheid en de ruimtelijke structuur van de (intensieve) veehouderij kan leiden tot grote veterinaire problemen voor de sector. Bovendien zijn de financiële en maatschappelijke gevolgen van een veterinaire crisis groot.

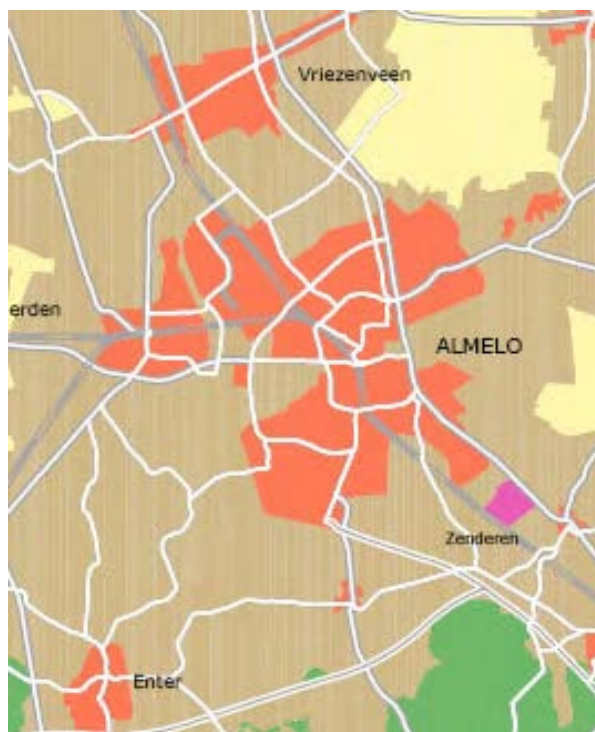
De belangrijkste maatregelen en voorzieningen die in het Reconstructieplan worden aangegeven, zijn:

- verplaatsen, beëindigen of omschakelen van bedrijven en/ of woningen, om ruimtelijke en milieutechnische problemen op te lossen;
- sloop van ontsierende stallen (middels Rood voor rood-regeling; zie hoofdstuk 4);
- realisering van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS);
- uitvoeren van watermaatregelen;
- extensiveren van melkveebedrijven in kwetsbare gebieden door herverkaveling en kavelruil;
- inspelen op en stimuleren van initiatieven voor nieuwe economische dragers in het landelijk gebied (middels VAB-beleid; zie hoofdstuk 3);
- stimuleren van initiatieven ter versterking van sociale leefbaarheid;
- actualiseren van verleende vergunningen en vigerende ruimtelijke plannen ten aanzien van de intensieve veehouderij, met prioriteit voor het extensiveringsgebied.

Hoofddijn van het beleid is dat de intensieve veehouderij langzaam uit het extensiveringsgebied zal verdwijnen en zich (verder) zal concentreren in het landbouwontwikkelingsgebied en op aan te wijzen sterlocaties in het verwevingsgebied.

In het Reconstructieplan wordt onder intensieve veehouderij het volgende verstaan: een agrarisch bedrijf of een deel daarvan met ten minste 250 m² bedrijfsvloeroppervlak dat wordt gebruikt voor veehouderij volgens de Wet milieubeheer en waar geen melkrundvee, schapen, paarden, of dieren 'biologisch' en waar geen dieren worden gehouden uitsluitend of in hoofdzaak ten behoeve van natuurbeheer.

Op grond van de Reconstructiewet concentratiegebieden is het plangebied ingedeeld in drie zones: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. Dit wordt de reconstructiezonering genoemd. Binnen de gemeente Almelo komen alle drie de zones voor. In het reconstructieplan is per zone in detail bepaald welke ruimte er wordt geboden aan intensieve veehouderijen. Gemeenten zijn verplicht dit beleid één op één in het bestemmingsplan over te nemen.

reconstructiezonering in de gemeente Almelo
geel = landbouwontwikkelingsgebied
bruin = verwevingsgebied
groen = extensiveringsgebied

Voor het *landbouwontwikkelingsgebied* geldt het volgende beleid:

- de intensieve veehouderij een duurzaam perspectief op bedrijfsontwikkeling geven binnen de geldende wettelijke randvoorwaarden;
- uitbreiding van andere functies, zoals (verspreide) woningen en recreatie en toerisme wordt zoveel mogelijk tegengegaan;
- ruimte bieden voor de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven en nieuwvestiging van intensieve veehouderij toestaan;
- de ontwikkeling van andere landbouwfuncties ruimte bieden en waar mogelijk stimuleren.

Het landbouwontwikkelingsgebied heeft het primaat landbouw dat geheel of gedeeltelijk voorziet in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van intensieve veehouderij. De ontwikkeling van een duurzame intensieve veehouderij staat in deze zone voorop. Het beleid is gericht op clustering van bedrijven. Voor ieder initiatief voor vestiging is een beleidsafweging noodzakelijk en zullen alle wettelijke procedures gevolgd moeten worden.

Als uitbreidingsplannen van andere functies niet belemmerend zijn voor (toekomstige) uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij, bestaat er geen bezwaar om hieraan medewerking te verlenen. Als de voorgenomen ontwikkeling wel belemmerend werkt voor de intensieve veehouderij, dan geldt als uitgangspunt dat bestaande rechten op grond van vigerende bestemmingsplannen of verleende vergunningen worden gewaarborgd.

Bouwwlakken voor een intensieve veehouderij in het landbouwontwikkelingsgebied kunnen door de gemeente in het bestemmingsplan worden opgenomen met een reguliere omvang van 1 ha met een wijzigingsbevoegdheid voor het college van burgemeester en wethouders voor vergroting tot 3 ha. Indien een bedrijf reeds de aangegeven bouwwlakk-grootte overschrijdt wordt uitgegaan van de werkelijke grootte. Voor bestaande en nieuw te vestigen bedrijven met een (nog uit te breiden) bouwwlak van meer dan 1,5 ha moet ruimte worden gereserveerd voor een goede landschappelijke inpassing van de bestaande en nieuw te stichten bebouwing.

Voor het *verwevingsgebied* geldt het volgende beleid:

- het mogelijk maken van en handhaven van veel functies naast elkaar en in combinatie met elkaar;
- ruimte bieden aan meerdere functies;
- de landbouw, waaronder intensieve veehouderij, ruimte bieden;
- extra kansen bieden door de ontwikkeling van sterlocaties voor de intensieve veehouderij.

Het verwevingsgebied is gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, zolang de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.

Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is uitgesloten. Bestaande bedrijven dienen wel hervestigings- en uitbreidingsmogelijkheden te houden. Het agrarisch bouwperceel mag

in principe 1 ha bedragen. Het bouwvlak mag, na wijziging, maximaal 1,5 hectare groot zijn.

(Her)vestiging op een bestaand bouwvlak zonder intensieve veehouderij is niet mogelijk. Hervestiging van een intensieve veehouderij op een bouwvlak waar al een intensieve veehouderij aanwezig is, is in principe mogelijk.

Bij uitbreiding van de intensieve veehouderij en zeker bij vergroting van bouwvlakken en bij sterlocaties worden hoge eisen gesteld aan vormgeving en landschappelijke inpassing. Gemeenten moeten hiervoor een passend toetsingskader opstellen.

sterlocatie binnen het verwevingsgebied

Een aantal bedrijven in het verwevingsgebied kan worden aangewezen als sterlocatie. Het Reconstructieplan Salland-Twente verstaat onder een 'sterlocatie intensieve veehouderij' het volgende: een bestaand agrarisch bouwvlak binnen het verwevingsgebied waar een perspectiefvol bedrijf met uitsluitend intensieve veehouderij is gevestigd, dat over voldoende omgevingsruimte beschikt om door te kunnen groeien tot een omvang van minimaal 175 Nge, of een perspectiefvol gemengd bedrijf dat kan doorgroeien tot minimaal 175 Nge en waarbij de intensieve tak tot minimaal 140 Nge kan groeien.

Sterlocaties bieden bedrijven een zekere garantie voor continuïteit. Dit is van belang in verband met groeiende aanspraken van andere functies op het gebruik van de ruimte binnen het verwevingsgebied.

Om te beoordelen of een intensief bedrijf aangewezen kan worden als sterlocatie gelden de volgende criteria:

- alleen intensieve veehouderijbedrijven met geldige milieuvergunning én met minimaal 250 m² bebouwd oppervlak voor de intensieve veehouderij kunnen in aanmerking komen voor de aanwijzing tot sterlocatie;
- de beschikbare omgevingsruimte moet minimaal 175 Nge zijn;
- in de PEHS en in robuuste verbindingzones mogen geen sterlocaties komen;
- binnen 250 meter van voor verzuring gevoelige Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden mogen geen sterlocaties komen;
- binnen 250 meter van voor verzuring gevoelige gebieden binnen PEHS overeenkomstig Wet ammoniak en veehouderij mogen geen sterlocaties komen;
- onder voorwaarden kunnen sterlocaties in grondwaterbeschermingsgebieden/ intrekgebieden (aantoonbare verbetering waterkwaliteit) aangewezen worden;
- onder voorwaarden kunnen sterlocaties in een gebied met natuurgerichte waterhuishouding (mestbelasting mag niet toenemen) aangewezen worden;
- onder voorwaarde mogen sterlocaties in risicogebieden voor wateroverlast (aanvullende maatregelen met betrekking tot schadevrij bouwen, compensatie) aangewezen worden;
- rekening moet worden gehouden met alle andere belangen in de omgeving van de locatie;
- voldaan moet worden aan ander relevant beleid en wetgeving.

Voor het *extensiveringsgebied* geldt het volgende beleid:

- bevorderen van de ontwikkeling van landschaps- en natuurwaarden, de realisatie van natuurdoelen, en -waar mogelijk- van recreatief medegebruik;
- de intensieve veehouderij beëindigen of verplaatsen.

Binnen het extensiveringsgebied ligt het primaat bij wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval een intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk wordt gemaakt.

In deze gebieden zal de intensieve veehouderij gedurende de uitvoeringsperiode van de reconstructie onder meer met behulp van ruimtelijke regelgeving en inzet van subsidies worden beëindigd. De inzet van dit beleid wordt, rond natuurgebieden, gerechtvaardigd omdat het om zeer kwetsbare natuur gaat en er ook andere doelen gerealiseerd moeten worden.

In het extensiveringsgebied wordt nieuwvestiging, hervestiging en uitbreiding van intensieve veehouderij tegengegaan. Binnen het extensiveringsgebied in de gemeente Almelo zijn geen bestaande bedrijven gelegen.

Tevens biedt het Reconstructieplan ruimte voor verbreding van de plattelandseconomie in vooral extensiverings- en verwevingsgebieden.

Streekplan Overijssel 2000+

Het Streekplan Overijssel 2000+ is op 13 december 2000 vastgesteld door Provinciale Staten. Het Streekplan geeft de hoofdlijnen van de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen voor de lange termijn aan voor Overijssel. Voor dit bestemmingsplan is met name het beleid voor het landelijk gebied en de relatie tussen stad en groene ruimte van belang.

Het Streekplan geeft aan dat de overgang tussen stad en groene ruimte zorgvuldig ontwikkelden ingericht moet worden, waarbij het accent ligt op het versterken van de functies voor de stad en haar bewoners.

Het ruimtelijk beleid voor de groene ruimte is gericht op het bieden van ontwikkelingsruimte voor economische functies zoals landbouw en recreatie naast het koesteren en ontwikkelen van de natuur en het cultuurlandschap. Het landelijk gebied is ingedeeld in een viertal zones, nl:

Zone I landbouw

Deze zone bestaat uit voor de landbouw goed ingerichte, relatief grootschalige gebieden, deels met karakteristieke openheid.

Zone II landbouw en cultuurlandschap

Deze zone bestaat uit landbouwgebied met waarden van landschap en cultureel erfgoed.

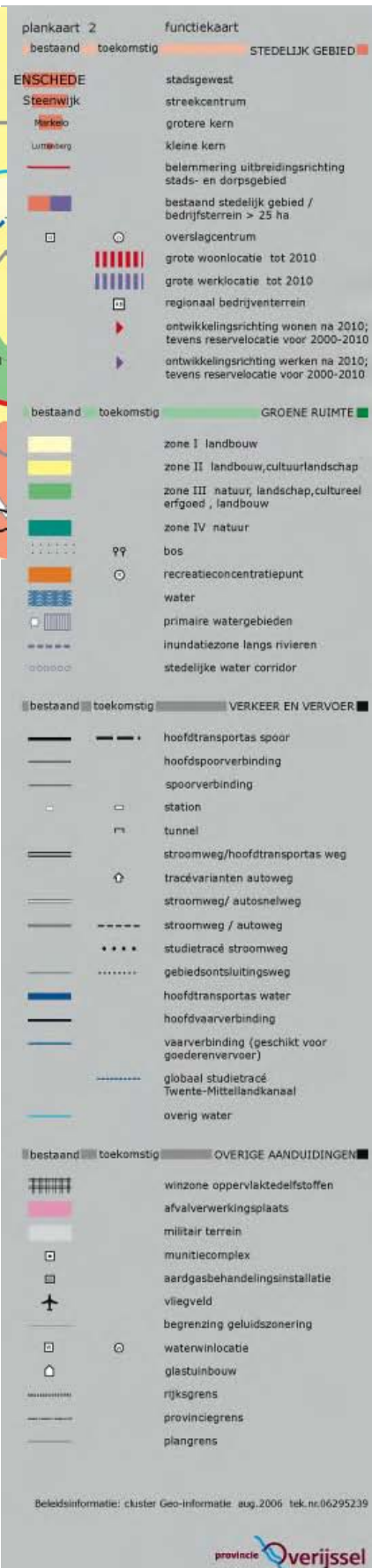
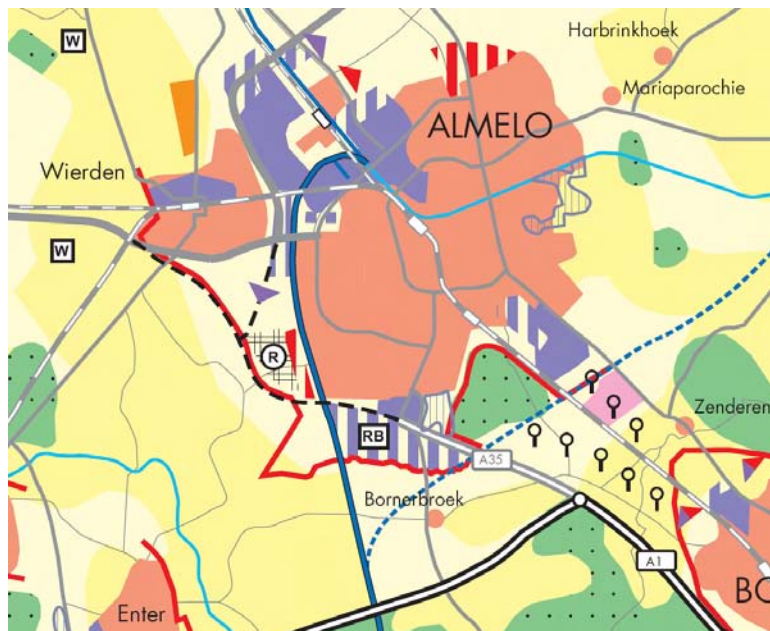
Zone III natuur, landschap, cultureel erfgoed, landbouw

Sterk verweven gebieden met waarden van cultureel erfgoed, landgoederen, kleinere bestaande natuur- en bosgebieden, gebieden met potenties voor de ontwikkeling van nieuwe natuur, kleinschalige landbouw vormen tezamen Zone III.

Zone IV natuur

De grotere bestaande natuur- en bosgebieden en rietvelden; incidenteel afgewisseld met agrarisch en recreatief grondgebruik zijn gelegen in deze zone.

Het buitengebied van Almelo is hoofdzakelijk aangemerkt als Zone I en II. Zone IV komt op het grondgebied in Almelo niet voor.

Naast het beleid dat is gericht op de zonering is in het Streekplan en in Streekplanherzieningen en ontwikkelingskaders op basis van het Streekplan ook thematisch beleid opgenomen. Dit is weergegeven in de onderstaande paragrafen.

Uitvoeringskader Vrijkomende Agrarische Bedrijfsgebouwen

De provincie Overijssel heeft het beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) uit het streekplan nader uitgewerkt in een beleidsregel als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht.

Het hoofddoel van het VAB-beleid is sociaal-economisch: het draagt bij aan het realiseren van nieuwe economische dragers voor het landelijk gebied ofwel het benutten van de resterende economische waarde van vrijkomende agrarische bebouwing voor andere functies; hergebruik in plaats van kapitaalsvernietiging. Startende bedrijven worden gestimuleerd. Het buitengebied als streekgebonden werkgebied. De terugloop in de landbouw maakt het voor de leefbaarheid en de economische vitaliteit van het landelijk gebied noodzakelijk dat er andere functies gevestigd kunnen worden. Een bijkomende doelstelling is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit.

Het beleid geldt voor vrijgekomen of vrijkomende agrarische bebouwing. Het gaat om gebouwen die als agrarisch gebouw zijn opgericht met een agrarische bestemming en ook agrarisch in gebruik zijn (geweest), ook als die inmiddels een andere functie hebben. Het beleid is dus niet van toepassing op vrijkomende of vrijgekomen niet-agrarische bedrijfsbebouwing die nooit (eerder) in agrarisch gebruik is geweest.

Nieuwe functies kunnen worden toegelaten afhankelijk van de situering in het landschap, aanwezige natuur- en landschapswaarden, ligging ten opzichte van een woonkern. De landbouwkundige ontwikkelingsmogelijkheden mogen niet worden beperkt.

De criteria zijn hard en gemeenten dienen dit in haar beleidskaders over te nemen. Hieronder staan de criteria aangegeven.

afbakening

- het beleid is van toepassing op vrijgekomen of vrijkomende agrarische bebouwing om nieuwe functies mogelijk te maken. Het gaat om gebouwen die als agrarisch gebouw zijn opgericht met een agrarische bestemming en ook agrarisch in gebruik zijn (geweest);
- het beleid is niet van toepassing in landbouwontwikkelingsgebieden;
- het beleid gaat uit van sloop van alle vrijkomende agrarische bebouwing die niet wordt hergebruikt;
- het beleid kan ook toegepast worden op gedeelten van gebouwen van een blijvend agrarisch bedrijf. Dit mag niet leiden tot een groter (totaal) bouwvlak voor het agrarische en niet-agrarische deel van het bedrijf;
- bij nieuwe bedrijvigheid gaat het om een combinatie van wonen - werken. Er bestaat geen recht op een extra (bedrijfs)woning, ook niet als de bedrijfswoning wordt vervreemd (verhuur/verkoop);
- het beleid is van toepassing op gebouwen die minstens 3 jaar oud zijn en in agrarisch gebruik zijn (geweest) voor de aanvraag tot deelname aan dit beleid;
- agrarische bedrijfswoningen kunnen worden gesplitst in twee wooneenheden als de inhoud van de voormalige bedrijfswoning tenminste 1.000 m³ is. Bij een inhoud boven 1.500 m³ zijn maximaal drie wooneenheden toegestaan;

- splitsing in meerdere woningen is ook toegestaan bij karakteristieke/monumentale voormalige boerderijen. Ook karakteristieke bedrijfsgebouwen kunnen hiervoor in aanmerking komen;
- de combinatie met toepassing van het Rood voor rood beleid is, op een erf, mogelijk (zie hoofdstuk 4);
- het VAB-beleid is alleen van toepassing op legale bouwwerken die met vergunning zijn gerealiseerd.

aard en omvang bedrijvigheid in VAB

- de hergebruikfunctie moet qua aard en omvang passen binnen de bestaande voormalige agrarische bedrijfsgebouwen.

kwalitatieve criteria

- het toestaan van nieuwe functies is sterk afhankelijk van de zonering van het landelijk gebied, de situering in het landschap, de aanwezige natuur- en landschapswaarden en de ligging ten opzichte van de woonkern;
- de nieuwe functie moet leiden tot behoud of de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en mag geen ongewenste visuele verstedelijking of aantasting van landschappelijke waarden veroorzaken. Reclame-uitingen mogen niet leiden tot aantasting van de beeldkwaliteit en de landelijke uitstraling;
- het milieu mag niet extra worden belast ten opzichte van de voorgaande situatie, mag geen onaanvaardbare verkeersaantrekkende werking hebben, de agrarische bedrijfsvoering in de omgeving mag niet worden gehinderd;
- er mag geen opslag of activiteiten buiten de gebouwen plaatsvinden; alle activiteiten vinden binnen de gebouwen die worden hergebruikt plaats.

sloop, toekomstige nieuwbouw

- hergebruik vindt plaats binnen de bestaande bebouwing. De gemeente toetst of dit kan. Zo niet, dan kan Rood voor rood worden toegepast (zie hoofdstuk 4);
- de maximale omvang en de inpassing in de omgeving moet op grond van kwalitatieve criteria onderbouwd worden en vastgelegd worden in bestemmingsplan. Het bouwvlak voor de nieuwe bedrijfsbestemming moet vastgelegd worden;
- sloop en nieuwbouw is mogelijk als hiermee de ruimtelijke kwaliteit wordt gediend of als het noodzakelijk is om functionele of bouwtechnische redenen;
- sloop en nieuwbouw moeten leiden tot versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Hierbij dient gestreefd te worden naar een substantiële reductie van het bouwvolume.

Streekplanherziening en uitvoeringskader Rood voor rood

Op 15 maart 2005 is de partiële streekplanherziening Rood voor rood vastgesteld. De herziening is in december 2006 verder uitgewerkt in een uitvoeringskader Rood voor rood (beleidsregel zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht).

Het aantal vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen zal de komende jaren nog sterk toenemen. Toename van aantal en omvang van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen kan leiden tot verpaupering, verval en leegstand. De aanpak is erop gericht de landschappelijke kwaliteiten en de sociale en economische vitaliteit van het landelijk gebied te behouden en waar mogelijk te versterken. Landschapsontsierende agrarische bebouwing dient bij voorkeur afgebroken te worden, waarbij Rood voor rood voor de financiering kan zorgen.

Het hoofddoel van Rood voor rood met gesloten beurs is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied door sloop van landschapsontsierende agrarische bedrijfsgebouwen. Om dit doel te bereiken mogen in ruil voor het definitief en substantieel slopen van overtollige bedrijfsgebouwen één of meer kwalitatief hoogwaardige compensatiewoningen worden gebouwd. De compensatiewoning kan zowel ter plekke als elders worden gesitueerd.

Rood voor rood heeft betrekking op reeds gestopte of stoppende bedrijven. Uitgangspunt is de sloop van het gehele complex met voormalige agrarische gebouwen. Wanneer binnen het reconstructiegebied sprake is van een gemengd bedrijf in het extensiveringsgebied waarbij het onderdeel intensieve veehouderij wordt beëindigd, kan Rood voor rood worden toegepast.

Voor de sloop van minimaal 850 m² bedrijfsbebouwing kan een compensatiewoning worden toegekend. Wanneer een veelvoud van 850 m² bedrijfsgebouwen wordt gesloopt kan een extra compensatiewoning worden verkregen (indien dit mogelijk is voor de financiële kant van het verhaal). In het geval er sprake is van sloop van kassen die dienst deden ten behoeve van de hoofdactiviteit van een bedrijf, moet maatwerk worden geboden. Als uitgangspunt geldt hierbij dat het moet gaan om de sloop van minimaal 4.500 m² glasopstanden.

De sloop van agrarische gebouwen kan plaatsvinden door gebruik te maken van het uitvoeringskader Rood voor rood met gesloten beurs, mits er geen sprake is van waardevolle karakteristieke en/ of monumentale agrarische bebouwing.

De compensatiewoning die in het kader van Rood voor rood wordt toegekend, mag een maximale inhoud van 750 m³ krijgen.

De compensatie kan ter plekke of elders. Compensatie ter plekke is in landbouwontwikkelingsgebied niet wenselijk. Het is wel mogelijk om in landbouwontwikkelingsgebied en in de nabijheid van sterlocaties in verwevingsgebied ook de voormalige bedrijfswoning bij de sloop te betrekken. In die gevallen mag elders een extra compensatiewoning worden toegekend. Bij compensatie elders moet zoveel mogelijk aansluiting gezocht worden bij bestaande woonkernen of buurtschappen, met aansluiting op de bestaande bebouwing.

De verbetering van de ruimtelijke kwaliteit ter plekke moet blijken uit een aanzienlijke reductie van het bouwoppervlak en volume en uit een goede landschappelijke en architectonische inpassing. Medewerking aan de realisatie van een compensatiewoning wordt alleen verleend, indien de sloop van de agrarische bebouwing voldoende is gewaarborgd. Het vrijkomende agrarische of woonperceel dient een passende herbestemming te krijgen in een herziening van het bestemmingsplan. De milieuvergunning dient in overeenstemming met de nieuwe situatie te worden gebracht c.q. ingetrokken te worden. De compensatiewoning mag geen onevenredige aantasting van agrarische en andere belangen in de omgeving veroorzaken.

Gemeenten hebben het voortouw bij de toepassing van Rood voor rood die in principe ook geldt voor solitaire niet-agrarische gebouwen in het buitengebied.

De provincie hanteert de volgende harde criteria.

relatie sloop en bouwkael

- ter compensatie van de sloop van minimaal 850 m² landschapsontsierende bedrijfsgebouwen kunnen onder voorwaarden één of meer compensatiewoningen worden toegekend;

- als er een veelvoud van 850 m² wordt gesloopt kan een extra compensatiewoning worden verkregen (voor het afdekken van de kosten);
- de inhoudsmaat van de compensatiewoning mag niet meer bedragen dan 750 m³ (exclusief erfbouwing met een maximum van 75 m²), deze inhoudsmaat geldt niet binnen de begrenzing van het stads- en dorpsgebied;
- het grootste deel van het oorspronkelijke bouwperceel blijft agrarisch bestemd zonder bouw mogelijkheden, of krijgt een passende bestemming die samenhangt met de landschappelijke inpassing, zoals 'natuur' of 'bos'.

situering bouw kavel en gebiedsdifferentiatie

- gemeenten moeten aangeven in welke delen van het buitengebied nieuwbouw van compensatiewoningen mogelijk is en waar niet. Als sprake is van compensatie elders zal aangegeven moeten worden waar dit dan mogelijk is (dus zoning en gebiedsdifferentiatie);
- toekenning van een compensatiewoning ter plekke is mogelijk als geen bijzondere waarden aanwezig zijn of aangetast worden. Het gaat om landschappelijke waarden, natuurwaarden en cultuurhistorische waarden. Als uit een ruimtelijke onderbouwing blijkt dat er waarden aanwezig zijn, maar niet worden aangetast en de ruimtelijke kwaliteit verbetert, kan een compensatiewoning worden toegekend;
- de compensatiewoning mag geen onevenredige aantasting tot gevolg hebben voor agrariërs en andere belangen in de omgeving en er moet worden voldaan aan de wettelijke kaders;
- de situering van een compensatiewoning elders dient geconcentreerd te worden aan of aansluitend aan een kern of buurtschap, waarbij aansluiting wordt gezocht op de aanwezige bebouwing.

tegenprestatie/compensatie

- gemeenten dienen in beleid nadere criteria op te nemen voor gewenste beeldkwaliteit en de toetsing van ruimtelijke kwaliteitswinst;
- verbetering van de ruimtelijke kwaliteit door aanzienlijke reductie van het bouwoppervlak en volume, goede landschappelijke inpassing en architectonische inpassing;
- aspecten die hierbij een rol spelen zijn: zichtlijnen, ritme van bestaande bebouwing en afstand tot de weg, cultuurhistorie, erfinrichting, groene inpassing, et cetera.

afbakening

- de regeling geldt voor al gestopte of stoppende agrarische bedrijven;
- de regeling geldt ook voor solitaire niet-agrarische gebouwen in het buitengebied;
- de regeling geldt voor legale bouwwerken die met een bouwvergunning voor 1 januari 2004 zijn opgericht;
- de regeling geldt niet voor sloop van karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle bebouwing (rijks- en gemeentelijke monumenten, beeldbepalende bebouwing);
- de regeling gaat uit van sloop van het gehele complex met voormalige agrarische gebouwen, inclusief erfverharding, mestplaten, hobbykassen, sleufsilo's. Deze laatste vier tellen niet mee bij de berekening van de sloopoppervlakte, torensilo's wel;
- de regeling geldt ook wanneer er binnen het reconstructiegebied sprake is van een gemengd bedrijf in het extensiveringsgebied, waarbij de intensieve veehouderij wordt beëindigd;
- de regeling geldt ook voor grootschalige kassen waarin een hoofdactiviteit plaatsvindt/-vond. Daarbij geldt als vertrekpunt dat 4.500 m² sloop één compensatiewoning oplevert;

- de regeling geldt ook voor situaties waarbij verplaatsing van een (gemengd) bedrijf met intensieve veehouderij aan de orde is, met uitzondering van dergelijke situaties in het landbouwonwikkelingsgebied. Daarbij mag maximaal één extra compensatiewoning toegekend worden ten opzichte van de compensatiewoning die nodig is voor de bekostiging.

Procedureel kader

- bij totale bedrijfsbeëindiging moet in een bestemmingsplan geregeld worden dat er geen nieuwe bebouwing mag worden opgericht, met uitzondering van de compensatiewoning;
- voor het vrijgekomen bouwperceel moet een passende bestemming worden gevonden en worden vastgelegd;
- bij een gemengd bedrijf dat de intensieve veehouderij beëindigt, moet in het bestemmingsplan geregeld worden dat geen nieuwvestiging/ omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk is.

Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Overijssel 2009

De Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Overijssel zijn op 1 juli 2009 vastgesteld. In de Omgevingsvisie wordt de visie op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel uiteengezet. De Omgevingsvisie is een samenvoeging van het streekplan, Verkeers- en Vervoersplan, Waterhuishoudingsplan en het Milieubeleidsplan. Deze visie is opgesteld met een doorkijk tot 2030. In de Omgevingsverordening zijn instructies opgenomen ten aanzien van de inhoud van de juridisch-planologische documenten. In deze paragraaf komt als eerste de visie aan bod en in navolging hierop de verordening.

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is opgesteld in het licht van diverse ontwikkelingen die in de provincie Overijssel gaande zijn. Deze ontwikkelingen spelen op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hierbij is sprake van:

- Een afname van de groei en verandering van de samenstelling van de bevolking;
- Een afname van de werkgelegenheid met 10% tot een groei van 20%;
- Een stijgende vraag naar woningen tot 2030, vooral in de grote steden;
- Een toename van de mobiliteit tot 2040. Het goederenvervoer stijgt daarbij sneller dan het personenvervoer.

De provincie wil de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren, met het oog op een goed vestigingsklimaat, een veilige en aantrekkelijke woonomgeving en een fraai buitengebied. De leefomgeving moet geschikt zijn voor de grote diversiteit aan activiteiten die mensen in de provincie Overijssel willen ondernemen (ruimtelijke kwaliteit).

Naast sociaal-economische programma's die gericht zijn op de ontwikkeling van het woningen, bedrijfsleven, het menselijk kapitaal en goede culturele voorzieningen, moet ook geïnvesteerd worden in goede ruimtelijke vestigingsfactoren. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat wordt bepaald door een mix van in elkaar grijpende factoren. De provincie heeft als doel dat er in Overijssel voldoende, vitale werklocaties zijn die aansluiten bij de voortdurend veranderende wensen en eisen van het bedrijfsleven.

Omgevingsverordening

De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel. De Omgevingsverordening heeft de status van:

- Ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1. Wet ruimtelijke ordening;

- Milieuverordening in de zin van artikel 1.2. Wet milieubeheer;
- Waterverordening in de zin van de Waterwet;
- Verkeersverordening in de zin van artikel 57. van de Wegenwet en artikel 2A. van de Wegenverkeerswet.

De Omgevingsverordening is een uitvoeringsmodel van de Omgevingsvisie en is opgesteld in de vorm van voorschriften. In veel voorschriften is gekozen voor proces- en motiveringsvereisten. In de Omgevingsverordening moet elk inhoudelijk thema geregeld zijn, waar de provincie de mogelijkheid op wil hebben om juridische instrumenten in te kunnen zetten. Het inzetten van juridische instrumenten vindt plaats op basis van de interventieladder.

De uitwerking van het ontwerp bestemmingsplan is in lijn met het provinciale beleid, zoals is vastgelegd in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Overijssel 2009.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden in heel Nederland waar de natuur voorrang heeft. Dit netwerk helpt te voorkomen dat planten en dieren geïsoleerd raken, uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan volgens het LNV worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. In 2018 moet de EHS in Nederland gerealiseerd zijn. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status van de EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient dit belang te worden meegenomen in de planologische afweging.

Binnen de EHS geldt de "nee - tenzij"-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en sprake is van redenen van groot openbaar belang.

In het kader van gewijzigde Wet ammoniak en veehouderij dient elke provincie zeer kwetsbare gebieden aan te wijzen. Deze dienen verzuringsgevoelig te zijn en te liggen binnen de EHS. De ligging van het bedrijf ten opzichte van deze zeer kwetsbare gebieden bepaalt de ontwikkelingsmogelijkheden. Overijssel heeft een besluitvorming genomen over de herbegrenzing van de EHS.

beleid Waterschap Regge en Dinkel

Afkoppelen of het niet-aankoppelen van verharde oppervlakken wordt gezien als een maatregel met milieuhygiënische en hydrologische voordelen. Door af te koppelen reduceert de vuiluitworp via rioolstelsels en verbetert het zuiveringsrendement van RWZI's. Verder draagt afkoppelen bij aan het bereiken van een veerkrachtig watersysteem en het realiseren van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime.

In de zogenaamde 'Afkoppelnota' van het waterschap is één van de doelstellingen dat bij vernieuwing van bestaand bebouwd gebied gestreefd wordt naar het afkoppelen van zoveel mogelijk vierkante meters schoon verhard oppervlak. Ook in de 'Beleidsnota Retentie' wordt de noodzaak tot het vasthouden en bergen van water onderstreept.

Voor het onderhoud en beheer van wateren beschikt het Waterschap over de keur. In de keur zijn onder andere regels opgenomen voor wateren en oevers van wateren om te

zorgen dat onderhoud kan worden uitgevoerd en ter bescherming van het profiel van wateren;

beleid Regio Twente

verblijfsrecreatie in het Landelijk Gebied

De huidige ontwikkelingen in het landelijk gebied en de intrekking van de Wet op de openluchtrecreatie zijn aanleiding voor de gezamenlijke Twentse gemeenten om het toeristisch-recreatieve beleid op het gebied van kampeerbeleid en overige verblijfsrecreatie in het landelijk gebied in regionale samenhang uit te werken. Dit heeft geresulteerd in de beleidsnota Verblijfsrecreatie in het Landelijk Gebied.

Het hoofddoel van de nota Verblijfsrecreatie in het Landelijk Gebied is het ontwikkelen van een regionale beleidsaanbeveling voor verblijfsrecreatie om het toeristische product Twente te versterken. Verblijfsrecreatie moet per gemeente worden ontwikkeld en vastgelegd in een beleidsnota en een speciale verordening, die wordt vastgesteld door de gemeenteraad. Ter versterking van het recreatief-toeristisch product worden, mede om nieuwe doelgroepen te bereiken, daarnaast nieuwe / vernieuwende initiatieven op het gebied van verblijfsrecreatie gestimuleerd.

GEMEENTELIJK BELEID

De gemeente Almelo heeft op diverse vlakken gemeentelijk beleid ontwikkeld. Beleid kan relevant zijn voor het bestemmingsplan en het planMER. Het gemeentelijk beleid wordt in deze planMER niet inhoudelijk benoemd.

De beleidsvlakken die voor het buitengebied en deze planMER relevant zijn betreffen:

- milieubeleidsplan - duurzaamheidsplan;
- bodembeleid en wijze van omgang met verontreinigde locaties;
- gebied gericht geluid beleid
- omgevingsvisie externe veiligheid
- beleid luchtkwaliteit

milieubeleidsplan - duurzaamheidsplan;

Almelo heeft haar Milieubeleidsplan 2001-2005 geëvalueerd. De conclusie is dat veel van de vastgestelde doelstellingen zijn gehaald en dat de doelen nog steeds actueel zijn.

In het najaar van 2008 is gestart met het opstellen van een nieuw Duurzaamheidsplan.

De verwachting is dat begin 2010 het duurzaamheidsplan wordt vastgesteld.

geluid

In het concept gebiedgericht geluidbeleid is aangegeven hoe de Gemeente Almelo om wil gaan met geluid binnen de leefomgeving. Het beleid bevat de ambities die de Gemeente Almelo na wil streven op het gebied van geluid, indien zich nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voordoen. Uitgangspunt is dat terughoudend wordt omgegaan met de vaststelling van hogere geluidbelastingen voor woningen die nieuw worden gebouwd.

Daarnaast gelden ook meer algemene beleidsuitgangspunten op het gebied van geluid waarmee rekening moet worden, wanneer nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zich voordoen binnen Almelo. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente vanuit het aspect geluid integraal worden afgewogen. Naast nieuwe woningen wordt in het conceptbeleid ook aandacht geschonken aan geluid in de bestaande leefomgeving. Binnenkort zal het beleid door de gemeenteraad worden vastgesteld.